

ΕΡΡΙΚΟΥ Α. ΣΚΑΣΣΗ

ΚΟΡΝΗΛΙΟΥ
ΝΕΠΩΤΟΣ ΒΙΟΙ
ΕΚΛΟΓΑΙ

002
ΚΛΣ
ΣΤ2Β
783

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ ΑΘΗΝΑΙ 1965

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΣΤ'

89

ΣΧΒ

News

ΛΑΤΙΝΙΚΑ Ε/Γ 135

ΚΟΡΝΗΛΙΟΥ ΝΕΠΩΤΟΣ
ΒΙΟΙ

ΚΟΡΝΕΛΙΟΥ ΜΗΤΣΟΝΙΣ

1010

ΣΤ'

89

ΣΧΒ

ΕΡΡΙΚΟΥ Α. ΣΚΑΣΣΗ

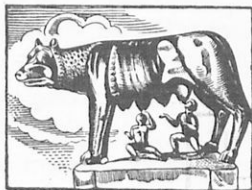
ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΥ, ΟΜΟΤΙΜΟΥ ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ

Nelous

ΚΟΡΝΗΛΙΟΥ ΝΕΠΩΤΟΣ

ΒΙΟΙ

(ΕΚΛΟΓΑΙ)

Αρχαν. Έκδ. 1731. Βιβλ. 5

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ 1965

002
KΛΣ
ΣΤ2Β
783

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. Βίος Κορνηλίου Νέπωτος.

Ὁ Κορνήλιος Νέπωτος, οὗτινος εἶναι ἀγνωστον εἰς ἡμᾶς τὸ πρω-
νύμιον καὶ ὀλίγον γνωστὸς ὁ βίος, ἐγεννήθη περὶ τὸ 100/99 π.Χ. ἐν τῇ
ἐντεῦθεν τῶν Ἀλπεων Γαλατίας. Ἦτο πρόσοικος τοῦ Πάδου ποταμοῦ
(νῦν Po), ἀλλ' ἐν τίνι ἀκριβῶς πόλει ἐγεννήθη δὲν εἶναι μετὰ βεβαιό-
τητος γνωστόν. Κατ' ἄλλους πατρίς του ἦτο ἡ Hostilia (ἡ νῦν
Ostiglia), κατ' ἄλλους τὸ Ticinum (ἡ νῦν Pavia). Ἀπὸ τοῦ ἔτους
64 π.Χ. διέμενεν ἐν Ῥώμῃ, ἐπέτυχε δὲ νὰ κρατήσῃ ἑαυτὸν μακρὸν
τῆς πολιτικῆς καὶ τῶν δικαστηρίων. Ἀνῆκεν εἰς πλουσίαν οἰκογένειαν
τῆς τάξεως τῶν ἱππέων, ἀλλ' οὐδεμίαν ἥρξεν ἀρχὴν ἐξ ἐκείνων, αἵτινες
ἔφερον εἰς τὴν Σύγκλητον.

Ὁ Νέπωτος κατάρθωσε νὰ ἀσκήσῃ ἐνωρὶς τὸ otium cum dignitate
καὶ νὰ ἀσχοληθῇ κυρίως περὶ ἔργα ἀφορῶντα εἰς τὰ γράμματα, περιο-
ρισθεὶς εἰς φρόνιμον οὐδετερότητα, ἥτις προσφύλαττεν αὐτὸν ἀπὸ τῶν
μεταστροφῶν τῆς τύχης. Ἦδη εὐθύς ἐξ ἀρχῆς ἐσχετίσθη ἐν Ῥώμῃ
χάριν τῶν γραμμάτων πρὸς τὰ κυριώτερα μέλη τοῦ φιλολογικοῦ κύ-
κλου. Ἦτο φίλος τοῦ ποιητοῦ Κατούλλου, ὅστις ἀφιέρωσεν εἰς αὐτὸν
τὰ ποιήματά του, φίλος τοῦ Ἀττικοῦ καὶ τοῦ Κικέρωνος.

Ὁ Κορνήλιος Νέπωτος φαίνεται, ὅτι ἔζησεν ὀλίγον μετὰ τὸ ἔτος 27
π.Χ., ὁπότε συνετάχθη τὸ τέλος τῆς βιογραφίας τοῦ Ἀττικοῦ. Ἦτο
τότε γέρον καὶ δὲν εἶναι πιθανόν, ὅτι ἐπέζησε πολὺ μετὰ ταῦτα.

2. Ἔργα Κορνηλίου Νέπωτος.

Ὁ Νέπωτος συντάξεν ἔργα ἀναφερόμενα εἰς τὴν ἱστορίαν καὶ τὴν
ῥωμαϊκὴν ἀρχαιολογίαν, ἐπίσης δὲ καὶ σύγγραμμά τι γεωγραφικόν. Τὰ
ἔργα τοῦ Νέπωτος γραφέντα διὰ τὸ πολὺ κοινὸν ἔτυχον καλῆς ὑποδο-
χῆς καὶ ἱκανῶς διεδόθησαν διὰ τὸ ἀπλοῦν τοῦ ὕφους, τὴν ποικιλίαν
τῶν ὑποθέσεων, ὡσαύτως δὲ καὶ διὰ τὴν ἡθοπλαστικὴν ἀξίαν, μολο-

νότι τὸ διασωθὲν μέρος τῶν ἔργων αὐτοῦ δὲν εἶναι καὶ τόσον μεγάλης ἱστορικῆς σπουδαιότητος, καθότι ὁ Νέπως δὲν εἶναι ἱστορικός μεγάλης περιωπῆς, ἀλλὰ ἀπλῶς ἐκλαϊκευτῆς ἠθικῶν ἀρχῶν καὶ ἀξιωματῶν.

Α) Ἀπολεσθέντα ἔργα :

1. Χρονικά (Chroniceōn libri ἢ Chronica) εἰς τρία βιβλία. Περιλαμβάνουσι περιληπτικῶς ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων γρόνων τὰ κυριώτερα γεγονότα τῆς ἰταλικῆς ἱστορίας ἐν σχέσει πρὸς τοὺς ἄλλους λαούς.

2. Παραδείγματα (Exempla) εἰς πέντε τοῦλάχιστον βιβλία, ἤτοι: συλλογὴ ἀνεκδότων (ἠθικοῦ περιεχομένου) καὶ ἀξιοθεάτων. Ἐν τῷ ἔργῳ τούτῳ, ὅπερ ἴσως συνετάχθη μετὰ τὸ 43 π.Χ., παρέβαλλεν ὁ Νέπως τὰ ἤθη τῶν ἀρχαίων Ῥωμαίων πρὸς τὰ τῶν συγχρόνων.

Διὰ τῶν δύο τούτων ἔργων ἀπέκτησεν ὁ Νέπως φήμην συγγραφέως, διότι εἰσήγαγεν εἰς τὴν Ῥώμην τὸ νέον τοῦτο εἶδος τῆς Ἑλληνικῆς γραμματείας.

3. Βίος Μάρκου Πορκίου Κάτωνος τοῦ Τιμητεῦ κατὰ παράκλησιν τοῦ Ἀττικοῦ. Ἡ σφριζομένη ἐπιτομὴ (ἰδ. κατατ. σελ. 7, P 1.) δὲν πρέπει νὰ συγχέεται πρὸς τὸ ἔργον τοῦτο.

4. Βίος Μάρκου Τυλλίου Κικέρωνος. Οὗτος συνετάχθη μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Κικέρωνος (43 π.Χ.) καὶ ἦτο ἀναμφιβόλως ὁ πανηγυρικὸς αὐτοῦ.

Διὰ τῶν δύο τελευταίων ἔργων ὁ Νέπως μετεφύτευσεν εἰς τὴν Ῥώμην, παρακινήθεις βεβαίως ὑπὸ τοῦ Ἀττικοῦ, ἑλληνιστικὴν ἰδίαν φιλολογίαν, εἰ καὶ ὑπῆρχον ἐκεῖ πλούσια σπέρματα εἰς τὰ ἐπικήδεια ἑγκώμια (laudationes funebres).

5. Βιβλία ἀνταλλαγεῖσων ἐπιστολῶν μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ Κικέρωνος

6. Σύγγραμμα γεωγραφικόν.

7. Βίοι ἐπιφανῶν ἀνδρῶν (de viris illustribus) Ῥωμαίων καὶ ξένων (βασιλέων, στρατηγῶν, νομομαθῶν, ῥητόρων, ποιητῶν, φιλοσόφων, ἱστορικῶν καὶ γραμματικῶν) εἰς δέκα καὶ ἑξ τοῦλάχιστον βιβλία ἀφιερωμένα εἰς τὸν Ἀττικόν, καί, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, ἐν παραλληλισμῷ πρὸς ἀλλήλους, καθὼς ἔπραξε μετὰ ἓνα περίπου αἰῶνα ὁ Πλούταρχος μετ' ἀπείρως μεγαλυτέρας κολλιτεχνικῆς καὶ ῥητορικῆς ἐμπειρίας καὶ μετ' εὐρυτέρας ἀνέσεως.

Ἐκ πάντων τούτων σφύζονται ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ Νέπωτος τὰ ἐξῆς :

Β) Σωζόμενα έργα :

1. De excellentibus ducibus exterarum gentium. Το βιβλίον τούτο μετὰ μικρὸν προσίμιον περιέχει 25 κεφάλαια, ὧν τὰ δέκα ἐννέα ἀναφέρονται εἰς βίους Ἑλλήνων στρατηγῶν, ἐν (τὸ 14ον) εἰς τὸν βίον τοῦ ἐκ Καρίας Δατάμου, τὸ 21ον κεφ. ἀναφέρεται, ὅπως συντομώτατα, εἰς βασιλεῖς (Κῦρον, Δαρεῖον, Φίλιππον, Ἀλέξανδρον τὸν Μέγαν, Διονύσιον τὸν πρεσβύτερον, Ἀντίγονον, Δημήτριον, Λυσίμαχον, Σέλευκον καὶ Πτολεμαῖον), τὸ 22ον κεφ. εἰς τὸν βίον τοῦ Ἀμίλκα*, τὸ 23ον κεφ. εἰς τὸν βίον τοῦ Ἀννίβα*, τὸ 24ον κεφ. εἰς τὸν βίον τοῦ Κάτωνος καὶ τὸ 25ον κεφ. εἰς τὸν βίον τοῦ Ἀττικοῦ.

Οἱ δύο τελευταῖοι βίοι εἶναι ἐκ τοῦ βιβλίου τοῦ Νέπωτος de historicis latinis, τὸ ὅποιον ἀποτελεῖ μέρος τοῦ ἔργου de viris illustribus. Τοῦτο ὥρματο ἀπὸ τῆς ἑλληνικῆς φιλολογίας, ἀλλ' ὁ Νέπως εἶχεν εἰς αὐτὸ προδρόμους ἐν Ῥώμῃ τὸν M.T. Varro καὶ τὸν Santra.

2. Ὀλίγα ἀποσπάσματα.

Γνησιότης τῶν βίων. Ἐγενήθη ζήτημα, ἂν οἱ σωζόμενοι βίοι εἶναι γνήσιοι ἢ ἐπιτομὴ τοῦ ἔργου de viris illustribus τοῦ Νέπωτος ἢ τέλος, οὐχὶ ὀρθῶς, ἂν εἶναι ἔργον ἄλλου συγγραφέως (τοῦ Αἰμιλίου Πρόβου).

Γλῶσσα τοῦ Νέπωτος Ἡ γλῶσσα εἶναι σχετικῶς δόκιμος, ἀλλὰ δὲν εἶναι καὶ καθ' ὅλα ὑπόδειγμα ἄκρας ὀρθοεπειάς, ὡς ἡ τοῦ Κικέρωνος καὶ τοῦ Καίσαρος.

Πηγαί. Πρὸς σύνταξιν τοῦ βιβλίου de excellentibus ducibus exterarum gentium ἔσχεν ὑπ' ὅψιν ὁ Νέπως τὸν Θουκυδίδην, τὸν Ξενοφῶντα γράψαντα τὸ Ἀγησιλάου ἐγκώμιον, τὸν Θεόπομπον, τὸν Δείωννα, τὸν Τίμαιον, τὸν Πολύβιον, τὸν Βλίσθωνα καὶ τὸν Ἀττικόν, ὅστις τελευταῖος ἔγραψε (47 π.Χ.) Χρονικὸν (liber annalis) περιέχον τὴν Ῥωμαϊκὴν ἱστορίαν μέχρι τοῦ 54 π.Χ. (Hn 13, 1. A 18, 1).

Ὁ Νέπως ἴσως ἔλαβεν ὑπ' ὅψιν καὶ ἄλλους, τοὺς ὁποίους ὅμως δὲν

* Ὁ Νέπως ἔκρινεν ἐπιωφελὲς νὰ μὴ παρέλθῃ ἐν σιγῇ τὸν Ἀμίλκαν καὶ τὸν Ἀννίβαν, διότι οὗτοι, κατὰ γενικὴν ὁμολογίαν, ὑπερέβαλλον πάντας τοὺς ἐν Ἀφρικῇ κατὰ τὴν μεγαλοψυχίαν καὶ τὴν πανουργίαν. Ἐκ τῶν βίων ὧν ἐξέχουσι κυρίως ὁ βίος τοῦ Θεμιστοκλέους, τοῦ Ἀλκιβιάδου, τοῦ Ἐπαμεινώνδου, τοῦ Ἀννίβα καὶ τοῦ Ἀττικοῦ.

αναφέρει, οἷον τὸν Ἡρόδοτον, παρὰ τοῦ ὁποίου πολλά, ὡς εἰκός, ἡδύνατο νὰ ἀντλήσῃ.

Γενικῶς ὁ Νέπῳς εἶναι μέτριος ὡς ἱστορικὸς καὶ συχνάκις περὶ πίπτει εἰς ἀνακριβεῖας. Δίκαιον ὅμως εἶναι νὰ τονισθῇ ὑπὲρ αὐτοῦ, ὅτι πρῶτος ἐκ τῶν ῥωμαίων ἱστορικῶν ἐπραγματεύθη ἱστορίαν ξένων ἐθνῶν.

Ὡς πρὸς τὸν βίον τοῦ Ἀττικοῦ ὁ Νέπῳς διηγεῖται ὅ,τι εἶχεν ἴδει καὶ ἀκούσει ἐξ αὐτοῦ τοῦ στόματος τοῦ φίλου του (A 13,7).

ΜΕΡΟΣ Α'

ΚΕΙΜΕΝΟΝ *

HAMILCAR

Hamilcar, Hannibalis filius, cognomine Barca, Karthaginien- 1
sis, primo Poenico bello, sed temporibus extremis, admodum adu- 246
lescentulus in Sicilia praeesse coepit exercitui. cum ante eius ad- 2
ventum et mari et terra male res gererentur Karthaginiensium,
ipse, ubi affuit, numquam hosti cessit neque locum nocendi dedit,
saepeque e contrario occasione data lacesavit semperque supe-
rior discessit. quo facto, cum paene omnia in Sicilia Poeni amis-
sent, ille Erycem sic defendit, ut bellum eo loco gestum non vide- 243
retur. interim Karthaginienses classe apud insulas Aegates a C. 3
Lutatius, consule Romanorum, superati statuerunt belli facere fi- 241
nem eamque rem arbitrio permiserunt Hamilcaris. ille etsi flagra-
bat bellandi cupiditate, tamen paci serviundum putavit, quod pa-
triam exhaustam sumptibus diutius calamitates belli ferre non
posse intellegebat, sed ita ut statim mente agitare, si paulum mo- 4
do res essent refectae, bellum renovare Romanosque armis per-
sequi, donec aut virtute vicissent aut victi manus dedissent.
hoc consilio pacem conciliavit, in quo tanta fuit ferocia, cum Ca- 5
tulus negaret bellum compositurum, nisi ille cum suis, qui Erycem
tenerent, armis relictis Sicilia decederent, ut succumbente patria
ipse perituum se potius dixerit, quam cum tanto flagitio domum
rediret: non enim suae esse virtutis arma a patria accepta ad-
versus hostes adversariis tradere. huius pertinaciae cessit Catulus.

* Τὸ κείμενον εἶναι κατὰ τὴν σπερεότυπον ἔκδοσιν τοῦ Alfred Fleckeisen.
Αἱ σημειούμεναι ἐν τοῖς περιθωρίοις χρονολογίαι ἀναφέρονται εἰς τὰ ἐν ταῖς ἀντι-
στοίχοις γραμμαῖς τοῦ κειμένου ἱστορικά γεγονότα.

- 2 At ille, ut Karthaginem venit, multo aliter ac sperarat rem
 241/38 publican se habentem cognovit. namque diuturnitate externi
 mali tantum exarsit intestinum bellum, ut numquam in pari pe-
 2 riculo fuerit Karthago, nisi cum deleta est. primo mercennarii mi-
 lites, quibus adversus Romanos usi erant, desciverunt, quorum
 numerus erat viginti milium. ii totam abalienarunt Africam, ip-
 3 sam Karthaginem oppugnarunt. quibus malis adeo sunt Poeni
 perterriti, ut etiam auxilia ab Romanis petierint; eaque impetra-
 runt. sed extremo, cum prope iam ad desperationem pervenissent,
 239 4 Hamilcarem imperatorem fecerunt. is non solum hostes a muris
 238 Karthaginis removit, cum amplius centum milia facta essent ar-
 matorum, sed etiam eo compulit, ut locorum angustiis clausi plu-
 res fame quam ferro interirent. omnia oppida abalienata, in eis
 Uticam atque Hipponem, valentissima totius Africae, restituit
 5 patriae. neque eo fuit contentus, sed etiam fines imperii propa-
 gavit, tota Africa tantum otium reddidit, ut nullum in ea bellum
 videretur multis annis fuisse.
- 3 Rebus his ex sententia peractis fidenti animo atque infesto
 Romanis, quo facilius causam bellandi reperiret, effecit ut impe-
 237 rator cum exercitu in Hispaniam mitteretur. eoque secum duxit
 2 filium Hannibalem annorum novem. erat praeterea cum eo adu-
 lescent illustris, formosus, Hasdrubal: huic ille filiam suam in ma-
 3 trimonium dedit. de hoc ideo mentionem fecimus, quod Hamil-
 229 care occiso ille exercitui praefuit resque magnas gessit et princeps
 largitione vetustos pervertit mores Karthaginensium eiusdem-
 221 quē post mortem Hannibal ab exercitu accepit imperium.
- 4 At Hamilcar, posteaquam mare transiit in Hispaniamque
 221 venit, magnas res secunda gessit fortuna: maximas bellicosissi-
 masque gentes subegit, equis, armis, viris, pecunia totam locu-
 2 pletavit Africam. hic cum in Italiam bellum inferre medicaretur,
 nono anno postquam in Hispaniam venerat, in proelio pugnans
 219 3 adversus Vettones occisus est. huius perpetuum odium erga Ro-
 manos maxime concitasse videtur secundum bellum Poenicum.
 namque Hannibal, filius eius, assiduīs patris obtestationibus eo
 est perductus, ut interire quam Romanos non experiri mallet.

H A N N I B A L

Hannibal, Hamilcaris filius, Karthaginiensis. si verum est, 1 247/183
 quod nemo dubitat, ut populus Romanus omnes gentes virtute
 superarit, non est infitiandum Hannibalem tanto praestitisse ce-
 teros imperatores prudentia, quanto populus Romanus ante-
 cedat fortitudine cunctas nationes. nam quotienscumque cum eo 2
 congressus est in Italia, semper discessit superior. quod nisi domi
 civium suorum invidia debilitatus esset, Romanos videtur supe-
 rare potuisse, sed multorum obtrectatio devicit unius virtutem.

Hic autem velut hereditate relictum odium paternum erga 3
 Romanos sic conservavit, ut prius animam quam id deposuerit,
 qui quidem, cum patria pulsus esset et alienarum opum indige-
 ret, numquam destiterit animo bellare cum Romanis. nam ut o- 2
 mittam Philippum, quem absens hostem reddidit Romanis, om- 215-205
 nium iis temporibus potentissimus rex Antiochus fuit. hunc
 tanta cupiditate incendit bellandi, ut usque a rubro mari arma 192
 conatus sit inferre Italiae. ad quem cum legati venissent Roma- 2
 ni, qui de eius voluntate explorarent darentque operam consiliis
 clandestinis, ut Hannibalem in suspicionem regi adducerent,
 tamquam ab ipsis corruptus alia atque antea sentiret, neque id
 frustra fecissent idque Hannibal comperisset seque ab interiori-
 bus consiliis segregari vidisset, tempore dato adiit ad regem, eique 3
 cum multa de fide sua et odio in Romanos commemorasset, hoc
 adiunxit: 'pater meus' inquit 'Hamilcar, puerulo me, utpote non
 amplius novem annos nato, in Hispaniam imperator proficiscens
 Karthagine Iovi optimo maximo hostias immolavit. quae divina 237
 res dum conficiebatur, quaesivit a me vellemne secum in castra 4
 proficisci. id cum libenter accepissem atque ab eo petere coepis-
 sem ne dubitaret ducere, tum ille, faciam, inquit, si mihi fidem
 quam postulo dederis. simul me ad aram adduxit, apud quam sa-
 crificare instituerat, eamque ceteris remotis tenentem iurare ius-
 sit numquam me in amicitia cum Romanis fore. id ego iusiuran- 5
 dum patri datum usque ad hanc aetatem ita conservavi, ut ne-
 mini dubium esse debeat, quin reliquo tempore eadem mente sim
 futurus. quare, si quid amice de Romanis cogitabis, non impru- 6

denter feceris, si me celaris; cum quidem bellum parabis, te ipsum frustraberis, si non me in eo principem posueris'.

3 Hac igitur qua diximus aetate cum patre in Hispaniam pro-
 228 fectus est, cuius post obitum, Hasdrubale imperatore suffecto,
 221 equitatu omni praefuit. hoc quoque interfecto exercitus sum-
 219 man imperii ad eum detulit. in Karthaginem delatum publice
 2 comprobatum est. sic Hannibal, minor quinque et viginti annis
 natus, imperator factus proximo triennio omnes gentes Hispaniae bello subegit, Saguntum, foederatam civitatem, vi expugnavit,
 219 tres exercitus maximos comparavit. ex his unum in Africam misit,
 3 alterum cum Hasdrubale fratre in Hispania reliquit, tertium
 218 in Italiam secum duxit. ut saltum Pyrenaeum transiit, quacumque
 iter fecit, cum omnibus incolis confligit: neminem nisi victum
 4 dimisit. ad Alpes posteaquam venit, quae Italiam ab Gallia
 seiungunt, quas nemo umquam cum exercitu ante eum praeter
 Herculem Graium transierat (quo facto is hodie saltus Graius appellatur),
 Alpicos conantes prohibere transitu concidit, loca patefecit,
 itinera muniit, effecit ut ea elephantus ornatus ire posset,
 qua antea unus homo inermis vix poterat repere. hac copias traduxit
 in Italiamque pervenit.

4 Confluxerat apud Rhodanum cum P. Cornelio Scipione consule
 218 eumque pepulerat. cum hoc eodem Clastidii apud Padum
 2 decernit sauciumque inde ac fugatum dimittit. tertio idem Scipio
 cum collega Ti. Longo apud Trebiam adversus eum venit.
 cum iis manum conseruit, utrosque profligavit. inde per Ligures
 217 3 Appenninum transiit, petens Etruriam. hoc in itinere adeo gravi
 morbo afficitur oculorum, ut postea numquam dextro aeque bene
 usus sit. qua valetudine cum etiamnum premeretur lecticaque
 ferretur, C. Flaminium consulem apud Trasumennum cum exercitu
 insidiis circumventum occidit, neque multo post C. Centenium
 praetorem cum delecta manu saltus occupantem. hinc in
 216 4 Apuliam pervenit. ibi obviam ei venerunt duo consules, C. Terentius
 et L. Aemilius. utriusque exercitus uno proelio fugavit, Paulum
 216 consulem occidit et aliquot praeterea consulares, in eis Cn.
 217 Servilium Geminum, qui superiore anno fuerat consul.

5 Hac pugna pugnata Romam profectus nullo resistente in

propinquis urbi montibus moratus est. cum aliquot ibi dies cas- 211
 tra habuisset et Capuam reverteretur, Q. Fabius Maximus, dic-
 tator Romanus, in agro Falerno ei se obiecit. hic clausus locorum 2 217
 angustiis noctu sine ullo detrimento exercitus se expedivit Fa-
 bioque, callidissimo imperatori, dedit verba. namque obducta
 nocte sarmenta in cornibus iuvenecorum deligata incendit eius-
 que generis multitudinem magnam dispalatam immisit, quo re-
 pentino visu obiecto tantum terrorem iniecit exercitui Romano-
 rum, ut egredi extra vallum nemo sit ausus. hanc post rem ges- 3
 tam non ita multis diebus M. Minucium Rufum, magistrum e-
 quitum pari ac dictatorem imperio, dolo productum in proeli-
 um fugavit. Ti Sempronium Gracchum, iterum consulem, in Lu- 212
 canis absens in insidias inductum sustulit. M. Claudium Mar-
 cellum, quinquies consulem, apud Venusiam pari modo interfe- 208
 cit. longum est omnia enumerare proelia. quare hoc unum satis 4
 erit dictum, ex quo intellegi possit, quantus ille fuerit: quamdiu
 in Italia fuit, nemo ei in acie restitit, nemo adversus eum post
 Cannensem pugnam in campo castra posuit.

Hinc invictus patriam defensum revocatus bellum gessit ad-6 203
 versus P. Scipionem, filium eius *Scipionis*, quem ipse primo apud 202
 Rhodanum, iterum apud Padum, tertio apud Trebiam fugarat.
 cum hoc exhaustis iam patriae facultatibus cupivit impraesentiarum 2
 bellum componere, quo valentior postea congredere-
 tur. inde colloquium convenit, condiciones non convenerunt. post id
 factum paucis diebus apud Zamam cum eodem confligit; pul- 3 202
 sus (incredibile dictu) biduo et duabus noctibus Hadrumentum per-
 venit, quod abest ab Zama circiter milia passuum trecenta. in hac
 fuga Numidae, qui simul cum eo ex acie excesserant, insidiati sunt 4
 ei, quos non solum effugit, sed etiam ipsos oppressit. Hadrumeti
 reliquos e fuga collegit, novis dilectibus paucis diebus multos
 contraxit.

Cum in apparando acerrime esset occupatus, Karthaginien-7
 ses bellum cum Romanis composuerunt. ille nihilo setius exer- 201
 citui postea praefuit resque in Arica gessit [itemque Mago, fra-
 ter eius], usque ad P. Sulpicium C. Aurelium consules. his enim 2 200
 magistratibus legati Karthaginienses Romam venerunt, qui se-

natui populoque Romano gratias agerent, quod cum iis pacem fecissent, ob eamque rem corona aurea eos donarent simulque peterent, ut obsides eorum Fregellis essent captivique redderentur. his ex senatus consulto responsum est: munus eorum gratum acceptumque esse; obsides, quo loco rogarent, futuros; captivos non remissuros, quod Hannibalem, cuius opera susceptum bellum foret, inimicissimum nomini Romano, etiamnum cum imperio apud exercitum haberent itemque fratrem eius Magonem.

4 hoc responso Karthaginienses cognito Hannibalem domum et
 199 Magonem revocarunt. huc ut rediit, rex factus est, postquam imperator fuerat, anno secundo et vicesimo: ut enim Romae consules, sic Karthagine quotannis annui bini reges creabantur. in eo magistratu pari diligentia se Hannibal praebeuit, ac fuerat in bello. namque effecit ex novis vectigalibus non solum ut esset pecunia, quae Romanis ex foedere penderetur, sed etiam superes-
 6 set, quae in aerario reponeretur. deinde [anno post praeturam]
 196 M. Claudio L. Furio consulibus Roma legati Karthaginem venerunt. hos Hannibal ratus sui exposcendi gratia missos, priusquam iis senatus daretur, navem ascendit clam atque in Syriam ad Antiochum perfugit. hac re palam facta Poeni naves duas, quae eum comprehenderent, si possent consequi, miserunt, bona eius publicarunt, domum a fundamentis disiecerunt, ipsum exilem iudicarunt. •

8 At Hannibal anno quarto, postquam domo profugerat, L.
 193 Cornelio Q. Minucio consulibus, cum quinque [navibus Africam accessit in finibus Cyrenaeorum, si forte Karthaginienses ad bellum inducere posset Antiochi spe fiduciaque, cui iam persuaserat ut cum exercitibus in Italiam proficisceretur. huc Magonem fratrem excivit. id ubi Poeni resciverunt, Magonem eadem, qua fratrem, absentem affecerunt poena. illi desperatis rebus cum solvissent naves ac vela ventis dedissent, Hannibal ad Antiochum
 2 pervenit. de Magonis interitu duplex memoria prodita est: namque alii naufragio, alii a servulis ipsius interfectum cum
 192 scriptum reliquerunt. Antiochus autem, si tam in gerendo bello consiliis eius parere voluisset, quam in suscipiendo instituerat,
 3 propius Tiberi quam in Thermopylis de summa imperii dimi-
 191

casset. quem etsi multa stulte conari videbat, tamen nulla deseruit in re. praefuit paucis navibus, quas ex Syria iussus erat 4 in Asiam ducere, iisque adversus Rhodiorum classem in Pamphylio mari conflixit. *in* quo cum multitudine adversariorum 190 sui superarentur, ipse quo cornu rem gessit fuit superior.

Antiocho fugato verens ne dederetur, quod sine dubio acci- 9 190 disset, si sui fecisset potestatem, Cretam ad Gortynios venit, ut ibi, quo se conferret, consideraret. vidit autem vir omnium calidissimus *in* magno se fore periculo, nisi quid providisset, propter avaritiam Cretensium: magnam enim secum pecuniam portabat, de qua sciebat exisse famam. itaque capit tale consilium, 3 amphoras complures complet plumbo, summas operit auro et argento. has praesentibus principibus deponit in templo Dianae, simulans se suas fortunas illorum fidei credere. his in errorem inductis statuas aëneas, quas secum portabat, omni sua pecunia complet easque in propatulo domi abicit. Gortynii templum magna cura custodiunt, non tam a ceteris quam ab Hannibale, ne ille inscientibus iis tolleretur *sua* secumque duceret.

Sic conservatis suis rebus omnibus Poenus illis Cretensi- 10 bus ad Prusiam in Pontum pervenit. apud quem eodem animo fuit erga Italiam neque aliud quicquam egit quam regem armavit et exacuit adversus Romanos. quem cum videret domesticis 2 opibus minus esse robustum, conciliabat ceteros reges, adiungebat bellicosas nationes. dissidebat ab eo Pergamenus rex Eumenes, Romanis amicissimus, bellumque inter eos gerebatur et 184 mari et terra; sed utrobique Eumenes plus valebat propter Romanorum societatem. quo magis cupiebat eum Hannibal opprimi, quem si removisset, faciliora sibi cetera fore arbitrabatur. ad hunc interficiendum talem iniit rationem. classe paucis die- 4 bus erant decreturi. superabatur navium multitudine: dolo erat pugnandum, cum par non esset armis. imperavit quam plurimas venenatas serpentes vivas colligi easque in vasa fictilia conici. harum cum effecisset magnam multitudinem, die ipso, quo fac- 5 turus erat navale proelium, classarios convocat iisque praecipit, omnes ut in unam Eumenis regis concurrant navem, a ceteris tantum satis habeant se defendere. id illos facile serpentium mul- 6

titudine consecuturos. rex autem in qua nave veheretur, ut sci-
 rent, se facturum: quem si aut cepissent aut interfecissent, magno
 11 iis pollicetur praemio fore. tali cohortatione militum facta classis
 ab utrisque in proelium deducitur. quarum acie constituta, prius-
 quam signum pugnae daretur, Hannibal, ut palam faceret suis
 quo loco Eumenes esset, tabellarium in scapha cum caduceo mit-
 2 tit. qui ubi ad naves adversariorum pervenit epistulamque osten-
 dens se regem professus est quaerere, statim ad Eumenem deduc-
 tus est, quod nemo dubitabat quin aliquid de pace esset scriptum.
 tabellarius ducis nave declarata suis eodem, unde erat egressus,
 3 se recepit. at Eumenes soluta epistula nihil in ea repperit, nisi
 quae ad irridendum eum pertinerent. cuius rei etsi causam mi-
 rabatur neque reperiebat, tamen proelium statim committere
 4 non dubitavit. horum in concursu Bithyjni Hannibalis praecepto
 universi navem Eumenis adoriuntur. quorum vim rex cum sus-
 tinere non posset, fuga salutem petiit, quam consecutus non
 esset, nisi intra sua praesidia se recepisset, quae in proximo litore
 5 erant collocata. reliquae Pergamenae naves cum adversarios pre-
 merent acrius, repente in eas vasa fictilia, de quibus supra men-
 tionem fecimus, conici coepta sunt. quae iacta initio risum pug-
 6 nantibus concitarunt, neque quare id fieret poterat intellegi. post-
 quam autem naves suas oppletas conspexerunt serpentibus, nova re
 perterriti, cum, quid potissimum vitarent, non viderent, puppes
 7 verterunt seque ad sua castra nautica rettulerunt. sic Hannibal
 consilio arma Pergamenorum superavit, neque tum solum, sed
 saepe alias pedestribus copiis pari prudentia pepulit adversarios.
 12 Quae dum in Asia geruntur, accidit casu ut legati Prusiae
 Romae apud T. Quintium Flaminium consularem cenarent,
 atque ibi de Hannibale mentione facta ex iis unus diceret eum
 2 in Prusiae regno esse. Id postero die Flamininus senatui detulit.
 189 patres conscripti, qui Hannibale vivo numquam se sine insidiis
 futuros existimarent, legatos in Bithyniam miserunt, in eis Fla-
 minium, qui ab rege peterent, ne inimicissimum suum secum
 3 haberet sibi que dederet. his Prusia negare ausus non est; illud
 recusavit, ne id a se fieri postularent, quod adversus ius hospitii
 esset: ipsi, si possent, comprehenderent: locum, ubi esset, facile

inventuros. Hannibal enim uno loco se tenebat, in castello quod ei a rege datum erat muneri, idque sic aedificarat, ut in omnibus partibus aedificii exitus haberet, scilicet verens ne usu veniret, quod accidit. huc cum legati Romanorum venissent ac multitudine domum eius circumdedit, puer ab ianua prospiciens Hannibali dixit plures praeter consuetudinem armatos apparere. qui imperavit ei, ut omnes fores aedificii circumiret ac propere sibi nuntiaret, num eodem modo undique obsideretur. puer cum celeriter, quid vidisset, renuntiasset omnesque exitus occupatos ostendisset, sensit id non fortuito factum, sed se peti neque sibi diutius vitam esse retinendam. quam ne alieno arbitrio dimitteret, memor pristinorum virtutum venenum, quod semper secum habere consuevit, sumpsit

183

Sic vir fortissimus, multis variisque perfunctus laboribus, anno acquievit septuagesimo. quibus consulibus interierit, non convenit. namque Atticus M. Claudio Marcello Q. Fabio Labeone consulibus mortuum in annali suo scriptum reliquit, at Polybius L. Aemilio Paulo Cn. Baebio Tamphilo Sulpicius autem Blitho P. Cornelio Cethego M. Baebio Tamphilo. atque hic tantus vir tantisque bellis districtus nonnihil temporis tribuit litteris. namque aliquot eius libri sunt, Graeco sermone confecti, in eis ad Rhodios de Cn. Manlii Volsonis in Asia rebus gestis. huius belligesta multi memoriae prodiderunt, sed ex eis duo, qui cum eo in castris fuerunt simulque vixerunt, quamdiu fortuna passa est, Silenus et Sosylus Lacedaemonius. atque hoc Sosylo Hannibal litterarum Graecarum usus est doctore.

4

C A T O

- 34/149 **1** M. Cato, ortus municipio Tusculo, adolescentulus, priusquam honoribus operam daret, versatus est in Sabinis, quod ibi heredium a patre relictum habebat. inde hortatu L. Valerii Flacci, quem in consulatu censuraque habuit collegam, ut M. Perpenna censorius narrare solitus est, Romam demigravit in foroque esse
 217 **2** coepit. primum stipendium meruit annorum decem septemque.
 214 **Q.** Fabio M. Claudio consulibus tribunus militum in Sicilia fuit. inde ut rediit, castra secutus est C. Claudii Neronis, magnique
 207 opera eius existimata est in proelio apud Senam, quo cecidit Has-
 214 **3** drubal, frater Hannibalis. quaestor obtigit P. Africano consuli, cum quo non pro sortis necessitudine vixit: namque ab eo perpetua dissensit vita. aedilis plebei factus est cum C. Helvio. prae-
 199 **4** tor provinciam obtinuit Sardiniam, ex qua quaestor superiore tempore ex Africa decedens Q. Ennium poetam deduxerat, quod non minoris aestimamus quam quemlibet amplissimum Sardiniensem triumphum.
 199 **2** Consulatum gessit cum L. Valerio Flacco. sorte provinciam
 2 naetus Hispaniam citeriorem ex ea triumphum deportavit. ibi cum diutius moraretur, P. Scipio Africanus consul iterum cuius
 194 in priore consulatu quaestor fuerat, voluit eum de provincia depellere et ipse ei succedere, neque hoc per senatum efficere potuit, cum quidem Scipio principatum in civitate obtineret, quod tum non potentia, sed iure res publica administrabatur. qua ex re ira-
 3 **tus** senatui *consulatu* peracto privatus in urbe mansit. at Cato, **184**
 censor cum eodem Flacco factus, severe praefuit ei potestati. nam et in complures nobiles animadvertit et multas res novas in edictum addidit, qua re luxuria reprimeretur, quae iam tum
 4 **incipiebat** pullulare. circiter annos octoginta, usque ad extremam aetatem ab adolescentia, rei publicae causa suscipere inimicitias non destitit. a multis tentatus non modo nullum detrimentum existimationis fecit, sed, quoad vixit, virtutum laude crevit.
3 In omnibus rebus singulari fuit industria: nam et agricola sollers et peritus iuris consultus et magnus imperator et proba-
 2 **bilis** orator et cupidissimus litterarum fuit. quarum studium

etsi senior arripuerat, tamen tantum progressum fecit, ut non facile reperiri possit neque de Graecis neque de Italicis rebus, quod ei fuerit incognitum. ab adolescentia confecit orationes. senex historias scribere instituit. earum sunt libri septem, primus continet res gestas regum populi Romani, secundus et tertius unde quaeque civitas orta sit Italica, ob quam rem omnes Origines viderur appellasse. in quarto autem bellum Poenicum est primum, in quinto secundum. atque haec omnia capitulatim sunt dicta. reliqua quoque bella pari modo persecutus est usque ad praeturam Ser. Galbae, qui diripuit Lusitanos: atque horum bellorum duces non nominavit, sed sine nominibus res notavit. in eisdem exposuit, quae in Italia Hispanisque [aut fierent aut] viderentur admiranda: in quibus multa industria et diligentia comparet, nulla doctrina.

ATTICUS

T. Pomponius Atticus, ab origine ultima stirpis Romanae generatus, perpetuo a maioribus acceptam equestrem obtinuit dignitatem. patre usus est diligente et, ut tum erant tempora, diti inprimisque studioso litterarum. hic, prout ipse amabat litteras, omnibus doctrinis, quibus pueri aetas impertiri debet filium erudivit. erat autem in puero praeter docilitatem ingenii summa suavitas oris atque vocis, ut non solum celeriter acciperet quae tradebantur, sed etiam excellenter pronuntiaret. quae ex re in pueritia nobilis inter aequales ferebatur clariusque exsplendescibat, quam generosi condiscipuli animo aequo ferre possent. itaque incitabat omnes studio suo, quo in numero fuerunt L. Torquatus, C. Marius filius, M. Cicero, quos consuetudine sua sic devinxit, ut nemo iis perpetua *vita* fuerit carior.

Pater mature decessit. ipse adulescentulus propter affinitatem P. Sulpicii, qui tribunus plebei interfectus est, non expers fuit illius periculi: namque Anicia, Pomponii consobrina, nupsit Servio, fratri Sulpicii. itaque interfecto Sulpicio postea quam vidit Cinnano tumultu civitatem esse perturbatam neque

- sibi dari facultatem pro dignitate vivendi, quin alterutram partem offenderet, dissociatis animis civium, cum alii Sullanis, alii Cinnanis faverent partibus, idoneum tempus ratus studiis obsequendi suis Athenas se contulit. neque eo setius adulescentem Marium hostem iudicatum iuvit opibus suis, cuius fugam pecunia sublevavit. ac ne illa peregrinatio detrimentum aliquod afferret rei familiari, eodem magnam partem fortunarum traiecit suarum. hic ita vixit, ut universis Atheniensibus merito esset
- 4 carissimus. nam praeter gratiam, quae iam in adulescentulo magna erat, saepe suis opibus inopiam eorum publicam levavit. cum enim versuram facere publice necesse esset neque eius conditionem aequam haberent, semper se interposuit, atque ita ut neque usuram umquam ab iis acceperit neque longius, quam dictum esset, debere passus sit. quod utrumque erat iis salutare:
- 5 nam neque indulgendo inveterascere eorum aes alienum patiebatur neque multiplicandis usuris crescere. auxit hoc officium alia quoque liberalitate: nam universos frumento donavit, ita ut singulis seni modii tritici darentur, qui modus mensurae medimnus Athenis appellatur.
- 3 Hic autem sic se gerebat, ut communis infimis, par principibus videretur. quo factum est ut huic omnes honores, quos possent, publice haberent civemque facere studerent: quo beneficio ille uti noluit [quod nonnulli ita interpretantur, amitti civitatem Romanam alia ascita]. quamdiu affuit, ne qua sibi statua poneretur, restitit, absens prohibere non potuit. itaque aliquot ipsi et Phidiae locis sanctissimis posuerunt: hunc enim in omni procuratione rei publicae actorem auctoremque habebant potissimum. igitur primum illud munus fortunae, quod in ea urbe natus est, in qua domicilium orbis terrarum esset imperii, ut eandem et patriam haberet et domum; hoc specimen prudentiae, quod, cum in eam se civitatem contulisset, quae antiquitate, humanitate doctrinaque praestaret omnes, unus ei fuit carissimus.
- 4
- 5 tranquillatis autem rebus Romanis remigravit Romam, ut opinor L. Cotta L. Torquato consulibus: quem discedentem sic uni-

versa civitas Atheniensium prosecuta est, ut lacrimis desiderii futuri dolorem indicaret.

Habebat avunculum Q. Caecilium, equitem Romanum, fami- 5 70
liarem L. Luculli, divitem, difficillima natura: cuius sic asperi-
tatem veritus est, ut, quem nemo ferre posset, huius sine offen-
sione ad summam senectutem retinuerit benivolentiam. quo
facto tulit pietatis fructum. Caecilium enim moriens testamento 2
adoptavit eum heredemque fecit ex dodrante: ex qua heredi- 58
tate accepit circiter centiens sestertium. erat nupta soror Attici 68
Q. Tullio Ciceroni, easque nuptias M. Cicero conciliarat, cum quo
a condiscipulatu vivebat coniunctissime, multo etiam familiarius
quam cum Quinto, ut iudicari possit plus in amicitia valere simi- 4
litudinem morum quam affinitatem. utebatur autem intime Q.
Hortensio, qui iis temporibus principatum eloquentiae tenebat,
ut intellegi non posset, uter eum plus diligeret, Cicero an Hor-
tensius: et, id quod erat difficillimum, efficiebat ut, inter quos
tantae laudis esset aemulatio, nulla intercederet obtrectatio es-
setque talium virorum copula.

In re publica ita est versatus, ut semper optimarum partium 6
et esset et existimaretur, neque tamen se civilibus fluctibus com-
mitteret, quod non magis eos in sua potestate existimabat esse,
qui se his dedissent, quam qui maritimis iactarentur. honores 2
non petit, cum ei paterent propter vel gratiam vel dignitatem:
quod neque peti more maiorum neque capi possent conservatis
legibus in tam effusis ambitus largitionibus neque *geri* e re pu-
blica sine periculo corruptis civitatis moribus. ad hastam publi-
cam numquam accessit. nullius rei neque praes neque manceps 3
factus est. neminem neque suo nomine neque subscribens accusa-
vit, in ius de sua re numquam iit, iudicium nullum habuit. mul- 4
torum consulum praetorumque praefecturas delatas sic accepit,
ut neminem in provinciam sit secutus, honore fuerit contentus,
rei familiaris despexerit fructum: qui ne cum Quinto quidem Ci-
cerone voluerit ire in Asiam, cum apud eum legati locum obtinere
posset. non enim decere se arbitrabatur, cum praeturam gerere
noluisset, asseclam esse praetoris. qua in re non solum dignitati 5
serviebat, sed etiam tranquillitati, cum suspiciones quoque vi-

taret criminum. quo fiebat ut eius observantia omnibus esset carior, cum eam officio, non timori neque spei tribui viderent.

- 13** Neque vero ille minus bonus pater familias habitus est quam civis. nam cum esset pecuniosus, nemo illo minus fuit emax, minus aedificator. neque tamen non inprimis bene habitavit omnibusque optimis rebus usus est. nam domum habuit in colle Quirinali Tamphilianam, ab avunculo hereditate relictam, cuius amoenitas non aedificio, sed silva constabat: ipsum enim tectum antiquitus constitutum plus salis quam sumptus habebat: in quo nihil commutavit, nisi quid vetustate coactus est. usus est familia, si utilitate iudicandum est, optima, si forma, vix mediocri. namque in ea erant pueri litteratissimi, anagnostae optimi et plurimi librarii, ut ne pedisequus quidem quisquam esset, qui non utrumque horum pulchre facere posset, pari modo artifices ceteri, quos cultus domesticus desiderat, apprime boni.
- 4** neque tamen horum quemquam nisi domi natum domique factum habuit: quod est signum non solum continentiae, sed etiam diligentiae. nam et non intemperanter concupiscere, quod a plurimis videas, continentis debet duci, et potius industria quam pretio parare non mediocris est diligentiae. elegans, non magnificus, splendidus, non sumptuosus: omnisque diligentia munditiam, non affluentiam affectabat. supellex modica, non multa, ut in
- 6** neutram partem conspici posset. nec praeteribo, quamquam nonnullis leve visum iri putem, cum inprimis lautus esset eques Romanus et non parum liberaliter domum suam omnium ordinum homines invitaret, non amplius quam terna milia peraeque in singulos menses ex ephemeride eum expensum sumptui ferre solitum. atque hoc non auditum, sed cognitum praedicamus: saepe enim propter familiaritatem domesticis rebus interfuimus.
- 14** Nemo in convivio eius aliud acroama audivit quam anagnosten, quod nos quidem iucundissimum arbitramur; neque umquam sine aliqua lectione apud eum cenatum est, ut non minus animo quam ventre convivae delectarentur: namque eos vocabat, quorum mores a suis non abhorrerent. cum tanta pecuniae facta esset accessio, nihil de cottidiano cultu mutavit,

nihil de vitae consuetudine, tantaque usus est moderatione, ut neque in sestertio viciens, quod a patre acceperat, parum se splendide gesserit neque in sestertio centiens affluentius vixerit, quam instituerat, parique fastigio steterit in utraque fortuna. nullos 3 habuit hortos, nullam suburbanam aut maritimam sumptuosam villam, neque in Italia, praeter Arretinum et Nomentanum, rusticum praedium, omnisque eius pecuniae reditus constabat in Epiroticis et urbanis possessionibus. ex quo cognosci potest usum eum pecuniae non magnitudine, sed ratione meriti solitum.

Mendacium neque dicebat neque pati poterat. itaque eius 15 comitas non sine severitate erat neque gravitas sine facilitate, ut difficile esset intellectu, utrum eum amici magis vererentur an amarent. quidquid rogabatur, religiose promittebat, quod non liberales, sed leves arbitrabatur polliceri quod praestare non possent. idem in tenendo, quod semel annuisset, tanta erat 2 cura, ut non mandatam, sed suam rem videretur agere. numquam suscepti negotii eum pertaesum est: suam enim existimationem in ea re agi putabat, qua nihil habebat carius. quo fiebat ut omnia 3 Ciceronum, M. Catonis, Q. Hortensii, A. Torquati, multorum praeterea equitum Romanorum negotia procuraret. ex quo iudicari potest non inertia, sed iudicio fugisse rei publicae procurationem

Humanitatis vero nullum afferre maius testimonium possum, 16 quam quod adulescens idem seni Sullae fuit iucundissimus, senex adulescenti M. Bruto, cum aequalibus autem suis Q. Hortensio et M. Cicerone sic vixit, ut iudicare difficile sit, cui aetati fuerit aptissimus. quamquam eum praecipue dilexit Cicero, ut ne 2 ter quidem ei Quintus carior fuerit aut familiarior. ei rei sunt in 3 dicio praeter eos libros, in quibus de eo facit mentionem, qui in vulgus sunt editi, sedecim volumina epistularum, ab consulatu eius usque ad extremum tempus ad Atticum missarum: quae qui legat, non multum desideret historiam contextam eorum temporum. sic enim omnia de studiis principum, vitiis ducum, muta- 4 tionibus rei publicae perscripta sunt, ut nihil in eis non appareat et facile existimari possit, prudentiam quodam modo esse divinationem. non enim Cicero ea solum, quae vivo se acciderunt,

futura praedixit, sed etiam, quae nunc usu veniunt, cecinit ut vates.

- 17 De pietate autem Attici quid plura commemorem? cum hoc ipsum vere gloriantem audierim in funere matris suae, quam ex-
42 tulit annorum nonaginta cum *ipse esset* septem et sexaginta, se numquam cum matre in gratiam redisse, numquam cum sorore
2 fuisse in similitudine, quam prope aequalem habebat. quod est signum aut nullam umquam inter eos querimoniam intercessisse, aut hunc ea fuisse in suis indulgentia, ut, quos amare deberet,
3 irasei eis nefas duceret. neque id fecit natura solum, quamquam omnes ei paremus, sed etiam doctrina: nam principum philosophorum ita percepta habuit praecepta, ut iis ad vitam agendam, non ad ostentationem uteretur.
- 18 Moris etiam maiorum summus imitator fuit antiquitatisque amator, quam adeo diligenter habuit cognitam, ut eam totam
2 in eo volumine exposuerit, quo magistratus ordinavit. nulla enim lex neque pax neque bellum neque res illustris est populi Romani, quae non in eo suo tempore sit notata, et, quod difficillimum fuit, sic familiarum originem subtexuit, ut ex eo clarorum
3 virorum propagines possimus cognoscere. fecit hoc idem separatim in aliis libris, ut M. Bruti rogatu Iuniam familiam a stirpe ad hanc aetatem ordine enumeraverit, notans, quis a quo ortus
4 quos honores quibusque temporibus cepisset: pari modo Marcelli Claudii Marcellorum, Scipionis Cornelii et Fabii Maximi Fabiorum et Aemiliorum. quibus libris nihil potest esse dulcius iis, qui ali-
5 quam cupiditatem habent notitiae clarorum virorum. attigit poëticen quoque, credimus, ne eius expertus esset suavitatis. namque versibus *de iis*, qui honore rerumque gestarum amplitudine
6 ceteros populi Romani praestiterunt, exposuit, ita, ut singulorum imaginibus facta magistratusque eorum non amplius quaternis quinisque versibus descripserit: quod vix credendum sit tantas res tam breviter potuisse declarari. est etiam unus liber Graecae confectus, de consulatu Ciceronis.
- 19 Haec haec Attico vivo edita a nobis sunt. nunc, quoniam fortuna nos superstites ei esse voluit, reliqua persequemur et, quantum potuerimus, rerum exemplis lectores docebimus... suos

cuique mores plerumque conciliare fortunam. namque hic contentus ordine equestri, quo erat ortus, in affinitatem pervenit imperatoris divi filii, cum iam ante familiaritatem eius esset consecutus nulla alia re quam elegantia vitae, qua ceteros ceperat principes civitatis dignitate pari, fortuna humiliores. tanta enim prosperitas Caesarem est consecuta, ut nihil ei non tribuerit fortuna, quod cuiquam ante detulerat, et conciliarit, quod nemo adhuc civis Romanus quivit consequi. nata est autem Attico neptis ex Agrippa, cui virginem filiam collocarat. hanc Caesar vix anniculam Ti. Claudio Neroni, Drusila nato, privigno suo despondit: quae coniunctio necessitudinem eorum sanxit, familiaritatem reddidit frequentiores. quamquam ante haec sponsalia non solum, cum ab urbe abesset, numquam ad suorum quemquam litteras misit, quin Attico scriberet, quid ageret, inprimis quid legeret quibusque in locis et quamdiu esset moraturus, sed etiam, cum esset in urbe et propter infinitas suas occupationes minus saepe, quam vellet, Attico frueretur, nullus dies temere intercessit, quo non ad eum scriberet, cum modo aliquid de antiquitate ab eo requireret, modo aliquam quaestionem poëticam ei proponeret, interdum iocans eius verbosiores eliceret epistulas. ex quo accidit, cum aedis Iovis Feretrii in Capitolio, ab Romulo constituta, vetustate atque incuria detecta prolaberetur, ut Attici admonitu Caesar eam reficiendam curaret. neque vero a M. Antonio minus absens litteris colebatur, adeo ut accurate ille ex ultimis terris, quid ageret, curae sibi haberet certiore facere Atticum. hoc quale sit, facilius existimabit is, qui iudicare poterit, quantae sit sapientiae eorum retinere usum benivolentiamque, inter quos maximarum rerum non solum aemulatio, sed obtrectatio tanta intercedebat, quantam fuit [incidere] necesse inter Caesarem atque Antonium, cum se uterque principem non solum urbis Romae, sed orbis terrarum esse cuperet.

Tali modo cum septem et septuaginta annos complexset atque ad extremam senectutem non minus dignitate quam gratia fortunaque crevisset (multas enim hereditates nulla alia re quam bonitate consecutus est) tantaque prosperitate usus esset valetudinis, ut annis triginta medicina non indiguisset, nactus

est morbum; quem initio et ipse et medici contempserunt: nam putarunt esse tenesmon, cui remedia celeria faciliaque proponebantur. in hoc cum tres menses sine ullis doloribus, praeter quam quos ex curatione capiebat, consumpsisset, subito tanta vis morbi in imum intestinum prorupit, ut extremo tempore per lumbos fistulae puris eruperint. atque hoc priusquam ei accideret, postquam in dies dolores accrescere febresque accessisse sensit, Agrippam generum ad se arcessi iussit et cum eo L. Cornelium Balbum Sextumque Peducaeam. hos ut venisse vidit, in cubitum innixus 'quantam' inquit 'curam diligentiamque in valetudine mea tuenda hoc tempore adhibuerim, cum vos testes habeam, nihil necesse est pluribus verbis commemorare. quibus quoniam, ut spero, satisfeci, me nihil reliqui fecisse, quod ad sanandum me pertineret, reliquum est ut egomet mihi consulam. id vos ignorare nolui: nam mihi stat alere morbum desinere. namque his diebus quidquid cibi sumpsi, ita produxi vitam, ut auxerim dolores sine spe salutis. quare a vobis peto, primum ut consilium probetis meum, deinde ne frustra dehortando impedire conemini.'

- 22 Hac oratione habita tanta constantia vocis atque vultus, ut non ex vita, sed ex domo in domum videretur migrare, cum quidem Agrippa eum flens atque osculans oraret atque obsecraret, ne id quod natura cogeret ipse quoque sibi acceleraret, et, quoniam tum quoque posset temporibus superesse, se sibi suisque reservaret, preces eius taciturna sua obstinatione depremit. sic cum biduum cibo se abstinuisset, subito febris decessit leviorque morbus esse coepit. tamen propositum nihilo setius peregit, itaque die quinto, postquam id consilium inierat, pridie kal. Apriles Cn. Domitio C. Sosio consulibus decessit. elatus est in lecticula
- 24 ut ipse praescripserat, sine ulla pompa funeris, comitantibus omnibus bonis, maxima vulgi frequentia. sepultus est iuxta viam Appiam ad quintum lapidem in monumento Q. Caecilii, avunculi sui.

ΜΕΡΟΣ Β'

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΑΜΙΛΚΑΣ

Κεφάλαιον 1.

1. Hannibalis] τοῦ πάππου τοῦ περιωνύμου Ἀννίβα. Οἱ ἀρχαῖοι συγνάκις ἐδίδον εἰς τὸν ἔγγονον τὸ ὄνομα τοῦ πάππου. cognomine] ἀφαιρ. τῆς ἀναφορᾶς. temporibus] (ἐνν. belli) ἀφαιρ. χρονική. admodum] ἐπιτείνει τὸ ἐπίθετον adulescentulus = peradulescentulus.

2. cum] σύνδ. χρον. = ἐν ᾧ. eius] γεν. ὑποκειμ. et mari et terra] (συνήθως terra marique)· τὸ πρῶτον δὲν ἀλληθεύει, διότι οἱ Καρχηδόνιοι εἶχον ἤδη ἐπανακτῆσαι τὴν κυριαρχίαν τῆς θαλάσσης. male] = non feliciter. ubi] ἐνθα, ὅπου. locum] = facultatem, occasionem (βλάβης τῶν Καρχηδονίων). Ἡ μεταφορὰ ἐλήφθη ἐκ τῶν μονομάχων, οἵτινες, ἐὰν ἀπεκαλύπτετο μέρος τοῦ σώματός των, παρυσιάζον οὕτω εἰς τοὺς ἀντιπάλους των τὴν θέσιν, ἣν οὗτοι ἠδύναντο νὰ πλήξουν. saepeque] τὸ -que = ἀλλά. occasione datā] ἀφαιρ. ἀπόλυτος. quo facto] ἀφαιρ. ἀπόλυτος = οὗ γενομένου, οὗ ἔνεκα, δηλ. τοῦ μὴ ὑποχωρῆσαι ποτε πρὸ τοῦ ἐχθροῦ. cum amisissent] δηλ. πρὸ τῆς ἀφίξεως τοῦ Ἀμίλκα. eo loco] ἀντὶ in eo loco. ut... gestum non videretur] gestum (ἐνν. esse). Ὑπερβολικὴ ἔκφρασις. Οἱ δύο ἀντίπαλοι στρατοὶ ὠχυρωμένοι ἕκαστος ἐντὸς χαρακωμάτων, δὲν ἐπεχειροῦν νὰ συνάψουν ἀποφασιστικὴν μάχην, εἰς τρόπον ὥστε εἰς τὸ μέρος τοῦτο δὲν ἐφαίνετο ὅτι διεζήγετο πόλεμος.

3. a C. Lutatio...superati] ποιητ. αἴτιον = ὑπὸ τοῦ... consule] παράθεσις εἰς τὸ Lutatio. bellandi] γεν. ἀντικειμενική. cupiditate] ἀφαιρ. τῆς αἰτίας. serviundum] ἐνν. esse serviundum = servien- dum. Ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ putavit, quod... intellegebat] διότι... κατενόει. sumptibus] ἀφαιρ. ferre] ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ posse, ὅπερ ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ intellegebat.

4. sed ita...ut] συμπλήρωσον sed p a c i s e r v i u n d u m p u t a v i t... ita ut...] εἰργάσθη ὑπὲρ τῆς εἰρήνης, ἀλλὰ μὲ τὴν ὑστεροβουλίαν (ἐπιφύλαξιν ὥστε) νά... Τὸ ita ut περιορίζει τὸ serviundum putavit. Κατὰ τὸ στάδιον τῶν διαπραγματεύσεων συνέλαβε τὸ σχέδιον νά...—armis] ἀφαιρ. vicissent... dedissent...] ὑποκείμε. Romani. manus] ἡ φράσις manus (αἰτ. πληθ.) dare ἐλήφθη ἀπὸ τῶν ἀγώνων τῶν μονομάχων, οἵτινες νικώμενοι ἀνέτεινον τὰς χεῖρας, ἵνα δείξωσιν ὅτι ἡττήθησαν.

5. hoc consilio] = hac mente. in quo] = in qua re (= ἐν ταύτῃ τῇ διαπραγματεύσει). tanta... ferocia] ἀφαιρ. τῆς ιδιότητος cum... negaret] se compositurum (e s s e). nisi]=si non. cum] πρόθεσις. armis relictis] ἀφαιρ. ἀπόλυτος. Sicilia] ἀφαιρ. decederent] ἐτέθη ὁ πληθ., διότι ἐννοοῦνται καὶ οἱ στρατιῶται (= cum suis δηλ. ille et sui). ut... (dixerit)] ὥστε... εἶπεν. ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ tanta.. ferocia, ἡ δὲ λογικὴ θέσις τοῦ ut εἶναι πρὸ τοῦ cum... negaret. armis relictis... succumbente patriā] ἀφαιρετικαὶ ἀπόλυτοι. ipse] ἡδύνατο νὰ τεθῇ καὶ ipsum, διὰ νὰ συμφωνήσῃ μὲ τὴν ἀκολουθοῦσαν αἰτία. se.—potius... quam rediret]=quam ut. cum tanto flagitio] δηλοῖ τρόπον. domum] οἴκαδε. non suae virtutis esse] ὑπον. τὸ ῥ. dixit. (εἶπεν) ὅτι δὲν εἶναι ἰδιον τοῦ χαρακτῆρός του. pertinaciae] δοτικῇ. cessit] ὑπεχώρησε παρασχὼν ἕρους ὀλιγώτερον σκληροῦς καὶ ἐπιτρέψας νὰ ἀποσυρθοῦν ἔχοντες τὰ ὅπλα καὶ τὰς ἀποσκευὰς αὐτῶν.

Κεφάλαιον 2.

1. ut... venit] ὥς... ἦλθε. se habentem] μετοχὴ κατηγορηματικὴ ἐξαρτωμένη ἐκ τοῦ cognovit (= vidit). externi] ἀντίθ. τοῦ intestini mali] = belli (a d v e r s u s R o m a n o s). intestinum bellum] ὁ « ἄσπονδος » οὗτος πόλεμος διήρκεσεν ἀπὸ τοῦ 241 - 238 π.Χ. tantum... ut... fuerit] (πρkm. ὑποτ.) τοσοῦτον... ὥστε ὑπῆρξε nisi cum]... εἰ μὴ ὅτε...

2. mercennarii] οὗτοι ἦσαν Ἰβήρες, Γαλάται, Λίγυες, Ἑλληνες, erat] ἀνῆρχετο, συνεποσοῦτο εἰς... ipsam] αὐτὴν ταύτην.

3. quibus (ἀφαιρ.) =his a u t e m. etiam] καί, ἐτι.. ut.. petierint] ὥστε ἐζήτησαν... auxilia] οὐχὶ στρατὸν, ἀλλὰ σῖτον καὶ τὸ δικαίωμα νὰ στρατολογηθοῦν ἄνδρες ἐκ τῆς Ἰταλίας. extremo] ἀνταπο-

κρίνεται εἰς τὸ προηγούμενον primo (§2). cum... pervenissent] ἀφοῦ περιῆλθον. imperatorem] κατηγορούμενον.

4. non solum... sed etiam] οὐ μόνον... ἀλλὰ καί. cum] = εἰ καί, καίτοι. milia] ἦσαν 20000 μισθοφόροι καὶ 8 000 Καρχηδόνιοι. armorum] ἐξαρθᾶται ἀκ τοῦ milia. eo... ut] εἰς τοσοῦτον... ὥστε. locorum angustiiis] = angustis locis clausi. fame] ἐτρέφοντο κατ' ἀρχάς ἐκ τῶν νεκρῶν τῆς μάχης, ἐκ τῶν αἰχμαλώτων καὶ τῶν δούλων καὶ τέλος ἀλληλοσπαρασσόμενοι. in eis] μεταξὺ τούτων. patriae] δοτ.

5. neque] = ἀλλὰ δέν. eo] (οὐσιαστικῶς) = hac re, δηλ. μετ' τὴν ἐκ νέου κατάκτησιν τῶν πόλεων τούτων. tota Africa] (ἀφαιρ.) δέν πρέπει τὰ λεγόμενα νὰ νοηθῶν κατὰ γράμμα. otium] = pacem. reddidit] = restituit (= ἀποκατέστησε). multis annis] ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν. nullum... bellum videretur] ἰδ. κεφ. 1, 2 εἰς τὸ τέλος. Ὑπερβολικῶς ἐλέγχθη τοῦτο ὑπὸ τοῦ Νέπωτος.

Κεφάλαιον 3.

1. ex sententia] ἡ πρόθεσις ex δηλοῖ συμφωνίαν. Ἡ φράσις αὕτη ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὸ feliciter, bene = εὐτυχῶς. rebus... peractis] ἀφαιρ. ἀπόλυτος. fidenti animo...] ἀφαιρ. τῆς συνοδείας καὶ τοῦ τρόπου. Romanis] δοτ. quo] = ut eo, ἔνα... bellandi] ἐνν. cum Romanis. imperator] κατηγορ. eoque] καὶ ἐκεῖσε. annorum] γεν. τῆς ιδιότητος.

2. cum eo] μετ' αὐτοῦ, παρ' αὐτῷ. illustris] = illustri loco natus, ἐξ εὐγενοῦς γένους (οἰκογενείας) καταγόμενος.

3. de hoc] = de Hasdrubale. Hamilcare occiso] ἀφαιρ. ἀπόλυτος = post mortem Homilcaris μετὰ τὸν φόνον τοῦ Ἀμίλκα. Οὗτος ἐφονεύθη εἰς τινα μάχην κατὰ τὸ 228 π.Χ. Ille] = Hasdrubal. Οὗτος εἶχε τὴν ἀρχηγίαν τοῦ στρατοῦ ἀπὸ τοῦ 228 - 220 π.Χ. magnas] ὑπέταξε πολλοὺς Ἰσπανικοὺς λαοὺς εἰς τοὺς Καρχηδονίους καὶ ἔκτισε τὴν Carthago nova (νῦν Καρθαγένην). princeps] (= primus) πρῶτος ἦτο ὁ ὁποῖος... largitione] αἱ γενναιοδωρίαι αὐταὶ προήρχοντο ἐξ Ἰσπανικῶν λαφύρων.

Κεφάλαιον 4.

1. mare] = fretum Gaditanum τὸν πορθμὸν τῶν Γαδεΐρων (τὸ νῦν στενὸν τοῦ Γιβραλτάρ). secunda fortuna] ἀφαιρ. ἀπόλ.

equis, armis, viris, pecunia] ἀφαιρετικά καὶ ὀργανικά. viris] ἐξαναγκάζων τοὺς ὑποταγμένους λαοὺς νὰ παρέχουν εἰς τοὺς Καρχηδονίους ἄνδρας χάριν στρατιωτικῶν ἀναγκῶν.

2. hic] ἀντωνυμία. cum] σύνδ. χρον. nono anno postquam] 8 ἔτη μετὰ τὴν ἀφίξιν του εἰς τὴν Ἰσπανίαν. occisus est] οὗτος κατέλιπε τέσσαρα τέκνα, περὶ ὧν λέγεται ὅτι συχνάκις τὰ ἀνέτρεφεν ὡς λεοντιδεῖς διὰ τὴν καταστροφὴν τοῦ Ῥωμαϊκοῦ λαοῦ.

3. erga] = in, adversus. odium] ὑποκείμεν. concitasse] = concitavisse ἕνεκα τοῦ μίσους, ὅπερ ἐνέπνευσεν εἰς τὸν υἱὸν κατὰ τῶν Ῥωμαίων καὶ τοῦ ὅρκου, τὸν ἵκοιεν παρ' αὐτοῦ ἀπήτησε. bellum] ἀντικείμεν. assiduis] περὶ τούτου ἰδ. Ἀνν. 2, 3 - 6. patris] γεν. ὑποκειμενική εἰς τὸ obtestationibus.

ANNIBAS

Κεφάλαιον 1.

1. Hannibal... Karthaginiensis] μᾶλλον εἶναι ὡς τίτλος, ὡς ἐπιγραφή. ἰδ. Ἀμίλκ. 1, 1. si verum est... ut populus Romanus.. superarit] ἀντὶ τοῦ συνηθεστέρου si verum est populum Romanum superasse. Ἡ διὰ τοῦ ut εἰσαγομένη πρότασις ἐπέχει θέσιν ὑποκειμένου = (τὸ) ὅτι... quod] = de qua, de qua re. non est infitandum] οὐδεὶς δύναται νὰ ἀρνηθῇ, πᾶς τις ὀφείλει νὰ ὁμολογήσῃ. ceteros] συνηθέστερον τίθεται ἢ δοτ. ceteris. prudentiā] ἀφαιρ. antecedit] ἡ ὑποτακτικὴ ἀναγκαῖα, διότι ἐξαργαῖται ἐκ τῆς ἀπαρεμφατικῆς προτάσεως (praestitisse). Τὸ antecedit θὰ μεταφρασθῇ ὡς ἐὰν ἦτο ἐνεστώς τῆς ὀριστικῆς.

2. cum eo] = cum populo Romano. congressus est] ὑποκείμενον Hannibal. semper] κυρίως f e r e semper σχεδὸν πάντοτε. quod nisi] ὡς τὸ quod si ἐν ἀρχῇ τῆς φράσεως χρησιμεύει ὡς συνδετικὸν = ἐὰν δὲ δέν... domi] οἴκοι, ἐν Καρχηδόνι. civium] τὸ κόμμα τοῦ Ἀννωνος κατεπολέμει τὴν οἰκογένειαν τοῦ Βάρκα καὶ ἐπομένως κατέλιπε τὸν Ἀννίβαν ἄνευ βοηθείας, ἔρμαιον τῆς τύχης του. invidia] ἀφαιρ. αἰτίου. videtur... potuisse] = potuisset. Ἡ ἔννοια : πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὡς ὁ μόνος, ὅστις θὰ ἠδύνατο νὰ καταβάλῃ τοὺς Ῥωμαίους.

3. hereditate relictum] = hereditarium. paternum] τὸ παρὰ

τοῦ πατρός· ἰδ. Ἀμίλκ. 4, 3. sic... ut... deposuerit] οὕτως... ὥστε.. παρέδωκε (κατέλιπε). quam] ἤ. id] δηλ. o d i u m. qui quidem (quidem = γε, πράγματι)... destiterit] ἀναφ. αἰτιολ. = cum... is. cum] σύνδ. ἐνδ. patriā] ἀφαιρ. εἰς τὸ pulsus esset. animo] ἐπειδὴ δὲν ἡδύνατο πλέον νὰ καταπολεμῇ τοὺς Ῥωμαίους ἐκ τοῦ πλησίον (corpore), κατεπολέμει τούτους μακρόθεν (animo διὰ τῶν διανοητικῶν του δυνάμεων) ἐξεγείρων τοὺς ἐχθροὺς αὐτῶν.

Κεφάλαιον 2.

1. absens] ἀπών, μακρόθεν. Εὐρίσκετο τότε ἐν Ἰταλίᾳ μακρὰν τοῦ Φιλίππου, ἐν τούτοις κατάρθωσε νὰ πείσῃ αὐτὸν διὰ τινος τῶν ἀπεσταλμένων του. hostem] κατηγορούμενον. omnium] συνάπτεται μὲ τὸ potentissimus. tanta... ut... conatus sit] διὰ τοσαύτης... ὥστε.. ἐπεχείρησε

2. ad quem] = et ad eum. cum...] cum... venissent... fecissent comperisset... vidisset] ἀφοῦ... ἤλθον... ἐπραξαν... ἔμαθε... παρετήρησε. Κατὰ τὸ 192 π.Χ. qui] ἀναφορ. τελικὴ πρότασις = ut ii. eius] = Antiochi. consiliis clandestinis] (ἀφαιρ.). "Ἡθελον δι' αὐτῶν νὰ καταστήσουν τὸν Ἀντίβαν ὑποπτον εἰς τὸν βασιλεῖα. ut... adducerent] ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ darent operam. tamquam] ἔνν. si = ὡς ἐάν, ὥσει· συνάπτεται μὲ τὸ corruptus sentiret. ab ipsis] ποιητ. αἴτιον alia atque antea] ὅτι δηλ. συνεφιλιώθη πλέον μὲ τοὺς Ῥωμαίους sentiret] ἐφρόνει. neque] συνδέει τὸ venissent μὲ τὸ fecissent = et (cum) non. id] τὴν ἄριζιν αὐτῶν. idque] = et (cum) id. seque] = et (cum) se tempore dato] ἀφαιρετικὴ ἀπόλυτος = occasione data.

3. adiit] εἶναι τὸ κύριον ῥῆμα τῆς ὅλης προηγουμένης § 2. cum... commemorasset] ἀφοῦ... multa] (σύστοιχον ἀντικείμεν.) = πολλὰς ἀναμνήσεις. in] ἐναντίον. hoc] οὐσιαστ. τόδε. inquit] πλεονάζει, ἐφ' ὅσον προηγεῖται τὸ adiunxit. puerulo me] (ἀφαιρ. ἀπόλυτος) ὄντος ἐμοῦ... utpote... nato] (ἀναφέρεται εἰς τὸ puerulo) = ἅτε γεγονότος. imperator] (κατηγορ. ὡς στρατηγός. proficiscens] ἐνταῦθα = (profecturus). Iovi optimo maximo] (τυπικὴ ἐπικλήσις τοῦ Διὸς εἰς τὰς ἱεσιᾶς καὶ τὰς θυσίας)· ἰδ. Πίνακα ἱστορικῶν καὶ γεωγραφ. λ. Iuppiter.

4. quae... dum conficiebatur] dum a u t e m h a e c... con-

ficiebatur. Συνήθως μετὰ τὸ τοιοῦτον dum τίθεται ἐνεστώως, ἀδιαφόρως πρὸς τὸν χρόνον τοῦ ῥήματος τῆς κυρίας προτάσεως. a me] ἰδ. Λεξιλ. λ. quaero. vellem] ὁδο λέξεις : vellem καὶ -ne = ἐὰν ἤθελον. in castra] = ab bellum. cum... accepissem atque... coepissem] ἀφοῦ... ἐδέχθην καὶ... ἤρχισα. ab eo] ἰδ. Λεξιλόγ. λ. peto. ne] ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ petere. ducere] ἐνν. m e s e c u m. dederis] τετελ. μέλλ., ὅστις μεταφράζεται δι' ἀπλοῦ. simul] ἐπίρρ. iussit] (me) tenentem eam (a r a m) iurare ὡς νῦν ὀρκιζόμεθα ἐπιθέτοντες τὴν χειρὰ ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου. instituerat] = coeperat.

5. usque ad] τότε ἦγε τὸ 55ον ἔτος τῆς ἡλικίας. ut nemini dubium esse debeat] = ut nemo dubitare debeat = ὥστε πᾶς τις ὀφείλει νὰ γνωρίζῃ σαφῶς ὅτι θά... quin... sim futurus] (ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ nemini dubium esse) = ὅτι θὰ εἶμαι τῶν αὐτῶν ἐχθρικών διαθέσεων, ὅτι θὰ ἔχω...

6. si quid] = si aliquid. feceris... celaris... posueris] τετελεσμένοι μέλλοντες. celaris = celaveris. cum...] (ἄλλ' ἔπειτα) ὅταν. Tò quidem χρησιμεύει ἐνταῦθα, διὰ νὰ ἐξάρῃ τὸ ἀντίθετον. te ipsum] σὲ αὐτὸν (σὲ τὸν ἴδιον). in eo] (οὐδ. οὐσ.) = in ea re, δηλ. in bello parando. principem] (κατηγορ. (= ducem, imperatorem στρατηγὸν [ἐπὶ κεφαλῆς])).

Κεφάλαιον 3.

1. quā] ἀντὶ quam. "Ἐγένεν ἑλξίς πρὸς τὸ hac aetate. post obitum] = post mortem. ἰδὲ Ἀμίλκ. 3, 3 imperatore] (κατηγορ. εἰς τὸ suffecto) = ὡς στρατηγοῦ. id] (οὐσ.) = ἡ ἐκλογὴ τοῦ Ἀννίβα ὑπὸ τοῦ στρατοῦ. delatum] = cum delatum esset.

2. annis] (ἀφαίρ. ἐξαρτωμένη ἐκ τοῦ minor) ἀντὶ τοῦ συνηθεστ. annos... natus... ὁ Ἀννίβας τότε ἦτο 26 ἐτῶν. foederatam] (ἐνν. cum Romanis). Τὸ Σάγουντον κατελήφθη ὑπὸ τοῦ Ἀννίβα παρὰ τὴν πρὸς τοὺς Ῥωμαίους συνθήκην, ἥτις ἡσφάλιζε τὴν ἀνεξαρτησίαν αὐτοῦ.

3. ex his] ἐμπροσθῶς ἀντὶ horum. Μὲ τὸ unus τίθεται ἐκτὸς τῆς γενικῆς διαιρετικῆς καὶ αἱ προθέσεις ex, de καὶ inter. tertium] τὸ μεγαλύτερον ὅλων τμημα. ut] εὐθὺς ὥς.

4. nemo umquam] ἐν τούτοις οἱ παρὰ τὸν Ῥοδανὸν κατοικοῦντες Γαλάται πολλάκις εἶχον διαβῆ ταύτας. cum exercitu] ἡ πρόθ. δηλοῖ συνοδείαν. quo facto] μεθ' ὁ γεγονός, οὗ ἕνεκα. is] καθ' ἑλξιν

πρὸς τὸ saltus ἀντὶ id (= τὸ μέρος τοῦτο). hodie] (ἀκόμη) σήμερον. prohibere] ἐνν. se. ut] ὥστε. ea] ἐπίρρ. κατὰ παράλειψιν τῆς ἀφαιρ. via. quā] (ἀφ.) ἐνν. viā. repere] τὸ ῥῆμα τοῦτο κυριολεκτεῖται ἐπὶ τῶν δυσβάτων μερῶν. copias] ἀνεχώρησεν ἐκ τῆς Ἰσπανίας ἔχων 50.000 πεζοὺς καὶ 9000 ἵππεῖς, πάντας παλαιμάχους. Ὑπελείφθησαν ὅμως ἐκ τούτων μόνον 35.000 ἄνδρες. Προσέτι ἔπαθε φθοράν μεγάλην εἰς ζῶα καὶ εἰς ἀποσκευάς. in Italiamque] τὸ que προστετέθη εἰς τὴν δευτέραν λέξιν, διότι ἡ πρόθεσις in εἶναι μονοσύλλαβος.

Κεφάλαιον 4.

1. apud Rhodanum] ἡ μάχη αὕτη, ἃν ἀληθεύῃ, φαίνεται ὅτι ἦτο οὐχὶ σημαντική. Scipione] ὁ Σκιπίων εἶχεν ἀποβιβασθῇ εἰς Μασσαλίαν, ὅπως ἐμποδίσῃ τὸν Ἀννίβαν νὰ διαβῇ τὸν ποταμὸν Ῥοδανόν, ἀλλ' ὑστέρησε, διότι ἤδη ὁ Ἀννίβας εὐρίσκετο ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ ποταμοῦ. pepulerat] κατ' ἄλλους ὅμως, εἰς τὴν ἀσήμαντον ταύτην ἀψιμαχίαν τοῦ ἱππικοῦ ἀνεδείχθησαν νικηταὶ οἱ Ῥωμαῖοι. cum hoc eodem] = cum Scipione. Clastidii] (κυρίως ad Clastidium παρὰ τὸ Κλ.). apud Padum] Ἡ δευτέρα αὕτη μάχη δὲν ἐγένεν ἐνταῦθα, ἀλλὰ παρὰ τὸ Τίκινον, μεθ' ἧν ὁ Ἀννίβας ἐκυρίευσεν τὴν μνημονευομένην πόλιν. decernit... dimittit] ἴστορ. ἐνεστ. (ὑποκ. Hannibal).

2. tertio] = tertium. cum] πρόθ. = μετά. collegā] ἀφαιρ. manum] ἰδ. Λεξ. ῥ. consero. utrosque] ἀντὶ utrumque (ἐτέθη ὁ πλη. θυντικός, ἐπειδὴ πρόκειται περὶ τῶν στρατευμάτων καὶ τοῦ μὲν καὶ τοῦ δέ). per Ligures] = per fines Ligurum διὰ τῆς χώρας τῶν Λιγύων.

3. hoc in itinere] διαρκούσης τῆς πορείας διὰ τῆς κοιλάδος τῆς μετὰ τὸ Ἄρνου καὶ Ἀνσερος (νῦν S e r c h i o). ut] ἔξαρτ. ἐκ τοῦ adeo. dextro] ἐνν. oculo. aequē] ἐνν. atque sinistro. usus sit] ἐχρησιμοποίησε, ἰδ. Ἀμ. 1, 5. quā] = et eā. lecticā] ἀφαιρ. = διὰ (ἢ ἐπὶ) φορείου. post] ἐπίρρ. praetorem] (ἐνν. o c c i d i t) κυρίως ἦτο legatus pro praetore. Οὗτος σταλεῖς μετὰ ἱππικοῦ ὑπὸ τοῦ ἐτέρου ὑπάτου Σερβιλίου εἰς βοήθειαν τοῦ Φλαμινίου κατεπολεμήθη εἰς τὴν Ὀμβρικὴν μετὰ τὴν μάχην καὶ ὄχι κατέχων τὰς στενάς διόδους (πρβλ. ἀνωτέρω : saltus occupantem). cum delecta manu] πρὸς ἐνίσχυσιν τοῦ Φλαμινίου.

4. hinc] ἐδῶ ἀκριβῶς θὰ ἔπρεπεν ὁ Νέπως νὰ ἀναφέρῃ τὰ περὶ Φαβίου καὶ Μινουκίου ἐκτιθέμενα ἐν τῷ ἐπομένῳ κεφαλαίῳ. utrius-

que] ἐκατέρω, δηλ. ἀμφοτέρων. exercitus] αἰτ. πληθυντ. uno proelio [δηλ. apud Cannas ἢ Cannensi (216 π.Χ.). Paulum] = L. Paulum Aemilium. in eis] (καὶ) μεταξὺ τούτων.

Κεφάλαιον 5.

1. pugna pugnata] (ἀφαιρ. ἀπόλυτος). pugnam pugnare (σύστοιχον ἀντικείμενον) = πόλεμον πολεμεῖν. Γίνεται σύγχυσις, διότι πλησίον τῆς Ῥώμης ἔφθασε κατὰ τὸ ἔτος 211 π.Χ. nullo (= nemine) resistente] ἄνευ ἀντιστάσεως. urbi] = Romae (δοτ.). in propinquis] πλησίον τοῦ Ἀνίωνα (νῦν T e v e r o n e). Ὁ Ἀννίβας διαβάς τὸν Ἀνίωνα ἐστρατοπέδευσε ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ ποταμοῦ, εἰς ἀπόστασιν 40 παλαιῶν σταδίων, ἥτοι δύο περίπου ὥρων ὁδὸν ἀπὸ τῆς Ῥώμης. Τοῦτο ὅμως ἐγίνε κατὰ τὸ ἔτος 217 π.Χ. πρὸ τῆς μάχης παρὰ τὰς Κάννας. aliquot dies] τοιοῦτον ἦτο τὸ στρατηγικὸν σχέδιόν του.

2. hic] ἐνταῦθα. clausus] ὑποκείμεν. Hannibal. locorum angustiiis] ἰδ. Ἀμύλκ. 2,4. exercitus] γεν. Συνάπτεται μὲ τὸ detrimento. dedit verba] = fefellit ἐξηπάτησεν (ἔκφρ. τῶν λατίνων κωμικῶν). obducta] ἰδ. Λεξιλ. obduco. incendit... immisit... κυρίως incendi (παθητ. ἀπαρμφ.) et immitti (παθητ. ἀπαρμφ.) iussit.. eiusque generis] δηλ. iuvenorum ἔχόντων sarmenta in cornibus. vallum] δηλ. castrorum. ut... nemo sit ausus] ὥστε... οὐδεὶς ἐτόλμησε.

3. post] ἡ σύνταξις : non ita multis diebus post hanc rem gestam. Τὸ ἰτα περιορίζει τὴν ἔννοιαν τοῦ multis. pari ac dictatorem imperio] μετὰ δικτατορικῆς ἐξουσίας. Τοῦτο συνέβη κατ' ἐξίρρεσιν, διότι ὁ δῆμος εἰς τὰς πολεμικὰς ἐπιχειρήσεις δὲν συνεμερίζετο τὸ σχέδιον τῆς βραδύτητος τοῦ Φαβίου (ὅστις ἕνεκα τούτου ἐπωνομάσθη Cunctator = Μελλητής). productum fugavit] = produxit et fugavit. iterum] κυρίως μετὰ τὴν δευτέραν ὑπατείαν αὐτοῦ. ὅθεν ἔπρεπε νὰ τεθῇ bis consulem. in Lucanis] = in Lucania. Οἱ κάτοικοι ἀντὶ τῆς χώρας. absens] ἀπὼν ὁ Ἀννίβας, δηλ. ἄνευ προσωπικῆς ἐπεμβάσεως, πόρρωθεν διὰ τοῦ ἀδελφοῦ του Μάγωνος. inductum sustulit] induxit et sustulit. quinquies] κυρίως διαρκούσης τῆς πέμπτης ὑπατείας αὐτοῦ. ὅθεν ἔπρεπε νὰ τεθῇ quintum consulem (= τὸ πέμπτον ὑπατον ὄντα). pari modo] ὁμοίως, δηλ. in insidias inductum.

4. longum est] θὰ ἦτο μακρὸν (= longum esset «μακρὸν ἂν εἴη»), hoc unum] τοῦτο (καὶ) μόνον. ex quo] = u t e x e o . . . possit. quantus ille fuerit] παρακείμ. ὑποτακτ., διότι εἶναι πλαγία ἐρώτησις = ὅπόσον μέγας. . . ὑπῆρξε. quamdiu] περὶ τὰ 16 ἔτη. nemo] τοῦτο εἶναι ὑπερβολή. in acie] εἰς μάχην ἐκ παρατάξεως (ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν ἐκ συναντήσεως). adversus eum] (ἀ π έ ν α ν τ ι α ὑ τ ο ῦ), κατ' αὐτοῦ. in campo] δηλ. in loco maxime idoneo proeliis = εἰς πεδῖον ἀνοικτὸν τὰ μάλιστα κατάλληλον πρὸς μάχας.

Κεφάλαιον 6.

1. Hinc] (ἐντεῦθεν· χρονικῶς). invictus] τοῦτο δὲν ἀληθεύει ὅλως, διότι ὁ Ἀννίβας εἶχεν ὑποστῆ ἤττας καὶ ἰδίᾳ παρὰ τὴν Νῶλαν τῆς Καμπανίας. defensum] ὑπτίον α' πρὸς δῆλωσιν τοῦ σκοποῦ (ἀντιστοιχοῦν μὲ τελικὴν μετοχὴν τῆς ἑλλην. γλώσσης). Συνάπτεται μὲ τὸ revocatus. gessit] ὑποκ. Hannibal. P. Scipionem] οὗτος βραδύτερον καὶ μετὰ τὴν κατανίκησιν τοῦ Ἀννίβα ἔλαβε τὴν ἐπωνυμίαν τοῦ Ἀφρικανοῦ. fugārat] ὑπερσυντέλικος = fugaverat.

2. cum hoc] δηλ. S c i p i o n e. exhaustis facultatibus] ἀφαιρ. ἀπόλ. αἰτιολ. quo] = u t e o ἴνα... congraderetur] συμπλήρ. cum Romanis. convenerunt] ἰδὲ Λεξιλ. convenio.

3. post id factum] (οὐσ.) = quo facto ἰδ. Ἀμίλκ. 1,2. paucis diebus] = non ita multis diebus. apud Zamam] πιθανῶς ὅχι μακρὰν τῆς Σίλικης. incredibile] ἀναφέρεται εἰς τὸ τάχος τῆς φυγῆς, ἦτοι εἰς τὸ Hadrumetum pervenit. Hadrumetum] τοῦτο ἀπεῖχεν ἀπὸ τῆς Ζάμας 100.000 ῥωμαϊκῶν βημάτων (περίπου 150 χλμ.). ab] ἡ πρόθεσις εἶναι ἀναγκαία, διότι ὀρίζεται ἡ ἀπόστασις (milia passuum trecenta] = 444000 μέτρα] ἐνδὲς τόπου ἀπὸ ἄλλου). Ὁ ὑπολογισμὸς τῆς ἀποστάσεως ἀφίσταται πολὺ τοῦ πραγματικοῦ.

4. quos] = s e d e o s ἀλλὰ τούτους. effūgit] περμ. Hadrumeti] (γεν. τοῦ τόπου) ἐν Ἀδρυμῇτι. e fuga] ἀνῆκει εἰς τὸ collegit. reliquos] = τοὺς ὑπολοίπους (= reliquias τὰ λείψανα).

Κεφάλαιον 7.

1. in apparando] (ἀπολύτως), κατὰ παράλειψιν τοῦ bellum ἢ τοῦ copias (= in apparatu belli = εἰς τὴν... ἢ περὶ τὴν παρασκευὴν

τοῦ πολέμου). usque ad... consules] = usque ad consulatum P. Suplicii (et) C. Aurelii.

2. his...magistratibus] (ἀφαιρ. ἀπόλ.) = his consulis. qui (ut ii) agerent... donarent... peterent = ἵνα οὗτοι... cum iis] δηλ. Karthaginiensibus: cum iis καὶ οὐχὶ secum, διότι οἱ πρέσβεις ὁμιλοῦν ἐξ ὀνόματος τῶν Καρχηδονίων καὶ οὐχὶ δι' ἴδιον λογαριασμόν. προβλ. κατωτ. eorum ἀντὶ sui. ob eamque rem] τὸ que ἀνήκει εἰς τὴν πρόθεσιν = et ob eam rem. coronā aureā] (ἀφαιρ. ὄργαν. ἰ. Τοῦτο ἦτο ἐνδειξις τῆς ἀξίας καὶ τῆς νίκης. eos] δηλ. senatum populumque Romanum. eorum] ἀντὶ suos, δηλ. τῶν Καρχηδονίων. Fregellis] (ἀφαιρ. πρὸς δῆλωσην τῆς ἐν τόπῳ στάσεως) = ἐν Φρεγγέλλαις. essent] (ἵνα) μείνουν, κρατηθοῦν ἐν...

3. his] = legatis Karthaginiensibus (δοτ. ἰ. ex] ἡ προβλ. δηλοῦ συμφωνίαν· ἰδὲ Ἀμ. 3,1. quo loco rogarent, futuros] ἦτοι = eo loco futuros (esse) quo (loco) rogarent (ut essent). remissuros] ἐνν. se esse. Τὸ ὑποκείμενον se ἐξάγεται ἐκ τοῦ responsum est (a Romanis, δηλ. Romani responderunt). quod... haberent] διότι οἱ K... εἶχον. foret] = esset. nomini Romano] ἐντονώτερον τοῦ Romanis ἢ populo Romano. etiamnum] ἀντὶ τοῦ etiamtum.

4. responso... cognito] ἀφαιρ. ἀπόλυτος. domum] οἶκαδε, εἰς τὴν Καρχηδόνα. revocārent] = revocaverunt. huc] = domum. ut] σύνδ. χρον. (εὐθὺς) ὥς. Ἡ σύνταξις: anno secundo et vicesimo postquam imperator fuerat, rex factus est (δηλ. 221 π. X.-199 π. X. = 22 ἔτη)· περὶ τοῦ rex ἰδ. Λεξιλόγιον. ut] ὥσπερ. Romae] ἐν Ῥώμῃ.

5. pari diligentia] (ἀφαιρ. ἰδιότ.) = se pariter diligentem. pari ac] τῆς αὐτῆς καί... (ἰδὲ Λεξιλόγιον λ. par). effecit ut] ἡ σύνταξις: effecit ut ex novis vectigalibus non solum esset pecunia quae (= ut ea ἵνα...) penderetur (πρὸς πληρωμὴν) sed etiam superesset, quae... (= ut ea) reponeretur (πρὸς ἀποταμίευσιν). ex vectigalibus] ἡ πρόθ. δηλοῦ τὴν αἰτίαν, ἐξ ἧς προέρχεται τι. esset] (ἵνα) ὑπάρχῃ. ex foedere] συμφώνως πρὸς τὴν συνθήκην. superesset] ὑποκείμ. pecunia.

6. consulis] (ἀφαιρ. ἀπόλ.) ὑπάτων (ὅντων). Roma] ἀφαιρ., ἐκ τῆς Ῥώμης. Karthaginem] εἰς τὴν Καρχηδόνα. hos] (legatos) ὑποκείμ. τοῦ missos (esse). ratus] μτχ. πρκμ. με σημασίαν ἐνεστῶτος = νομίζων. exposcendi gratiā] ἡ γενικὴ τοῦ γερουνδίου

πρὸ τοῦ gratiā ἢ causā δηλοῦ τὸ τελικὸν αἷτιον. prius quam... daretur] πρὶν ἢ... δοθῇ. senatus daretur] ἰδ. Λεξιλ. ρ. do. ascendit] συνηθέστερον τίθεται τὸ conscendit.

7. re palam factā] ἀφαν. ἀπόλυτος = re cognitā ἢ nuntiātā. Tὸ palam κεῖται ἀντὶ κατηγορουμένου. quae... comprehenderent] = eius generis ut (ὥς) eae comprehenderent. si possent consequi] (ἐνν. e u m), ἐὰν θὰ ἡδύνατο νὰ προφθάσουν (αὐτόν). publicārent] (πραμ.) = publicaverunt. domo] ἀπὸ τῆς Καρχηδόνας.

Κεφάλαιον 8.

1. quarto anno] ἰδ. Ἀττ. 22, 3. Africam] ἀντὶ in Afr. si forte] εἴ ποτε (ἀν τυχόν... μὲ τὴν ἐλπίδα ὥσως ὅτι θά... Antiochi] γεν. ἀντικειμ. Ὁ Ἀννίβας ἔλεγεν εἰς τὸν Ἀντίοχον ὅτι ἐχρειάζοντο μόνον 10.000 πεζοί, 1000 ἵππεῖς καὶ 100 πλοῖα. in] ἐναντίον. huc] = in fines Cyrenaeorum. spe fiduciaque] ἐξ ἐλπίδος καὶ ἐμπιστοσύνης πρὸς τόν...

2. ubi] σύνδ. χρον. eādem quā... poenā] ἀφαν. absentem] ἀπόντα. ὅθεν ἐρῆμην. illi] ὄνομ. πληθ. = Hannibal et Mago. desperatis rebus] ἀφαν. ἀπόλυτος. cum] σύνδ. χρον. ἀφοῦ. naufragio] ὑπνοεῖται κατὰ ζεῦγμα τὸ periisse (ρ. pereō). a servulis] ποιητικὸν αἷτιον. ipsius] ἀντὶ suis ἢ suis ipsius (δηλ. Magonis), τῶν ἰδίων αὐτοῦ. interfectum] ἐνν. esse. Ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ scriptum reliquerunt, ἰδ. Λεξιλόγ. λ. relinquo.

3. autem] δέ, ἀλλά. in gerendo bello... in suscipiendo] ἐνν. bello = κατὰ τὴν διεξαγωγὴν τοῦ πολέμου... κατὰ τὴν ἀνάληψιν τοῦ πολέμου. consiliis eius]. Ὁ Ἀννίβας μίαν καὶ μόνην γνώμην εἶχε, νὰ καταπολεμηθοῦν οἱ Ῥωμαῖοι ἐντὸς τῆς Ἰταλίας. eius] τοῦ Ἀννίβα. instituerat] (συμπλήρ. p a r ē r e consiliis). Ὁ Ἀντίοχος εἶτε ἄλλοθεν πεισθεὶς εἶτε καὶ ἐκ ματαιοδοξίας ἀγόμενος παρήκούσε τὰς συμβουλὰς τοῦ Ἀννίβα καὶ ἐπολέμησεν ἐν Ἑλλάδι νικηθεὶς κατὰ τὸ ἔτος 191 π.Χ. εἰς τὰς Θερμοπύλας ὑπὸ τοῦ Ἀχιλίου Γλαβρίωνος. propius Tiberi] (ἢ δοτ. μὲ τὸ propius σπανιωτέρα ἀντὶ αἰτιατικῆς) = propius Romae (δοτ.) δηλ. εἰς τὴν Ἰταλίαν. dimicasset] = dimicavisset. Ὁ ὑπερσυντέλ. τῆς ὑποτακτικῆς δηλοῦ τὸ ἀπραγματοποίητον εἰς τὸ παρελθόν. quem] (Antiochum) = (ἀλλά) τοῦτον.

4. paucis navibus] δοτ. εἰς τὸ praefuit. in Asiam] = εἰς τὴν (Μικράν) Ἀσίαν. in Pamphylio mari] παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Εὐρυμέδοντος. in quo] = in qua re. ipse] αὐτὸς οὗτος. quo cornu] ἀφαιρ. ὄργαν. = eo cornu in quo. rem gessit] = pugnavit ἐπολέμησε. Τῆς ἄλλης πτέρυγος τὴν διοίκησιν ἐνεπιστεύθη εἰς τινα ἐκ Συρίας, ἐνεκα τῆς προδοσίας τοῦ ὁποίου ἡ νίκη μετέστη πρὸς τὸ μέρος τῶν Ῥοδίων.

Κεφάλαιον 9.

1. fugato] (ἀφαιρ. ἀπόλ.). Ὁ Ἀντίοχος ἡττηθεὶς παρὰ τὸ ὄρος Σίπυλον τῆς Μαγνησίας ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ ἀνέλαβεν ἐκτὸς τῶν ἄλλων ὅρων νὰ παραδώσῃ καὶ τὸν Ἀννίβαν. verens ne] φοβούμενος ὁ Ἀννίβας μὴ (πως), μὴ θέλων νά... dederetur] δηλ. Romanis, quod] ὅπερ, δηλ. ἡ παραδοσις. sui] ἰδ. Λεξιλ. λ. potestas. Cretam] εἰς Κρήτην. ut] ἵνα ἡ σύνταξις : ut ibi consideraret quo (= quem in locum εἰς ποῖον μέρος) se conferret θὰ ἡδύνατο νὰ ζητήσῃ καταφύγιον.

2. nisi [= si non. quid] = aliquid. de qua] δηλαδὴ pecuniā. Συνάπτεται μὲ τὸ exisse famam.

3. plumbo... auro... argento] ἀφαιρ. τῆς ὕλης. summas] (ἐνν. a m p h o r a s) = τὴν ἐπιφάνειαν, « τὸ ἄνω μέρος ». praesentibus principibus] (ἀφαιρ. ἀπόλυτος) = παρόντων, ἐπὶ παρουσίᾳ τῶν... suas... sua]. Ἐτέθη suas... sua, διότι ἀναφέρεται εἰς τὸν Ἀννίβαν. illorum his] ἀμφοτέρω ἀναφέρονται εἰς τοὺς Γορτυνίους καὶ εἰς τοὺς principes... inductis] ἀφαιρ. ἀπόλυτος χρονική. domi] (πτῶσις τοπ.). Ἐὰν ἡ λέξις αὕτη ἐξηρτᾶτο ἐκ τοῦ in propatulo, ἔπρεπε νὰ τεθῇ ὁ τύπος τῆς γενικῆς domus (κατὰ τὴν τετάρτην κλίσιν).

4. magnā curā] ἀφαιρ. τροπ. inscientibus iis] ἀντὶ iis ὁρότ. re = ἐν ἀγνοίᾳ αὐτῶν. ne tolleret... duceret] ἐνν. e a s (ἦτοι amphoras) ἵνα μὴ σηκώσῃ καὶ ἀποκομίσῃ.

Κεφάλαιον 10.

1. conservatis... illis] ἀφαιρ. ἀπόλυτος. rebus] = fortunis, pecuniā. Poenus] ἐτέθη τὸ ἐθνικὸν ἀντὶ τοῦ Hannibal ἐπὶ τηδης, διότι πάλαι οἱ Καρχηδόνιοι ἐφημίζοντο ὡς πονηροὶ καὶ δόλιοι, ὡς οἱ Κρήτες. Ὁ Ἀννίβας ἀπατήσας τούτους ἔθεσεν εἰς πρᾶξιν τὴν παροιμίαν « πρὸς Κρήτα κρητίζειν ». pervēnit] παρχμ. exacuit] ἐντο-

νώτερον τοῦ excitavit. neque... quicquam egit] τὸ egit ἢ τὸ ἀντίστοιχον fecit (= ἐπραξεν) δύνανται καὶ νὰ παραλειφθῇ· πρβλ. τὸ « οὐδὲν ἄλλο ἢ ».

2. quem] = sed eum. cum] σύνδ. αἰτιολογ. conciliabat... adiungebat] δηλ. εἰ ἢ illi (= Prusiae)· παρατ. ἀποπειράς = προσεπαθεῖ (ἐπεζήτησε νά...). ceteros reges] δηλ. τῆς Μ. Ἀσίας. ab eo] = a Prusia. amicissimus] (ἐπιθετικῶς) φίλτατος. utrobique] ἐπανόληψις τοῦ et mari et terra.

3. quo] = et eā re igitur. quem] = quia ἢ nam eum (δηλ. Eumenem). removisset] = sustulisset ἢ θελεν ἄρει, παραμερίσει.

4. ad...] ἢ πρόθεσις ad δηλοῦ σκοπόν. classe] ἰδὲ Ἀμύλκ. 1, 3. paucis diebus] ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν. erant decreturi] ἐμελλον νά... superabatur] ἦτο ἀσθενέστερος (ἐνν. Hannibal ab Eumene). cum] (σύνδ. αἰτιολογ.). par] συμπλήρ. E u m e n i. quam] (ἐπιτείνει τὸ ὑπερθετικὸν plurimas = ὥς, ὅσον τὸ δυνατόν, πλείστους. vivas] (κατηγορ.). Συνάπτεται μὲ τὸ colligi.

5. cum] σύνδ. χρον. die ipso, quo] καθ' ἣν ἀκριβῶς ἡμέραν. facturus erat] ἐμελλεν νά... omnes ut] ἐντονώτερον τοῦ ut omnes. unam] μόνην, μόνον. a ceteris] ἀνήκει εἰς τὸ se defendere. tantum satis habeant] τὸ tantum εἶναι πλεονασμὸς μὲ τὸ satis habent. consecuturos] ἐνν. esse. Ἡ σύνταξις : (dicit) illos (δηλ. classiariorios) consecuturos (esse) facile id.

6. rex] προηγεῖται ἡ λέξις αὕτη χάριν μεγαλυτέρας ἀντιθέσεως πρὸς τὸ ceteris. in qua] ἢ πρόθεσις in περιττεύει. facturum] ἐνν. esse Ἡ σύνταξις : (dicit) se facturum (esse) ut scirent in qua nave rex veheretur. fore] = futurum esse. Ἡ σύνταξις : pollicetur (id) fore magno praemio (praemio = δοτ. τοῦ σκοποῦ = θὰ εἶναι πρὸς μεγάλην ἀμοιβὴν ἢ μεγάλη ἀμοιβή). iis (qui aut cepissent aut interfecissent).

Κεφάλαιον 11.

1. cohortatione factā] ἀφαιρ. ἀπόλυτος. ab utrisque] ἰδὲ 4, 2 quarum] δηλ. classium ἢ navium utriusque classis. daretur] ἰδὲ 7, 6. esset] ἦτο.

2. qui] = is a u t e m. ubi] σύνδ. χρον. regem] ἀντικ. τοῦ quaerere. quod] διότι.

3. solutā epistolā] άφαιρ. άπόλυτος. Tò β. solvo άρμύζει κάλλι-
στα. Κατά τήν τότε συνθήειαν αί έπιστολαί, και μάλιστα αί μυστικάί,
οὔσαι πινακίδια κηρωτά, προσηρμόζοντο ανά δύο και περιεδένοντο δια
ταινίας (linum) διασταυρουμένης, ἥς τὰ άκρα συνενούμενα έσφραγί-
ζοντο δια κηροῦ. quae... pertinerent] έτέθη ύποτακτική, διότι ή πρό-
τασις είναι άποτελεσματική = πράγματα τοιαῦτα, ώστε... eum] τόν
Εὔμένη. cuius rei] ή όνομαστ. quae res. neque reperiebat] άλ-
λ' άδέν άνεύρισκε (χωρίς όμωσ νά...).

4. Hannibalis] γεν. ύποκειμενική. universi] ιδέ 10,5 : omnes.
quorum] = horum a u t e m . fuga] άφαιρ. όργαν. praesidia] = cas-
tra nautica (ιδέ κατωτ. § 6). cum] σύνδ. αίτιολ.

5. in] εις, έναντίον. conici coepta sunt] (ύπό τών άνθρώπων του
‘Αννίβα) νά ρίπτωνται ήρχισαν. ‘Ο τύπος coeptus sum τίθεται, όταν
τό άπαρέμφ. έχη (έδω τό conici) παθητικήν σημασίαν. iacta] =
cum iacerentur, ένφ έρρίποντο. neque... poterat] αλλά δέν... ήτο
δυνατόν. quare... fieret] δια τί... intellēgi] (άπροσώπως). Πρέπει
έκ του pugnantis νά νοηθῇ τό a pugnantis.

6. oppletas] ένν. esse. serpentibus] άφαιρ. τῆς ύλης. Συνάπτε-
ται μέ τό oppletas. cum] σύνδ. αίτιολ. vitarent] έπρεπεν, ώφειλεν
νά... ιδέ 9,1 : conferret. puppes] επί στρατιωτών θά έτίθετο
t e r g a .

7. consilio] = dolo. Μετεχειρίσθη τέχνασμα, καθότι άριθμητικώς
ήτο κατώτερος ιδέ 10,4: superabatur. arma] = exercitum. ‘Η λέ-
ξις έτέθη έπίτηδες πρὸς δήλωσιν τῆς ύπεροχής του έχθροῦ όχι μόνον
εις άριθμόν άνδρῶν, αλλά και εις πολεμικήν παρασκευήν. alias] έπίρρ.
pedestribus] = terrestribus. Ταῦτα εις άντίθεσιν πρὸς τοὺς classia-
rios ιδέ 10,5. prudentiā] άφαιρ.

Κεφάλαιον. 12.

1. dum geruntur] έν φ χρόνῳ έπράττοντο. accidit] πρkm.
legati] άναμφιβόλως οὐχι οί πρέσβεις του Προυσίου, αλλά οί πρέσβεις
του Εὔμένουσ έλθόντες εις ‘Ρώμην έπεισαν τήν Σύγκλητον νά ζητήσῃ τήν
έκδοσιν του ‘Αννίβα. Romae] = έν ‘Ρώμῃ. apud] εις τήν οίκίαν του...
consularem] = qui consul fuerat. ibi] = in cena. mentione factā]
μετοχή άπόλυτος = μείας γενομένης. eum] = Hannibalem. in Pru-
siae regno] τουτο έγνώριζεν ή Σύγκλητος.

2. qui... existimarent] = cum ii (ἐπειδὴ...). Οἱ πρέσβεις, κατ' ἄλλους συγγραφεῖς, εἶχον σταλῆ με ἄλλον σκοπόν. Hannibale vivo] ἀφαιρ. ἀπόλ. se] (αἰτιατ. πληθ.) ὑποκείμε. τοῦ futuros (esse). sine insidiis] ἄνευ (ἐκτός) ἐπιβουλῆς, ἀσφαλεῖς. Οἱ Ῥωμαῖοι τὸν Ἀννίβαν, καίπερ ὄντα γέροντα καὶ ἐξόριστον, ἐφοβοῦντο ὡς τὸ πῦρ. qui] q u i p p e qui διότι οὗτοι. inimicissimum suum] τὸν ἐαυτῶν ἐχθίστον, τὸν μεγαλύτερον ἐχθρὸν τῶν Ῥωμαίων. secum] παρ' ἑαυτοῦ (τῷ Προυσίᾳ). Ἡ se ἀναφέρεται εἰς τὸ προσεχὲς ὑποκείμενον, ἥτοι εἰς τὸ ὑποκείμενον τοῦ haberet. sibi] = sed Romanis. Tò que = ἀλλά. dederet] ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ νοουμένου ut, ὅπερ περιέχεται ἐν τῷ προηγουμένῳ ne = utque sibi (= legatis ἢ patribus conscriptis) eum dederet.

3. negare] ἀπολύτως = νὰ δώσῃ ἀρνητικὴν ἀπάντησιν. illud] μόνον τοῦτο, δηλ. ne... postularent. recusavit] κατ' ἄλλους ὁμῶς, ὅπερ ἀπίθανον, μάτην ἱκετευτικῶς παρεκάλεσε. id] ὑποκ. τοῦ fieri (= ut fieret). a se] ποιητ. αἷτ. = a Prusia· πρβλ. κατ. a rege. quod] ὅπερ. esset] (κατὰ τὴν γνώμην του) ἦτο. ipsi] = legati. comprehenderent] ὑποτ. προτρεπτικὴ ἰσοδυναμοῦσα πρὸς προστακτ. τοῦ εὐθέως λόγου. Ὁ εὐθέως λόγος : comprehendite, si potestis. inventuros] (esse). Tò ὑποκείμε. eos ἢ (illos). Tò locum... inventuros ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ νοουμένου dixit. Ὁ Προυσίας ὑπῆρξε ταυτοχρόνως δειλὸς καὶ ὑποκριτής, in castello] τοῦτο ὀνομάζετο Λίβυσσα. muneri] ὡς δῶρον· ἰδὲ 10, 6 : praemio. exitus] αἷτ. πληθυντ. Φέρεται ὅτι εἶχεν ἐπὶ ὑπογίους ἐξόδους. haberet] ὑποκείμε. Hannibal. usu] ἀφαιρ. (ἢ δοτ. ἀντὶ usui)· ἰδ. Λεξιλ. λ. usus.

4. cum] σύνδ. χρόν. ab ianua] συνάπτεται μετὰ τὸ prospiciens. plures praeter consuetudinem] πλείονας τοῦ συνήθους, ἀσυνήθως, ἐκτάκτως. qui] = et is, tunc is (δηλ. Hannibal). ei] δηλ. puer o. sibi] = Hannibali. num] εἰσάγει πλαγίαν ἐρώτησιν = ἄρά γε, ἔάν.

5. cum... renuntiasset... ostendisset...] ἀφοῦ... (τί εἶχεν ἴδει quid vidisset). occupatos] ἐνν. esse. sensit] ὑποκ. Hannibal. factum] ἐνν. esse. se] ὑποκ. τοῦ peti. Ἐτέθη ἐν ἀρχῇ, διότι τονίζεται. neque... esse retinendam] καὶ ὅτι δὲν ἦτο δυνατόν αὐτὸς νά... (καὶ ὅτι δὲν ἔπρεπε αὐτὸς νά...). quam] = hanc autem (ἐνν. vitam). alieno] = aliorum. virtutum] τῶν ἡρωικῶν ἔργων. Ὁ πληθυντ. ἐτέθη, διότι νοοῦνται διάφοροι περιστάσεις, καθ' ἃς ἡ ἀνδρεία αὐτοῦ ἐξεδηλώθη. secum] μεθ' ἑαυτοῦ. Λέγεται ὅτι τὸ δηλητήριο ἐφε-

ρεν ἐντὸς τοῦ δακτυλίου του. consuērat] = consueverat] = 'Id. consuesco

Κεφάλαιον 13.

1. variisque] τὸ -que = καὶ μάλιστα. adque] δηλ. morte (εὐφημισμός, πρβλ. καὶ τὸ ἡμέτερον ἀνεπαύθη, δηλ. ἀπέθανε). septuagesimo] κατὰ προσέγγισιν, διότι, κατὰ τὰ ἀνωτέρω (κεφ. 2, 3 καὶ Hm 3,4) λεγόμενα, ἀπέθανεν, ὅπερ καὶ πιθανώτερον, εἰς ἡλικίαν 63 ἐτῶν. mortuum] ἐνν. e u m esse... in annali suo] ἐνν. l i b r o. Τοῦτο ἐδημοσιεύθη τὸ ἔτος 47 π.Χ. καὶ περιελάμβανε τὴν ἱστορίαν τῆς Ῥώμης ἀπὸ τῶν ἀρχῶν μέχρι τοῦ 54 π.Χ. (ιδεῖ β. Ἀττικοῦ 18,1. 2) scriptum] ιδεῖ 8,2.

2. atque] ἐπιπροσθέτως, καὶ μάλιστα. tantus] τὸ tantus μετὰ τὸ hic ἐρμηνεύεται ἐνταῦθα διὰ τοῦ μέγας. districtus] εἰ καὶ ἤτο... καίπερ ὦν. nonnihil] ἀρκετὰ πολὺ. temporis] γεν. διαίρετικῇ. litteris] (δοτ.) εἰς τὰ γράμματα, εἰς τὴν συγγραφικὴν. sunt] ὑπάρχουν. confecti] = s c r i p t i. in eis] μεταξὺ τούτων. ad Rhodios] ἐνν. liber.

3. huius] = Hannibalis. Ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ belli gesta (= res gestas). memoriae] δοτικῇ. ex eis] ἐκ τούτων, duo] (κυρίως) δύο. simul] ἐνν. c u m H a n n i b a l e. fortuna] ἡ εὐτυχία. doctore] κατηγορ.

4.

K A T O N

Κεφάλαιον 1.

1. M. Cato] 234 - 149 π.Χ. ortus municipio Tusculo] = ortus ἡ oriundus (a) Tusculo καταγόμενος ἐκ Τούσκλου, Τουσκουλανὸς τὴν πατρίδα. adolescentulus] νεώτατος (ὦν). in Sabinis] = i n f i n i b u s Sabinorum ἡ in agro Sabino. quod] διότι. in consulatu] ιδεῖ καὶ 11,4 : in concursu. censuraque] = et in censurā. ut] ὥσπερ. in foro] τὸ -que ἀνῃκει κυρίως εἰς τὴν πρόθεσιν = et in foro πρβλ. Ἀνν. 3,4 : Italiamque. esse] = versari νὰ εἶναι, νὰ διατρέβῃ (ἀσκούμενος εἰς τὴν δικανικὴν καὶ τὴν πολιτικὴν).

2. annorum] γεν. τῆς ιδιότητος (ιδεῖ Ἀμίλκ. 3, 1) εἰς τὸ νοοῦμενον c u m esset (= ὦν). decem septemque] septendecim. Ἡ ἡλι-

κία αὕτη ἦτο νόμιμος διὰ τὴν ἑναρξιν τῆς στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας. consulibus] ἀφαιρ. ἀπόλ. = ὑπάτων (ὄντων)... ut] σύνδ. χρον. (εὐθὺς) ὥς. magni] μεγάλως. apud Senam] ἡ μάχη παρὰ τὴν Σή- νην εἶναι γνωστοτέραν ὥς μάχη τοῦ Μεταύρου (207 π.Χ.).

3. P. Africano] οὗτος τότε δὲν εἶχεν ἀκόμη λάβει τὴν ἐπωνυμίαν τοῦ Ἀφρικανοῦ. consuli] κυρίως ἀνθυπάτῳ μετὰ ὑπατικῆς ἐξουσίας (204 π.Χ.). cum quo] = quocum, cum e o t a m e n. pro] ἀνα- λόγως πρὸς. perpetua... vitā] ἀφαιρ. χρον. dissensit] ὥς λόγος τῆς διαφωνίας φέρεται ὅτι ὁ Κάτων ἐθαύμαζε τὸν Φάβιον Μάξιμον, ὃν ὁ Σικιπῖον δὲν ἠγάπα, καὶ τοῦ ὁποίου ἐπεθύμει οὗτος νὰ μειώσῃ τὴν δόξαν. plebei] (γεν. τοῦ plebes) ἀντὶ plebis (οὗ ἡ ὀνομ. plebs). Κατὰ τοὺς χρόνους τούτους ὑπῆρχον δύο aediles curules καὶ δύο aediles plebei (γεν. ἡ (κατὰ συναίρεσιν τοῦ plebei] plebi).

4. praetor] ὥς στρατηγός, στρατηγός (ὢν). ex qua] σύνδεσον μὲ τὸ deduxerat (ἐνν. R o m a m). quod] αἰτιατ. Ἀναφέρεται εἰς τὰ προηγούμενα. minoris] ἡ ἄφιξις τοῦ Ἐννίου εἰς τὴν Ῥώμην ὠφεί- λετο μᾶλλον εἰς τὴν τύχην ἢ εἰς τὴν ἀγάπην τοῦ Κάτωνος πρὸς τὴν ποιήσιν, ἣν καὶ περιεφρόνει. Ὁ Ἐννιος ἔγινεν αἰτία νὰ ἀγαπήσουν οἱ Ῥωμαῖοι τὰ γράμματα καὶ τὸ ὥραϊον. quam] ἡ. amplissimum] ἡ λέξις αὕτη ἀναφέρεται εἰς τὴν ἐξωτερικὴν μεγαλοπρέπειαν τῶν θριάμ- βων. Sardiniensem] Ἡ πλήρης καθυπόταξις τῆς Σαρδηνίας συνετελέ- σθη τῷ 238 π.Χ.

Κεφάλαιον 2.

1. sorte] ἰδ. 1, 3. Τοῦτο συνέβη διαρκοῦντος τοῦ ὑπατικοῦ ἔτους καὶ κατὰ διαταγὴν τῆς Συγκλήτου. provinciam] ὥς ἐπαρχίαν. nactus] = potsquam nactus est. Τοῦτο ἔγινε διαρκούσης τῆς ὑπατείας αὐτοῦ (ἰδὲ καὶ 2, 2 : consulatu peracto). ex] ἡ πρόθεσις δηλοῖ τὴν αἰτίαν ἐξ ἧς ἀπορρέει τι.

2. cum] σύνδεσμος αἰτιολογ. diutius] μακρότερον χρόνον (ἡ ὅσον ὁ νόμος ἐπέτρεπε). cuius] ἀναφέρεται εἰς τὸ consulatu καὶ εἰς τὸ quaestor. ipse] αὐτὸς οὗτος. neque] = s e d non (ἀλλὰ δέν). per senatum] = κωλυούσης τῆς Συγκλήτου, ἥτις κατὰ κανόνα ἀπεφάσιζε περὶ τῆς τύχης τῶν ἐπαρχιῶν. cum quidem] εἰ καὶ μάλιστα, (εἰ καὶ ἀληθῶς). quod] τὸ quod αἰτιολογεῖ τὸ neque efficere potuit. qua

ex re] δι' ὅ. privatus] κατηγορούμενον· ἀντί δηλ. νὰ μεταβῇ ὡς ἀνθύπατος νὰ διοικήσῃ ἐπαρχίαν. potentiā... iure) ἀφαιρ. ὄργαν. in urbe] κατ' ἐξοχὴν διὰ τῆς λέξεως urbs ἐδηλοῦτο ἡ Ῥώμη.

3. censor] ἡ ἀρχὴ τοῦ τιμητοῦ, ἡ τιμητεία, ἐτάσσετο ἱεραρχικῶς μετὰ τὴν ὑπατείαν καὶ τὴν στρατηγίαν, ἀλλὰ μὲ τὸν χρόνον ἀπέβη τὸ τιμιώτατον τῶν ἀξιωμάτων τῆς ἐλευθέρως πολιτείας (τ.ἔ. τῆς προαιτοκρατορικῆς Ῥώμης). severe praefuit] ὅθεν καὶ ἡ ἐπωνυμία Censorius· ἰδὲ 1, 1. in... nobiles] ἐξεδίωξέ τινας τούτων ἐκ τῆς Συγκλήτου. novas] ἐνῶ ἡ ἀνωτάτη τάξις κακῶς ἀπεδέχθη τὰ κολαστικά τῆς τρυφῆς μέτρα, τοῦναντίον ὁ λαὸς ἐπεδοκίμασε ταῦτα καὶ ἀνῆγειρε πρὸς τιμὴν αὐτοῦ ἀνδριάντα μὲ ὥραιαν ἐπιγραφὴν. in] ἐναντίον. animadverit] ἡ ἐπιτίμησις τῶν τιμητῶν ἐλέγετο animadversio ἢ nota censoria. quā re] ἕνα (ἀντι quibus rebus) = ut eā re. luxuria] αὕτη εἶχεν αἰτίαν τὸν εἰσρεύσαντα εἰς Ῥώμην πλοῦτον ἐκ τῶν εὐτυχῶν ἐξωτερικῶν πολέμων.

4. circiter annos octoginta] ὁ Κάτων ἔφθασεν εἰς ἡλικίαν 85 ἐτῶν. Τὸ λεγόμενον ἐνταῦθα εἶναι πως ὑπερβολικὸν καὶ πρέπει νὰ νοηθῇ διὰ χρονικὴν περίοδον μόνον τοῦ δημοσίου βίου αὐτοῦ. ad extremam aetatem] εἰς βαθύτατον γῆρας κατηγόρησε τὸν Γάλβαν. a multis] ποιητ. αἵτιον· λέγεται ὅτι 44κις (ἢ κατ' ἄλλους 50κις) ἐνήχθη καὶ τοσάκις ἠθώθη. non modo nullum... sed] οὐ μόνον οὐδεμία... ἀλλὰ τοῦναντίον.

Κεφάλαιον 3.

1. in omnibus rebus] ἐν παντί, εἰς ὅλα. singulari industriā] ἀφαιρ. ιδιότητος. et-et-et-et-et-] πολυσύνδετον. Δύναται νὰ μεταφρασθῇ μόνον τὸ τελευταῖον et. agricola] ἔγραψε μάλιστα ἐξ ἑλληνικῶν πηγῶν καὶ σύγγραμμα γεωπονικὸν de re rustica ἢ de agri cultura (περὶ γεωργίας), ὅπερ μόνον ἐκ τῶν συγγραμμάτων τοῦ Κάτωνος σφίζεται ἀκέραιον καὶ εἶναι τὸ ἀρχαιότατον πεζὸν λατινικὸν ἔργον. peritus iurisconsultus] = iuris peritissimus. Διέπρεψεν ὡς δικανικὸς ῥήτωρ. imperator] στρατηγός. Ὁ Κάτων ὑπάτος ὢν ἐκυρίευσεν μέγα μέρος τῆς Ἰσπανίας, ἔπειτα δὲ συνώδευσεν εἰς τὴν Ἑλλάδα πρὸς ἀπόκρουσιν τοῦ Ἀντιόχου τὸν ὑπατον Γλαβρίωνα, φανείς εἰς αὐτὸν χρησιμώτατος (ἰδὲ καὶ Hn 8,3 : Thermopylis). probabilis orator] ὁ Κάτων διὰ τὴν ἐποχὴν του ἦτο ῥήτωρ δόκιμος, ἄξιος ἐκτιμῆ-

σεως. cupidissimus litterarum] (γενική ἀντικειμεν.) = ἐνθερμος φίλος τῶν γραμμάτων.

2. senior] ἀρετὰ γέρων, γέρων πῶς. Ὁ Κάτων πολὺ ἀργὰ ἔλαβεν εἰς χεῖρας βιβλίον, καθότι ἐθεώρει τὴν Ἑλληνικὴν μόρφωσιν ὡς ἐπιβλαβὴ εἰς τὰ ῥωμαϊκὰ ἦθη. possit] ἀντι posset. Ἐδῶ ὁ ἐνεστώς τῆς ὑποτακτικῆς, διότι ἡ πρᾶξις τῆς δευτερευούσης προτάσεως θεωρεῖται ἐκ τοῦ χρόνου καθ' ὃν ἔγραψεν ὁ Νέπως. Ὡς ὑποκείμενον τοῦ possit πρέπει νὰ νοηθῇ τὸ οὐδέτερον τῆς ἀορίστου ἀντωνυμίας, εἰς ὃ ἀναφέρεται ἡ ἐπομένη ἀναφορικὴ πρότασις quod... de Graecis, de Italicis] ἐπέχουν θέσιν γεν. διαιρητικῆς εἰς τὸ νοούμενον οὐδέτερον τῆς ἀορίστου ἀντωνυμίας (π.χ. id ἢ aliquid ἢ quiddam) quod ei fuerit incognitum = quod ille non investigaverit et scierit, ὅπερ ἐκεῖνος δὲν ἠρεύνησε καὶ ἔμαθε. Τίθεται ὑποτακτικὴ (fuerit), διότι ἐξαρχαῖα ἐκ τῆς ὑποτακτικῆς (possit).

3. orationes] ἐδημοσίευσεν πλείστους, περὶ τοὺς ἑκατὸν πεντήκοντα λόγους ῥητορικοὺς, ἕνεκα τῆς μακρᾶς καὶ περιπετειώδους αὐτοῦ δράσεως, ἐπίσης ἐξεφώνησε πολιτικοὺς καὶ δικανικοὺς λόγους, ὧν ἐλάχιστα μόνον ἀποσπάσματα σφίζονται. historias] ἱστορικὸν ἔργον (ἐπιγραφόμενον Origines). sunt] ὑπάρχουν. primus] ἐνν. liber. unde orta sit] τὰς «Κτίσεις». omnes] δηλ. libros. Origines] «Ἀρχάς». Ἐκλήθησαν οὕτω, εἴτε διότι περιέγραψε τὰς κτίσεις, ἤτοι τὴν ἀρχὴν καὶ ἵδρυσιν πλείστων Ἰταλικῶν πόλεων (βιβλ. II. III.), εἴτε διότι ἀπ' ἀρχῆς (ab origine) ἐπραγματεύθη τὴν πάτριον ἱστορίαν. Τὸ ἔργον τοῦτο ἦτο οὐ μόνον τὸ ἀρχαιότερον λατινικὸν ἱστορικὸν ἔργον, ἀλλὰ καὶ τὸ πρῶτον ἄξιον λόγου δημιουργήμα τῆς ῥωμαϊκῆς πεζογραφίας. Δυστυχῶς ὅμως δὲν σφίζεται. est] ὑπάρχει, περιέχεται, περιλαμβάνεται.

4. reliqua bella] τοὺς πολέμους τοὺς μετὰ τὸν δεύτερον Καρχηδονιακὸν πόλεμον. diripuit] οὗτος, καίπερ ἐγγυηθεὶς (τῷ 150 π.Χ.) τὴν ἀσφάλειαν τῆς ζωῆς 30.000 Λυσιτανῶν, ὅπως πεισθοῦν νὰ παραδοθοῦν, διέταξεν, ἀτίμως φερόμενος, τοὺς μὲν τούτων νὰ σφάζουν, τοὺς δὲ νὰ πωλῇσουν. Κατηγορηθεὶς ὑπὸ τοῦ Κάτωνος ἠθωώθη, ὅπερ ἦτο νέα ἀτιμία. atque] καὶ δὴ. non nominavit] ὁ Νέπως ἐμνημόνευσε τοὺς ἐκάστοτε εἰς τὰς ἐπαρχίας πεμπομένους ἀρχοντας μόνον διὰ τῶν δηλωτικῶν τοῦ ἀξιωματικῶς τῶν ἀρχόντων λέξεων (π.χ. consul, praetor κ.τ.τ.). res] αἰτ. πληθ. τὰ γεγονότα. in eisdem] δηλ. libris. viderentur] (πλαγία ἐρώτησις εἰς τὸ exposuit). ἀναφέρεται εἰς πᾶν

ὅ,τι ἦτο ἀξιοθέατον (π.χ. τόποι, μνημεῖα, κτλ.) admiranda] ἄξια θαυμασμοῦ. Διηγεῖται π.χ. περὶ τῶν ὑπερβολικῶς παχέων χοίρων τῶν Ἰνσοῦβρων τῆς Gallia cisalpina, περὶ ὄρους ἐξ ἁλατος ἐν Ἰσπανίᾳ κ.τ.τ. in quibus] ἐνν. libris.

5.

ΑΤΤΙΚΟΣ

Κεφάλαιον 1.

1. ab] ἡ πρόθεσις δηλοῖ τὴν ἀπωτέραν καταγωγὴν. Ἰσχυρίζοντο ὅτι κατήγοντο ἀπὸ τὸν Pompus, υἱὸν τοῦ Νομᾶ. perpetuo] συνάπτεται μὲ τὸ obtinuit. equestrem] ἵππικόν. Καὶ ὅμως ἡδύνατο νὰ γίνῃ συγκλητικός, ἐὰν ᾔθελε προηγουμένως νὰ ἀποκτήσῃ ἀρχὰς δημοσίας.

2. usus] ἰδὲ Ἀνν. 13,3 τέλ. ut tum erant tempora] ὅσον διὰ τὴν ἐποχὴν του. filium erudit] δηλ. erudiendum curavit (= ἐπεμελήθη τῆς ἐκπαιδεύσεως τοῦ υἱοῦ.).

3. erat in puero] εἰς τὸν νεανίαν ἦτο, εἶχεν ὁ νεανίας. quae trahebantur] (ἀντικείμεν. τοῦ acciperet καὶ pronuntiaret) = πᾶν τὸ παραδιδόμενον, διδασκόμενον. suavitas oris (ὀνομαστ. os) atque vocis] τῆς προφορᾶς καὶ τοῦ τόνου τῆς φωνῆς. Ἀμφοτέρω εἶχον ἀποτέλεσμα τὴν καλὴν ἀπαγγελίαν (excellenter pronuntiare). clarior... quam... possent] = λαμπρότερον ἢ ὅσον (θὰ) ἡδύνατο νὰ ὑποφέρωσι...

4. quo*] ἀντὶ quorum. filius] δηλαδὴ ὁ υἱὸς τοῦ ὀνομαστοῦ στρατηγοῦ Γαίου Μαρίου. quos] = καὶ ὅμως τούτους. devinxit] ἐνν. sibi. fuerit] ὑπῆρξε.

Κεφάλαιον 2.

1. pater] ἦτο τραπεζίτης. decessit] ἐνν. de vitā. adolescentulus] νεανίας (23 ἐτῶν). plebei tribunus] (ὢν) δῆμαρχος. Περί τοῦ plebei ἰδ. Κάτων. 1,3. namque] αἰτιολογεῖ τὸ affinitatem.

2. interfecto Sulpicio] μετοχὴ ἀπόλυτος χρον. = μετὰ τὸν φόνον τοῦ Σ. vivendi] facultatem vivendi. quin] = χωρὶς νά... dissociatis animis] μετοχὴ ἀπόλυτος αἰτιολογική, ἐπειδὴ... cum] χρον. ἐν ᾧ. studiis] δοτ. εἰς τὸ obsequendi. Athenas] εἰς Ἀθήνας. Αὐται εἶχον ἤδη περιέλθει διὰ τοῦ Σύλλα εἰς τοὺς Ῥωμαίους. Ἐκεῖ διατρίψας ἀπὸ

τοῦ 86 - 65 προσέλαβε τὴν ἐπωνυμίαν Ἀττικός. *iuvit*] ἡ ὑποστῆ-
ριξις ἐν τούτοις ἐγίνε δύο ἔτη πρὸ τῆς εἰς Ἀθήνας ἀφίξεως αὐτοῦ.
adulescentem Marium] τὸν νέον Μάριον. *hostem iudicatum*] ἐνν.
patriae. Παράθεσις μὲ ἐνδοτικὴν σημασίαν. *eius*] οὗ = διότι τούτου.
fugam] τὴν φυγὴν (ἐνεκα τῆς προγραφῆς αὐτοῦ). *pecuniā*] ἀφαιρ. τοῦ
ὀργάνου.

3. *aliquod*] τὸ *aliquod* μετὰ τὸ *ne* εἶναι ἐντονώτερον τοῦ *quod*.
eodem] εἰς τὰς Ἀθήνας (ἀλλὰ καὶ ἀλλαχοῦ, π.χ. εἰς τὴν Ἡπειρον).
hic] ἐνταῦθα. *ita... ut... esset*] οὕτως... ὥστε νὰ εἶναι.

4. *adulescentulo*] οὗς. *opibus... inopiam* (λογοπαίγνιον)] διὰ
τῶν χρημάτων αὐτοῦ τὴν ἀχρηματίαν τῶν Ἀθηναίων. *cum*] = ὁσάκις,
ἐάν. *eius*] δηλ. *versurae faciendae*. *se interposuit*] παρενεβλήθη.
atque ita] καὶ οὕτως. *acceperit*] (πρkm. ὑποτ.) ἐδέχθη. *quam*
dictum esset] ὑποτακτ. καθ' ἑλξιν τῆς ἐγκλίσεως καὶ διότι δηλοῖ
ἀόριστόν τι = ἡ ὅσον (ἐκαστοτε) ὠρίζετο ἡ ἀπόδοσις τοῦ δανείου. *pas-*
sus sit] παρεδέχθη, ὑπέμεινε. *debere*] ὀφείλειν, ὀφειλέτας εἶναι.
Συμπλήρωσον *eos*, δηλ. *Athenienses*, διότι ἐβόηθει ἐξ ἰδίων χρημα-
τικῶν μέσων.

5. *indulgento*] ἀφαιρ. γερουνδίου πρὸς δῆλωσιν τοῦ ὀργάνου =
indulgentiā suā. *neque*] ἐνν. *patiebatur*. *multiplicandis usuris*]
= *multiplicando* (ἀφαιρ. ὀργ.) *usuras* διὰ τῆς ἐπισφωρεύσεως τόκων.
Ὁ κανονικὸς τόκος ἦτο τότε 1% τὸν μῆνα (ἦτοι 12% ἔτησίως)].

6. *alia*] σύναψον μὲ τὸ *liberalitate*. *singulis*] εἰς ἕκαστον. *seni*
ἀντὶ sex ἔξ. *Athenis*] (ἀφαιρ. τοπ.) ἐν Ἀθήναις.

Κεφάλαιον 3.

1. *hic*] ἐν ταῖς Ἀθήναις. *gerebat*] ὑποκείμεν. *Atticus*. *communis...*
par] ἐνν. *esse*. *quo*] = *eo* *igitur*. *honores quos possent*] ἐτέθη
ὑποτακτικὴ, διότι δηλοῦται σκέψις ἀλλοτρία (ἐδῶ τῶν Ἀθηναίων) =
πάσας τὰς δυνατὰς τιμὰς.

2. *affuit*] δηλ. *Athenis*. *ne*] ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ῥήμ. *restitit*
(*resisto*). *ne... qua*] *aliqua*. *sibi*] δοτ. ἡθικῇ. *absens*] ἀφοῦ ἀνε-
χώρησε, μετὰ τὴν ἀναχώρησίν του. *aliquot*] δηλ. *effigies*, *stat-*
uas ipsi] = *Attico*. *Phidiae*] (δοτ.) ποῖον Φειδίαν ἐννοεῖ ὁ συγ-
γραφεὺς ἄγνωστον. Ἰσως πρόκειται περὶ Ἀθηναίου τινός, ὅστις θὰ

-εἶχε καὶ οὗτος εὐεργετήσῃ τὴν πόλιν τῶν Ἀθηναίων. locis] ἀφαιρ. το
πική. posuerunt] ὑποκείμ. Athenienses. hunc] τὸν Φειδίαν.

3. illud] ὑποκείμ. τοῦ ὑπονοουμένου est ἢ fuit. quod natus est]
ἐπεξήγησις τοῦ illud. quod] ὅτι δηλ. in ea... urbe] = in tali urbe
(δηλ. Romae ἐν τῇ Ῥώμῃ). in qua esset] = tali ut in ea...esset =
ἐν τῷ αὐτῇ πόλει ἐν ᾗ ἤδρευεν ἡ παγκόσμιος ἐξουσία. orbis terrarum]
ἐξαρθᾶται ἐκ τοῦ imperii, ὅπερ πάλιν ἐξαρθᾶται ἐκ τοῦ domicilium.
eandem] δηλ. urbem. Ἀντικείμ. τοῦ haberet. patriam... et domum]
κατηγορ. Ἡ ἐν Ἀθήναις διαμονή του ὑπῆρξε τυχαία καὶ προσωρινή,
διὰ τοῦτο ὁ Ἀττικὸς παρέμεινε Ῥωμαῖος πολίτης. hoc... quod] hoc
(ἐνν. est ἢ fuit) specimen prudentiae ὅτι δηλ. contulisset] ἰδ. con-
fero. doctrinā] ἀφαιρ. Τοῦτο ἀντιτίθεται πρὸς τὸ naturā ἰδὲ 17, 3.
omnes] ἢ omnibus (δοτ.) unus] (πλεοναστική ἐπίτασις τοῦ ὑ-
περθετικοῦ carissimus] = μόνος, ὑπὲρ πάντα ἄλλον. ei] (= civi-
tati Atheniensium) δοτ. εἰς τὸ carissimus: ἰδὲ καὶ 2,3: carissimus.

Κεφάλαιον 4.

5. tranquillatis rebus] ἀφαιρ. ἀπόλ. (χρον.), ἀφοῦ... consuli-
bus] (ἀφαιρ.) ὑπάτων ὄντων. desiderii] (γεν. ἀντικειμ. εἰς τὸ
dolorem) = τὴν λύπην τοῦ μέλλοντος πόνου των ἐκ τῆς ἀπουσίας
αὐτοῦ.

Κεφάλαιον 5.

1. naturā] ἀφαιρ. τῆς ιδιότητος. cuius] = sed eius ἀλλὰ τού-
του. ut] Ἡ σύντ.: ut benivolentiam huius, quem nemo ferre
posset (ἡδύνατο) ad summan senectutem (δηλ. Caecilii) sine of-
fensione (ἐνν. huius γεν. ἀντικ.) retinuerit (διετήρησε). quem
(= etsi eum). posset] ἐτέθη ὑποτακτ., διότι ἐξαρθᾶται ἐξ ἄλλης
ὑποτακτ. (retinuerit). quo facto] καὶ διὰ τοῦτο. tulit] ὑποκ. Atticus.

2. testamento] ἀφαιρ. ὄργαν. adoptavit] ἕκτοτε (ἀπὸ τοῦ 58
π.Χ.) ὀνομάζετο Q. Caecilius Q. f. Pomponius Atticus. dodrante
— sestertium] ἰδ. Λεξιλ. soror Attici] = Pomponia.

3. Q. Tullio Ciceroni] μὲ τὸν ἀδελφὸν δηλ. τοῦ ῥήτορος. easque]

(= καὶ μάλιστα κατὰ λέξιν = καὶ τοῦτον τὸν γάμον. conciliarat] = conciliaverat. cum quo] ἀντὶ quocum. etiam] ἔτι, ἀκόμη. ut] = ita ut εἰς τρόπον ὥστε. iudicari] (ἀπροσώπως) = νὰ κρίνῃ (νὰ ἔδῃ) τις. possit] ἐνεστώσ, διότι τὸ λεγόμενον ἔσχυε καὶ ὅτε ἔγραφεν ὁ συγγραφεύς.

4. utebatur intime Q. Hortensio] ἦτο ἐπιστήθιος φίλος τοῦ... autem] δέ, (πρὸς τούτοις). iis temporibus] δηλ. ἀπὸ τοῦ 89 - 68 π.Χ. intellegi] (ἀπροσ.) = νὰ κατανοηθῇ, νὰ κατανοήσῃ τις. inter quos] δηλ. inter eos, inter quos μεταξὺ ἐκείνων ἐν οἷς ὑπῆρχε τὸσον μέγας ἀνταγωνισμὸς δόξης. essetque] = atque (ut) esset (ὑποκ. εἶναι ὁ Ἀττικὸς). talium] τοιούτων, οὕτω μεγάλων. copula] κατηγορ.

Κεφάλαιον 6.

1. in re publica] εἰς τὸν δημόσιον βίον. optimarum partium] = optimatum (τῆς συντηρητικῆς συγκλητικῆς μερίδος). neque tamen] = χωρὶς ἐν τούτοις νά... quod] διότι. Ἡ σύντ. : quod existimabat eos, qui se dedissent his (δηλ. civilibus fluctibus) esse non magis in sua potestate quam qui iactarentur maritimis (δηλ. fluctibus) Τολμηρὰ μεταφορὰ ἀλλὰ συνήθης. in suā potestate] κύριοι ἐκυτῶν, εἰς κατάστασιν νὰ πράττουν ὅ τι θέλουν.

2. cum] εἰ καὶ (= quamvis). capi... geri] = ἀπόκτησις... διαχειρίσις. more maiorum] ἐντίμως (ὡς οἱ παλαιότεροι), ἄνευ δηλ. τεχνασμάτων καὶ δωροδοκιῶν κατὰ τὸν χρόνον τῶν ἐκλογῶν πρὸς διαφθορὰν τοῦ φρονήματος τῶν ἐκλογέων καὶ ἀγορὰν τῆς ψήφου των. quod... possent] (ὑποκ. honores). Ἡ ὑποτακτική, διότι δηλοῖ τὸ ὑποκειμενικόν. conservatis legibus] ἀφαιρ. ἀπόλυτος = ἄνευ τῆς παραβάσεως τῶν νόμων, μετὰ σεβασμοῦ πρὸς τοὺς νόμους. in largitionibus] (ὁ προσδιορισμὸς οὗτος ἀνήκει καὶ εἰς τὸ neque peti more maiorum] = ἐν μέσῳ... ἀφειδῶν δεκασμῶν... tam] ἐπιτείνει τὸ effusi. e re] πρὸς ὄφελος τῆς πολιτείας... Τὸ res ἐνταῦθα δηλοῖ τὰ συμφέροντα τοῦ κράτους. corruptis moribus] ἀφαιρ. ἀπόλυτος (αἰτιολογική).

3. praes - manceps] ὁ μισθωτὴς ἢ ἐργολάβος (manceps) ὥφειλε νὰ καταβάλλῃ χρηματικὴν τινα ἐγγύησιν ἢ τοῦλάχιστον νὰ παράσχη ἀξιοχρεῶν ἐγγυητὴν (praes).

4. praefecturas] ἐπαρχιακὰς διοικήσεις (προσενεχθείσας παρ' ὑπάρχων καὶ πραιτῶρων). Τὰ διοικητικὰ ταῦτα λίαν προσοδοφόρα ὑπουργήματα ἦσαν κατώτερα τῆς legatio καὶ τῆς quaestura. sic accepit ut... sit secutus] οὕτως ἐδέχθη, ὥστε οὐδένα ἠκολούθησε... (τυπικῶς μόνον ἐδέχθη, οὐχὶ ἐνεργῶς ἐδέχθη). honore] ἀφαιρ. εἰς τὸ contentus. qui ne quidem] ἀναφ. συμπερασμ.=ὅστις ὑπῆρξε τοιοῦτος, ὥστε οὐδέ... ἠθέλησε. Cicerone]. 'Ο Κόιντος Κικέρων (ιδὲ 5, 3) ἐχρημάτισεν ἐπὶ τριετίαν 61-59 π.Χ. διοικητὴς τῆς ἐπαρχίας Ἀσίας. cum] ἂν καὶ (ἡδύνατο). cum] ἀφοῦ (ἡρνήθη).

5. qua in re] = in quo διότι ἐν τούτῳ, διότι πράττων οὕτω. Ἀναφέρεται εἰς ὁλόκληρον τὴν § 4. cum] αἰτιολ. criminum] αἰτιάσεων (δυναμένων νὰ παράσχουν λαβὴν κατηγορίας). 'Ο Κόιντος Κικέρων π.χ. ἠπειλήθη κατ' ἀρχὴν διὰ παράνομον ἀργυρολογίαν. quo fiebat ut] τούτου ἕνεκα. cum] αἰτιολ. officio] δοτ. non timori] οὐχὶ εἰς φόβον πρὸς τοὺς ἰσχυροτέρους του. spei] εἰς ἐλπίδα καλυτέρας σταδιοδρομίας ἢ κερδῶν μεγαλυτέρων. tribui] ὅτι ἀπεδίδετο, ἐγίνετο, ὠφείλετο. Τὰ Κεφ. 7-12 παραλείπονται.

Κεφάλαιον 13.

1. neque vero... minus... quam] ἀλλὰ δέν... ὀλιγώτερον... ὅσον. pater familiās] = pater familiae. Τὸ familias εἶναι ἀρχαϊκὸς τύπος τῆς γεν. τοῦ ἐνικοῦ. cum] ἂν καὶ (=quamvis). illo] β' ὅρος συγκρ.=quam ille. neque tamen non] καὶ ἐν τοσούτῳ (μ' ὅλα ταῦτα). Τὸ neque non ἀντὶ τοῦ et δηλοῖ ἰσχυρότερον τὴν κατάφασιν. bene habitavit] εὐμαρῶς κατώκησε (εἶχεν ὠραῖο σπιτί).

2. ab avunculo] ιδὲ 5, 1 καὶ 2. cuius] = eius a u t e m τούτου δέ. aedificio—silva] (ἀφαιρ.) σύναψον πρὸ τὸ constabat. tectum] τὸ μέρος ἀντὶ τοῦ ὅλου = domus. salis—sumptūs] γεν. διαίρ. si quid] = si aliquid. coactus est] συμπλήρωσον c o m m u t a r e.

3. usus est familia... optima] (ἀφαιρ.) ἔσχεν οἰκογένειαν... ἀρίστην. Τὸ ἔχειν ὑπηρετικὸν προσωπικὸν καὶ δούλους ὠραίους (πρβλ. κατωτ. forma) ἐθεωρεῖτο τότε ζήτημα πολυτελείας. utilitate - forma] ἀφαιρ. τοῦ κατὰ τι. si formā] συμπλ. i u d i c a n d u m e s t in eā] = in Attici familiā. anagnostae et librarii] προσδιορισμὸς τοῦ pueri (δοῦλοι). qui non... posset] = talis ut non... posset

τοιοῦτος, ὥστε νὰ μὴ... *utrumque horum*] δηλ. ἀνάγκωσιν καὶ ἀντιγραφὴν. *artifices*] ἔνν. *in eā erant*.

4. *horum*] γεν. διαίρ. *domi*] εἰς τὸν οἶκον τοῦ Ἀττικοῦ. *natum*] γνωστὸν εἶναι ὅτι ὡς δοῦλοι ἐθεωροῦντο καὶ τὰ τέκνα τῶν δούλων. *concupiscere*] ὑποκ. τοῦ *debet duci. quod*] = *id quod* (ἀντικείμε- τοῦ *concup*). a plurimis συμπληρ. fieri τ.ἑ. *concupisci. videas*] ὑποτακτ. δυνητική. Ἐπὶ ἀορίστου ὑποκειμένου τίθεται τὸ β' ἐν. πρόσω- πον = *videre aliquis potest δύναται τις νὰ ἴδῃ. continentis*] = *pro- prium* (=ἴδιον) *continentis* (=ἐγκρατοῦς). *iudustiā*] ἀφαίρ. *pretio*] (ἀφαίρ.) δι' ἀγορᾶς, διὰ χρημάτων. *parare*] συμπλ. *aliquid non mediocris*] = *magnae. est diligentiae*] τὸ ἐστὶ καίται ἐλλειπτι- κῶς ἄνευ οὐσιαστικοῦ τινος ἀντὶ ἐστὶ *signum* (σημεῖον) *dili- gentiae* = προδίδει οἰκονομίαν.

5. *elegans* — *magnificus* — *splendidus* — *sumptuosus*] συμ- πλήρωσον *erat*.

6. *nec praeteribo*] σύναψον πρὸς τὸ εἰς τὸ τέλος εὐρισκόμενον *solitum* (ἔνν. *esse*), τὸ ὅποῖον ἐπέχει θέσιν ἀντικειμένου = ὅτι συνήθως ἐδαπάνᾳ. *quamquam*] μὲ ὑποτακτικὴν δὲν εἶναι κλασσικόν. *visum iri*] σπάνιος τύπος. *putem*] ὑποτακτ. δυνητική = *putare pos- sum. cum*] μολονότι. *lautus*] = *splendidus. domum suam*] εἰς τὸν οἶκόν του. *terna milia*] ἔνν. *sestertium* = 3000 σηστερτίων (ἰδ. Λεξιλόγ.). *expensum ferre*] ἡ λέξις *expensum* μένει ἀμετάβλητος (ἰδ. Λεξιλόγ. λ. *expendo*). *sumptui*] δοτ. τοῦ σκοποῦ (τοῦ προσορισμοῦ).

7. *hoc*] (οὐσιαστικῶς) = τὸ γεγονός τοῦτο. *auditum*] ἐξ ἀκοῆς, ἐκ φήμης. *cognitum*] — ἐξ ἰδίας ἀντιλήψεως (ἰδ. Λεξιλ. *cognosco*). *praedicamus* — *interfuimus*] ἀντὶ α' ἐν. προσ. *familiaritatem*] δηλ. *cum eo* (= *Attico*). *rebus*] πτώσ. δοτικ. (ὑποθέσεις).

Κεφάλαιον 14.

1. *acroāma*] εἶδος συστοίχου ἀντικειμ. εἰς τὸ *audivit*. Εἰς τὸ προκείμενον χωρίον πρόκειται μόνον περὶ τῶν ἀναγνωστῶν, ὡς δηλοῖ τὸ ἐπόμενον *quam anagnosten* = *praeter anagnosten. nos quidem*] = *ego quidem ἐγὼ τοῦλάχιστον. aliquā*] οὐχὶ *ullā*, διότι τὸ *non umquam sine ἰσοδυναμεῖ* πρὸς τὸ *semper cum. apud eum*] παρ' αὐτῷ (σπίτι του). *cenatum est*] (ἀπρόσ.) = ἐδείπνησαν. *animo*] ἀφαίρ. διὰ τοῦ πνεύματος, πνευματικῶς.

2. eos... quorum]=tales ut eorum. abhorrērent] ὑποτακτική, διότι ἡ πρότασις ἔχει ἀποτελεσματικὴν σημασίαν. a suis] συμπλήρωσον διὰ τοῦ moribus. cum] εἰ καὶ (= quamvis). accessio] τοῦτο συνέβη ἕνεκα τῆς κληρονομίας. tantā] ἀφαιρ. ut se gesserit — vixerit — steterit] μετὰφρασον δι' ἀορίστων=ὥστε... — in sestertio viciens]= in viciens centenis milibus sestertium ὡς ἄνθρωπος μὲ περιουσίαν... 2.000.000 σηστερτίων. in sestertio centiens]= in centiens centenis milibus sestertium = 10.000.000 σηστερτίων. quam... instituerat]=solito, τοῦ συνήθους. fastigio] ἀφαιρετική. iu utrāque fortuna] καὶ ὅτε δηλαδὴ εἶχε 2.000.000 καὶ ὅτε εἶχε 10.000.000 σηστερτίων.

3. hortos] μεγάλους κήπους (πάρκα) καὶ πολυτελεῖς ἐξοχικὰς οἰκίας ἐφιλοδόξουν νὰ ἔχωσιν οἱ πλούσιοι Ῥωμαῖοι. aut] (ἐνταῦθα =) καί, eius] = Attici. omnis] σύναψον πρὸς τὸ reditūs. urbanis] δηλ. τῆς Ῥώμης. possessionibus] δηλ. οἰκίαι, καταστήματα (tabernae), ἐργαστήρια, ἅτινα οὗτος ἐξεμίσθου. Ὁ Ἀττικὸς ἀπέκτησεν ὡσαύτως ἀξιόλογα προσοδοφόρα κτήματα εἰς τὴν Ἡπειρον (πρβλ. in Epiroticis) πλησίον τῆς Χαονικῆς πόλεως Βουθρωτοῦ ἐπὶ τοῦ Θυάμιδος ποταμοῦ (τῷ 70 περίπου ἢ 69 π.Χ.), ἐπίσης εἰς τὴν νῆσον Κέρκυραν, καθὼς καὶ εἰς τὰ Σύβοτα. eum] τὸν Ἀττικόν. σύναψον πρὸς τὸ solitum (ἐνν. esse). usum... pecuniae] ἀντικ. τοῦ metiri. non magnitudine sed ratione] οὐχὶ ἀναλόγως τοῦ ποσοῦ ἀλλ' ἀναλόγως τοῦ ὀρθοῦ μέτρου (τῆς καλῆς χρήσεως). Ἐκ τῆς διεξοδικότητος τοῦ συγγραφέως περὶ τῆς οἰκονομίας τοῦ Ἀττικοῦ δύναται τις νὰ συμπεράνῃ πόσον ἐσπάνιζεν ἡ ιδιότης αὕτη εἰς τοὺς Ῥωμαίους.

Κεφάλαιον 15.

1. pari] ἐνν. in alio. itaque]=et ita καὶ οὕτω. difficile intellectu] δύσκολον νὰ ἐννοήσῃ τις. quidquid] αἰτ. τοῦ συστοίχ. ἀντικειμένου εἰς τὸ rogabatur=si quid rogabatur. promittebat] ἀπολύτως ἄνευ ἀντικειμ. quod] διότι. quod... non possent] ἀντικείμεν. τοῦ polliceri. Τίθεται ἡ ὑποτακτική, διότι quod =tale ut id non...

2. idem] ὁ αὐτός, ὡσαύτως. quod] = si quid ἐάν τι, ὡσάκις τι. adnuisset] ἡ ὑποτακτικὴ δηλοῖ τὸ ἀόριστον καὶ τὴν ἐπανάληψιν. tantā... curā] ἀφαιρ. τῆς ιδιότητος. eum] ἡ ἀντων. εἶναι τὸ λογικὸν ὑποκείμεν. τοῦ pertaesum est. suam] ἀντὶ γεν. ἀντικειμ. sui = τὴν γνώ-

μην, ἣν εἶχον περὶ αὐτοῦ, δηλ. τὴν ὑπόληψίν του. qua] δηλ. existimatione (β' ὅρος τῆς συγκρίσεως).

3. quo fiebat ut] ἰδέ, 6,5. Ciceronum] = Marci et Quinti Ciceronis· ἰδέ 5, 3. iudicari] ἀπροσώπως. inentiā — iudicio] ἀφαιρ. fugisse] ὡς ὑποκείμεν. ἐνν. eum (Atticum).

Κεφάλαιον 16.

1. adulescens] νέος (ὦν). 'Ο μὲν Σύλλας ἦτο τότε 55 ἐτῶν, ὁ δὲ 'Αττικὸς 27 ἐτῶν. idem] αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος, ὁμοίως. senex] ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ adulescens = cum senex esset. Εἶχε τότε ὁ 'Αττικὸς ἡλικίαν 66 ἐτῶν καὶ ὁ Βροῦτος 42 ἐτῶν. cui aetati] (δοτ. ἡθικῇ) δηλ. τῶν νέων, τῶν γερόντων, τῶν ὁμηλικῶν. fuerit aptissimus] = προσηρμόσθη (συνεφώνησε) τὰ μάλιστα.

2. quamquam] ὁ σύνδεσμος οὗτος ἐν τῇ ἀρχῇ προτάσεως χρησιμεύει ἀπλῶς, ἵνα προσθήσῃ ἐπεξηγηματικὴν ἢ περιοριστικὴν παρατήρησιν εἰς τὰ προηγούμενα = ἐν τούτοις, ἀλλ' ὅμως. eum] τὸν 'Αττικόν. ei] τῷ Μ. Κικέρωνι. ut] = tam praecipue ut... fuerit τόσον... ὥστε.. ὑπῆρξε.

3. ei rei] δηλ. εἰς τὴν ἀγάπην τοῦ Κικέρωνος πρὸς τὸν 'Αττικόν. indicio] δοτ. σκοποῦ. eos libros] πρόκειται περὶ τῶν δύο βιβλίων τοῦ Κικέρωνος, ἅπερ ἐπιγράφονται de amicitia (= περὶ φιλίας) καὶ de senectute (= περὶ γήρατος). de eo] = de Attico. sedecim volumina]. 'Η «συναγωγὴ» τῶν πρὸς 'Αττικόν (424 τὸν ἀριθμὸν) ἐπιστολῶν διεσώθη μέχρις ἡμῶν εἰς 16 βιβλία. ab consulatu] ἀπὸ τοῦ 63 π.Χ. Τοῦτο δὲν ἀληθεύει κατὰ πάντα, διότι ἔχομεν ἐπιστολὰς τοῦ 68 - 64 καὶ 61 - 54 π.Χ. eius] = Ciceronis. ad extremum tempus] ἐνν. vitae Ciceronis, μέχρι τοῦ 44 π.Χ., ἥτοι ὀλίγον πρὸ τοῦ θανάτου τοῦ Κικέρωνος. missarum] πεμφθεισῶν (ἡμεῖς θὰ ἐλέγομεν : γραφεισῶν). quae] δηλ. volumina. qui legat] = si quis ea legat ἂν τις ἤθελεν ἀναγνώσει. non desideret] δὲν ἤθελεν ἐπιθυμῆσει, δὲν ἤθελεν αἰσθανθῆ τὴν ἔλλειψιν συνεχοῦς ἱστορίας τῶν χρόνων τούτων.

4. principum] δηλ. τοῦ Καίσαρος, τοῦ Πομπηίου, τοῦ 'Αντωνίου, τοῦ 'Οκταβίου. vitiis] = de vitiis. Τὰ σφάλματα ταῦτα, ἰδίᾳ τὰ πολιτικὰ καὶ στρατηγικά, ἔγιναν κατὰ τὸν ἐμφύλιον πόλεμον τὸν μετὰ τὸν Καίσαρος καὶ Πομπηίου. in eis] δηλαδή voluminibus. nihil. non] = πᾶν. appareat — possit] τίθεται ἐνεστῶς, διότι ἡ ἐνέργεια

παρίσταται ὡς συμβαίνουσα καὶ καθ'ὃν χρόνον ἔγραφε ταῦτα ὁ Νέπως. prudentiam] δηλ. Ciceronis divinationem] τέχνην τοῦ μαντεύειν τὸ μέλλον. vivo se] ἀφαιρ. ἀπόλ. (χρον.) Τὸ se ἀντὶ eo. futura] συμπλ. esse, ὅτι θὰ συμβοῦν. usu] (δοτ. ἢ ἀφαιρ.)· ἰδὲ Ἀνν. 12, 3 καὶ Λεξιλόγιον. cecinit] τὸ ῥῆμα cano κυριολεκτεῖται ἐπὶ προφητειῶν, ὡς οἱ μάντιες (vates) ἔλεγον ἐν στίχοις.

Κεφάλαιον 17.

1. quid] (= cur) τί, διατί; plura] σύστοιχ. ἀντικείμεν. commemorem] ὑποτακτικὴ ἀπορηματικὴ, cum] αἰτιολ. hoc] (σύστοιχ. ἀντικείμεν. τοῦ gloriantem) = τοῦτο ἢ μὲ τοῦτο (δηλ. se numquam... redisse... fuisse). ipsum] = Atticum. redisse] = rediisse. aequallem] ἐνν. sibi. ipse] δηλ. Atticus. gloriantem] μτχ. κατηγορηματικὴ (ἀντὶ τοῦ ἀπαρεμφάτου gloriari) πρὸς ἑξαρσιν τῆς πράξεως. extulit (ῥ. effero) = sepeliendam curavit. annorum] γεν. τῆς ιδιότητος.

2. hunc] = Atticum. ea indulgentia] ἀφαιρ. ἰδιότ. ἐπέχουσα θέσιν κατηγορουμένου = τοιαύτης... in] (= erga) ἐπὶ φιλικῆς ἐννοίας. ut] ἡ σύνταξις: ut duceret nefas irasci eis quos amare deberet... (τίθεται ὑποτακτ. deberet, διότι ἑξαρτᾶται ἐκ τῆς ὑποτακτικῆς duceret..., καὶ δηλοῖ τὴν σκέψιν τοῦ Ἀττικοῦ). nefas] ὡς ἐξωτερικές τῆς impietas.

3. neque id] καὶ μάλιστα τοῦτο δέν... naturā — doctrinā] ἀφαιρ. αἰτίου = ἐκ* φύσεως, ἐξ ἀγωγῆς. quamquam...] μολοντί (τοῦτο δὲν ἔχει μεγάλην σημασίαν, διότι) ὅλοι ὑπακούομεν εἰς αὐτὴν (τὴν φύσιν). ei] δηλ. naturae. iis] (ἀφαιρ.) δηλ. praeceptis. ad ostentationem] δηλ. scientiae = πρὸς ἑπαρσιν, πρὸς ματαίαν ἐπίδειξιν γνώσεων.

Κεφάλαιον 18.

1. moris] ἀντὶ morum. summus] μέγιστος, τὰ μάλιστα, εἰς μέγιστον βαθμόν. antiquitatis] γεν. ἀντικείμεν. Ὁ χρόνος, ὃν ὑπέκλεπτεν ὁ Ἀττικὸς ἀπὸ τῶν ἐμπορικῶν ἀσχολιῶν, ἦτο καθ' ὁλοκληρίαν ἀφιερωμένος εἰς τὰ γράμματα, εἰς τὴν ἱστορίαν (ἰδὲ κατωτέρω), εἰς τὴν ἐλληνικὴν φιλολογίαν καὶ εἰς τὴν φιλοσοφίαν (ἰδὲ καὶ 3,3 3. ἐν τέλει). in volumine] ἰδὲ Ἀνν. 13, 1: in annali suo. exposuerit] ἐξέθηκε. magistratūs] (αἰτιατικὴ πληθ.) ἐνν. curules τοὺς τῆς περιπορφύρου

ἐσθῆτος ἀξιοθέντας, τ.ἔ. τοὺς ὑπάτους, τοὺς στρατηγούς. 'O a n n a l i s τοῦ Ἀττικοῦ ἐφθάνεν ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τοῦ 54 π.Χ.

2. est] ὑπάρχει. quae] = ut ea. in eo] δηλ. volumine, l i b r o. suo tempore] ἐν τῷ χρόνῳ καθ' ὃν συνέβαιναν (ἐν χρονολογικῇ τάξει). ex eo] δηλ. v o l u m i n e, l i b r o. possimus] ἰδ. ἀνωτ. 16, 4 possit.

3. hoc idem] αὐτὸ τοῦτο, ἐντελῶς, τὸ αὐτό, δηλ. τὴν ἔρευναν περὶ τοῦ γενεαλογικοῦ δένδρου τῶν διακεκριμένων τῆς 'Ρώμης οἰκογενειῶν. ut] (οὕτως) ὥστε. M. Bruti] Marci Iunii Bruti. rogātū] ἰδ. 'Ανν. 11,4. Iuniam familiam] εἰς ταύτην ἀνῆκεν ὁ Βροῦτος. ad] μέχρι. ordine] ἡ λέξις αὕτη ἀναπτύσσεται διὰ τῶν ἐπομένων = ἐν (χρο- νολογικῇ) τάξει· ἰδὲ § 1 : ordinavit. quis...] πλαγία ἐρώτησις. 'Εννοεῖ τοὺς ἔχοντας ἀξιώματα. ('Η ἀντων. ἀναφέρεται εἰς τὸ ὄνομα = τίς ; πῶς ὠνομάζετο ;). a quo... quibusque] = a quo... et a quibus· ἰδὲ λε- ξιλόγ. λ. orior. ortus] ἰδὲ Κάτ. 1,1. quibusque temporibus] καὶ κατὰ τίνας χρόνους, καὶ πότε.

4. pari modo] συμπλήρ. ὡς ἐξῆς: pari modo M. Claudii (rogatū hoc idem fecit de) Marcellorum (f a m i l i ā). Scipionis Corn... et F. Max.] (rogatū de) Fabiorum et Aemiliorum (f a m i l i ā). quibus (libris)] β' ὅρ. τῆς συγγρ. εἰς τὸ dulcius = iis igitur libris. iis] δοτ. ἡθική. notitiae virorum] virorum γεν. ἀντικ. = noscendi claros viros.

5. quoque] ὡσαύτως, καί. credimus] ἀντί credo ἐγὼ ὁ Κορνή- λιος Νέπως (διὰ τοῦτο τὸ ῥῆμα ἐτέθη παρενθετικῶς). eius] δηλ. τῆς ποιητικῆς. ceteros] (ὅλους) τοὺς ἄλλους : 'Η δοτικὴ συνηθεστέρα. ἰδ. Hn. 1,1. A. 3,3.

6. exposuit] ἐνν. eos ἡ e o r u m v i t a m. singulorum] ἐνάστων sub... imaginibus] αἱ εἰκόνες αὐται, καθὼς καὶ οἱ στίχοι, εὐρίσκοντο εἰς τὸ Ἀμάθειον (= τὸ ἱερὸν τῆς Νύμφης Ἀμαλθείας) εἰς τὸ τῆς 'Η- πείρου κτῆμα αὐτοῦ (ἰδὲ Ἀττ. 14,3). facta magistratūsque] τὰ δημό- σια ὑπουργήματα ἐν εἰρήνῃ καὶ ἐν πολέμῳ. quaternis quinisque] quinis καὶ -ve) δι' ὅχι περισσότερον τῶν τεσσάρων ἢ πέντε (στίχων). descriperit] (ὑποτ.) περιέγραψε. quod] τὸ ἀναφορικὸν συνάπτει τὴν φράσιν πρὸς τὴν προηγουμένην καὶ προεξαγγέλλει τὸ περιεχόμενον τῆς ἀκολουθοῦσης συμπληρωματικῆς προτάσεως. credendum sit] (ὑπο- τακτικὴ δυννητικῇ). tantas res] τοσαύτην (ἢ τόσον) σπουδαίαν ὕλην.

declarari] τὸ ἀπρμφ. εἶναι ἐπεξηγήσεις τῆς ἀναφορικῆς προτάσεως quod vix credendum sit (= credibile sit) = τοῦτο δὲ μόλις δύναται νὰ γίνη πιστευτὸν ὅτι κατέστη σαφές. tam breviter] τόσον βραχέως, μετὰ τόσης βραχυλογίας. est] ὑπάρχει, ἔχομεν. Ἐδημοσιεύθη τῷ 60 π.Χ. Δὲν πρέπει νὰ συναφθῇ τὸ est μὲ τὸ confectus (=scriptus). liber] βιβλίον, « ὑπόμνημα ».

Κεφάλαιον 19.

1. haec hactenus] ἐνν. dixi (ἀπὸ τοῦ 1ου-19ου κεφ.) vivo] ἀφαιρ. (ιδε 16,4). edita sunt] ἡ συμπλήρωσις καὶ ἡ ἐκδοσις τοῦ ὅλου ἔργου ἐγένεν ὀλίγον πρὸ τοῦ θανάτου τοῦ Ἀττικοῦ. nunc] τώρα δηλ. μετὰ τὸν θάνατον (32 π.Χ.) τοῦ Ἀττικοῦ. ei] = Attico. reliqua] τὰ ἀπὸ τοῦ 19ου κεφ. μέχρι τέλους τοῦ 22ου. Ἡ προσθήκη αὕτη ἐγγραφή μεταξὺ τοῦ 29 καὶ 27 π.Χ. quantum] τὸ quantum ἐπὶ ἐννοίας περιοριστικῆς συντάσσεται πάντοτε μεθ' ὀριστικῆς. potuerimus] (τετελ. μέλ. Οἱ Λατῖνοι ἦσαν ἀκριβέστεροι περὶ τὴν χρῆσιν τῶν χρόνων τοῦ ῥήματος) = κατὰ τὸ δυνατόν, ὅσον δυνάμεθα. docebimus] ἀντὶ docebo. supra] ὁ Νέπως ἐν κεφ. 11,6 τοῦ βίου τοῦ Ἀττικοῦ ἐδήλωσεν, ὡς καὶ ἐνταῦθα, ὅτι τὰ ἥθη διαπλάττουν, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ (plerumque) τὴν τύχην εἰς ἕκαστον ἀνθρώπον.

2. equestri] ιδ. ἀνωτ. 6,2. quo] ἀφαιρ. καταγωγῆς. imperatoris] τοῦ Ὀκταβιανοῦ Αὐγούστου, τοῦ πρώτου αὐτοκράτορος τῆς Ῥώμης ἀπὸ τοῦ 29 π.Χ. divi filii] divi Caesaris filii = υἱοῦ τοῦ θεοῦ Καίσαρος. cum... esset consecutus] ἀφοῦ ἐπέτυχε. iam ante] ἤδη πρότερον. quam] ἢ. elegantia] (ἀφαιρ.) μὲ τρόπους εὐγενεῖς καὶ ἐκλεκτούς. dignitate pari] ἀφαιρ. ἰδιότ. = οὔτινες ἦσαν ἴσης (μὲν) ἀξίας. fortunā] ἀφαιρ. τοῦ κατὰ τι. humiliores] ἥττον λαμπροὶ (συμπλήρωσον quam Octavianus erat). Οὗτοι ἄρα (Σύλλας, Κινέρων, Καῖσαρ, Βρούτος, Πομπήιος, Ἀντώνιος) ἦσαν dignitate pari ἀλλὰ non pari fortunā.

3. enim] αἰτιολογεῖ τὸ humiliores. prosperitas] ἡ εὐτυχία τοῦ-του ὑπῆρξε παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις παροιμιώδης. Καὶ πράγματι ὁ Αὐγούστος ἔμεινε μόνος κύριος τοῦ Ῥωμαϊκοῦ κράτους μετὰ τὴν ἐν Ἀκτίῳ ναυμαχίαν καὶ τὸν θάνατον τοῦ Ἀντωνίου. Δικαίως ἄρα ἀπεκαλεῖτο Felix. Caesarem] ὁ Ὀκταβιανός, ἀφοῦ ἔλαβε τὸν τίτλον Caesar καὶ εἶτα τὸν τίτλον Augustus, ἐκαλεῖτο Caesar Augustus. est con-

secuta] = tantam prosperitatem Caesar consecutus est. nihil... non... quod] πᾶν... ὅπερ, πᾶν... ὅτι. ei] δηλ. Caesari. quod... detulerit] (ἡ ὑποτακτ. καθ' ἑλξιν πρὸς τὸ tribuerit) = detulit. 'Ομοίως τὸ conciliārit = conciliavit. quiviv] ὄριστ. (θὰ ἡδύνατο νὰ τεθῇ non quierit). conciliārit] (= conciliaverit) ἐνν. n i h i l e i n o n . . . quod... quod nemo... consequi. τ.ξ. τὴν μοναρχίαν.

4. Attico] δοτικὴ ἡθικὴ. neptis] ἡ Ἀγριππῖνα (κατ' ἄλλους Βε-ψονία) ἡ μετέπειτα σύζυγος τοῦ Γερμανικοῦ. Ταύτης ἡ ὁμώνυμος θυγάτηρ ὑπῆρξεν ἡ περίφημος μήτηρ τοῦ Νέρωνος. cui] = Agrippae. virginem] παρὰθεσις εἰς τὸ filiam. 'Η λέξις virgo δηλοῖ, ὅτι ἡ κόρη τοῦ Ἀττικοῦ ἤρχετο εἰς πρῶτον γάμον. hanc] = neptem. Caesar] = Octavianus. Drusillā nato] = Drusillae filio.

Κεφάλαιον 20.

1. quamquam... misit... intercessit] τὸ quamquam (ἐν τούτοις, ἀλλ' ὅμως) περιορίζει τὴν προηγούμενῃ ἐννοίαν : quae coniunctio.. frequentiore. Τὸ ὑποκείμεν. γενικῶς εἶναι ὁ Ὁκταβιανός. ante] (ἡδη) πρὸ. cum] (ἰδὲ 2,4) ὁσάκις, ἐάν. ab urbe] ἀπὸ τῆς 'Ρώμης. quin] χωρὶς νά: ἰδέ, 2,2. Attico] δοτ. mitteret] δηλ. l i t t e r a s. quid ageret... et quamdiu esset moraturus] (πλ.χ. ἐρώτ.) τί ἐπραττε (πῶς ἤτο, πῶς εἶχε)... πόσον ἔμελλε νὰ διατρίψῃ.

2. in urbe] ἰδὲ § 1 = Romae. quam vellet] ἢ ὅσον ἤθελε. temere] (προηγούμενης ἀρνήσεως) = facile (= εὐκόλως). Attico] ἀφαιρ. εἰς τὸ fruor. quo (= ut eo die) non scriberet] = quin scriberet χωρὶς νὰ γράφῃ. cum] ὁσάκις. quaestionem poëticam] ζήτημα ἀφορῶν εἰς τὴν ποίησιν (εἴτε τὴν ἐλληνικὴν εἴτε τὴν ῥωμαϊκὴν).

3. ex quo] ἐξ οὗ, κατ' ἀκολουθίαν τούτου. cum (ἐπειδὴ) prolaberetur ut...] ἀναστροφὴ τῶν συνδέσμων. 'Η σύντ.: accidit ut... curaret. cum prolaberetur, vetustate... incuriā] σύναψον πρὸς τὸ detecta (ἰδ. Λεξιλ. detego).

4. M. Antonio] οὗτος διώκει τότε ἐν τῇ Ἀνατολῇ, ἐνῷ ὁ Ὁκταβιανός ἐν τῇ Δύσει. 'Ο Ἀντώνιος ἐπέζησε τοῦ Ἀττικοῦ. minus] σύναψον πρὸς τὸ colebatur. absens] μακρὰν τοῦ Ἀντωνίου, κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἀπουσίας τοῦ Ἀντωνίου (ἰδὲ 3,2 καὶ Ἀνν. 5,3). 'Ο Ἀττικὸς διέτριβε τότε ἐν 'Ρώμῃ, ὁ δὲ Ἀντώνιος ἐν Αἰγύπτῳ. accu-

rate] σύναφον πρὸς τὸ certiore facere. sibi] πλεονάζον ἐξαίρει ἔτι μᾶλλον τὴν ἔννοιαν. Ἡ σύντ.: adeo ut ille curae (δοτ.) sibi habēret, ex ultimis terris certiore facere Atticum quid ageret (ὁ Ἀντ.)

5. hoc (ὕποκ.) quale (κατηγ.) sit] τοῦτο ὁποίας σπουδαιότητος (σημασίας) εἶναι, τοῦτο τί δηλοῦ, τί ἀξίζει, (τί θέλει νὰ πῇ). quantae sit sapientiae] πόσον σοφὸν εἶναι (ἰδὲ 13,4 ἐν τέλει). eorum] γεν. κτητική (τοῦ Αὐγούστου καὶ τοῦ Ἀντωνίου). usum] τὰς φιλικὰς σχέσεις. maximarum rerum...] de maximis rebus inter se aemulabantur et obtrectabant. quantam] δηλ. aemulationem et obtrectationem). fuit necesse] ἐνν. incidere. cum] αἰτιολ. se] ὕποκ. τοῦ esse.

Κεφάλαιον 21.

1. cum complisset] (χρον.) ἀφοῦ συνεπλήρωσεν. Ἦτο συνήθεια ἐν Ῥώμῃ νὰ ἐνθυμῶνται οἱ πλούσιοι κατὰ τὴν σύνταξιν τῆς διαθήκης των ἄνδρας διακρινομένους διὰ χρηστοθήθειαν, ἔστω καὶ ἂν οὗτοι εὐρίσκοντο μακρὰν τῆς Ῥώμης. ad] = usque ad. ut... non indiguisset] ὥστε... δὲν εἶχε χρειασθῇ. medicinā] ἀφαιρ. annis triginta] (ἀφαιρ.) ἀπὸ τριάκοντα ἐτῶν.

2. tenesmon] τεινεσμόν, αἰτ. ἐνικοῦ μετὰ ἑλλήν. καταλήξεως (-on = -on). Ἡ ἐπὶ τρίμηνον ἀνυπαρξία πόνων φαίνεται δηλοῦσα ὅτι ἐπρόκειτο περὶ ἐλαφρᾶς δυσεντερίας. cui] (δοτική ἠθική μετὰ τῆς ἐννοίας τῆς ἀπαλλαγῆς) = χάριν τοῦ ὁποίου καὶ πρὸς ἀπαλλαγὴν τοῦ ὁποίου νοσήματος. facilia] (εὐκόλα), ἀνώδυνα. proponebantur] προετείνοντο (γενικῶς ὑπὸ τῶν ἰατρῶν).

3. in hoc] δηλ. morbo. cum] χρον. quos] eos (dolores) quos. ex] ἰδ. Κάτ. 2,1. tanta vis morbi] = morbus tantā vi. fistulae puris] μετὰ τὴν φλόγωσιν τοῦ ἀπευθυσμένου (τοῦ ὀρθοῦ ἢ εὐθέως ἐντέρου) παρουσιάσθησαν πυώδη συρίγγια. ut... eruperint] ὥστε ἐξέσπασαν.

4. hoc] (οὐσιαστικῶς), τοῦτο, δηλ. ἡ ἐμφάνις συρίγγιων (=ut per lumbos fistulae puris erumperent). ei] = Attico. priusquam... accideret] πρὶν... συμβῇ.

5. ut] (εὐθὺς) ὥς. innixus — inquit] στηριχθεὶς — εἶπεν : ἐστηρίχθη καὶ εἶπε. quantam... adhibuerim] πλαγία ἐρώτησις. Ἐξαρτ. ἐκ τοῦ commemorare. hoc tempore] κατὰ τὸν τελευταῖον τοῦτον

καιρόν. cum] αἰτιολ. testes] κατηγο. nihil] ἐντονώτερον τοῦ non. quibus] δοτ. καὶ ἐπειδὴ δὲ ὑμῖν (= et quoniam vobis). ut spero] παρενθετικῶς = ὡς ἐλπίζω... satisfēci] ἱκανοποίησα, ἐποίησα, ὥστε νὰ πιστεῦσετε (= persuasi). me nihil reliqui fecisse] = me nihil reliquisse, nihil praetermisisse (ὅτι) οὐδὲν ἐγὼ παρέλιπον (παρημέλησα). quod... pertinēret] = tale ut pertineret. ut mihi consulam] περὶ ἐμαυτοῦ νὰ λάβω πρόνοιαν (ἀπαλλασσόμενος δηλ τῶν βασιάνων, τὰ ὅποια ὑπέστην μέχρι τοῦδε, ἀφίνων νὰ παρατείνεται ὁ βίος μου ἐκ τῆς πρὸς ὑμᾶς ἀγάπης μου). ignorare nolui] λιτότης (δὲν ἠθέλησα νὰ ἀγνοῇτε) = ἐπιθυμῶ νὰ μάθετε. mihi stat desinere] (ἀπροσώπως). alere] ἐξαρθᾶται ἐκ τοῦ desinere.

6. his diebus] κατὰ ταύτας τὰς ἡμέρας, τῶρα τελευταίως. quidquid] = si quidquid. cibi] γενικὴ διαιρητική. ita] οὕτω, μόνον ὑπὸ τὴν ἐποψιν ταύτην. ut auxerim] ὥστε ἡύξησα. deinde] ἔπειτα (ἐὰν δηλ. δὲν ἐγκρίνετε τὴν ἀπόφασίν μου). frustrā] σύναψον πρὸς τὸ conemini. dehortando] (ἀφαίρ.) impedire] διὰ τοῦ ἀποτρέπειν (μὲ τὸ νὰ προσπαθῇτε νὰ μὲ ἀποτρέψετε) νὰ ἐμποδίσετε ἐμὲ ἀπὸ τῆς ἀποφάσεώς μου.

Κεφάλαιον 22.

1. habitā (ἀφαίρ. ἀπόλ.)... depressit] δηλ. Atticus. constantiā] ἀφαίρ. τροπ. vultūs] εἶναι πτώσεως γενικῆς. ut] ὥστε. ex vitā] ἐννόησον πάλιν τὸ migrare (= discedere ἢ excedere ἀποχωρεῖν). Οἱ ἀρχαῖοι τὸν θάνατον ἐθεώρουν ὡς ἀποδημίαν.

2. cum quidem] ἐνῶ μάλιστα, καὶ δὴ ἐνῶ. quod] ἀντικείμεν. τοῦ cogeret. et... reservaret] (συμπλήρ. διὰ τοῦ ut, ὅπερ περιέχεται ἐν τῷ προηγούμενῳ ne = et (= ἀλλὰ) ut... reservaret. tum quoque] ἀκόμη τῶρα, δηλ. εἰς ἣν κατὰστασιν ἦτο... superesse] = superstitem (= ἐπιζῶντα) esse. eius] δηλ. Agrippae.. taciturnā suā obstinatione] διὰ τῆς σιωπηρᾶς αὐτοῦ ἰσχυρογνωμοσύνης, διὰ τῆς ἐπιμόνου αὐτοῦ σιωπῆς. depressit] διέκοψε.

3. cum] χρον. = ἀφοῦ. se] πλεονασμός. inierat] ὑπερσ. τοῦ ῥ. in eo. pridie Kal(endas) Apriles] τῇ 31 Μαρτίου τοῦ 32 π.Χ. 'Ἐγεννήθη τῷ 109 π.Χ. consulibus] (ἀφαίρ.) ὑπάτων (ὄντων).

4. in lecticulā] τὸ ἀπέριττον φορεῖον δηλοῖ ὅτι ἔλειπεν ἀπὸ τῆς

ἐκφορᾶς πᾶν τὸ ἐπιδεικτικὸν καὶ πομπῶδες. ut] ὥσπερ. frequentiā]
 ἀφαιρ. Appiam] οἱ Ῥωμαῖοι ἐθάπτοντο κατὰ μῆκος τῶν γειτονικῶν
 ὁδῶν τῆς Ῥώμης, ὡς ἡ Ἀππία. lapidem] αἱ ἀποστάσεις ἐπὶ Αὐγού-
 στου ὑπελογίζοντο ἀπὸ τῆς ἀγορᾶς τῆς Ῥώμης (forum), ἔνθα ὑπῆρχεν
 ὁ πρῶτος χρυσοῦς μιλιοδείκτης.

ΜΕΡΟΣ Γ'

ΠΙΝΑΞ ΙΣΤΟΡΙΚΟΣ ΚΑΙ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΟΣ

Aegātes, Ἰum, θηλ. Αἶγουσαι. Ἦσαν τρεῖς νῆσοι πρὸς Δ. τῆς Σικελίας.

Aemilius (L. Aem. Paulus), Λεύκιος Αἰμίλιος Παῦλος. 1) ῥωμαῖος ὕπατος, ὅστις ἐφονεύθη κατὰ τὴν μάχην παρὰ τὰς Κάννας (τῷ 216 π.Χ., Hn 4,4. — 2) ῥωμαῖος ὕπατος (τῷ 182 π.Χ.) Hn 13,1.

Aemiliī, ōrum, οἱ ἀνήκοντες εἰς τὴν γενεὰν τῶν Αἰμιλίων A 18, 4. Africa, ae, θηλ., Ἀφρική, ἐπὶ τῶν ῥωμαϊκῶν χρόνων ἡ βόρειος παράλιος χώρα, ἡ περιοχή τῆς Καρχηδόνας Hm 2,2.

Africānus, ἐπωνυμία τῶν Σκιπιώνων ἰδ. Scipio.

Agrippa (Marcus Vipsanius), Μάρκος Οὐψάνιος (Βιψάνιος) Ἀγρίππας. Διεκρίνετο ὡς ἄριστος στρατηγὸς καὶ πολιτικός. Συνεζεύχθη περὶ τὸ τέλος τοῦ βίου του (27 π.Χ.) τὴν νεαρὰν χήραν Ἰουλίαν, θυγατέρα τοῦ Αὐγούστου.

Alpes. Ἰum, θηλ., Ἀλπεῖς, ὄρη τῆς Β. Ἰταλίας.

Aniciā, ae, Ἀνικία, ἐξαδέλφη τοῦ Τίτου Πομπωνίου Ἀττικοῦ ἰδὲ καὶ Sulpicius.

Antiochus, Ἀντίοχος ὁ Γ', ὁ καλούμενος Μέγας, βασιλεὺς τῆς Συρίας (223 - 187 π.Χ.).

Antonius (Marcus), Μάρκος Ἀντώνιος, εἰς τῶν τριῶν ἀνδρῶν (triumvir) μετὰ τοῦ Λεπίδου καὶ τοῦ Ὀκταβιανοῦ.

Appenninus, i, ᾱ., τὰ Ἀπέννινα ὄρη.

Appia (via), Ἀππία ὁδός. Ἡ μεγάλη μεσημβρινὴ ὁδός, ἥς τὴν κατασκευὴν ἤρchiσε (τῷ 312 π.Χ.) ὁ τιμητής (censor) Ἀππίος Κλαύδιος Καῖκος. Ἦτο ἡ λαμπροτάτη τῶν ὁδῶν τῆς Ῥώμης καὶ διὰ τοῦτο ἐκαλεῖτο βασιλίσσα τῶν ὁδῶν (regina viarum) καὶ ἐφθανε μέχρι τῆς πόλεως Καπύης, βραδύτερον ὅμως ἐπὶ Αὐγούστου προεξετάθη μέχρι τοῦ Βρενδησίου (νῦν Brindisi). Ἐκατέρωθεν τῆς ὁδοῦ, ἐφ' ἱκανὸν διάστημα ἀπὸ τῆς Ῥώμης, ὑπῆρχον οἰκογενειακοὶ τάφοι, ὧν σφίζονται ἔτι λείψανα.

Apulīa, ae, θηλ., 'Απουλία, χώρα ἐπὶ τῆς ΝΑ. πλευρᾶς τῆς 'Ιταλίας, ἐπὶ τοῦ 'Αδριατικοῦ πελάγους.

Arrētīnus, 'Αρρητίνος, τοῦ 'Αρρητίου, παρὰ τὸ 'Αρρήτιον, πόλιν τῆς 'Ετρουρίας (νῦν Arrezo).

Asīa, ae, θηλ., ('Ασία). 1) ἡ νῦν ἀπὸ τοῦ Δ' μ.Χ. αἰῶνος καλουμένη Μ. 'Ασία ('Ανατολὴ) Hn 8,4 - 2) ἡ ῥωμ. ἐπαρχία (ἀπὸ τοῦ 130 π.Χ.) 'Ασία, Α 6,4.

Athēnae, ārum, θηλ., 'Αθῆναι.

Attīcus, (T. Pomponius Atticus), ιδ. C. 3,5, Hn 13,1 καὶ βίον 'Αττικοῦ Aurēlius Cotta (C.), Γάιος Αὐρήλιος Κόττας, ῥωμαῖος ὑπάτος μετὰ τοῦ Σολπικίου (200 π.Χ.) Hn 7,1.

Baebius, Βαίβιος, ὄνομα ῥωμ. οἰκογενείας ιδ. Tamphilus.

Balbus (L. Cornelius), Βάλβος (ὑπάτος τῷ 40 π.Χ.) ἄλλοτε φίλος τοῦ Καίσαρος καὶ νῦν τοῦ 'Οκταβιανοῦ.

Barca, ae, ἄ., Βάρκας (λ. Φοινικική, ιδ. λ. Hamilear, ἐν τέλει). Προσωνυμία τοῦ 'Αμίλκα καὶ τῆς οἰκογενείας αὐτοῦ.

Bithynī, ōrum, ἄ., Βιθυνοί, κάτοικοι τῆς Βιθυνίας.

Bithynīa, ae, θηλ., Βιθυνία, χώρα ἐπὶ τῆς ΒΔ. παραλίας τῆς 'Ασίας. Blitho, ιδ. Sulpicius.

Brutus (Marcus Iunius), Μάρκος 'Ιούνιος Βροῦτος, υἱὸς τοῦ Μ. Βροῦτου καὶ τῆς Σερβιλίας, ἀδελφῆς τοῦ Κάτωνος (τοῦ Uticensis). Οὗτος μετὰ τοῦ Κασσίου ὑπῆρξεν ὁ ἀρχηγὸς τῆς συνωμοσίας ἐναντίον τοῦ Καίσαρος.

Caecilīus (Quintus), πλούσιος ῥωμαῖος ἱππεύς, θεῖος τοῦ 'Αττικοῦ.

Caesar, āris, Καῖσαρ. C. Iulius Caesar, ἐπιφανέστατος στρατιωτικὸς καὶ πολιτικὸς (ἐγεννήθη τῇ 12 'Ιουλίου τοῦ 100 π.Χ., ἐδόλοφονήθη τῇ 15 Μαρτίου τοῦ 44 π.Χ.). Μετὰ θάνατον ἀπενεμήθη αὐτῷ ὁ τίτλος divus (θεός), ὅστις τίτλος εἰς τοὺς ἔπειτα χρόνους ἐδίδετο εἰς ὅλους σχεδὸν τοὺς αὐτοκράτορας Α 19, 2.—2). Caesar (C. Octavius) : 'Εγεννήθη τὸ ἔτος 63 π.Χ. καὶ ἀπέθανε τῷ 14 μ.Χ. ἔλαβε τὸν τίτλον τοῦ imperator τῷ 29 π.Χ. καὶ κατόπιν τὴν προσωνυμίαν Augustus. Ἦτο υἱὸς τῆς 'Ατίας, ἀνεψιᾶς τοῦ Γάιου 'Ιουλίου Καίσαρος. Υἱοθετηθεὶς παρ' αὐτοῦ προσέλαβε τὸ ὄνομα Γάιος 'Ιούλιος Καῖσαρ 'Οκταβιανός.

Cannensis, e, τῶν Καννῶν, πολέχνης τῆς 'Απουλίας. pugna Cannensis, ἡ παρὰ τὰς Κάννας μάχη.

Capitolium, Ἰι, οὐ., Καπιτώλιον, ὁ λόφος τοῦ Καπιτωλίου, A 20,3.
Capua, ae, θηλ., Καπύη πρωτεύουσα τῆς Καμπανίας.

Cato, ōnis. 1) M. Porcius Cato, Μάρκος Πόρκιος Κάτων, ὁ πρεσβύτερος ἢ Censorius· ἰδ. βιογρ. Κάτωνος. — 2) M. Porcius Cato ὁ νεώτερος, ὁ ἐπονομασθεὶς ἐκ τῆς πόλεως Ὑτίκης Uticensis (Ὑτικαῖος), διότι ἡττοκτόνησεν ἐκεῖ (τῷ 46 π.Χ.), δισέγγονος τοῦ προηγούμενου A 15,3.

Catulus (C. Lutatius), Λουτάτιος Κάτλος, ῥωμ. ὑπατος (242 π.Χ.).

Centenius (C.), Γάιος Κεντένιος. Ἦτο praetor (legatus pro praetore) τοῦ ὑπάτου Σερβιλίου Hn 4,3.

Cethegus (P. Cornelius), Πόπλιος Κορνήλιος Κέθηγος, ῥωμ. ὑπατος (181 π.Χ.) Hn 13,4.

Cicero, ōnis. 1) Marcus Tullius Cicero, Μάρκος Τύλλιος Κικέρων, ὁ γνωστός ῥωμ. πολιτικός, ῥήτωρ, καὶ φιλόσοφος, σύγχρονος καὶ φίλος τοῦ Ἀττικοῦ (ἐγεννήθη τῷ 106 π.Χ., ἐφονεύθη τῇ 7 Δεκεμβρίου τοῦ 43 π.Χ.) A1, 4,5, 4. 16,6,1,3.— 2) Quintus Tullius Cicero, Κόντος Τύλλιος Κικέρων, ἀδελφὸς τοῦ προηγούμενου, γαμβρὸς (τῷ 68 π.Χ.) τοῦ Ἀττικοῦ A 5, 3. 6, 4. 16, 2.— Πληθ. Cicerones = M. καὶ G. Tullius Cicero A 15, 3.

Cinnānus, Κιννανός, τοῦ Κίννα. Ὁ Λεύκιος Κορνήλιος Κίννας, ἐκβληθεὶς ἐκ Ῥώμης ὑπὸ τῶν περὶ τὸν Σύλλα καὶ συναθροίσας στρατὸν εἰσῆλθεν εἰς τὴν πόλιν καὶ ἔλαβε μέρος εἰς τὴν ἐπὶ πέντε ἡμέρας διαρκέσασαν σφαγὴν τῶν πολιτῶν.

Clastidium, Ἰι, οὐ., Κλαστίδιον (νῦν Casteggio)· πόλις τῆς ἐντὸς τῶν Ἀλπεων Γαλατίας πρὸς B. τῆς Γενόας (τῆς νῦν Genova).

Claudius. 1) M. Claudius Marcellus, Μάρκος Κλαύδιος Μάρκελλος, ῥωμ. ὑπατος (196 π.Χ.) Hn 7,6.— 2) C. Claudius Nero, Γάιος Κλαύδιος Νέρων (τὸ β' ὑπατος τῷ 207 π.Χ.), νικητὴς τοῦ Ἀσδρούβα παρὰ τὴν Σήνην C 1,2.— 3) Ti(berius) Claudius Nero, Τιβέριος Κλαύδιος Νέρων (υἱὸς τῆς Λιβίας Δρουσίλλης συζευχθεὶς εἰς δεύτερον γάμον μετὰ τοῦ Αὐγούστου), ὁ μετέπειτα (14-37 μ.Χ.) αὐτοκράτωρ Τιβέριος A 19,4.

Cornēlius (C.), Γάιος Κορνήλιος, ῥωμ. ὑπατος (193 μ.Χ.) Hn 8, 4· ἰδὲ Cethegus καὶ Scipio,.

Cotta (C. Aurelius), Κόττας, ῥωμ. ὑπατος τῷ 65 π.Χ. A 4,5.

Crēta, ae, θηλ., Κρήτη· Cretenses, Ἰum, ἀ., οἱ κάτοικοι τῆς Κρήτης, οἱ Κρήτες.

Cyrēnaei, ὄrum, ἀ., κάτοικοι τῆς Κυρήνης (πρωτευούσης τῆς Κυρηναϊκῆς ἐν τῇ Β. Ἀφρικῇ, πρὸς Δ. τῆς Αἰγύπτου), οἱ Κυρηναῖοι.

Diāna, ae, θ., Ἀρτεμις, θυγάτηρ τοῦ Διὸς καὶ τῆς Ἀθητοῦς. Ἐτιμᾶτο ὡς θεὰ τῆς θήρας. Ταυτίζεται μὲ τὴν Ἀρτεμιν τῶν Ἑλλήνων.

Domitius (Cn.=Γναῖος), Δομίτιος, ῥωμ. ὑπάτος (32 π.Χ.).

Drussilia, ae, θ., ἰδ. Claudius ἀρ. 3.

Ennius (Q.=Quintus), Κόιντος Ἐννιος, ὁ δημιουργὸς τῆς ῥωμ. λογοτεχνίας. Ἐγεννήθη τὸ 239 π.Χ. ἐν τῇ πόλει Rudiae (νῦν Rugge) τῆς Καλαβρίας, ἔγραψε καὶ ἐπικὸν ποίημα ἐπιγραφόμενον Annales (=Χρονικά), ἐν τῷ ὁποίῳ ἐπραγματεύθη τὴν ἱστορίαν τῶν ἑαυτοῦ χρόνων.

Epiroticus, Ἑπειρωτικός, ἐπὶ τῆς Ἑπείρου κείμενος.

Eryx, yeis, ἀ., Ἐρυξ, πόλις καὶ ὄρος πρὸς τὸ δυτικὸν μέρος τῆς Σικελίας (νῦν]Monte] San Giuliano).

Etruria, ae, θ., Ἐτρουρία (νῦν Toscana), χώρα ἐπὶ τῆς δυτικῆς παραλίας τῆς Ἰταλίας.

Eumēnes, is, Εὐμένης, βασιλεὺς τῆς Περγάμου (197-159 π.Χ.).

Fabius. 1) Quintus Fabius Maximus Verrucōsus (ὁ ἐπικληθεὶς Cunctator=Μελλητής), ὑπάτος τῷ 214 π.Χ., ὀνομαστός στρατηγὸς κατὰ τὸν δεῦτερον Καρχηδονιακὸν πόλεμον Hn 5,1 καὶ ἐξῆς. C 1,2. Πληθυντ. Fabii, ὄrum, ἀ., τὰ μέλη τῆς οἰκογενείας τῶν Φαβίων, A 18, 4.—2) Fabius Labeo, Φάβιος Λαβέων, ῥωμαῖος ὑπάτος (τῷ 183 π.Χ.) Hn 13,1.

Falernus (ager), ὁ Φαλερνὸς ἀγρός, παρὰ τὴν δυτικὴν παραλίαν τῆς Ἰταλίας ἐν τῇ Καμπανίᾳ, ὀνομαστός διὰ τὸν οἶνον.

Feretrius, Iuppiter Feretrius, Ζεὺς ὁ Φερέτριος, ὁ Ὑπέρμαχος, Ζεὺς ὁ νικητῆς (κυρίως=ὁ θεὸς τῶν σκύλων καὶ τῶν λαφύρων). Ὁ ναὸς τούτου ἱδρύθη ὑπὸ τοῦ Ῥωμύλου ἐπὶ τοῦ Καπιτωλίου.

Flaccus, ἰδ. Valerius.

Flamininus (Titus Quintius), Τίτος Κοῖντιος Φλαμινῖνος, ῥωμαῖος ὑπάτος (τῷ 198 π.Χ.), νικητὴς τοῦ Φιλίππου, βασιλέως τῆς Μακεδονίας, παρὰ τὰς Κυνὸς κεφαλὰς (197 π.Χ.), ἐλευθερωτῆς τῶν Ἑλλήνων.

Flaminius (C.), Γάιος Φλαμίνιος, ῥωμαῖος ὑπάτος (217 π.Χ.).

- Fregellae, ārum, θ., Φρεγγέλλαι (νῦν C e r r a n o), πόλις τῆς Ἰταλίας ἐν Λατίῳ NA. τῆς Ῥώμης.
- Furius (C.), Γάιος Φούριος, ῥωμαῖος ὕπατος (196 π.Χ.).
- Galba, ae (Servius Sulpicius), Σέρβιος Σολπίκιος Γάλβας, ῥωμαῖος praetor ἐν Ἰσπανίᾳ (151 π.Χ.).
- Gallia, ae, θ., Γαλατία. Αὕτη ἦτο διηρημένη εἰς δύο μέρη α) εἰς Gallia transalpina (τὴν σημερινὴν Γαλλίαν) Hn 3,4. καὶ β) εἰς Gallia cisalpina (τὴν σημερινὴν βόρειον Ἰταλίαν).
- Gortynii, ōrum, ἀ., Γορτύνιοι, οἱ κάτοικοι τῆς Γόρτυνος (ὀνομαστ. Γόρτυν), πόλεως τῆς Κρήτης.
- Gracchus (Tiberius Sempronius), Τιβέριος Σεμπρώνιος Γράγχος (Γράκχος), ῥωμαῖος ὕπατος τῷ 215 καὶ 213 π.Χ. Ἐφονεύθη τῷ 212 π.Χ. πολεμῶν κατὰ τοῦ Ἀννίβα.
- Graecus, ἑλληνικός, ἑλλην Hn 13, 2. C 3,2.
- Grāius (προφ. Grajus) saltus, « Γραΐγαι Ἀλπεις » (ἐκ τοῦ Κελτικοῦ Kraig = φαιδὸς βράχος), Γραϊκαὶ Ἀλπεις. Τὸ σημεῖον τῆς διαβάσεως εἶναι ὁ αὐχὴν (ἡ κλεισώρεια) τοῦ μικροῦ Ἀγίου Βερνάρδου (ὕψ. 2188 μ.), κατ' ἄλλους ὁ αὐχὴν τοῦ ὄρους Genèvre (ὕψ. 1860 μ.). Ὅτι ἐκλήθησαν οὕτω (τ.ἔ. Γράγαι Ἀλπεις ἐκ τοῦ graius = graecus) ἀπὸ τοῦ ἑλλήνος Ἡρακλέους εἶναι μῦθος.
- Hadrumētum, i, οὐ., Ἀδρύμητον, πόλις παράλιος τῆς ἐπαρχίας Ἀφρικῆς ἐν τῇ περιοχῇ τῆς Καρχηδόνος (νῦν S u s s a).
- Hamilear, āris, Ἀμίλλας, ὁ πατὴρ τοῦ Ἀννίβα, στρατηγὸς (ἀπὸ τοῦ 247 — 229 π.Χ.). κατὰ τὸν α' Καρχηδ. πόλεμον. Ὀνομα πολλῶν ὀνομαστῶν Καρχηδονίων. (Ἡ λέξις εἶναι φοινικικὴ καὶ δηλοῖ τὸν ὑπέρτερον ἢ τὸ δῶρον τοῦ Melqart Μελκάρτ, δηλαδὴ τοῦ Βῆλου, πολιούχου θεοῦ τῆς Τύρου, οὗ ἡ λατρεία διεδόθη καὶ εἰς τὴν Καρχηδόνα). Ὁ Ἀμίλλας ἐπεκαλεῖτο (Barag B a r a k ἢ B a r c a = ἀστραπή, τὸ ἀστράπτων ξίφος).
- Hannībal, ālis, Ἀννίβας (περ. 247 - 183 π.Χ.), υἱὸς τοῦ Ἀμίλλα Βάρκα. Ὀνομα πολλῶν Καρχηδον. στρατηγῶν. (Ἡ λ. εἶναι φοινικικὴ = τὸ δῶρον τοῦ θεοῦ. Περὶ τοῦ Baal (Βάαλ = Βῆλος) ἰδ. Iuppiter.
- Hasdrūbal, ālis, Ἀσδρούβας : 1) γαμβρὸς ἐπὶ θυγατρὶ τοῦ Ἀμίλλα καὶ διάδοχος ἐν τῇ ἀρχῇ (229/228 - 221 π.Χ.) Hm 3,2. Hn 3, 1. — 2) νεώτερος ἀδελφὸς τοῦ Ἀννίβα, φονευθεὶς (207 π.Χ.) παρὰ τὴν Σήνην Hn 3,3. C 1,2.

- Helvīus (C.), Γάιος "Ελβίος, συνάδελφος τοῦ Κάτωνος ἐν τῇ ἀγορανομίᾳ (199 π.Χ.).
- Hercūles, is, 'Ηρακλῆς, υἱὸς τοῦ Διὸς καὶ τῆς 'Αλκμήνης, ὀνομαστὸς ἐθνικὸς ἥρωας τῶν 'Ελλήνων. Hercules Grāius (= Graecus ?) ἡ ἱστορία ἐνταῦθα τοῦ 'Ηρακλέους εἶναι καθαρὸς μῦθος.
- Hippo, ōnis, ἄ., 'Ιππῶν (βασιλικός), πόλις ἐν τῇ περιοχῇ τῆς Καρχηδόνος (νῦν B o n a , γαλλ. Bône).
- Hispanīa, ae, θηλ. 'Ισπανία (ἡ σημερινὴ 'Ισπανία μετὰ τῆς Πορτογαλίας). Πληθυντ. Hispaniae (C 3,4) αἱ δύο 'Ισπανίαι, τ.ἔ. α) Hispania citerior (Tarracōnensis) νοτιοδυτικὴ 'Ισπανία, ἐκεῖθεν καὶ νοτιοδυτικῶς τοῦ ποταμοῦ 'Ιβήρος (νῦν Ebro) καὶ β) Hispania ulterior (Lusitania καὶ Baetica) βορειοανατολικὴ 'Ισπανία, ἐντεῦθεν καὶ βορείως τοῦ 'Ιβήρος.
- Hortensīus (Quintus Hortensius Hortālus), Κόιντος 'Ορτή(ν)σιος "Ορταλος (114 - 50 π.Χ.), ἦτο πρὸ τῆς ἀκμῆς τοῦ Κικέρωνος ὁ μεγαλύτερος ρήτωρ τῆς 'Ρώμης (ἀπὸ τοῦ 89 - 68 π.Χ.).
- Italīa, ae, θηλ., 'Ιταλία. Italicus, ἰταλικός.
- Iuppīter (καὶ Iūpiter), γεν. Iovis (πρόφ. Jovis), υἱὸς τοῦ Κρόνου καὶ τῆς 'Ρέας, ὁ μέγιστος καὶ ἰσχυρότατος θεὸς τῶν 'Ρωμαίων (ταυτίζεται πρὸς τὸν Δία τῶν 'Ελλήνων) A 20,3. — 'Επίσης κεῖται ἀντὶ τοῦ Baal (= "Ἡλιος) τοῦ μεγίστου θεοῦ τῶν Φοινίκων καὶ τῶν Καρχηδονίων Hn 2,3. ἰδ. Feretrius.
- Karthaginiensis, e, καὶ Carthaginiensis, Καρχηδόνιος Hn 6,2 (οὐσ.) Hn 1,1. Οὐσ. πληθυντ. οἱ Καρχηδόνιοι Hm 1,3. 2,3. Hn 7,1 ἐξ.
- Karthāgo (καὶ Carthāgo), gīnis, θηλ., Καρχηδών. 'Ονομαστὴ καὶ ἐμπορικὴ πόλις τῆς βορείου παραλίας τῆς 'Αφρικῆς, ἀποικία τῆς Τύρου. 'Εκτίσθη περὶ τὸ 888 π.Χ. (σήμερον σφύζονται ἐρείπια παρὰ τὴν M e r s a ἐν Τύνιδι), ἀντίζηλος τῆς 'Ρώμης, κατεστράφη τῷ 146 π.Χ. ὑπὸ τοῦ Ποπλίου Κορνηλίου Σκιπίωνος τοῦ 'Αφρικανοῦ.
- Labēo, ἰδ. Fabius ἄρ. 2.
- Lacedaemonīus, Λακεδαιμόνιος, ἐκ Λακεδαίμονος (Σπάρτης).
- Ligūres, um, ἄ., Λίγυες, Λιγυστῖνοι, λαὸς ἐπὶ τῆς ΒΔ. ἀκτῆς τῆς 'Ιταλίας πρὸς Ν. τῶν 'Απεννίνων παρὰ τὴν Γενόαν (νῦν G e n o v a).
- Longus (Tiberīus Sempronīus), Τιβέριος Σεμπρόνιος Λόγγος (ὕπατος τῷ 218 π.Χ. καὶ 194 π.Χ.).
- Lucullus (Lucīus Licinīus), Λεύκιος Λικίνιος Λούκουλλος, ῥωμαῖος

ὑπατος (74 π.Χ.) καὶ στρατηγὸς τὸν περισσότερον χρόνον ἐν τῷ Μιθριδατικῷ πολέμῳ (77 - 66 π.Χ.), γνωστὸς διὰ τὰ πλούτη καὶ τὴν ἀχαλίνωτον πολυτέλειαν A 5,4.

Lusitāni, ὄrum, ἄ., οἱ κάτοικοι τῆς Λουσιτανίας (τῆς σημερινῆς Πορτογαλίας), οἱ Λουσιτανοὶ ἰδ. Hispania.

Lutatius (L. Lutatius Catulus), Γάιος Λουτάκιος Κάτλος, ῥωμαῖος ὑπατος (τῷ 242 π.Χ.) Hn 1,3. 5.

Mago, ὄnis, Μάγων, ἀδελφὸς τοῦ Ἀννίβα.

Marcellus, Μάρκελλος (τὸ πλήρες Marcus Claudius Marcellus) 1) ῥωμ. ὑπατος (τῷ 212 π.Χ.), περιφημὸς στρατηγὸς ἐν τῷ δευτέρῳ Καρχηδονικῷ πολέμῳ, πορθητὴς τῶν Συρακουσῶν Hn 5,3. C 1,2. — 2) ῥωμαῖος ὑπατος (τῷ 183 π.Χ.) Hn 13,1. — 3) γαμβρὸς τοῦ Ὀκταβιανοῦ, ὑπατος (τῷ 50 π.Χ.). Ἀπέθανεν ὀλίγον πρὸ τοῦ 40 π.Χ. — Πληθ. Marcelli, ὄrum, ἄ., ἡ γενεά, ἡ οἰκογένεια τῶν Μαρκελλῶν A 18, 4.

Marcius (C.), Γάιος Μάριος, ῥωμαῖος ὑπατος (τῷ 82 π.Χ.), υἱὸς τοῦ Γ. Μαρίου (γνωστοῦ ἀντιπάλου τοῦ Σύλλα [ἰδ. Sulla]), νικητὸς τῶν Κίμβρων (101 π.Χ.) καὶ τῶν Τευτόνων (102 π.Χ.) A 1, 4. 2,2. 15,3.

Maximus, ἰδ. Fabius.

Minucius : 1) Quintus Minucius Thermus, Κόιντος Μινούκιος Θέρμος, ῥωμαῖος ὑπατος (193 π.Χ.) Hn 8,1. — 2) Marcus Minucius Rufus, ἱππάρχος ὑπὸ τὸν δικτάτορα Φάβιον Μάξιμον ἐν τῷ δευτέρῳ Καρχηδονικῷ πολέμῳ Hn 5,3.

Nero, ἰδ. Claudius ἀριθ. 2 καὶ 3.

Nōmentānus, Νωμεντανός, τοῦ Νωμέντου (νῦν Mentana), πόλεως τῆς χώρας τῶν Σαβίνων ὀλίγον ΒΔ. τῆς Ῥώμης. — Nomentanum (praedium), κτήμα ἐν τῇ περιοχῇ τῆς χώρας τῶν Σαβίνων.

Numidae, ārum, ἄ., Νομάδες, λαὸς τῆς Β. Ἀφρικῆς.

Octavius, ἰδ. Caesar 2.

Padus, i, ἄ., Πάδος, ποταμὸς τῆς Β. Ἰταλίας (νῦν Po), πηγάζων ἐκ τῶν Ἀλπεων καὶ ἐκβάλλων εἰς τὸ Ἀδριατικὸν πέλαγος.

Pamphylūm mare, οὔ., Παμφυλία θάλασσα, τὸ ἀνατολικὸν μέρος τῆς Μεσογείου θαλάσσης.

Paulus, ἰδ. Aemilius.

Peducaeus (Sextus), Σέξτος Πεδουκαῖος, παλαιὸς φίλος τοῦ Τίτου Πομπωνίου Ἀττικῷ.

- Pergamēnus, Περγαμηνός, τῆς πόλεως Περγάμου (νῦν P e r g a m a),
 ἡ ὁποία ἐγένετο ἡ πρωτεύουσα τοῦ μετέπειτα Περγαμηνοῦ βασι-
 λείου ἐν Μ. Ἀσίᾳ Hn 10,2. 11,5. Pergamēni, ὄrum, ἀ., οἱ κά-
 τοικοι τῆς Περγάμου, οἱ Περγαμῆνοι Hn 11,7.
- Perpenna, ae, (Marcus), Μᾶρκος Περπέννας, ἐπιφανὴς ῥωμαῖος ὑπα-
 τος (τῷ 92 π.Χ.), τιμητῆς (τῷ 86 π.Χ.).
- Phidias, ae, Φειδίας τις (ἰδ. βίον Ἀττικοῦ 3,2).
- Philippus, Φίλιππος ὁ Ε΄, υἱὸς Δημητρίου τοῦ Β΄, βασιλεὺς τῆς Μα-
 κεδονίας ἀπὸ τοῦ 221 - 179 π.Χ., πατὴρ τοῦ Περσέως Hn 2,1.
- Poenus, συνήθως κατὰ πληθ. Poeni, ὄrum, ἀ., Φοίνικες = Καρχηδό-
 νιοι (ὡς ἄποικοι ἐκ Φοινίκης) Hm 1,2. 2,3. Hn 1,1. Poenus
 (= Hannibal) Hn 10,1. Poenīcus, a, um, Καρχηδονι(α)κός.
- Pontus, Πόντος, ὁ Εὐξείνιος Πόντος (νῦν Μαύρη Θάλασσα) μετὰ τῶν
 ἐπαρχιῶν τῶν μεσημβρινῶν ἀκτῶν καὶ ἰδίᾳ τῆς Βιθυνίας, τοῦ βα-
 σιλείου τοῦ Προυσίου.
- Prusiā (καὶ Prusiās), ae, Προυσίας ὁ Α΄, βασιλεὺς τῆς Βιθυνίας,
 γαμβρὸς ἐπ’ ἀδελφῇ Φιλίππου τοῦ Ε΄ (ἀποθνῶν ὀλίγον μετὰ τὸν
 θάνατον τοῦ Ἀννίβα).
- Pyrenaeus saltus, ἀ., τὰ Πυρηναῖα : σειρὰ ὀρέων μεταξὺ τῆς σημερι-
 νῆς Γαλλίας καὶ Ἰσπανίας.
- Quirinālis collis, ἀ., ὁ Κυρινάλιος λόφος, ὁ βορειότερος τῶν ἑπτὰ λόφων
 τῆς Ῥώμης (νῦν M o n t e c a v a l l o). Ἐπὶ τούτου ἔκειτο ὁ να-
 ὸς τοῦ Κυρίνου (δηλαδὴ τοῦ μετὰ θάνατον ἀποθεωθέντος Ῥωμύλου).
- Rhodānus, ἰ, ἀ., Ῥοδανός, (νῦν R h o n e), ποταμὸς τῆς Γαλατίας
 (Γαλλίας) ἐκβάλλων εἰς τὴν Μεσόγειον.
- Rhodīi, ὄrum, ἀ., οἱ Ῥόδιοι. Οὗτοι ἦσαν σύμμαχοι τῶν Ῥωμαίων.
- Roma, ae, θ., Ῥώμη, πρωτεύουσα τοῦ Λατίου καὶ ὁλοκλήρου τοῦ ῥω-
 μαϊκοῦ βασιλείου.
- Romānus, Ῥωμαῖος οὖς. Romāni, ὄrum, ἀ., οἱ Ῥωμαῖοι.
- Romūlus, Ῥωμύλος, πρῶτος ἱδρυτῆς καὶ βασιλεὺς τῆς Ῥώμης.
- rubrum mare, οὖ., ἡ Ἐρυθρὰ θάλασσα (νῦν Ἀραβικὸς καὶ Περσι-
 κὸς κόλπος).
- Sabīni, ὄrum, ἀ., Σαβῖνοι, λαὸς τῆς Κεντρικῆς Ἰταλίας πρὸς Α. τοῦ
 Λατίου in Sabinis = ἐν τοῖς Σαβῖνοις, ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Σαβίνων,
 C 1,1
- Saguntum, i, οὖ., Σάγουντον, πόλις τῆς Ἰσπανίας βορείως τῆς Va-

- lencia (νῦν ἐρείπια μόνον παρὰ τὴν Murviedro), κυριευθεῖσα ὑπὸ τοῦ Ἀννίβα (τῷ 219 π.Χ.) Hn 3,2.
- Sardinia, ae, θ., Σαρδῶ, Σαρδηνία, Σαρδινία, νῆσος πρὸς Δ. τῆς Ἰταλίας. Sardiniensis, e, ἀφορῶν (εἰς) τὴν Σαρδηνίαν.
- Scipio, ōnis : 1) P. Cornēlius Scipio, Πόπλιος Κορνήλιος Σκιπίων, ὕπατος (τῷ 218 π.Χ.) καὶ ἀντίπαλος τοῦ Ἀννίβα Hn 4,1.—2) P. Cornelius Scipio Africānus maior (235 - 184 π.Χ.), υἱὸς τοῦ προηγουμένου, νικητῆς τοῦ Ἀννίβα παρὰ τὴν Ζάμαν (τῷ 202 π.Χ.) Hn 6,1. 3.—3) Scipio Cornelius, ὁ ὑπὸ τοῦ Γαίου Μετέλλου Πίου υἱοθετηθεὶς καὶ διὰ τοῦτο φερόμενος ὑπὸ τὸ ὄνομα Q. Caecilius Metellus Pius Scipio (ὕπατος τῷ 52 π.Χ.), πενθερὸς τοῦ Πομπηίου A 18,4.
- Sēna, ae, θ. Σήνη, μικρὰ παραθαλάσσιος πόλις τῆς Ὀμβρικῆς ἐπὶ τοῦ Ἀδριατικοῦ πελάγους (νῦν Sinigaglia) παρὰ τὸν ποταμὸν Μέταυρον C 1,2.
- Servilius (τὸ πλῆρες Cn[aeus] Servilius Geminus), Γναῖος Σεργίλιος Γέμινος, ῥωμαῖος ὕπατος (τῷ 216 π.Χ.).
- Sicilia, ae, θ., Σικελία.
- Silēnus, Σιληνὸς ὁ Καλακτῖνος (= ἐκ τῆς Καλῆς ἀκτῆς τῆς Σικελίας), "Ἑλλην ἱστορικός, ἀκόλουθος τοῦ Ἀννίβα, συγγραφεὺς τῶν Σικελικῶν καὶ τῶν Ἱστορικῶν Hn 13,3.
- Sosius (C.), Γάιος Σόσιος, ῥωμαῖος ὕπατος (τῷ 32 π.Χ.).
- Sosylus, Σωσύλος (καὶ Σώσιλος) ὁ Ἴλιος ἢ κατ' ἄλλους ἐκ τῆς Λακεδαιμόνου (Σπάρτης), ἑλλην ἱστορικός, ἀκόλουθος τοῦ Ἀννίβα Hn 13,3.
- Sulla, ae, (C. Cornelius), Γάιος Κορνήλιος Σύλλας, ὁ γνωστὸς ῥωμαῖος δικτάτωρ (τῷ 82 π.Χ.), ἐχθρὸς τοῦ Γ. Μαρίου. Sullanus ὁ τῷ Σύλλᾳ ἀνῆκων, τοῦ Σύλλα.
- Sulpicius : 1) Sulpicius Galba, Πόπλιος Σολπίκιος Γάλβας, ῥωμαῖος ὕπατος (τῷ 200 π.Χ.) Hn 7,1.—2) P. Sulpicius Rufus, δῆμαρχος (τῷ 88 π.Χ.) προγραφεὶς καὶ φονευθεὶς ὑπὸ τοῦ Σύλλα. Ὁ ἀδελφὸς τούτου Servius Sulpicius Rufus ἦτο ὀνομαστὸς ῥήτωρ καὶ νομομαθῆς, σύζυγος τῆς Ἀνικίας, διατελέσας ὕπατος (τῷ 51 π.Χ.), A 2,1. 2.—3) Sulpicius Blitho, Σολπίκιος Βλίθων, ῥωμαῖος χρονογράφος Hn 13,1.
- Syria, ae, θ., Συρία, χώρα τῆς Ἀσίας μεταξὺ τοῦ Εὐφράτου καὶ τῆς Μεσογείου.

Tamphiliānus, ὁ ἀνήκων τῷ Ταμφίλῳ. Tamphiliāna (domus) θ., οἰκία φέρουσα τὸ ὄνομα τοῦ πρώτου ιδιοκτῆτου αὐτῆς Ταμφίλου, ὅστις ἀνῆκεν εἰς τὴν οἰκογένειαν τῶν ὁμωνύμων ὑπατών.

Tamphilus, Τάμφιλος, Cn. Baebius καὶ M. Baebius (ῥωμαῖοι ὑπατοι τῷ 182 καὶ 181 π.Χ.) Hn 13,1.

Terentius (τὸ πλήρες C. Terentius Varro), Γάιος Τερέντιος Οὐάρρων (Βάρρων), ῥωμαῖος ὑπάτος τῷ 216 π.Χ.

Thermopylae, ārum, θ., Θερμοπύλαι Hn 8,3.

Tiberis, is (αἰτ. Tiberim, ἄφαιρ. Tiberi), ἄ., Τίβερις (νῦν Tevere). ποταμὸς πηγάζων ἐκ τῶν Ἀπεννίνων καὶ διερχόμενος διὰ τῆς Ῥώμης.

Torquatus: 1) Manlius Torquatus. Λεύκιος Μάνλιος Τορκουᾶτος. ὀνομαστὸς ῥωμ. ῥήτωρ, ὑπάτος (τῷ 65 π.Χ.) A 1,4. 4,5.— 2) Aulus Manlius Torquatus Αῦλος Μάνλιος Τορκουᾶτος, ἀδελφὸς τοῦ προηγούμενου, φίλος τοῦ Κικέρωνος καὶ τοῦ Ἀττικοῦ A 15,3.

Trasumēnnus, i, ἄ., (κατὰ παράλειψιν τῆς λέξεως lacus ἄρσ. = λίμνη), Τρασιμέν(ν)η, λίμνη τῆς Ἑτρουρίας (νῦν l a g o d i P e r u g i a).

Trebia, ae, ἄ., Τρεβίας (νῦν T r e b b i a), παραπόταμος τοῦ Πάδου διαρρέων τὴν Πλακεντίαν (νῦν P i a c e n z a).

Tullius, Τύλλιος ἰδ. Cicero.

Tusculum, i, οὐ., Τοῦσκλον (νῦν F r a s c a t i), πόλις τοῦ Λατίου, 14 χιλμ. μακρὰν τῆς Ῥώμης.

Utica, ae, θ., Ὑτίκη (Οὐτίκη), πόλις τῆς Β. Ἀφρικῆς ἐν τῇ περιοχῇ τῆς Καρχηδόνας, ἀποικία τῶν Τυρίων.

Valerius (C. Valerius Flaccus), Γάιος Οὐαλέριος (Βαλέριος) Φλάκκος, συνάδελφος τοῦ Κάτωνος καὶ ἐν τῇ ὑπατείᾳ (τῷ ἔτει 199 π.Χ.) καὶ ἐν τῇ τιμητείᾳ (τῷ 184 π.Χ.) C 1,1. 2,1.

Venusfa, ae, θ., Οὐενουσία (Βενουσία, νῦν Venosa), πόλις τῆς Ν. Ἰταλίας (Ἀπουλίας), πατρὶς τοῦ ῥωμαίου ποιητοῦ Ὀρατίου.

Vettōnes, um, ἄ., οἱ Οὐέττωνες (Βέττωνες), λαὸς τῆς Λυσιτανίας κατοικῶν τὴν ΒΔ. Ἰσπανίαν (τὴν νῦν Πορτογαλίαν).

Vipsanius, ἰδ. Agrippa.

Volso (γεν. Volsōnis), Cn. Manlius Volso (ἢ Vulso), Γναῖος Μάνλιος Οὐόλσων (Βόλσων), ῥωμαῖος ὑπάτος (τῷ 189 π.Χ.) νικητὴς τῶν Γαλατῶν τῆς Μ. Ἀσίας Hn 13,2.

Zama, ae, Ζάμα, ἰσχυρὰ πόλις τῆς Νομιδίας πρὸς τὰ ΝΔ. τῆς Καρχηδόνας Hn 6,3.

ΜΕΡΟΣ Δ'
ΛΕΞΙΛΟΓΙΟΝ*

Α

ā ἢ āb (abs παρὰ τῷ Νέπωτι μόνον ἐν συνθέσει, π.χ. abstineo ἐκ τῆς προθ. abs καὶ teneo), πρόθεσις μετ. ἀφαιρ. 1) τοπικῶς: ἀπό, ἐκ, Hm 2,4. Hn 2,1. 2,2. 6,3. 7,7. A 20,1. Μετὰ τῆς ἐννοίας τῆς ἀμύνης ἀπό τινος (ἡμεῖς λέγομεν: ἐγκντίον τινός) Hm 9,4. 10,5. 2) χρονικῶς: ἀπό, ἐκ C 2,4. 3,2. A 5,3. 16,3. 18,3 (a stirpe). 3) πρὸς δῆλωσιν τῆς καταγωγῆς ἢ τοῦ γένους: ἀπό, ἐκ A1,1. 18,3 (a quōque ortus = et a quo ortus). 4) πρὸς δῆλωσιν ἐκπορεύσεως ἐνεργείας: a patriā, a maioribus, a patre accipio παρὰ τῆς πατρίδος, παρὰ τῶν προγόνων, παρὰ τοῦ πατρὸς παραλαμβάνω Hm 1,5. A 1,1. 14,2. 5) πρὸς δῆλωσιν τοῦ ποιητικοῦ αἰτίου: = ὑπό, παρὰ (+ γεν.) Hn 2,2.

C 2,4 κ.ά. A 13,2. 19,1. 20,4. ab-aliēno, 1. (ἀποξενῶ). 2) ἀφίστημι, ἀποσπῶ ἐγείρων εἰς ἀποστασίαν, καθιστῶ ἐχθρόν Hm 2,2. oppida abalienāta πόλεις ἐπαναστᾶσαι, ἀποσκιρτήσασαι Hm 2,4. ab-est, ἰδ. absum. ab - horrēo, ἡί, —, 2. (ἀποστρέφωμαι). 2) δὲν συμφωνῶ, εὐρίσκομαι εἰς ἀσυμφωνίαν (ἀντίφασιν), διαφέρω. ab-icō (πρόφερε ab - jicio ἐκ τῆς ab καὶ iacio), icēi, ictum, 3. (ἀπορρίπτω). 2) ἀπορρίπτω, (ρίπτωτι ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ὡς πρᾶγμα εὐτελοῦς ἀξίας [ἀποθέτω]). abs-tinēo (abs καὶ tēno), tinūi, —, 2. ἀπέχω. me cibo (ἀφαιρ.) ἀπέχομαι τῆς τροφῆς, ἐγκρατεύομαι, νηστεύω. ab-sens, ἰδ. absum. ab-sum, afūi, abesse, εἶμαι ἀπών, ἀποδημῶ, ἀπουσιάζω A 20,1. ἀπέ-

* Τὰ οὐσιαστικά, ὧν δὲν σημειοῦται τὸ γένος, εἶναι θηλυκά. Τῶν εἰς -us, -a -um ἐπιθετῶν ἐσημειώθη μόνον ὁ τύπος τοῦ ἄρσενικοῦ. — Οἱ ἀναγραφόμενοι μεθ' ἑκάστου ῥήμα ἀριθμοὶ δηλοῦσι τὰς συζυγίας. — Οἱ ἀρχικοὶ χρόνοι πολλῶν συνθέτων ῥημάτων ἐσημειώθησαν ἐν ταῖς ἀπλοῖς. Τῶν ῥημ. τῆς 1ης συζυγίας ἐσημειώθη μόνον ὁ ἐνεστώς τῆς ὀρίστ. — Ἐκάστης λέξεως ἡ πρώτη σημασία ἐτέθη ἐντὸς παρενθέσεως, ἐκτὸς ἂν ἡ λέξις ἀπαντᾷ ἐν τῷ κειμένῳ μετὰ τῆς σημασίας ταύτης. Τὰ μακρὰ καὶ βραχέα φωνήεντα δὲν ἐσημειώθησαν πανταχοῦ, ἀλλὰ μόνον ἐνθα ἐθεωρήθη ἀναγκαῖον ἢ χάριν τοῦ ὁρθοῦ τονισμοῦ.

Hm = Hamilcar, Hn = Hannibal, C = Cato, A = Atticus.

χω, εἶμαι μακρὰν Hn 6,2. absens
ἀπὼν Hn 2,1. 8,2. A 3,2. 20,4.—
2) ἀπὼν (ἄνευ συνδρομῆς, συμ-
πράξεως) Hn 5,3.

ac (οὐδέποτε πρὸ φων. καὶ τοῦ h)
ἢ atque (πρὸ φων. καὶ σπανίως
πρὸ συμφ.) καί, καὶ δὴ. multo
aliter ac πολὺ ἄλλως ἢ. alia atque
antea ἄλλα (διαφορετικὰ) ἢ πρό-
τερον (ἄλλα καὶ πρότερον). atque
hic tantus vir καὶ μάλιστα ὁ μέγας
οὗτος ἀνὴρ Hn 13,2.

ac-cēdo, 3. προσέρχομαι, ad has-
tam publicam προσέρχομαι εἰς
δημοσίαν πράξιν (εἰς δημοπρα-
σίαν), ἀγοράζω δημόπρατα, λαμ-
βάνω μέρος εἰς δημοπρασίαν (ιδ.
hasta). 2) Africam (= ad A-
fricam) προσορμίζομαι εἰς τὴν
Ἀφρικὴν Hn 8,1. 3) παρουσιάζομαι,
ἐμφανίζομαι A 21,4.

ac-celēro, 1. ἐπιτυγχάνω, ἐπισπεύδω.
accēpi, ιδ. accipio.

acceptus, εὐπρόσδεκτος.

accessio, ὄνις, (ἐπ)αύξησις.

ac-cido (ad καὶ cado), accidī,—
3. (προσπίπτω). 2) accidit συμ-
βαίνει νά... Hn 12,1.

ac-cipio (ad καὶ cāpio), accēpi,
acceptum, 3. (παρα)λαμβάνω, δέ-
χομαι. 2) λαμβάνω, εἰσπράττω A
2,4 3) λέγω ναί, συγκατανεύω,
παραδέχομαι Hn 2,4. 4) ἀντιλαμ-
βάνομαι, (κατα)νοῶ, μανθάνω A
1,3. 5) dignitatem παραλαμβάνω
τὸ ἀξίωμα. 6) κληρονομῶ A 14,2.

ac-cresco, 3. ἐπαυξάνω, -ομαι.

accuratē, ἐπίρρ. ἀκριβῶς, ἐπιμε-
λῶς, λεπτομερῶς.

ac-cūso, 1. γράφομαι, μηνύω τινὰ
(ὡς ἐνοχον δημοσίου ἀδικήματος).
in iudicio publico ἐν δημοσίᾳ
δίκῃ ιδ. suos.

acīēs, ēi (τάξεις μάχης), παράταξις,
μάχη Hn 6,4. 2) ναυτική παρά-
ταξις Hn 11,1. 3) in acie «κατὰ
στόμα», κατὰ μέτωπον Hn 5,4.

acquiēvi, ιδ. asquiesco.

ac-quiesco, ēvi, ētum, 3. (ἀνα-
παύομαι). 2) (κατ' εὐφημισμὸν)
ἀποθνήσκω, (ἀναπαύομαι).

acriter, ἐπίρρ. (ὀξέως). 2) δρα-
στηρίως, ἐντόνως. Συγκρ. ἐπίρρ.
acritus, ὑπερθ. ἐπίρρ. accerrime
(acer, acris, acre δριμύς, ὀξύς).

acroāma, ātis, οὐ. (πληθ. āta,
δοτ. ἀφαιρ. ātis), ἀκρόαμα (ἐκ
τοῦ ἀκροᾶσθαι) = πᾶν τὸ μετὰ
τέρψεως ἀκουόμενον (εἴτε τοῦτο
ἀναγινώσκεται, εἴτε ἀπαγγέλλε-
ται, εἴτε κρούεται καὶ ᾄδεται), ὡς
π.χ. ἀνάγνωσμα, σκηνική παρά-
στασις, ἀπαγγελία, μέλος, ᾄσμα.
3) ἀντὶ τοῦ προσώπου, ὕπερ ἀνα-
γινώσκει (διηγεῖται ἡδέως, ἀπαγ-
γέλλει κλπ. [μάλιστα ἐν τοῖς δει-
πνοῖς]), ὁ ἀναγινώσκων, ὁ ἀπαγ-
γέλλων, ὁ μουσικός, ὁ ἀοιδός.

actor, ōris, ā. (πράκτωρ). 2) ὁ ἐκτε-
λῶν τὸ ἀποφασισθέν, ἐκτελεστής,
ὁ ἔργῳ ὑποστηρικτής ιδ. auctor.
ad, πρόθ. μετ' αἰτ., πρὸς, εἰς Hn

2,1. 2,4. liber ad Rhodios (ἐνν. scriptus γεγραμμένον) βιβλίον ἀπευθυνόμενον πρὸς τοὺς Ῥοδίους, ἀφιερωμένον τοῖς Ῥοδίοις A 22,4. — 2) χρονικῶς μέχρι A 5,1. 18,3. usque ad μέχρι Hn 2,3. 7,1. C 2,4. — 3) πρὸς δῆλῳ-σιν σκοποῦ A 17,3.

addīdi, ἰδ. ad-do.

ad-do, addīdi (ἐκ τοῦ addēdi), additum (ἐκ τοῦ ad-dātum), 3. προστίθῃμι, προσθέτω.

ad-dūco, 3. ad aram προσάγω, ὁδηγῶ εἰς τὸν βωμόν. in suspicionem καθίστημί τινα εἰς ὑπόψιαν, καθιστῶ τινα ὑποπτον.

1. ad-ēo, adīi, adītum, adīre, προσέρχομαι.

2. adēo, ἐπίρρ., εἰς τοσοῦτον, εἰς τοῦτο. 2) οὕτω, (τόσον).

ad-hībēo (ἐκ τοῦ ad-hābeo), būi, bītum, 2. (προσέχω). curam χρῶμαι θεραπείᾳ (κάνω κούρα).

adhuc, ἐπίρρ. μέχρι τοῦ νῦν.

adīi, ἰδὲ ῥῆμα ad-ēo.

ad-iungo, nxi, netum, 3. προστίθῃμι, συνάπτω.

adiunxi, ἰδ. adiungo.

ad-ministro, 1. διοικῶ.

admirandum, i, οὔ., τὸ θαυμάσιον (τὸ ἀξιοθαύμαστον, τὸ ἀξιοσημείωτον).

admōdum (ἐκ τοῦ ad mōdum = μέχρι τοῦ ἀπαιτουμένου μέτρου) πάνυ, μάλα, λίαν.

admonītus, ūs, ἄ. (admōnēo παραι-

νῶ) παραίνεσις. admonitū (μετὰ γενικῆς) τῇ παραινέσει (τιός), ad-opto, 1. υἰοθετῶ.

ad-orior, adortus sum, adorīri, 4. ἀποθ. προσβάλλω.

ad-sum, affūi (ad-fui), adesse, παραγίγνομαι, παρευρίσκομαι.

adulescens, ntis, ἄ. (κυρίως μτχ. ἐνεστ. τοῦ ῥ. adoleseo αὐξάνομαι), ὁ νέος ἀνὴρ (ἀπὸ 17-42 ἐτῶν) Hm 3,2. A 16,1.—2) ἐπιθετικῶς, νέος ἐν νεανικῇ ἡλικίᾳ A 2,2.

adulescentīa, ae, παιδικὴ ἡλικία.

adulescentūlus, i, ἄ., μεῖραξ, νεανίας, (νέος ἀνὴρ) A 2,1. 2,4 (ἐνθα πρόκειται περὶ νέου ἔχοντος) ἡλικίαν 23 περίπου ἐτῶν). 2) ἐπίθ. admodum adulescentūlus πολὺ νεαρὸς Hm 1,1.

adventus, ūs, ἄ., ἀφίξις.

adversariūs (ἐπίθ. ἀντίπαλος). 2) οὐσ. ἄ. ὁ πολέμιος, ὁ ἐχθρὸς.

adversus, πρόθ. (κυρίως τὸ adversus εἶναι μετοχὴ = ἐστραμμένος πρὸς τι), ἀπέναντι, ἀντικρῦ. 2) τοπικῶς ἐχθρικῶς καὶ μεταφορικῶς ἐναντίον, παρὰ + αἰτ.

aedēs (ἀρχαίότ. τύπος aedis), is, ναός.

aedificāram = aedificavēram.

aedificātor, ōris, ἄ., (ὁ οἰκοδόμος). 2) ὁ φιλοικοδόμος, ὁ ἀγαπῶν νὰ οἰκοδομῇ ὠραίας καὶ μεγαλοπρεπεῖς κατοικίας.

aedificiūm, īi, οὔ., οἰκοδόμημα Hn 12,3.

aedifico, 1. οἰκοδομῶ, κατασκευάζω
aedilis, is, ἄ., ὁ ἀγορανόμος. ae-
dilis plebei (plebei εἶναι γεν.
[= plebis] ἐξ ὀνομαστικῆς ple-
bes) ὁ δημοτικός ἢ ταπεινότερος
ἀγορανόμος.

aedis, id. aedes.

aemulatio, ōnis, ἀνταγωνισμός, ἄ-
μιλλα (εὐγενής), ἀντίθ. obtrec-
tatio.

āenēus (ἐκ τοῦ aes, aeris οὐ. χαλ-
κός), χαλκοῦς.

aequalis, e, (ὁμῆλιξ). 2) οὐσ. ἄ.,
ὁ ὁμῆλιξ.

aequē, ἐπίρρ., ἐπίσης, ὡσαύτως.

aequus, ὁμαλός, ἴσος. 2) ἀπαθής.
ἀτάραχος A 1, 3. 3) condicio
παραδεκτός, δίκαιος (λογικός, συμ-
φέρων) ὅρος (ἐπὶ τόκου).

aerarium, īi, οὐ., ταμειῖον, ταμεῖον
(τοῦ κράτους).

aes, aeris, οὐ., χαλκός. 2) χρῆμα.
aes aliēnum τὸ χρέος (κατὰ λέξιν
= χρῆμα ξένο^ν).

aestimo, 1. (τιμῶ). 2) magni aes-
timo μεγάλως ἐκτιμῶ. minoris
aestimo ὀλιγώτερον ἐκτιμῶ.

aetas, ātis (αἰών). 2) ἡλικία,
ἔτος, βίος. puerilis aetas παιδική
ἡλικία. extrēma aetas ἐσχάτη
ἡλικία, βαθὺ γῆρας. haec aetas
οὗτος ὁ χρόνος, ὁ παρῶν χρόνος
Hm, 25.

affēci, id. afficō.

affecto, 1. (ἐπιχειρῶ). 2) ἐπιδιώκω.
af-fēro (ad-fero), attūli, allātum,

afferre (προσφέρω) 2) testimo-
nium δίδω, (ἀνα)φέρω ἀπὸδει-
ξιν (τεκμήριον).

af-ficō (ad καὶ fācio), fēci,
fectum, 3. οὕτω διατίθημί τινα
2) aliquem poenā τιμωρῶ τινα.
afficior morbo (ἀφαιρ.) περιπί-
πτω νόσῳ, νοσῶ. afficior morbo
oculorum περιπίπτω νόσῳ τῶν
ὀφθαλμῶν, περιπίπτω ὀφθαλμιά.
affinitas, ātis, κληδεστία, συγγέ-
νεια ἐκ γάμου.

affuit, id. adsum.

affluentia, ae, καὶ affluentia (ἀ-
φθονία). 2) περίσσεια μετὰ πο-
λυτελείας, περιττή πολυτέλεια.

affluentius, συγκρ. (τοῦ ἐπιρρήμα-
τος affluenter ἀφθόνως), πολυτε-
λέστερον (μὲ περισσώτερο λοῦσσο).

ager, agri, ἄ., ἀγρός, χώρα.

agito, 1. (ἐλαύνω). 2) mente ἐν τῷ
νῷ κινῶ, κατὰ νοῦν ἔχω, διανοοῦμαι.

ago, ēgi, āctum, 3. (ἄγω). 2) ἐπι-
τελῶ, κατορθῶ. Hn 10, 1. 3) πρᾶτ-
τω A 20, 1. 20, 4. meam rem διεξά-
γω ὑπόθεσίν μου. bellum πόλε-
μον, (τὰ τοῦ πολέμου) διενεργῶ
(ἐπὶ στρατηγοῦ), πολεμῶ. gra-
tias χάριτας ὁμολογῶ, εὐχαριστῶ.
ad vitam agendam πρὸς τὸ δια-
γαγεῖν τὸν βίον, πρὸς τὸ πρακτικὸν
μέρος τοῦ βίου. 4) existimatio
agitur ἡ ὑπόληψις διακυβεύεται
(παίζεται) A 15, 2.

agricola, ae, ἄ., (ἀγρονόμος, γεω-
πόνος), γεωργός.

alīas, ἐπίρρ., ἄλλοτε.

aliēnus, ἀλλότριος, ξένος.

alīquis, alīqua, alīquod, ἄντων.

ἀόρ. ὡς ἐπίθετ. τις, τι A 2,3. 14,1.

18,4. Συγκεκομμένος τύπος quis,

qua, quod A 3,2. 3,3. 2) ἄντων.

ἀόρ. τιθεμένη ὡς οὖσ. aliquis,

aliquid τις, τι Hn 11,2. A 20,2

Συγκεκομμένος τύπος, quis, quid

Hn 2,6. 9,2.

alīquot, ἄκλ. πληθυντ. τινές, τινά.

alīter, ἐπίρρ., ἄλλως. aliter ac ἄλ-

λως ἤ.

alīus, alīa, alīud, (γεν. alīus, δοτ.)

alīi) ἄλλος, διάφορος alīi - alīi

οἱ μὲν—οἱ δέ.

alo, alīi, altum, 3. (τρέφω). 2)

morbūm τρέφω, παρκατείνω. ὑ-

ποθάλλω τὴν νόσον.

alter, altēra, altērum, (ὁ ἕτερος).

2) ὁ δεύτερος.

alterūter, ūtra, ūtrum ὁ ἕτερος.

alterūtra pars τὸ ἐν ἡ τὸ ἄλλο

κόμμα (μερίς).

amātor, ōris, ἄ. (ἐραστής). 2)

φίλος, θαυμαστής, λάτρης, ἐραστής.

ambītus, ūs, ἄ. (ἐκλογικὴ περιο-

δεία). 2) παράνομος σπουδαρ-

χία (ἐκλογικαὶ παραβάσεις).

amīcē, ἐπίρρ. φιλικῶς.

amicitīa, ae, φιλία.

amīcus, ἐπίθ. φίλος.

amissem, ιδ. amitto.

a-mitto, 3. (ἀποπέμπω). 2) ἀπόλ-

λυμι [χάνω], ἀποβάλλω.

āmo, 1. ἀγαπῶ.

amoenitas, tātis, (χάρις), 2) τερ-
πνότης (εὐμορφία).

amphōra, ae, ἀμπορεύς. (εἶδος ὑ-

δρίας μετὰ στενοῦ λαιμοῦ καὶ δύο

λαβῶν ἢ ὀτίων).

amplitūdo, īnis, (εὐρύτης). 2) λαμ-

πρότης, σπουδαιότης.

amplīus, ἐπίρρ., πλέον (θετ. amplē

ἀφθόνως). amplīus centum mi-

lia ἄντι amplius q u a m centum

milia πλέον ἢ ἑκατὸν χιλιάδς.

non amplius novem annos οὐχὶ

πλέον ἢ ἑννέα ἔτη.

amplus, (ἄφθονος). 2) μέγας κα-

τὰ τὴν ἐξωτερικὴν ὄψιν ἢ ἀξίαν,

μεγαλοπρεπής.

an, μόρ., ἡ (εἰσάγει τὸ β' μέρος

πλαγίως ἐρωτήσεως).

anagnostes, ae, (αἰτ. ἐν. anagnos-

tem καὶ anagnosten), ἄ., ἀνα-

γνώστης. Πληθ. — ae. Οἱ ἀναγνώ-

σται ἦσαν πεπαιδευμένοι δοῦλοι,

Ἑλληνας ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον. Ἀ-

νεγίνωσκον ἐν ὥρᾳ ἀναπύσεως

τῶν Ῥωμαίων ἢ διαρκούντος τοῦ

δείπνου. Ἡ ἀντίστοιχος λατ. λέξις

εἶναι lector (= ἀναγνώστης).

angustiae, ārum, πληθ. (τὰ στενά).

angustiae locorum τὰ στενά, τὸ

στενὸν πέρασμα ἢ στενοχωρία, τὸ

στενόπορον, ἡ κλεισώρεια.

anīma, ae, (πνεῦμα, ἀναπνοή).

2) ψυχή, ζωή.

animadverto (animū adverto),

verti, versum, 3. (προσέχω τὸν

2νοῦν).) (ἐπὶ τῶν τιμητῶν) in

aliquem ἐπιτιμῶ τινι. τιμωρῶ.
 anīmus, i, ἄ., (ψυχή). 2) νοῦς, φρόνημα, διάθεσις. animo aequo πράως (ἄνευ ἀντιδράσεως). animo fidenti atque infesto φρονήματι θαρροῦντι καὶ ἐχθρικῶ (μετ' αὐτοπεποιθήσεως καὶ μίσους). animo. . . ventre πνευματικῶς... διὰ σωματικῶν ἀπολαύσεων ἰδ. bello.
 annālīs, is, ἄ., (ἐνν. liber καὶ συν-ηθέστ. κατὰ πληθ.) βίβλος χρονική, τὰ χρονικά, ἡ ἱστορία.
 annicūlus, ἔτειος, ἐνὸς ἔτους.
 an-nuo (ad-nuo), nūi,—, 3. (κατά-νεύω), ὑπισχνοῦμαι, συγκατανεύω.
 annus, i, ἄ., ἔτος. multis annis ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν Hm 2,5. anno quarto (nono) postquam τριὰ (ὀκτώ) ἔτη ἀφοῦ... Hn 8,1. Hm 4,2.
 annūus, ἐνιαύσιος, ἐπὶ (ἡ δι') ἐν ἔτος.
 ante, I. πρόθ. μετ' αἰτ. πρὸ A 3,3. 2) χρον. Hn 1,2. A 20,1. ante eum πρὸ αὐτοῦ (πρὸ τῆς ἐποχῆς του) Hn 3,4.—II. ἐπίρρ. χρονικόν, πρότερον A 19,2. 3.
 antēā, (ante+eā), ἐπίρρ., πρότερον.
 ante-cēdo, 3. (προβαίνω). 2) προ-έχω, ὑπερέχω (εἶμαι ἀνώτερος).
 antiquitas, ātis, ἀρχαιότης, ἀρχαῖοι χρόνοι A 3,3. 2) πᾶν τὸ ἀφορῶν (εἰς) τὴν ἀρχαίαν ἱστορίαν, (ἱστορία τῶν ἀρχαίων χρόνων), ἀρχαιολογία A 18,1. 20,2.
 antiquitūs, ἐπίρρ., ἀρχαιόθεν.

ap-pārēo, ūi, ītum, 2. ἀναφαίνομαι, ἐμφανίζομαι Hn 12,4. φανερός καθίσταται, εἰς φῶς ἔρχομαι A 16,4.
 ap-pāro (ad-pāro), 1. παρασκευάζω appellasse = appellavisse.
 appello, 1. καλῶ, ὀνομάζω.
 ap-prime (ad-primus), ἐπίρρ., μετ' ἐπιθετ. θετικοῦ βαθμοῦ, ἐν πρώτοις, πρώτιστα (ὅπως ἰδιαιτέρως).
 aptus, ἀρμόδιος, ἐπιτήδειος.
 apud, πρόθ. μετ' αἰτ., παρά τινα, παρά τι. 2) παρά τινι Hn 10,1.
 apud exercitum ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ στρατοῦ Hn 7,3.
 ara, ae, θ. βωμός.
 arbitrium, īi, οὐ. (δικοιτησία). 2) κρίσις, γνώμη Hn 1,3. 3) βούλησις, αὐθαίρεσις (ἀπεριόριστος ἰσχὺς) Hn 12,5.
 arbītror, 1. ἀποθ. (ὠτακουστῶ). 2) θεωρῶ ὡς ἀληθές, πιστεύω, φρονῶ A 15,1.
 arcessi, παθ. ἀπρμφ. ἰδ. arcesso.
 arcesso, īvi, ītum, 3. μεταπέμπομαι (στέλλω καὶ προσκαλῶ).
 argentum, i, οὐ. (ἄργυρος). 2) νομίσματα ἀργυρᾶ, ἀργύριον, χρήματα = pecunia.
 arma, ōrum, οὐ. πληθ. (ὄπλα). 2) ὄπλα, ἡ δύναμις τῶν ὀπλων, ἡ πολεμικὴ ἰσχὺς Hn, 10,4. αἱ ναυτικαὶ μονάδες, ἐξοπλισμός Hn 11,7. πόλεμος.
 armo, 1. (ὀπλιζέω). 2) παρέχω ἔνοπλον δύναμιν Hn 10,1. — 2) ὡς

οὐς. armāti, ōrum, ἄ., οἱ ἔνοπλοι.
 ar-rīpio (ad-rāpio), ripūi, rep-
 tum, 3. (ἀναρπάζω). 2) ali-
 quid μετὰ ζήλου ἐπιλαμβάνομαι,
 ἀφοσιούμαι εἰς τι.
 arripūi, ἰδ. arripio.
 artīfex, artīfīcis, ἄ. (ὁ μετερχόμε-
 νος τέχνην τινά), τεχνίτης.
 a-scendo (ad καὶ scando), ndi,
 nsum, 3. (ἀναβαίνω). 2) navem
 ἐπιβαίνω νέως.
 ascītus, ἰδ. ascisco.
 a-scisco (ad-scisco), īvi, ītum,
 3. (δέχομαι). 1) civitatem δέ-
 χομαι (ἄλλην) πολιτείαν (τὸ δι-
 καίωμα τοῦ πολίτου ἐν ἄλλῃ πόλει).
 asperītas, ātis, (τραχύτης). 2)
 τραχύτης, δυστροπία.
 assēcla, ae, ἄ., (ἀντὶ assec[ū]lla ἐκ
 τοῦ assequor), ὁ ἀκολουθῶν τινα,
 ὁ ὑπὸ τὰς διαταγὰς τινος ὢν (ὡς
 ἐπὶ τὸ πλεῖστον λέγεται περὶ τοῦ
 ἀκολουθοῦ τοῦ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ ῥω-
 μαίου στρατηγεῦ).
 assidūus, συνεχής.
 at, σύνδ., ἀλλά, δέ.
 atque, ἰδ. ac.
 at-tingo (ad-tango), tīgi, tactum
 3. (ἐφάπτομαι). 2) ἄπτομαι, ἀσχο-
 λοῦμαι (ἐρασιτεχνικῶς) περὶ τι.
 auctor, ōris, ἄ. (ὁ αἵτιος [ἐπὶ κα-
 λοῦ]), ὁ συμβουλῇ ὑποστηρικτής,
 ὁ σύμβουλος ἰδ. actor.
 āudeo, āusus sum, 2. (ἡμιαποθετι-
 κόν) τολμῶ. negare ausus non
 sum δὲν τολμῶ νὰ εἴπω (τὸ) ὅχι.

āudio, īvi, ītum. 4. ἀκούω. 2) ἐξ
 ἀκοῆς ἢ ἐκ φήμης γινώσκω A13,7.
 āugēo, āuxi, āuctum, 2. αὖξω, αὖ-
 ξάνω. augeo officium αὖξάνω τὴν
 ἐξυπηρετικότητά, τὴν καλωσύνην.
 āurēus, χρυσοῦς.
 āurum, i, οὐ., (χρυσός). 2) χρυσᾶ
 νομίσματα, χρυσίον.
 āusus, ἰδ. āudeo.
 aut, σύνδ., ἢ (ἐν A 14,3 = καί).
 autem, σύνδ., δέ.
 auxīlium, īi, οὐ. (ἐπικουρία). 2)
 πληθυντικός : auxilia, ōrum, οὐ.,
 βοήθεια, ἐπικουρικά στρατεύματα
 Hm 2,3.
 avaritīa, ae, φιλαργυρία.
 avuncūlus, i, ἄ., θεῖος (πρὸς μη-
 τρός), μητρᾷδελφος (ἀδελφὸς τῆς
 μητρός).

B

bellicōsus, πολεμικός.
 bello, 1. πολεμῶ. animo bellare
 μετὰ σπουδῆς καὶ ζήλου, μετ' ἐνερ-
 γείας τοῦ πνεύματος πολεμῶ.
 bellum, i. οὐ., πόλεμος.
 bene, ἐπίρρ. (καλῶς). 2) εὖμα-
 ρῶς, μετ' ἀνέσεως (κόμμοδα).
 beneficiūm, īi, οὐ., (εὐεργεσία).
 2) τιμή, γέρας, τιμητικὴ διάκρισις.
 benevolentīa, ae, εὖνοια, εὐμένεια
 usus benevolentiaque αἱ καλὰ
 φιλικαὶ σχέσεις, ἢ ἐκ τῆς φιλίας
 εὖνοια.
 bidūum, i, οὐ., (χρόνος δύο ἡμερῶν
 bis καὶ dies). 2 αἰτ. biduum

ἐπὶ δύο ἡμέρας. Ἀφαιρ. biduo με-
τὰ δύο ἡμέρας ἢ ἐντὸς δύο ἡμερῶν.
bini, ae, α, (ἀριθμ. διανεμητ.).
ἀνὰ δύο, δύο.

bonitas, ātis, χρηστότης, εὐθύτης.
bonus, (ἀγαθός, συγκρ. melior ἀ-
μείνων, ὑπερθ. optimus ἄριστος)
καλός, χρηστός, ἐνάρετος. 2) δρα-
στήριος, ἐπιτηδεύς A 13,3. Πληθ.
boni, ōrum, ἀ., αἱ ἀγαθοί, οἱ
ἄριστοι οἱ optimātes (ἐν ἀν-
τιθέσει πρὸς τὸ vulgus), ἡ καλή
κοινωνία, (οἱ καὶ ὥς πρὲς περὶ
πολιτείας [ἀπὸ ἀπόψεως γένους καὶ
ἀρχῶν]) A 22,4.— Οὐσ. bonum,
i, οὐ. καὶ πληθ. bona, ōrum, πε-
ριουσία (τὰ καλὰ).
breviter, ἐπίρρ., βραχέως, διὰ βρα-
χέων.

C

C. συντεταγμένον (ἀντὶ Caius ὅπερ
προφέρεται Gāius) Γάιος.
cādo, cecīdi, cāsum, 3. (πίπτω).
2) πίπτω ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μά-
χης, ἀποθνήσκω, φονεύομαι.
caducēus, i, ἀ., κηρύκειον. Σύμ-
βολον τοῦ Ἑρμοῦ καὶ τῶν κηρύ-
κων εἰς ἐνδειξιν προτάσεων καὶ
συμβιβασμοῦ. Ἦτο ῥάβδος (ἐ-
λαίας), εἰς τὸ ἄκρον τῆς ὁποίας
περιειλίσσοντο δύο ὄφεις (πρβλ.
τὴν λευκὴν σημαίαν τῶν
νεωτέρων στρατῶν).
calamitas, ātis, φθορά.
callidus, ἔμπειρος, πεπειραμένος Hn

5,2. 9,2.

campus, i, ἀ., τὸ πεδίον, πεδιάς
(καμπός).

cāno, cecīni, —, 3. (ἔδω). 2)
προφητεύω, προμηνεύω.

cāpio, cēpi, captum, 3. λαμβάνω.
dolores αἰσθάνομαι πόνους, (ἀλγη-
δόνας ἕνεκα τῆς θεραπευτικῆς διαί-
της). honores καθίσταμαι εἰς ἀρ-
χὴν τιμητικὴν, καταλαμβάνω (ἐπι-
τυγχάνω ἀρχάς (τιμάς)). 2) συλ-
λαμβάνω, αἰχμαλωτίζω, κατακτῶ,
κερδίζω, θέλω, (τραπὴ) A
19,2.

capitulatim, ἐπίρρ., κεφαλαιωδῶς.
dicere κατὰ κύρια κεφάλαια ἐκθέτω.

captivus, i, ἀ., ὁ ἐν πολέμῳ ἄλoύς,
ὁ αἰχμαλωτός (πολέμου).

carior, συγκρ. τοῦ carus.

carus, προσφιλής, ἀγαπητός.

castellum, i, οὐ., φρούριον.

castrum, i, οὐ. (ὄχυρὰ θέσις, φρού-
ριον). 2) πληθ. castra, ōrum, οὐ.,
στρατόπεδον Hn 5,4. Cl 2. cas-
tra nautica ναυτικὸν στρατόπε-
δον, ναύσταθμος (χαράκωμα πρὸς
προστασίαν τῶν εἰς τὴν ξηρὰν
ἀνειλκυσμένων νεῶν) Hn 11,6. 3)
πόλεμος, στρατεία Hn 2,4. 13,3.
casus, ūs, ἀ., (πτῶσις) 2) σύμπτωμα
casu (ἀφαιρ.) τύχη, κατὰ τύχην.
causa, ae, αἰτία, λόγος Hn 11,3.
ἀφορμὴ Hn 3,1. causā (ἀφαιρ.
ἢς προτάσσεται πτῶσις γενική) ἕ-
νεκα. rei publicae causā τῆς πο-
λιτείας ἕνεκα, ἐν τῷ συμφέροντι

τῆς πολιτείας.

cecīdi, ἰδ. cado.

cecīni, ἰδ. cano.

cēdo, cessi, cessum, 3. (χωρῶ). 2) ἀναχωρῶ, καταλείπω. hosti ὑποχωρῶ τῷ πολεμῷ (τ.ἔ. κάμπτομαι πρὸ τῶν ὑπερτέρων δυνάμεων τοῦ ἐχθροῦ). pertinaciae (δοτ.) ὑποχωρῶ εἰς τὴν ἰσχυρογνωμοσύνην.

celāris = celavēris, ἰδ. celo.

celer, celēris, celēre (ταχύς). 2) (ἐπὶ φαρμάκου) ταχέως ἐνεργῶν, φέρων ἀποτέλεσμα ἰδ. facilis. celerīter, ἐπίρρ., ταχέως.

cēlo, 1. (ἀπο)κρύπτω (τινά τι, ἧ τι ἀπό τινος).

cēno, 1. δεῖπνῶ. apud aliquem δεῖπνῶ παρὰ τινι. cenātum est (ἀπροσώπως) δεῖπνον ἐγένετο, ἐδείπνησαν.

censor, ōris, ἄ., ὁ τιμητής.

censorīus, ἱί, ἄ., ὁ χρηματίζας τιμητής, ὁ διατελέσας τιμητής.

censūra, ae, τιμητεία.

centīens, ἀριθμ. ἐπίρρ., ἑκατοντάκις.

centum, ἀριθμ. ἄκλ., ἑκατόν. amplius centum milia = amplius quam centum milia πλέον ἢ ἑκατόν χιλ., πλείονες τῶν 100 χιλ. certus, (βέβαιος). 2) συγκριτ. certior. certiolem facio aliquem βεβαιότερον καθίστημί τινα, πληροφοροῦν τινα (γραπτῶς ἢ προφορικῶς).

cessi, ἰδ. cedo.

(cetērus ἕτερος), cetēra, cetērum. ('Αντὶ τοῦ ceterus λέγεται reliquus). 2) ἐπιθ. : λοιπός Hn 1,1 A 13,3. 3) οὐς. ceteri, ἄ., οἱ ἄλλοι Hn 9,4. 10,3. Μετὰ γενικῆς διαιρετικῆς A 15,1.

cibus, i, ἄ., τροφή, τρόφιμα.

circīter, ἐπίρρ., περί + αἰτ., περίου.

circumdēdi, προκμ. τοῦ circumdo.

circum - do, 1. περιβάλλω.

circum-ēo, ἱί, ἵtum, circumīre, περιέρχομαι, ἐρευνῶ, περιπολῶ.

circumīrem, ἰδ. circumeo,

circum-vēnīo, 4. (ἐχθρικῶς περιέρχομαι), κυκλῶ. circumvenior insidiis (ἀφαιρ.) κυκλοῦμαι δι' ἐνεδρῶν, ἐμπίπτω ἐνέδραις.

citerīor, ἄ., καὶ θ., ἴus, οὐ. (γεν. -ōris), ὁ ἐπὶ τάδε, ὁ ἐντεῦθεν.

citerior Hispania ἰδ. Πίν. Ἱστορ. civīlis, e, (πολιτικός). 2) τοῦ πολιτικοῦ βίου.

civis, is, ἄ., πολίτης.

civitas, ātis, πόλις (ἐν τῷ συνόλω) (κράτος C 3,3., 2) πόλις Hn 3, 2. 3) πολιτεία, πόλις A 3,3. 4) πόλις (δῆμος, κοινότης) A 4,5. clam, ἐπίρρ., κρύφα.

clandenstīnus, (κρυπτός), μυστικός, κρύφιος.

clārē, ἐπίρρ., λαμπρῶς.

clārīus, συγκριτ. τοῦ clarus.

clārus, ἐνδοξος.

classiariūs (ἀνήγων τῷ στόλῳ). 2)

οὐσ. πληθ. classiarīi, ἄ., οἱ ναυ-
τικοὶ στρατιῶται, αἱ ἐπιβάται». *classis*, is, στόλος. *classe* κατὰ θά-
λασσαν.
cláudo, *cláusi*, *cláusum*, 3. (πε-
ρι)κλείω.
cláusus, ἰδ. *claudio*.
coactus, ἰδ. *cogo*.
coepi, *coepisse*, (ῥ. ἐλλειπτικόν),
ἤρξαμην. *morbus levior esse coe-*
pit ἡ νόσος ἤρχισε νὰ εἶναι ἐλα-
φροτέρα (μᾶλλον ὑποφερτή), ἤρ-
χισε νὰ ἐνδίδῃ (νὰ δεικνύῃ ση-
μεῖα ὑποχωρήσεως). *conici* (πρὸφ.
conjici) *coepita sunt* νὰ ῥίπτων-
ται (νὰ ῥίπτωσιν) ἤρχισαν.
cogito, 1. σκέπτομαι, σκοπῶ. *ami-*
ce cogito ἔχω φιλικὰ διαθέσεις.
cognitus. ἰδ. *cognosco*,
cognōmen, ἱnis, οὐ., ἐπωνυμία, ἐ-
πωνύμιον, ἐπώνυμον.
cognosco, *nōni*, *nītum*, 3. γινώ-
σκω. 2) γινώσκω ἐξ ἰδίας ἀντι-
λήψεως, μάνθάνω A 13,7. 18,1. 3)
εὐρίσκω, βλέπω (δ ι α π ι σ τ ῶ -
ν) Hm 2,1.
cognomīne, ἄφαιρ. τοῦ *cognomen*.
cognovi, ἰδ. *cognosco*.
cogo, (ἐκ τοῦ *co* [ὁ ἐν συνθέσει =
cum πρὸφ.] καὶ *ago*), *cōēgi*, *cōac-*
tum, 3. (συνάγω). 2) ἀναγκάζω.
cohortatīo, *ōnis*, (παράινεσις). 2)
διαταγή, ὁδηγία (= *praecepta*)
Hn 11,1.
collēga, ae, ἄ., συνάρχων.
col-līgo (*cum* καὶ *lēgo*), *lēgi*, *lec-*

tum, 3 (συνδέω). 2) συνάπτω,
συναθροίζω.
collis, is, ἄ., λόφος.
col-lēco, 1. (*con* ἀντὶ *com* [= *cum*]
καὶ *lēco* τίθημι ἐν τόπῳ). 2) καθί-
στημι, τοποθετῶ Hn 11,4. 3) δι-
δω τινὶ γυναῖκα (= *in matri-*
monium do) A 19,4.
colloquūm, īi, οὐ., συνδιάλεξις.
colo, *colūi*, *cultum*, 3. ἐργάζομαι.
2) *color litteris* (ἄφαιρ.) τι-
μῶμαι δι' ἐπιστολῶν (λαμβάνω
γραφτῶς τεκμήριον τῆς ἐκτιμή-
σεως).
comītas, ātis, εὐπροσηγορία.
comītor, 1. ἀποθ. (συνοδεύω). 2)
προπέμπω (εἰς τὸν τάφον). *comi-*
tantibus omnibus bonis προπεμ-
πόντων ὅλων τῶν καλῶν, τῇ συνο-
δείᾳ πάσης τῆς καλῆς κοινωνίας.
com-memōro, 1. ἀναμνησθεῖν Hn
2,3 2) μνημονεύω, ἀναφέρω, ἐκ-
θέτω, A 21,5.
com-mitto, 3. συνάπτω. (ἀρχίζω)
Hn 11,3. 2) *me fluctibus civi-*
libus (δοτ.) ἐμπιστεύω (δίδωμι)
ἐμαυτὸν τῇ πολιτικῇ δίνῃ, (ἀφίνω
τὸν ἑαυτὸν μου νὰ παρασυρθῇ εἰς
τὸν κλύδωνα τοῦ πολιτικοῦ βίου).
commūnis, e, κοινός. 2) εὐπροσή-
γορος, προσηγής, καταδεικτικός.
com-mūto, 1. μεταβάλλω, ἀλλάσσω.
com-pārēo, rūi,—, 2. (κατα)φαί-
νομαι, (κατα)δεικνύομαι).
com-pāro, 1. παρασκευάζω.
com-pello, pūli, *pulsum*, 2. συν-

ωθῶ. 2) ὥθῶ, ἄγω, περιάγω.
 com-pĕrĭo, pĕri, pertum, 4. μαν-
 θάνω, πληροφοροῦμαι.
 complĕo, ēvī, ētum, 2. πληρῶ
 Hn 9,3. 2) διαβίῶ, ζῶ, (συμ-
 πληρῶ ἐν ζωῇ) A 21,1.
 complēssem, ἰδ. compleo.
 complūres, οὐδ. complūra (γεν.
 complurĭum, πλείονες). 2) ἀρκε-
 τοί (ὅχι ὀλίγοι, κάμποσοι).
 compōno, 3. (συντίθμι). bellum
 τὸν πόλεμον καταπαύω (τελειώ-
 νω) Hn 1,5. Hn 6,2. bellum
 εἰρήνην ποιῶμαι Hn 7,1.
 compositūrus, ἰδ. compōno.
 comprehendo, prehendi, prehens-
 sum, 3. συλλαμβάνω.
 com-prōbo, 1. (συναινῶ), ἐγκρίνω
 ἀποδέχομαι. publice camprobāt-
 um est δημοσίᾳ (ὑπὸ τοῦ κρά-
 τος) ἀποδεκτὸν ἐγένετο (ἐνεκρί-
 θη).
 compŭli, ἰδ. compello.
 conātus, ἰδ. conor.
 con-cīdo (con καὶ caedo), cīdi,
 cīsum, 3. (κατακόπτω). 2) κατα-
 σφάζω, φονεύω.
 conciliātor, ōris, ἄ., ὁ πρωταίτιος
 (γάμου), ὁ μεσίτης, ὁ προξενητής.
 conciliō, 1. 1) συνάπτω διὰ φιλίας,
 (ζητῶ νὰ κερδίσω τὴν φιλίαν, τὴν
 συμμαχίαν) Hn 10,2. 2) pacem
 εἰρήνην ποιῶ (ὡς μεσίτης). nup-
 tias συνάπτω γάμον. fortunam
 δημιουργῶ, παρασκευάζω (θεμε-

λιῶ) τὴν τύχην (τὴν εὐτυχίαν). 3)
 ἐπιδαψιλεύω A 19,3.
 concitasse = concitavisse, ἰδ. con-
 cito.
 concito, 1. (παρορμῶ). 2) κινῶ,
 διεγείρω, προκαλῶ.
 con-cupisco, pīvi, —, 3. (ἐ ν α ρ κ τ.
 con- καὶ cupio) ἐφίεμαι, ἐπιθυμῶ.
 non intemperanter concupiscere
 quod a plurimis (ἐνν. concu-
 pisci) videas (= videat aliquis)
 τὸ μὴ ἀμέτρως ἐπιθυμεῖν, ὅπερ
 ὑπὸ πλείστων (ὅτι ἐπιθυμεῖται)
 δύνασαι νὰ ἴδῃς (δύναταί τις νὰ
 ἴδῃ).
 con-curro, curri, cursum, 3. (συν-
 θέω). 2) ταχέως φέρομαι, προσ-
 βάλλω, συμπλέκομαι.
 concursus, ūs, ἄ., συμπλοκή, προσ-
 βολή.
 condiciō, ōnis, (κατάστασις). 2)
 ὄρος, ὄροι Hn 6,2. A 2,4. ἰδ. ae-
 quus. 4
 condiscipulātus, ūs, ἄ., συμμαθη-
 τεία.
 condiscipŭlus, i, ἄ., συμμαθητής.
 confectum, ἰδ. conficio.
 con-fĕro, contŭli, collātum, con-
 ferre, (συγκομίζω). 2) confero
 me ζητῶ καταφύγιον, καταφεύ-
 γω Hn 9,1. μεταβαίνω A 2,2. 3,2.
 conferrem, ἰδ. confero.
 con-fīcīo (con-fācio), fēcī, fec-
 tum, 3. (κατεργάζομαι). 2) τε-
 λῶ Hn 2,4. 3) librum (oratio-
 nes) βιβλίον (λόγους) ἐπεξεργά-

ζομαι (συγγράφω).

con-flīgo, flixi, flictum, 3. συμ-
πλέκομαι, σύγκρούομαι.

conflixī, ιδ. confliſſo.

congrēdīor (con-grādīor), con-
gressus sum, congrēdi, 3. ἀποθ.
(συνέρχομαι). 2) ἔρχομαι εἰς χει-
ρας, συμπλέκομαι, συγκρούομαι.

congressus, ιδ. congređior.

con-īciō (πρόφερε conjicio), iēcī,
iectum, 3. (con-καὶ īciō), ρί-
πτω (ἐντός).

coniunctē, ἐπίρρ. (συνδεδεμένως).
2) ἐν φιλικῷ δεσμῷ. Ὑπερθ.
coniunctissime ἐν φιλικωτάτῳ δε-
σμῷ.

coniunctīo, ōnis, (σύνδεσμος), ὁ
διὰ τοῦ γάμου σύνδεσμος, ἐπιγα-
μία, συγγένεια.

conor, 1. ἀποθ. πειρῶμαι. multa
stulte conor πολλά ἀνοήτως ἐπι-
χειρῶ, κάμνω πολλὰς ἀνοήτους ἀ-
ποπείρας.

con-scendo (con- καὶ scando),
scendi, scensum, 3. navem εἰσ-
βαίνω ναῦν, ἐπιβαίνω νεώς.

conscriptus (παθ. μτχ. τοῦ con-
scribo, ἐγγράφω) = ἐγγεγραμμέ-
νος. patres conscripti = Senato-
res (οἱ Συγκλητικοί).

consecutūrus, ιδ. consequor.

con-sēquor, 3. ἀποθ. παρακολου-
θῶ, συνοδεύω A 19,3. 2) προ-
φθάνω Hn 7,7. 3) (ἐπι-)τυγχάνω
Hn 10,5. A 19,2. 21,1.

con-sēro, rūi, rtum, 3. (συνεῖρω).

2) manum συνάπτω μάχην.

con-servo, 1. διασφῆζω, φυλάττω.
res meas τὰ ἐμαυτοῦ πράγματα
(τὴν ιδιωτικὴν μου περιουσίαν).
Hn 10,1. odium διατηρῶ τὸ μῆ-
σος. iusiurandum διατηρῶ (σέ-
βομαι) τὸν ὅρκον, δὲν παραβαίνω
τὸν ὅρκον.

con-sidēro, 1. (μετ' ἀκριβείας πα-
ρατηρῶ). 2) σκέπτομαι.

consilium, īi, οὔ, συμβούλιον. con-
silia interiora τὰ ἐνδότερα συμ-
βούλια (τὰ ἰδιαίτερα καὶ ἐμπι-
στευτικά [μετὰ τοῦ βασιλέως] συμ-
βούλια). consilia clandestina μυσ-
τικά συμβούλια, κρύφια συνεν-
νόσεις. 2) πρόθεσις, σκοπὸς Hn
1,5. 3) ἀπόφασις A 21,6. 22,3.
4) δόλος, στρατηγικὴ ἐπιδειξιότης,
(πολεμικὸν) τέχνασμα Hn 11,7.
consobrīna, ae, θυγάτηρ θείας πρὸς
μητρός, (πρώτη) ἐξαδέλφη.
conspexī, ιδ. conspicio.

con-spīciō (con- καὶ τὸ ἄχρ. spe-
cio), spexi, spectrum, 3. καθο-
ρῶ. conspīci in neutram par-
tem οὔτε εἰς τὸ ἐν μέρος οὔτε εἰς
τὸ ἄλλο νὰ διακρίνεται (νὰ μὴ κά-
μνη ἐντύπωσιν ὑπερβολικῆς πολυ-
τελείας ἢ ὑπερβολικῆς ἀπλότητος).
constantia, ae, (εὐστάθεια). cons-
tantia vocis atque vultus (γεν.)
μετ' εὐσταθείας τῆς φωνῆς καὶ
τοῦ προσώπου, (χωρὶς νὰ ἀλλοιω-
σῇ τὴν φωνὴν καὶ τὸ πρόσωπον).
con-stitūo (con- καὶ statūo), tui,

tūtum, 2. καθίστημι, ιδρύω, ἐ-
γείρω. 2) οἰκοδομῶ A 13,2.

con-sto, stīti, —, 1. (συνέστηκα).

2) συνίσταμαι, προέρχομαι.

consuēram = consuevēram, ιδ.
consuesco.

con-suesco, suēvi, suētum, 3. εἴ-
ωθα, συνηθίζω.

consuetudo, īnis, ἔθος, ἔξιος τοῦ
βίου A 14,2. 2) φιλόφρων ὁμιλη-
τικότης, θέλγητρον τῆς συνανα-
στροφῆς (ὥραῖοι τρόποι) A 1,4.

consul, ūlis, ἄ., ὑπατος. consule ἢ
consulibus (ἄφαιρ. ἀπόλυτος = γεν
ἀπολύτω τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης)
ὑπάτου ὄντος ἢ ὑπάτων ὄντων,
ἐπὶ τῆς ὑπατείας τοῦ. . . ἢ τῶν. . .

consulāris, is, ἄ., ὁ διατελέσας ὑ-
πατος, ὁ χρηματίσας ὑπατος.

consulātus, ūs, ἄ., ὑπατεία.

consūlo, lūi, ltum. 3. (βουλευόμεαι)

2) mihi consūlo, φροντίζω λαμ-
βάνω πρόνοιαν ὑπὲρ ἐμοῦ, βοηθῶ
ἐμὲ αὐτὸν A 21,5.

consultum, i, οῦ., ἀπόφασις, δό-
γμα. senatūs consultum Συγκλή-
του δόγμα (ἀπόφασις).

consultus, (βεβουλευμένος). 2) iu-
ris consultus, ἄ., ὁ νομομαθής.

con-sūmo, 3. (κατ)αναλίσκω, δαπα-
νῶ. consūmor φθίνω, ἐκτῆχομαι.

con-temno, mpsi, mptum, 3. (κα-
ταφρονῶ). 2) morbum καταφρο-
νῶ τοῦ νοσήματος, δὲν λαμβάνω
τὸ νόσημα ὑπὸ σοβαρὰν ἐποψιν
(δὲν τοῦ δίδω σημασίαν).

contentus, εὐχαριστημένος. con-
tentus sum ἀρκοῦμαι, μένω εὐ-
χαριστημένος.

contextus, (συνεχής ὡς τὸ ὑφα-
σμα). 2) συνεχής, ὀλλόκληρος (ἄνευ
χάσματος), ἔχων ἀλληλουχίαν.

contīnens, ntis, (συνέχων). 2)
συνέχων, συγκρατῶν ἑαυτόν, με-
μετρημένος, (οἰκονόμος).

continentīa, ae, (ἐγκράτεια), τὸ
μεμετρημένον, οἰκονομία.

con-tīnēo (con- καὶ tenēo), tinūi,
tentum, 2. (συνέχω). 2) περιέχω
περιλαμβάνω.

contrā, ἐπίρρ., ἐναντίον, κατὰ + γεν.

con-trāho, traxi, tractum, 3. (συ-
σπῶ). 2) συναθροίζω.

contrariūs, (ἀντίος). 2) e contra-
rio τοῦναντίον.

contūli, ιδ. confero.

con-vēnīo, 4. συνέρχομαι. 2) non

convēnit (ἐνν. inter scrip-
tores) δὲν ὑπάρχει ὁμοφωνία
[μεταξὺ τῶν συγγραφέων], οἱ συγ-
γραφεῖς διαφωνοῦσι, (δὲν γνωρίζο-
μεν ἐπακριβῶς). colloquīum con-

vēnit (πρkm.) συνέντευξις συνεφω-
νήθη, συνεφωνήσαν (ὥρισαν) συν-
έντευξιν. condiciones non con-
venērunt (ἐνν. inter eos) οἱ
ὄροι δὲν συνεφωνήθησαν, περὶ τῶν
ὄρων δὲν ἔμειναν σύμφωνοι, δὲν
ἐπῆλθε συμφωνία μεταξύ των.

convīva, ae, ἄ., (ὁ συμβιῶν). 2) ὁ
συμπότης, ὁ συνδαιτυμών, ὁ σύν-
δειπνος.

convivium, ἱί, οὖ., (ἡ συμβίωσις).

2) ἐστίασις, συμπόσιον.

con-voco, 1. συγκαλῶ.

corā, ae, (ἀφθονία). 2) copiae (πληθ.) στρατός, (στρατιωτ. δύναμις).

corūla, ae, σύνδεσμος, ἐνωτικός κρίκος, δεσμός (φιλίας).

cornu, ūs, οὖ., κέρας, κέρατον (ζῆου) Hn 5,2. 2) κέρας (πτέρυξ στόλου) Hn 8,4.

corōna, ae, (κορώνη). 2) στέφανος.

cor-rumpo (con-καὶ rumpo), rū-ri, ruptum, 3. (φθείρω). 2) διαφθείρω (χρήμασι), δεκάζω.

corruptus, ἰδ. corrumpo.

cotidianus, ὁ καθ' ἡμέραν, καθημερινός, συνήθης.

credo, dīdi, dītum, 3. ἐμπιστεύω Hn 8,3. 2) πιστεύω, quod vix credendum (=credibile) sit ὅπερ (=καὶ τοῦτο) μόλις ἤθελεν εἶναι πιστευτόν. 3) παρενθετικῶς: νομίζω, πιθανῶς, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα A 18,5.

creā, 1. (δημιουργῶ). 2) ἀποδείκνυμι, ἐκλέγω.

cresco, crēvi, crētum, 3. αὐξάνω. 2) crēvit virtutum laude ἠϋξήσε (ἠϋξήθη, ἐμεγαλύνθη) διὰ τοῦ ἐπαίνου τῶν ἀρετῶν, διὰ τῆς ἀτομικῆς ἀξίας.

crēvi, ἰδ. cresco.

crimen, īnis, οὖ., (κρίμα, ἔγκλημα). 2) πληθ. αἱ αἰτιώσεις, αἱ ἐνοχοποιήσεις.

cubitus, i, ἄ., (καὶ cubitum, i, οὖ., κύβιτον), ἀγκών.

cūius, γεν. τοῦ qui.

cultus, ūs, ἄ., (περιποίησις τοῦ σώματος καὶ τῆς ζωῆς). 2) cultus domesticus ἡ τοῦ οἴκου ἐξυπηρέτησις (διότι ὅλα ἐγίνοντο ἐν τῷ οἴκῳ, ἄρτος, εἶδη ἐνδυμασίας καὶ ὑποδήσεως). cultus cottidianus ὁ καθημερινός (συνήθης) βίος (ἐν τῷ οἴκῳ), ὁ καθημερινὸς τρόπος τοῦ ζῆν.

cum, I. πρόθ. μετ' ἀφαιρετικῆς, μετὰ (+γεν.), σὺν. Τοπικῶς: 1) πρὸς δῆλωσιν τοῦ ὁμοῦ Hm 1,5. 4,2. Hn 8,1 ὅθεν erat cum eo ἦτο μετὰ τούτου (ἀνεστρέφετο αὐτόν) Hm 3,2. 2) πρὸς δῆλωσιν ἐχθρικῆς διαθέσεως=ἐναντίον Hn 4,1. 3) πρὸς δῆλωσιν τοῦ δι' οὗ τις εἶναι ἐφωδιασμένος Hn 7,5. 11,1. 12,5.

cum, II. σύνδ. 1) χρον.: (τότε) ὅτε, ἀφοῦ Hm 2,1. 2) (χρον. καὶ αἰτιολ. ἅμα) A 20,2. 3) (χρον. καὶ ὑποθ. ἅμα) ὅταν, ἐάν Hn 2,6. 4) μετὰ πρτ. ἢ ὑπερσ. ὑποτακτ. ἐν. ᾧ ἡ ἀφοῦ (+ ἀορ. ὀριστ.=cum historicum). 5) αἰτιολογ. ἐπειδὴ Hn 10,4. 11,6. C 2,2 (cum moraretur). A 2,2. 6,5. 17,1. 20,3. 20,5. 21,2. 6) ἐνδοτικόν, εἰ καί, ἂν καί, καίτοι Hm 2,4. Hn 1,3. 8,4 C 2,2. A 6,2. 13,1. 14,2 cum. quidem εἰ καὶ μάλιστα A 22,2. 7) ἐπὶ ἀορίστου ἐπαναλήψεως, ὅσα-

κίς, (ἐάν) A 2,4. 20,1. 2.

cunctus, σύμπας.

cupiditas, ātis, ἐπιθυμία τοῦ πολεμεῖν, τὸ φιλοπόλεμον. cupiditas notitiae clarorum virorum ἡ ἐπιθυμία τῆς γνώσεως τῶν ἐνδόξων ἀνδρῶν (ἡ γεν. notitiae κεῖται ἐνταῦθα ἀντὶ τοῦ noscendi γεν. γερουνδίου = τοῦ γνωρίσαι).

cupīdus, (ἐπιθυμητικός), cupidissimus litterarum fuit ἐνθερμος φίλος τῶν γραμμάτων ὑπῆρξεν (ἡγάπα πολὺ νὰ ἀναγιγνώσκη καὶ νὰ μελετᾷ συγγραφεῖς).

cupīo, pīvi (ἢ īi), pītum, 3. ἐπιθυμῶ.

cura, ae, φροντίς, πρόνοια Hn 9,4. A 21,5. 2) φροντίς, εὐσυνειδησία A 15,2. ἡ (ἐξ ὑποχρεώσεως) φροντίς A 20,4.

curatīo, ōnis, (φροντίς). 2 (ιατρικῇ) θεραπεία (κοῦρα).

curo, 1. φροντίζω, ἐπιμελοῦμαι. curo aedem reficiendam (γερουνδῖβον) ἐπιμελοῦμαι (φροντίζω) περὶ τῆς ἐπισκευῆς τοῦ ναοῦ.

custodīo, īvi, ītum, 4. φυλάττω.

D

darem, id. do.

datus, id. do.

dē, πρόθ. μετ. ἀφαιρ., ἐκ ἀπό. 1) τοπ. ἐκ, ἀπὸ C 2,2. 2) ἀντὶ γεν. διαιρητικῆς C 3,1. A 14,2 (πολλάκις). 3) περὶ + γεν. Hn 2,2. 2,6. A 6,3. 18,6.

dēhēo (ἐκ τοῦ de-hābeo), būi, bītum, 2. ὀφείλω, καθήκον ἔχω. nemi dubium esse debet οὐδενὶ ἀμφίβολον νὰ εἶναι ὀφείλει (πρέπει). 2) ἀπολύτως: ὀφείλω, χρεωστῶ A 2,4.

debilito, 1. (ἀσθενῶ [=όω] τινα, πηρῶ). 2) ἀναχαιτίζω τινα ἐν τῇ δράσει. debilitor ἐξασθενῶ (=έω). de-cēdo, 3. ἀποχωρῶ, (καταλείπω τὴν ἐπαρχίαν ἅμα τῇ λήξει τοῦ στρατηγικοῦ ἢ τοῦ ὑπατικοῦ ἑ-τους) C 1,4. 2) ἀναχωρῶ Hn 1,5. 3) ἀποχωρῶ τοῦ βίου, ἀποθνήσκω A 2,1. 22,3. 4) (ἐπὶ ἀψύχων, π.χ. ἐπὶ πυρετοῦ) ἀρχίζω νὰ ὑποχωρῶ, ἐλαττοῦμαι A 22,3.

decem, δέκα.

decēo, decūi,—, 2. Ἀπροσώπως: decet πρέπει, ἀρμόζει, εἶναι πρέπειον.

de-cerno, decrēvi, decrētum, 2. (δοκεῖ μοι, ἀποφασίζω). 2) διαλύω διὰ τῶν ὅπλων τὴν διαφοράν, ἀποφασίζω διὰ τῶν ὅπλων. cum hoc (ἀφαιрет. ἀρσεν.) decernit πρὸς τοῦτον (ἐναντίον τούτου, τούτῳ) συνάπτει (ἀποφασιστικὴν) μάχην. classe erant decreturi διὰ τοῦ στόλου (διὰ ναυμαχίας) ἐμελλον νὰ ἀποφασίσωσιν, ἐμελλον νὰ ναυμαχήσωσι.

de-clāro, 1. φανερόν ποιῶ, δηλῶ, ἀποκαλύπτω Hn 11,2. 2) δῆλον καθίστημι, δηλῶ, περιγράφω, καθιστῶ σαφές A 18,6.

decretūrus, ιδ. decerno.

dedērem, ιδ. dedo.

dedēris, ιδ. do.

dedi, ιδ. do.

de-do, dedīdi, dedītum, 3. παρα-
δίδωμι, παραδίδω.

de-dūco, 3. (κατάγω). 1) συμπα-
ραλαμβάνω ως συνοδόν C 1,4. 2)
ἄγω, φέρω Hn 11,1.

deductus, ιδ. deduco.

deduxi, ιδ. deduco.

de-fendo, ndi, nsum, 3. υπερα-
σπίζω.

de-fensum, (ὑπτιον τοῦ defendo)
Hn 6,1.

de-fēro, 3. (κατάγω). 2) προσφέ-
ρω, ἀπονέμω Hn 3,1. A 6,4. 19,
3. 3) (παρα)δίδω A 4,2. 4) γνω-
στοποιῶ Hn 3,1. 12,2.

de-hortor, 1. ἀποθ., ἀποτρέπω. de-
hortando impedio διὰ τῆς ἀ-
ποτροπῆς (ἀποτρέπων) κωλύω.

deinde (dein-de), ἐπὶρ., ἔπειτα.
primum... deinde πρῶτον... ἔ-
πειτα, (πρῶτον... δεύτερον).

delātus, ιδ. deferō.

de-lecto, 1. (ἐφελκύω). 2) delec-
tor non minus animo quam
ventre εὐφραίνομαι ὅχι ὀλιγώτε-
ρον [=καὶ] διὰ τοῦ πνεύματος ἢ
[=καὶ] διὰ τῆς κοιλίας.

delectus μτχ. παθ. τοῦ delīgo,
lēgi, lectum, 3. (ἐκλέγω) ἐκλελε-
γμένος, ἐκλεκτὸς Hn 4,3.

deleō, ēvi, ētum, 2. καταστρέφω.
ἀφανίζω.

de-līgo, 1, ἐπιδέω, προσδένω.

de-mīgro, 1. μετοικῶ.

de-pello, depūli, depulsum, 3.
ἀποδιώκω.

de-pōno, 3. (καταθέτω πρὸς ἀσφα-
λεστέραν φύλαξιν), τοποθετῶ Hn
9, 3. 2) animam παραδίδω τὸ
πνεῦμα (καταλείπω τὴν ζωὴν), ἀ-
ποθνήσκω. ο ium καταθέτω, ἀπο-
βάλλω (ἀφίνω, δὲν ἔχω πλέον) τὸ
μῦθος.

de-porto, 1. (κατακομίζω). 2) tri-
umphum κατάγω θρίαμβον.

de-prīmo (de καὶ prēmo), de-
pressi, depressum, 3. καταπιέζω.

2) καταστέλλω, διακόπτω A 22,2.
descisco, scīvi (καὶ συνηθέστερον
descīi), scītum, 3. μεθίσταμαι,
ἀποσκιρτῶ.

descīvi, ιδ. descisco.

de-serībo, 3. περιγράφω. versibus
(ἀφαίρ.) διὰ στίχων (ἐν ποιήσει).

de-sēro, serūi, sertum, 3. ἀπολεί-
πω, παραιτῶ εἰς τὸ μέσον (ἀφί-
νω ἔς τὰ κρύα τοῦ λουτροῦ).

desiderūm, īi, οὔ., πόθος (λυπηρὰ
ἀνάμνησις τῆς ἀπουσίας τινός).

desidēro, 1. ποθῶ, ἐπιθυμῶ A 16,
3. 2) ἀπαιτῶ, ἐπιζητῶ A 13,3.

de-sīno, desīi, desītum, 3. παύω,
παύομαι.

desisto, destīti,—, 3. παύω, παύο-
μαι, ἀφίσταμαι (μτχ. μέλλ. desti-
tūrus).

desperatīo, onis, ἀπελπισμός, ἀ-
πελπισία, ἀπόγνωσις.

desperātus, (παθητ. μτχ. τοῦ des-
pēro, 1. (ἀπελπίζω), ἀπελπισμέ-
νος, ἀπελπισ. desperatis rebus
(ἀφαιρ.) ἐν ἀπελπιστικῇ καταστά-
σει τῶν πραγμάτων.

de-spīcō (de καὶ τὸ ἄχρηστον
spēcio βλέπω), spexi, spectrum,
3. καταθεῶμαι. 2) καταφρονῶ, δὲν
φροντίζω περί. . . A 6,4.

de-spondēo, spondi, sponsum, 2.
ἐγγυῶ, ὑπισχνοῦμαι, ἀρραβωνίζω.
destitērī, id. desisto.

destīti, id. desisto.

de-lēgo, texi, tectum, 2. (ἀποστε-
γάζω, ἀφαιρῶ τὴν στέγην, ἐρει-
πῶν). detectus ἡρειπωμένος.
detrīmentum, i, οὔ., βλάβη, ζη-
μία. A 2,3. 2) βλάβη, ἀπώλεια
Hn 5,2. 3) ἀπώλεια, μείωσις
C 2,4.

detūli, id. defero.

devīci, id. devinco

de-vincō, vixi, vinetum, 4. (δέ-
νω). 2) προσελκύνω, «ἐπάγομαι».

de-vinco, 3. κατανικῶ, παραλύω,
ἀποσυντίθημι.

devinxit, id. devincio.

dexter, ēra, ērum, (ἡ dexter,
dextra, dextrum), δεξιός.

dīco, dixi, dictum, 3. λέγω. 2)
συμφωνῶ, ὀρίζω, προσδιορίζω (χρο-
νικὸν ὄριον ἀποδόσεως] προσδιορι-
ζω τὴν λήξιν] τοῦ δανείου) A, 24.

dictātor, ōris, ἀ., δικτάτωρ (γεν.
δικτάωτρος), στρατηγὸς αὐτοκρά-
τωρ (τ.ἔ. μὲ ἀπόλυτον ἐξουσίαν).

dictus, id. dīco.

dies, diēi, ἀ., (καὶ ἐνίοτε θ. ἀλλ' ἐν
τῷ πληθ. πάντοτε γένους ἄρσ.), ἡ-
μέρα. paucis diebus (=post pau-
cos dies ἢ paucis diebus post)
μετ' ὀλίγας ἡμέρας. die quinto
postquam. . . τὴν τετάρτην ἡμέ-
ραν ἀφ' οὗ. . . — in dies ὁσημέραι,
ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν (καθημε-
ρινῶς). idē λ. ita.

diffīcilis, e, δύσκολος, χαλεπός,
difficile est δύσκολον εἶναι. 2)
δυσμεταχειρίστος, παράξενος, ιδιό-
τροπος A 5,1.

dignītas, ātis, (ἡ διὰ τῆς προσω-
πικῆς ἀξίας ἀποκτηθεῖσα) ἐκτίμη-
σις, τιμὴ A 21,1. 2) θέσις, τάξις,
τὸ ἀξίωμα (τοῦ ἱππέως) A 1,1.
6,2. 5. 19,2. pro dignitate ἀνα-
λόγως τοῦ (ἱππικῶς) ἀξιώματος
(κατὰ τρόπον ἄξιον τῆς κοινωνι-
κῆς θέσεώς του ὡς ἱππέως) A 2,2.
dignitati servire φροντίζω ὑπὲρ.
τῆς ἀξιοπροπειείας τῆς θέσεώς μου
dilectus, ūs, ἀ., στρατολογία.
dilexi, id. diligo.

dilīgens, ntis, (μτχ. τοῦ diligo),
ἐπιμελὴς τῶν συμφερόντων τῆς
περιουσίας (ἐπὶ διαχειρίσεως χρε-
στοῦ οἰκογενειάρχου), οἰκονόμος.
diligenter, ἐπίρρ., (προσεκτικῶς).
2) μετ' ἀκριβείας.

diligentīa, ae, προσεκτικὴ (ἐπιμε-
μελημένη) καὶ ἀδιάλειπτος δρα-
στηριότης, (φιλοπονία) Hn 7,5.
C 3,4. A 13,4. 2) οἰκονομία.

- (φειδῶ, ὀλιγάρκεια) A 13,5. 3) ἱασις (θεραπεία τοῦ ἀρρώστου) A 21,5.
- di-līgo (dis καὶ lēgo), lexi, lectum, 3. (ἐκλέγω). 2) ἀγαπῶ (ἐξ ἐκτιμήσεως), ἐκτιμῶ.
- di-mīco, 1. ἀγωνίζομαι, μάχομαι.
- di-mitto, 3. (διαπέμπω). 2) ἀποπέμπω, ἀφίνω τι νὰ ἀπέλθῃ Hn 3,3. 4,1. 3) vitam alieno arbitrio (δοτ.) καταλείπω (ἀφίνω, παραιτῶ) τὴν ζωὴν τῇ ἄλλοτρίᾳ αὐθαριεσίᾳ Hn 12,5.
- di-rīpo (dis καὶ rāpio), ripui, reptum, 3. (διαρπάζω). 2) πορθῶ, ἐξολοθρεύω, ἐρημῶ, δηγῶ, λαφυραγωγῶ.
- dis-cēdo, 3. ἀποχωρῶ. superior ἀποχωρῶ (ἐκ τοῦ πεδίου τῆς μάχης) ἀνώτερος τ. ἑ. νικητῆς.
- disiēci, ἰδ. disicio.
- dis-iēio (πρόφερε dis-jicio [ἐκ τοῦ dis καὶ iācio, προφ. jacio] ῥίπτω, βάλλω), disiēci, disiectum, 3. (διαρρίπτω). 2) domum a fundamentis κατασκάπτω τὸν οἶκον ἀπὸ θεμελίων (κατεδαφίζω).
- dispalātus (μετοχὴ τοῦ ἀχρήστου ἀποθεματικοῦ ῥήμ. dispālor, 1. διασκορπίζω ἐδῶ καὶ ἐκεῖ), διεσπαρμένος.
- dissensi, ἰδ. dissentio.
- dis-sentio, 4. διαφωνῶ, ἀντιδοξῶ, ζῶ ἐν διχονοίᾳ.
- dis-sīdēo (dis καὶ sēdeo), sēdi, sessum, 2. διίσταμαι, διέστηκα.
- 2) dissidebat ab eo διεφέρετο αὐτῷ (εἶχε διαφορὰς πρὸς αὐτόν), ἦτο πολέμιος αὐτοῦ.
- dis-sociō, 1. (διαζεύγνυμι). 2) φέρω εἰς διχονοίαν, διαίρω, διασπῶ. dissociatis animis civium (ἀντὶ dissociatis civibus) διχονοησάντων τῶν πολιτῶν, ἐπειδὴ οἱ πολῖται διέστησαν (πολιτικῶς).
- districtus (μτχ. παθ. πρκμ. τοῦ ῥ. dstringo, strinxī, strictum, 3. σύρων διαχωρίζω), ἀπὸ πολλῶν πλευρῶν (πολλαπλῶς) ἀπησχολημένος.
- dīti, δοτ. τοῦ dives.
- dīū, ἐπίρρ., πολὺν χρόνον, συγκρ. diutius πλείονα χρόνον, μακρότερον.
- diuturnitas, ātis, μακροχρονιότης.
- dives, ītis, πλούσιος (δοτ. dīti, ἀντὶ τοῦ συνήθους divīti) A 1, 2.
- divinatīo, ōnis, μαντική.
- divīnus, θεϊός. divīna res (θεῖον πρᾶγμα, ἡ θυσία, τὰ πρὸς τοὺς θεοὺς (= sacrificium)).
- dīvus, ī, (τιμητικὴ προσωνυμία), ὁ ἀποθεωθεὶς, θεός. divi filius = divi Caesaris filius A 19,2.
- do, dēdi, dātum, dāre, 1. δίδωμι, παρέχω, δωρῶ. manūs (ἐνν. vinculis) δίδω (προτείνω τὰς χεῖρας εἰς δεσμά), ὁμολογῶ ὅτι ἡττήθην filiam δίδω τὴν θυγατέρα ὥς γυναῖκα, ἐκδίδωμι τὴν θυγατέρα. locum nocendi παρέχω εὐνοϊκὸν (χρονικὸν) σημεῖον

(= locum), λαβήν, εὐκαιρίαν πρὸς βλάβην. operam ut. . . προσπαθῶ νά... operam honoribus δίδω ἐπιμέλειαν ταῖς τιμαῖς, ἐπιδιώκω (πολιτικά) ἀξιώματα. tempore dato εὐκαιρίας (εὐνοϊκῆς) δοθείσης (τυχούσης). do verba (φράσεις τῶν κωμικῶν) παρέχω λόγους κενούς, φράσεις κενάς (ἐν ἀντιθέσει πρὸς ἔργα), ἐξαπατῶ (γελᾶω πρβλ. τὸ ἡμέτερον: αὐτὰ ἔναι λόγια). do vela ventis δίδω τὰ ιστία τοῖς ἀνέμοις, ἀναπετάννυμι τὰ ιστία, ἐκπλέω. senatus datur ἡ Σύγκλητος δίδεται (κυρίως: aditus ad senatum = ἡ εἴσοδος εἰς τὴν Σύγκλητον), ἐπιτρέπεται τινι νὰ τύχη ἀκροάσεως παρὰ τῆς Συγκλήτου. me do alicui rei, id. committo 2. doceō, docui, doctum, 2. 1) διδάσκω. 2) διαφωτίζω. docilitas, ātis, εὐμάθεια. docilitas ingenii ἀντιληπτικὴ ἱκανότης, εὐκολος ἀντίληψις. doctor, ōris, ἄ., διδάσκαλος. doctrīna, ae, (διδασκαλία). 2) παιδεύσεις (γενική), διαπραγματεύσεις μεθοδική C 3,4. 3) γνώσεις A 1,2. 4) μόρφωσις διανοίας, φιλοσοφικὴ παιδεύσεις A 3,3. 4,1. 17,3. dodrans, ntis, ἄ., (κατὰ τὴν σημασίαν ἀπὸ τοῦ de-quadrans = 1)4 ἑλαττον, ἥτοι libra ἢ ās libralis μείον 1)4, ἥτοι 3)4 τῆς libra. Μία libra = 327,45 γραμμ.) 2)

heres ex dodrante κληρονόμος τῶν τριῶν μερῶν (δηλ. τῶν 3/4 τῆς περιουσίας) A 5,2.

dolor, ōris, ἄ., ἀλγηδών, πόνος A 21,3. 4. 2) ἄλγος, λύπη, θλίψις A 4,5.

dolus, i, ἄ., δόλος, τέχνασμα, ἀπάτη.

domesticus, οἰκιακός, τοῦ οἴκου A 13,4. 13,7. 2) domesticae opes αἱ ἴδιαι (αὐτοῦ) δυνάμεις, αἱ δυνάμεις τοῦ βασιλείου (αὐτοῦ).

domi, id. domus.

domicilium, ii, οὐ., (κατοικία). 2) ἑδρα, διαμονή.

domus, ūs, (δῶμος) οἶκος Hn 7,7. A 22,1. μόνιμος κατοικία A 3,3. οἶκος, οἰκία. Τύποι μετ' ἐπιρρηματ. σημασίας: domi (πτῶσ. τοπικῆς) ἐν τῇ πατρίδι Hn 1,2. A 3,3. ἐν τῷ οἴκῳ Hn 9,3. A 13,4. domum εἰς τὸν οἶκον (οἰκίαν) A 13,6. domo ἐκ τῆς πατρίδος Hn 8,1.

donec, σύνδ. (ἀρχαῖος τύπος ἀντὶ τοῦ donec), μέχρι τῆς ἡμέρας καθ' ἣν, μέχρις οὔ.

dono, 1. δωροῦμαι (dowō). dono aliquem aliquā re δωροῦμαι τινα πράγματι τινι, δωροῦμαι τινὶ τι.

dubito, 1. ἀμφιβάλλω, quod nemo dubitat (ἀντὶ de quare nemo dubitat) περὶ οὗ οὐδεὶς ἀμφιβάλλει. non dubito (μεθ' ὑποτακτικῆς δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι (πιστεύω ὅτι).

2) non dubito μετ' ἀπαρεμφάτου

(χρόνου ἐνεστῶτος) δὲν ὀκνῶ νά...
δὲν διστάζω νά...

dubius, ἀμφίβολος. sine dubio
ἄνευ ἀμφιβολίας, ἀναμφιβόλως.
dūco, duxi, ductum, 3. ἄγω Hn
3,3. 8,4. 2) ἄγειν μεθ' ἐαυτοῦ,
Hn 2,4. (κατ' ἑλλειψιν τοῦ me)
secum ἐμὲ μεθ' ἐαυτοῦ, ἀπάγω
(παίρνω καὶ φεύγω) Hn 9,4. 3)
νομίζω, θεωρῶ. continentis de-
bet duci ἐγκρατοῦς (μεμετρημέ-
νου ἀνδρὸς γνώρισμα ὀφείλει) πρέ-
πει νά θεωρῇται. nefas duco μετ'
ἀπαρεμφ. = θεωρῶ ἀσεβές, θεωρῶ
(ὥς) ἱεροσυλίαν νά...

dulcis, e, (ἡδύς). 2) τερπνός.

dum, σύνδ. μετ' ἐνεστ. ὀριστικῆς·
ἐνῶ, ἐν ᾧ χρόνῳ Hn 12,1. Μετὰ
παρατακτικοῦ ἀντὶ ἐνεστῶτος Hn
2,3.

duo, duae, duo, δύο.

duplex, ἴcis (διπλοῦς). 2) διπλοῦς,
διάφορος (δύο ἐκδοχῶν).

dux, ducis, ἄ., (ὀδηγός). 2) ἀρχη-
γός, ἡγεμών.

duxi, ἰδ. duco.

E

ē (οὐδέποτε πρὸ φωνήεντος ἢ τοῦ
h) καὶ ex (πρὸ φων. καὶ συμφ.),
πρόθ. μετ' ἀφαίρ. 1) τοπικῶς: ἐκ,
ἀπὸ Hn 6,4. A 21,1. 2) πρὸς δῆ-
λωσιν τῆς καταγωγῆς ἢ τοῦ γέ-
νους: ἀπὸ, ἐκ A 19,4. 3) ἀντὶ
γεν. διαίρ. Hn 3,3. 12,1. 12,3,

A 5,2 (ex hereditate). 3) πρὸς
δήλωσιν αἰτίας ἢ ἀποτελέσματος:
ἐνεκα, ἐκ, διὰ Hn 7,5. C 2,1.
2,2. A 1,3. 20,3. 21,3. 5) πρὸς
δήλωσιν συμφωνίας: συμφῶνως
πρὸς Hn 3,1. Hn 7,3. 7,5. A
5,2 (ex dodrante). 6,2. (ἰδ. res
publica). 13,6. 6) πρὸς δήλωσιν
ἐπιρρηματικῆς σχέσεως: Hn 1,2.
(e contrario). ex quo = ὅθεν Hn
5,4.

eā, ἐπίρρ. (ἐννοεῖται parte ἢ viā)
ἐκεῖνη, κατ' ἐκεῖνην τὴν ὁδόν.

eamque = et eam, ἰδ. is.

eandem, αἰτ. τοῦ eādem, ἰδ. idem.

ēdictum, i, οὖ., διάγραμμα, διάτα-
ξις (ἐδικτον, ἡδικτον). Ἀναλαμ-
βάνοντες τὴν ἀρχὴν οἱ τιμηταὶ
ἐδημοσίεον διάγραμμα εἴτε πα-
ραλαμβάνοντες τοῦτο τελείως ἀμε-
τάβλητον παρὰ τῶν προκατόχων
(edictum tralatitium διάγραμ-
μα παραδιδόμενον), εἴτε προσθέ-
τοντες εἰς τοῦτο νέας ιδίαις δια-
τάξεις. Ὁ τιμητὴς Κάτων ἀνα-
λαβὼν τὴν ἀρχὴν προσέθηκε πολ-
λὰς νέας διατάξεις κυρίως πρὸς
περιστολὴν τῆς πολυτελείας.

ēdo, edidi, editum, 3. ἐκδίδω. in
vulgum ἐκδίδω εἰς τὸ δημόσιον,
δημοσιεύω.

ef-fēro (παλαιότερον ec-fero), ex-
tūli, elātum, efferre, ἐκφέρω.

2) ἐκφέρω, ἐκκομίζω, κηδεύω A
17,1. 22,4.

ef-fīcio (ex καὶ fācio), fīci, fec-

tum, 3 (ἐξεργάζομαι), 2) κατορθω C 2,2. efficio ut ἐνεργῶ νά... 3) ἀποτελῶ, συναθροίζω (= colligo) Hn 10,5.
 ef-fūgō, 3. (ἐκφεύγω). 2) διαφεύγω τινά (τὰς ἐνέδρας τινός).
 effūsus (κυρίως: παθ. μτχ. τοῦ ef-fundo ἐκχέω) = ἐκχυτός. 2) ἄμετρος, ἄνευ μέτρου (εἰς εὐρεῖαν κλίμακα), ὑπερβολικός.
 egi, ἰδ. ago.
 egō, ἐγώ.
 egōmet (ego ἐγὼ καὶ τὸ ἐγκλιτικὸν - met) ἐγὼ αὐτός.
 e-grēdōr (e καὶ grādōr), egressus sum, egrēdi, 3. ἀποθ. ἐξέρχομαι.
 ei, δοτ. τῆς ἀντων. is, ea, id.
 eius, γεν. τῆς ἀντωνυμίας is.
 eiusdemque = et eiusdem, ἰδ. idem.
 elātus, ἰδ. efferō.
 elēgans, ntis, φιλόκαλος, κομψός.
 elegantīa, ae (κομψότης). 2) elegantia vitae (κομψότης τοῦ βίου), εὐγενής διαγωγή (συμπεριφορά), λεπτοὶ τρόποι (λεπτότης τῶν τρόπων) ἐν ταῖς κοινωνικαῖς σχέσεσιν.
 elephantus, i, ἄ., ἐλέφας.
 elīcō (e καὶ lācio), cūi, cītum, 3. (ἐξάγω). 2) verbosiores epistulas (= extorqueo) ἀποσπῶ, προκαλῶ ἐπιστολὰς σχοινοτενεστέρας, (διεξοδικωτέρας τοῦ συνήθους) eloquentīa, ae, εὐγλωττία, δεινότης

τῆς τοῦ λέγειν.
 emax, ācis, (ὠνητικός). 2) ἔχων ἀγορομανίαν, μανιώδης ἀγοραστής ἀντιθ. vendax).
 enim, σύνδ. (μετὰ μίαν ἢ πλείονας λέξεις ἐν ὅλῳ ἀποτελούσας), διότι (= γάρ).
 e-numēro, 1. ἀπαριθμῶ, διηγούμεναι, «καταλέγω».
 1. eō, ἐπίρρ., ἐκῆσε Hm 3,1. 2) eo-ut εἰς τοιαύτην κατάστασιν (τόσον)—ὥστε Hm 2,3.2) eo... ut εἰς τοιοῦτον (τοσοῦτον) σημεῖον ὥστε.
 2. ēo, īi (καὶ īvi), ītum, īre, πορεύομαι. 2) ἀνέτως ἰδεύω (ἀντιθ. repo ἔρπω) Hn 3,4. 3) eo in ius de meā re μεταβαίνω εἰς τὸ δικαστήριον περὶ ὑποθέσεώς μου, καταγγέλλω τινά ὡς ἔνοχον ἰδιωτικοῦ ἀδικήματος, (καθίστημι τινὰ εἰς δίκην).
 3. eō, ἀφαιρ. τοῦ is.
 1. eōdem, ἀφαιρ. τοῦ idem.
 2. eōdem, ἐπίρρ., εἰς τὸν αὐτὸν τόπον, εἰς τὸ αὐτὸ μέρος Hn 11,2. A 2,3.
 eōque = et eō, ἐπίρρ., Hm 3,1.
 ephēmēris, īdis, «ἐφημερίς», τὸ ἡμερολόγιον (ἡμερολογιακὸν βιβλίον τῶν καθ' ἡμέραν οἰκιακῶν ἐξόδων).
 epistūla, ae (χάλλιον τοῦ epistōla), ἐπιστολή, (ἐγγραφον).
 eques, equītis, ἄ., (ἵππεύς). 2) ἐν. καὶ πληθ., ὁ ἐκ τῆς τάξεως τῶν ἵππεων.

equester. tris, tre (ἵππικός), 2) ὁ τῇ ἵππικῇ·(ἵππάδι) τάξει ἀνήκων.
 equitātus, ūs, ἄ., τὸ ἵππικόν, οἱ ἵππεῖς.
 equus, i., ἄ., ἵππος.
 erga, πρόθεσις μετ' αἰτιατικῆς: (εἰς, πρὸς), 2) ἐναντίον, κατὰ+γεν.
 error, ōris, ἄ., πλάνη, ἀπάτη.
 erūdīo (ex καὶ rudis, τραχύς), īvi, ītum, 4 (ἐξημερώνω). 2) ἐκπαιδεύω. erudivit filium ἐδίδαξε(διὰ διδασκάλων) τὸν υἱόν, (ἐπεμελήθη τῆς ἐκπαιδεύσεως τοῦ υἱοῦ).
 erudītus, (ἐξαισίως) μορφωμένος.
 e-rumpo, rūpi, ruptum, 3. (ἐκρήγνυμι). 2) (ἐπὶ ἀποστήματος): αἰφνιδίως ἀναφαίνομαι, ἐκσπῶ.
 et, σύνδ., καὶ et-et καὶ -καί. 2) καί, ἀλλὰ (ὅταν προηγῇται ἄρνησις) A 22,2.
 etīam, σύνδ., ἔτι, καί. 2) πρὸς ἐπίρρωσιν τοῦ συγκριτικοῦ: ἔτι A 5,3. 3) ἀκόμη καὶ Hm 2,3.
 etiamnum, ἐπίρρ., ἔτι καὶ νῦν (καὶ τώρα ἀκόμη).
 etsi, σύνδ., εἰ καί, καίτοι.
 ex-acūo, cūi, cūtum, 3. (ἀκονῶ). 2) παροξύνω, παρορμῶ.
 ex ardesco, exarsi, exarsum, 3. (ἐκκαίνομαι). 2) bellum exarsit ὁ πόλεμος ἐξήφθη (ἄναψε).
 exarsi, ἰδ. exardesco.
 ex-cēdo, 3. (ἐξέρχομαι), ἀποχωρῶ.
 excellenter, ἐπίρρ., ἐξαίρετως.
 ex cīo, cīvi (καὶ cīi), —, 4. (ἀνακινῶ). 2) καλῶ ἐσπευσμένως με-

τακαλῶ.
 exemplum, i, οὐ., (ἐκ τοῦ eximo. ex em - p - lum = τὸ ἐκλελεγμένον), παράδειγμα. exempla rerum παραδείγματα πραγμάτων, πρακτικά παραδείγματα, γεγονότα.
 ex-ēo, īi, ītum, īre, 4. ἐξέρχομαι, 2) fama exit φήμη διαδίδεται. (θρυλεῖται).
 exercītus, ūs, ἄ., στρατός. Πληθ. -ūs = milites, copiae Hn 8,1.
 ex-haurio, hāusi, hāustum, 4. ἐξαντλῶ.
 existimatīo, ōnis, (γνώμη). 2) ὑπόληψις, τιμῇ.
 exisse, ἰδ. exeo.
 existīmo, 1. νομίζω Hn 12,2. A 6,1. 2) ἐκτιμῶ. magni aestimo μεγάλως ἐκτιμῶ C 1,2. 3) σχηματίζω γνώμην, σταθμῶ A16,4 20,5. 4).-mor θεωροῦμαι A 6,1.
 exītus, ūs, ἐξοδος Hn 12,3.
 ex-pēdīo (ex καὶ pes πούς, κυρίως τὸν πόδα ἐκ τῆς πέδης ἀπαλλάσσω), īvi, ītum, 4. ἐκποδῶν ποιοῦμαι. 2) expedio me ἐκσφίζω ἐμαυτόν, ἀπαλλάττομαι (ξεμπλέκω, γλυτώνω).
 expendo, pendi, pensum, 3. (σταθμῶ, ζυγίζω, [κυρίως χρήματα]) ὅθεν πληρώνω, ἀποτίνω, ἐξοφλῶ. 2) aliquid expensum (μτχ. παθ. πρκμ.) fero sumptui ὡς ἀποτετισμένον (ἐξωφλημένον) φέρω τι εἰς τὰ ἐξόδα, καταχωρίζω τι ἐν τοῖς οἰκιακοῖς ἐξόδοις,

χρεώνω (ἐν τοῖς λογιστικοῖς βιβλίοις) τὴν μερίδα τῶν οἰκιακῶν ἐξόδων, δαπανῶ.

expensum, ἰδ. expendo.

ex-perīor, pertus sum, perīri, 4. ἀποθ. «περιῶμαί τινας», ἀναμετροῦμαι πρὸς τινα.

ex-pers, pertis (ex καὶ pars), ἄμοιρος. expers periculi ἄμοιρος (ἐλευθερος, ἀπηλλαγμένος) κινδύνου.

ex-plōro, 1. ἐξετάζω.

ex-pōno, 3. ἐκτίθῃμι, καθιστῶ γνωστόν, περιγράφω.

exposcendus, ἰδ. exposceo.

ex-posco, poposci,—, 3. (ἐξαίτω). 2) αἰτῶ τινα ἔκδοτον, ἐξαίτοῦμαι (πρὸς τιμωρίαν) τὴν παράδοσιν τινος.

exposui, ἰδ. expono.

ex-pugno, 1. (κερδαίνω μαχόμενος, κυριεύω διὰ πολιορκίας). 2) vi expugno «κατὰ κράτος αἰρῶ», κυριεύω ἐξ ἐφόδου (ἐξ ἐπιδρομῆς).

exque (ex καὶ -que δύο λέξεις) exque eā ἀντὶ ex eāque ἰδ. is.

ex-splendescō, [exsplendui], —, 3. (ἐκλάμπω) διαλάμπω.

externus, ἐξωτερικός. externum malum (=externum bellum ἐξωτερικὸν κακὸν) ἐξωτερικὸς πόλεμος, ἡ μάστιξ τοῦ ἐξωτερικοῦ πολέμου (ἀντιθ. intestinum bellum).

extra, πρὸθ. μετ. αἰτ., ἐκτός.

extrēmo, ἐπίρρ., τελευταῖον Hm

2,3.

extrēmus (ὑπερθ. τοῦ extērus ὁ ἔξω), τοπικῶς καὶ χρονικῶς: ἔσχατος. Συγκρ. exterior.

extūli, ἰδ. efferō.

exul, ūlis, ἀ., ὁ φυγάς, ὁ ἐξόριστος.

F

facile, ἐπίρρ., εὐκόλως.

facilis, e, εὐκολος Hn 10,3. 2) (ἐπὶ φαρμάκου): μὴ φέρων πόνους, ἀνώδυνος A 21,2. ἰδ. celer.

facilitas, ātis, (εὐκολία τρόπων), πραύτης.

facio, fēci, factum, 3. ποιῶ. aliquem imperatorem ἀναγορεύω (ἀναδεικνύω) τινὰ στρατηγόν. eivem παρέχω τὸ δικαίωμα τοῦ πολίτου, πολιτογραφῶ τινα. librum ἐπεξεργάζομαι, συγγράφω βιβλίον. finem facio belli τέρμα τοῦ πολέμου θέτω. mentionem μνεῖαν ποιοῦμαι. iter πορεύομαι (ἐπὶ στρατιωτικῆς πορείας). progressum προοδεύω. cohortationem δίδω διαταγὴν (ὀδηγίας). proelium navale ναυμαχῶ. detrimentum existimationis ὑφίσταμαι ἀπώλειαν (μειώσιν) τῆς ὑπολήψεως. facio pacem εἰρήνην ποιοῦμαι. facio alicui potestatem mei δίδω λαβὴν εἰς τινα εὐκόλου συλλήψεώς μου (ἰδ. potestas). nihil reliqui (γεν. διαιρ.) facio οὐδὲν τοῦ λοιποῦ ποιοῦμαι, οὐδὲν παραλείπω, οὐδὲν παραμελῶ, [κάνω

τὸ πᾶν]. aliquid pulchre θαυμα-
σίως [καλᾶ] γνωρίζω τι. versu-
ram διαπραγματεύομαι (συνάπτω)
νέον δάνειον (πρὸς ἐξόφλησιν προ-
γενεστέρου δανείου). Οἱ τοιοῦτόν
τι πράττοντες οἰοῦν *vertebant*
(μετέβαλλον) *creditorem* (=ἑλ-
λασσον δανειστήν). *palam* ποιῶ
γνωστόν, διαδίδω. 2) ἀνατρέφω,
μορφῶ. *domi factus* οἶκοι εἰθι-
σμένος, γεγυμνασμένος.
facto, *id.* *fio*. *quo facto* οὗ (=
τούτου δὲ) γενομένου, μεθ' ὃ γε-
γονός, οὗ ἕνεκα, διὰ τοῦτο.
factum, *i*, *οὖ.*, γεγονός, συμβάν,
Hn 6,3. Πληθ. ἔργα, πράξεις A.
18,6.
facturus, *id.* *facio*.
factus, *id.* *facio* καὶ *fio*.
facultas, *ātis*, εὐκαιρία Hn 9,1.
2) (ἐνδεχομένη περίπτωσις), ἡ δυ-
νατότης A2,2. 3) Πληθ. τὰ μέσα
πρὸς καταβολὴν τῶν ἐξόδων, πε-
ριουσία, τὰ οἰκονομικά Hn 6,2.
fāma, *ae*, (φήμη) 2) διάδοσις,
θρύλος.
fames, *is*, πείνα.
famīlīa, *ae*, (ἐκ τοῦ *famulus* οἰκέ-
της, ὑπηρετῆς) τὸ σύνολον τῶν
ὑπηρετῶν (δούλων), οἱ ὑπηρεταί,
οἱ οἰκέται A 13,3. 2) οἱ συγγενεῖς,
[τὸ συγγενολόγι] A 18,2. 18,3.
id. *pater familiās*.
familiāris, *e*, οἰκεῖος, φίλος A 16,
2. *res familiāris*, τὰ πατρῷα, ἡ
περιουσία A 2,3. 4,3. 6,4. 2) οὐσ.

πιστός (ἔμπιστος) φίλος A 5,1.
familiaritas, *ātis*, (σχέσις οἰκο-
γενειακῇ) οἰκειότης (αἱ καλὰ
σχέσεις).
familiariter, ἐπίρρ., οἰκειῶς, στε-
νῶς, συγκρ. *familiaris*.
familiās (γεν.=*familiāe*) *id.* *pa-*
ter familiās.
fastigium, *īi*, οὖ., (κορυφή) 2)
βαθμός (κοινωνικός).
favēo, *fāvi*, *fāutum*, 2. (μετὰ
δοτ.) εὖνοῶ.
febris, *is*, πυρετός. 2) ἐν τῷ πληθ.
= πυρετοῦ προσβολαί.
fecēro, *id.* *facio*.
feci, *id.* *facio*.
ferē, ἐπίρρ., σχεδόν, περίπου.
fēro, *tūli*, *lātum*, *ferre*, ὑποφέ-
ρω, ὑπομένω A 1,3. φέρω Hn 4,3.
calamitates belli (ὑποφέρω) τὰ
δεινὰ (τὰς συμφορὰς) τοῦ πολέ-
μου. *fructum* κομίζομαι τὸν καρ-
πὸν (τὴν ἀμοιβήν), ἀμείβομαι,
διά... (*id.* καὶ *fructus*). 2) ὑπο-
μένω (ὑποφέρω) τινὰ (τὰς ἰδιο-
τροπίας τινός) A 5,1 *id.* *nobilis*
καὶ *expendo*.
ferocīa, *ae* (τὸ ἀτίθασον). 2) ἀγε-
ρωχία, εὐψυχία.
ferrum, *i*, *οὖ.*, (σίδηρος). 2) ἡ διὰ
τῶν ὅπλων βία, τὰ ὅπλα.
fictilis, *e*, (πήλινος ἐκ τοῦ *figo*
πλάττω). *vas fictile* (πληθυντ.
vasa fictilia) σκεῦος, πήλινον,
ἄγγειον κεράμειον.
fīdens, *ntis* (κυρίως μτχ. τοῦ *fī-*

do) θαρρῶν, θαρραλέος. fidens animus ἡ αὐτοπεποίθησις ιδ. animus.

fides, εἰ, (πίστις). 2) ἔνορκος διαβεβαίωσις, ὑπόσχεσις Hn 2,3. 4. προστασία Hn 9,3.

fīducīa, ae, πίστις, ἐμπιστοσύνη. spe fiduciāque (ἀντὶ spe fidentissima) διὰ λίαν σταθερεῶς ἐλπίδος.

filīus, ἱι, ἀ., υἱός.

filīa, ae, θυγάτηρ.

finis, is, ἀ., (ὄριον, ὁρόσημον).

2) πληθ. τὰ σύνορα, ἡ περιοχὴ Hn 8,1. 3) τέλος, τέμαχος Hm 1,3.

fīo, factus sum, fieri (παθ. τοῦ facio) γίγνομαι. 2) συμβαίνω, ἐπέρχομαι A 14,2. domi factus γεγυμνασμένος, μορφωμένος ἐν τῷ οἴκῳ (οἰκοδιδάκτος) A 13,4.

fistūla, ae, σῦριγξ. 2) συρίγγιον [φίστουλας], συριγγῶδες ἀπόστημα. fistulae puris συρίγγια πύου, συριγγῶδη (πυορροοῦντα) ἀποστήματα.

flagitium, ἱι, οὖ., αἰσχύνη, ὄνειδος, ἀτιμία.

flagro, 1. φλέγομαι.

flēo, ēvi, ētum, 2. κλαίω. flens atque osculans κλαίων καὶ φιλῶν, (ἐν μέσῳ δακρύων καὶ φιλημάτων).

fluctus, ūs, ἀ., κύμα A 6,1. 2) fluctus (πληθ.) civiles ὁ πολιτικὸς σάλος, ἡ δίνη (τὰ νέφη) τοῦ πολιτικοῦ βίου, ὁ τῶν στάσεων χειμῶν (καταιγίς) ιδ. committo.

foederātus, (σύμμαχος). 2) civitas foederata, πόλις ἑνσπονδος, πόλις σύμμαχος (τοῖς Ῥωμαίοις).

foedus, foedēris, οὖ., συνθήκη.

fore, μέλλ. ἀπρμφ. τοῦ sum ἀντὶ futurum esse.

foret, πρτ. ὑποτακτ. τοῦ sum ἀντὶ esset (forem, -es et, πληθ. -ent).

foris, is, θύρα, (συνήθως κατὰ πληθυντ. fores, ἱum).

forma, ae, μορφή, ἐξωτερικὴ ὄψις, τὸ ἐξωτερικόν.

formōsus, ὠραῖος (καλοκαμωμένος).

fortē, ἐπίρρ., (κυρίως ἀφαιρ. τοῦ fors τύχη) = διὰ τῆς τύχης. si forte (μεθ' ὑποτακτ.) ἂν τυχόν (ἀντὶ exspectans si forte) Hn 8,1.

fortis, e (ἰσχυρός). 2) γενναῖος, ἀνδρεῖος. Ὑπερθ. fortissimus.

fortitudo, dīnis, ἀνδρεία, θάρρος, τόλμη.

fortuito, ἐπίρρ., ἀπὸ τύχης, τυχαίως πως.

fortūna, ae, εἰμαρμένη A 19,1.

2) τύχη, εὐτυχία Hm 4,1. 3)

α) τύχη, μοῖρα A 3,3. 19,2.

β) (ἰδίᾳ κατὰ πληθυντ.) ἡ περιουσία, τὰ ὑπάρχοντα Hn 9,3. A 2,3. 4,2. 24,1.

forum, i, οὖ., (ἀγορά). 2) ἡ ἀγορὰ ὡς κέντρον πολιτικῆς καὶ δικαστικῆς δράσεως. in foro esse coepit ἐν τῇ ἀγορᾷ νὰ εἶναι ἤρχισεν, (ἤρχισε τὴν πολιτικὴν δρασίαν του).

frater, tris, ἀ., ἀδελφός.
 frequens, ntis, (πυκνός, πολυάριθμος). 2) συχνός.
 frequentia, ae, (πυκνότης). 2) frequentia, (ἀφαιρ.) vulgi μετὰ συρροῆς τοῦ λαοῦ (τοῦ πλήθους).
 fructus, ūs, ἀ., καρπός. 2) fructus rei familiaris αὐξησις τῆς ἀτομικῆς περιουσίας. fructus pietatis καρπός (κέρδος) τῆς εὐσεβείας, (ἀμοιβή διὰ τὴν εὐσέβειαν).
 frumentum, i, οὖ., σῖτος.
 frūor, fructus sum, frūi, 3. ἀποθ. (καρποῦμαι). 2) aliquo εὐχαριστοῦμαι μὲ τὴν συναναστροφὴν (συντροφιά) τινος, συναντῶμαι εὐχαρίστως μὲ τινα.
 frustrā, ἐπίρρ., (ἐκ τοῦ fraus ἀπάτη), μάτην. frustra facio aliquid μάτην ποιῶ τι, ἀποτυγχάνω τοῦ σκοποῦ, ἀστοχῶ.
 frustror (ἐκ τοῦ frustra), —, 1. ἀποθ. (ματαιῶ). 2) me ipsum ἀπατῶ ἐμὲ τὸν ἴδιον, ἐμαυτὸν ἀδικῶ, βλάπτω.
 fuēram, ἰδ. sum.
 fuērim, ἰδ. sum.
 fuga, ae, φυγή.
 fugāram = fugavēram, ἰδ. fugo.
 fūgio, fūgi, fugitum, 3. φεύγω. 2) rei publicae procuracionem ἀπέχομαι τῆς διοικήσεως τῆς πολιτείας, (ἀπέχομαι τῶν κοινῶν).
 fugisse, ἰδ. fugio.
 fūgo, 1. τρέπω εἰς φυγὴν.
 fui, ἰδ. sum.

fundamentum, i, οὖ., θεμέλιον.
 funus, funēris, οὖ., κηδεία, ἐκφορά, ταφή.
 futūrus, ἰδ. sum.

G

gener, ěri, ἀ., γαμβρός, (ὁ ἀνὴρ τῆς θυγατρὸς) A 21,4.
 generātus, (πεφυκώς). 2) ab aliquo καταγόμενος ἀπὸ τινος = ortus.
 generōsus, (εὐγενὴς τὴν καταγωγὴν), γενναϊόφρων, μεγαλόψυχος, ἱπποτικὸς A 3,1.
 gens, ntis, (γένος). 2) ἔθνος.
 genus, genēris, οὖ., (γένος). 2) εἶδος.
 gēro, gessi, gestum, 3. (φέρω — φορῶ). 2) me παρέχω ἐμαυτὸν, συμπεριφέρομαι. me splendide ζῶ μεγαλοπρεπῶς. rem πράττω τι (κατ' ἐξοχὴν τὰ τοῦ πολέμου) δι-οικῶ. res ἐπιχειρήσεις (στρατιωτικὰς) διεξάγω. bellum διεξάγω πόλεμον, πολεμῶ. consulatum (praeturam) ἀσκῶ τὴν ὑπατείαν (τὴν στρατηγίαν). honores διαχειρίζομαι τὰς τιμὰς (τὰς ἀρχάς, τὰ τιμητικὰ ἀξιώματα), περιβάλλομαι ἀρχήν. res genuntur male τὰ πράγματα διεξάγονται (ἔχουσι) κακῶς res gestae (πληθ.) αἱ πράξεις (κατ' ἐξοχὴν αἱ πολεμικαί), τὰ πολεμικὰ ἔργα, τὰ ἐν πολέμῳ ἔργα.
 gestum, ἰδ. gero.
 glorior, 1. ἀποθ. hoc (αἰτ.) καυχῶμαι, μέγα φρονῶ ἐπὶ τούτῳ.

graecē, ἐπίρρ., ἑλληνιστί.

graecus, ἑλληνικός. res graecae ἡ γραμματεία καὶ ἡ ἱστορία τῆς (ἀρχαίας) Ἑλλάδος.

Grāius, ἰδ. Πίνακα Ἱστορ. καὶ Γεωγραφ. λ. Hercules καὶ Graius saltus.

gratīa, ae, (χάρις). 2) δημοτικό-της, εὐνοία (ἐξ ἐκτιμήσεως) A 2,4. 6,2, 21,1. 3) καλή (φιλική) συνεννόησις, συμφιλίωσις A 17,1 ἰδ. redeo.

grātus, (ἀρεστός). 2) εὐκτός, ἐπιθυμητός.

gravis, e, βαρύς, δεινός, ὀξύς.

gravitas, ātis, (βαρύτης). 2) ἀξία, σοβαρότης.

H

habēo, ūi, itum, 2. ἔχω. aliquem collēgam ἔχω τινά (ὥς) συνάροντα. aliquem actorem auctoremque ἔχω τινά ὥς βοηθὸν ἐν τοῖς ἔργοις καὶ ἐν τῇ συμβουλῇ (συνεκτελεστὴν καὶ σύμβουλον, χεῖρας καὶ νοῦν). castra στρατοπεδεύω. 2) ἔχω ἐν ἐμοί, δεικνύω A 18,4. 3) ποιῶ. hāc oratione habītā τούτου τοῦ λόγου γενομένου, ταῦτα εἰπών. iudicium nullum habere δὲν ἐγκαλοῦμαι εἰς δίκην, δικάστηριον. 4) παρέχω. honores ἐπιδαφιλεῦω τιμάς, τιμῶ. 5) ἔχω εἰς τὴν ὑπηρεσίαν μου Hn 7,2. A 13,4. 6) κρατῶ Hn 12,2. 7) cognītum habeo (ἐγνωσμένον ἔχω), γιγνώσκω κατὰ βάθος, percep-

tum habeo (ἐντονόω. τοῦ percipio) νοῶ κατὰ βάθος, [χωνεῖω A 17,3. cognītum habeo (ἐντονόω. τοῦ cognosco) ἔχω τινὸς ἀκριβῆ γνώσιν, γνωρίζω τι κατὰ βάθος A 18,1. 8) satis habeo + ἀπρμφ. = ἀρκοῦμαι νά... 9) habeo (mihi curae [δοτ.] + ἀπρμφ. = φροντίζω (νά...), ἐπιμελοῦμαι. 10) θεωρῶ. habeor νομίζομαι [περνω γιά]. 11) δεικνύω, φανερώνω A 13,2. 12) me habeo [=sum] (εἶμαι ἐν τινι καταστάσει), διακείμεαι, ἔχω Hn 2,1. 13) eius (τ.ἔ. versūrae) condicionem aequam habeo τούτου (τοῦ νέου δανείου) ὅρον παραδεκτὸν (δίκαιον) συνάπτω.

habito, 1. κατοικῶ. bene habito καλῶς (ἀνέτως, μετ' ἀνέσεως) κατοικῶ (ἔχω ὠραῖο σπίτι).

hāc, ἐπίρρ., ταύτη, διὰ ταύτης τῆς ὁδοῦ.

hactenus, ἐπίρρ., μέχρις ἐνταῦθα.

hasta, ae (δόρυ). 2) hasta publica δημοπρασία (εἰς ὄνομα καὶ διὰ λογαριασμὸν τοῦ Κράτους). Κατὰ παλαιὸν ἔθος, ὅτε ἐπωλοῦντο λάφυρα πολέμου, εἰς ἐνδειξιν ἐπηγνύετο δόρυ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Τὸ ἔθος τοῦτο διετηρήθη καὶ εἰς ἄλλας πωλήσεις, ἥτοι εἰς τοὺς πλειστηριασμὸς τῆς περιουσίας προγραφομένων πολιτῶν. Οἱ χρηστοὶ πολῖται ἀπέφευγον κατὰ συνείδησιν νά μετέχωσι τοιούτων δημοπρα-

σιῶν. Ἰδ. accedo.
 hereditas, ātis, κληρονομία.
 herediūm, īi, οὐ., κληρονομία. heredium a patre relictum κληρονόμημα ἀπὸ τοῦ πατρὸς καταλειφθὲν (πατρικόν), μικρὸν πατρικὸν κτῆμα.
 heres, ēdis, ἀ., κληρονόμος.
 hic, haec, hoc, (γεν. huius, δοτ. huic κτλ.) οὗτος, ὁδε.
 hic, ἐπίρρ. ἐνταῦθα.
 hinc, ἐπίρρ., ἐντεῦθεν.
 his, δοτ. καὶ ἀφαιρ. τοῦ πληθ. τῆς ἀντωνυμ. hic, haec, hoc.
 historiā, ae, (ἱστορία). 2) συστηματικὴ ἱστορία. contexta συνεχῆς ἱστορία, ἱστορικὴ πραγματεία (ἀντίθετον: βιογραφία) A 16,3. 3) historiae (πληθ.), τὰ ἱστορικὰ ἔργα C 3,3.
 hodiē, ἐπίρρ., σήμερον.
 homo, hominis, ἀ., ἄνθρωπος (ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ ζῶον) Hn 3,4. 2) κατὰ πληθυντ. ἄνθρωποι (κόσμος) A 13,6.
 honos, ōris, ἀ., τιμή, ἐκδήλωσις τιμῆς A 6,4. 2) ἡ (ἐκ τῶν ἀξιωματῶν) φήμη, ὑπόληψις A 18,5. 3) ἀρχή, πολιτικὸν ἀξίωμα, αἰ τιμαὶ C 1,4. A 6,2.
 hortātū (ἀφαιρ. τοῦ οὐσιαστ. hortatus), μετὰ γεν., τῇ προτροπῇ (τινος).
 hortus, i, ἀ., (κῆπος). 2) πληθ. «παράδεισος», περίβολος (πάρκo).
 hospitium, īi, οὐ., φιλοξενία.

hostia, ae, ἱερεῖον, σφάγιον, θῦμα.
 hostis, is, ἀ., (ὁ πολέμιος), ὁ ἐχθρὸς (τῆς πατρίδος).
 hūc, ἐπίρρ., εἰς τοῦτον τὸν τόπον, εἰς τοῦτο τὸ μέρος.
 huic, δοτ. ἐνικῇ τοῦ hic, haec, hoc.
 humanitas, ātis, φιλοφροσύνη, «εὐμουσία», εὐγένεια τρόπων ἀπορρέουσα ἐκ τῆς μορφώσεως καὶ τῆς ἀναπτύξεως τοῦ ἀτόμου (πνευματικὴ καὶ ἡθικὴ ἀγωγή). 2) ἀνωτέρα, (ὑψηλὴ, λεπτὴ) μόρφωσις A 3,3. 3) λεπτότης τρόπων, κοινωνικότης, εὐγένεια A 16,1.
 humilis, e, (χαμηλός, χθαμαλός). 2) ταπεινός.

I

iācio, (πρόφερε jacio), iēcī, iactum, 3. ῥίπτω, βάλλω.
 iacto, (θαμιστικὸν τοῦ iacio) (ῥιπτάζω). 2) ῥίπτω (ἐδῶ καὶ ἐκεῖ).
 iam (πρόφ. jam), ἐπίρρ. ἤδη.
 ianua, ae, (πρόφ. janua), θύρα.
 ibi, ἐπίρρ., αὐτοῦ, ἐκεῖ. 2) ibi=in cēna ἐν τῷ δείπνῳ Hn 12,1.
 idem, eādem, idem, ὁ αὐτὸς (γεν. eiusdem, δοτ. eīdem). hic idem αὐτὸς οὗτος.
 idēō, ἐπίρρ. (τούτου ἕνεκα). 2) ideo...quod τούτου ἕνεκα... (διότι).
 idoneus, ἐπιτήδειος, κατάλληλος.
 igitur, σύνδ., λοιπόν.
 ignōro, 1. ἀγνοῶ, διατελῶ ἐν ἀγνοίᾳ.
 iis, δοτ. καὶ ἀφαιρ. τοῦ πληθ. τῆς ἀντωνυμ. is, ea, id.

ille, illa, illud, (γεν. illūs, δοτ. illī κτλ.) ἐκεῖνος.

il-lūdo (in καὶ ludo), lūsi, lūsum, 3. ἐμπαίζω.

illustris, e, (φαινός). 2) ἐπιφανής (τὸ γένος) Hn 3,2. 3) res illustris ἔργον αἰγλῆεν (ἔξοχον) A 18,2.

illūsus, id. illudo.

imāgō, gīnis, (εἰκών). 2) πληθ. αἱ κήρυναι εἰκόνες τῶν προγόνων.

imitātor, ōris, ἀ., μιμητής, ζηλωτής. immīsi, id. immitto.

im-mitto, 3. (αὐτὸν τρέχειν», «σεύω»). 2) «ἀνίημι», ἀφίνω ἐλεύθερον νὰ δράμῃ, ἐξαπολύω, ἐξαποστέλλω.

immōlo, 1. (ἐκ τοῦ in καὶ mola = κριθαὶ χονδροκοπανισμένοι, ἃς μετεχειρίζοντο ἐν ταῖς θυσίαις), θυσιάζω, θύω.

im-pēdīo (in καὶ pes), īvi, ītum, 4. ἐμ-ποδ-ίζω, κωλύω, ἀποτρέπω.

imperātor, ōris, ἀ., ἀρχηγός, στρατηγός Hn 5, 2 C 3,1. 2) ὁ αὐτοκράτωρ στρατηγός, δηλ. ὁ νικητής καὶ τροπαιοῦχος στρατηγός A19,1. imperīum, īi, οὐ., (διαταγή). 2) ἀρχηγία, στρατηγία Hm 3,3. Hn 7, 3. 3) summa imperii (τὸ ὅλον τῆς ἀρχῆς), ἡ ὑπερτάτη ἐξουσία, ἀρχιστρατηγία. 4) ἐξουσία (τοῦ διατάσσειν), δύναμις Hn 5,3. orbis (γεν. terrārum, ἐξουσία τῆς οἰκουμένης, κοσμοκρατορία. 5) χώρα, βασιλείον, κράτος Hm 2,5.

im-pēro, 1. προστάσσω, διατάσσω. ...alicui ut, προστάσσω τινί, ἴνα, (διατάσσω νά...).

im-pertīo, īvi, ītum, 4. (ποιῶ τινα κοινωνόν τινος). 3) doctrinis quibus puerilis aetas impertiri debet, eruditiv διὰ τῶν γνώσεων, πρὸς ἃς ἡ παιδικὴ ἡλικία γινώριμος νὰ καθίσταται ὀφείλει, ἐξεπαίδευσε, τ. ἔ. δι' ἐκείνων τῶν γνώσεων, αἵτινες εἶναι τὸ ἀντικείμενον τῆς διδασκαλίας τῶν παιδων. impetrārim = impetravērim, id. impetro.

impētro, 1. (ἐκτελῶ). 2) ἐπιτυχά-νω, κατορθώνω τὸ ἐπιζητούμενον. impraesentiārum, (δημῶδης ἐκφρασις) ἐν τῷ παρόντι, τ. ἔ. in praesentiā harum (r e r u m). imprudenter, ἐπίρρ., ἀφρονώς. īmus καὶ (infīmus) ὑπερθ. τοῦ συγκρ. inferior, κατώτατος id. intestinum.

in, πρόθ. I. 1) (μετ' αἰτιατ.) εἰς. 2) ἐναντίον Hn 2,3. C 2,3. 3) χρον. in singulos menses καθ' ἕκαστον μῆνα, μηνιαίως id. dies 4) (ἀντὶ τοῦ ergā) πρὸς A 17,2 II. (μετ' ἀφαιρ.): 1) ἐπὶ τόπου ἐν Hn 5,1. 2,3. 11,4. C 1,1. 3,5. A 18,1. 2. 3. 20,3. 2) ἐπὶ χρόνου κατὰ + αἰτ. Hn 4,3. C 1,2. 2,2. A 1,3. 17,1. 21, 5. 3) πρὸς δῆλωσιν ἄλλων σχέσεων: α') πρὸς δῆλωσιν περιστάσεων, ὅρ' ἃς διατελεῖ ἢ συμβαίνει τι :

horum in concursu τούτων ἐν τῇ συμπλοκῇ. in omni procuratione ἐν πάσῃ διοικήσει. in similitudine esse διχονῶν, διαφωνῶν. β') πρὸς δῆλωσιν προσώπων, οἷς ἀνῆκει τι. erat in puero ὑπῆρχεν ἐν τῷ παιδί. in adolescentulo...erat ἐν τῷ νεαροῦ (ἐν τῷ νέῳ ἀνδρὶ) ὑπῆρχε. γ') πρὸς δῆλωσιν τοῦ δι' οὗ τις εἶναι ἐφωδιασμένος, ἢ τῆς καταστάσεως, ἐν ᾗ τις εὐρίσκεται: in sestertio ὡς ἄνθρωπος μὲ περιουσίαν... [ιδ. sestertius]. δ') πρὸς δῆλωσιν ἀριθμοῦ: in eis (ἀντὶ in numero eorum) μεταξὺ τούτων Hm 2,4. Hn 4,4. 12,2. 13,2. A 13,3. ε') πρὸς δῆλωσιν πραγμάτων, εἰς ὧν τὴν σχέσιν ἀφορᾷ τι: [pacem conciliavit, in quo = in qua re] εἰρήνην ἐποίησεν, ἐν ᾧ πράγματι, (ἀναφορικῶς πρὸς τὴν ὁποίαν).

in-cendo (in καὶ cando), endinum, 3. ἀνάπτω Hn 5,2. 2) ἐξάπτω Hn 2,1.

in-cido (in καὶ cado), cidi,—, 3. (εἰσπίπτω). 1) εἰσχωρῶ.

in-cipio (in καὶ cāpio), cēpi, cepitum, 3. (ἐπιχειρῶ). 2) ἄρχομαι.

in-cito, 1. (ἐλαύνω τι). 2) προτρέπω, παροτρύνω (εἰς ἀμίλλαν).

incognitus, ἄγνωστος.

incōla, ae, ἄ., κάτοικος.

incredibilis, e, ἀπίστευτος. incredibile dictū (β' ὑπτιον τοῦ p. dico) ἀπίστευτον εἰπεῖν, λόγου

κρεῖττον, πίστεως μεῖζον.

incuria, ae, ἀμέλεια, ἀφροντισία. inde, ἐπὶ, (ἐντεῦθεν). 2) μετὰ ταῦτα indicium, ἴι, οὐ, (ἐνδειξις). 2) τεκμήριον.

indico, 1. δηλῶ, φανερώω, καταδεικνύω, (προδίδω).

in-digēo (indu [= in] καὶ egeo), ūi,—, 2. ἐνδεῶς ἔχω τινός. alienarum opum ἐνδεῶς ἔχω (λαμβάνω ἀνάγκην) ξένης βοθείας. medicinā (ἀφαιρ.) κάμνω χρῆσιν (ἔχω χρεῖαν) φαρμάκων.

in-dūco, 3. (εἰσάγω). 2) παρασύρω Hn 5,3.3) προτρέπω Hn 8,1. 4) in errorem εἰς πλάνην εἰσάγω, (παρα)πλανῶ.

inductus, ιδ. induco.

indulgentia, ae, ἐπιείκεια (ὕποχρεωτικοὶ τρόποι).

indulgēo, duli, [dultum], 2. (χαρίζομαι). 2) εἶμαι (ὕπεροβολικῶς) ἐπιεικής, δὲν πιέζω τοὺς ὀφειλέτας (να καταβάλωσι τὸ χρέος των εἰς τὴν λῆξιν τῆς προθεσμίας).

industria, ae, δραστηριότης, ἐνεργητικότης C 3, 1. 2) φιλοπονία C 3,4. 3) ἐθελοντία A 13, 4.

in-ēo, ūi (σπανιώτ. īvi), itum, ire, (εἰσέρχομαι). 2) rationem σκέπτομαι μέσον, μηχανῶμαι σχέδιον. consilium λαμβάνω ἀπόφασιν.

in-ermis, e, (in καὶ arma), ἄοπλος.

inertia, ae, (ἐκ τοῦ iners [in στερητ. καὶ ars τέχνη] ἄτεχνος). 2)

ἡ πρὸς φυγοπονίαν ῥοπή, ῥαθυμία, ὀκνηρία.

n-fēro, intūli, illātum, inferre, (εἰσφέρω). 2) bellum in Italiam μεταφέρω τὸν πόλεμον (τὸ θέατρον τοῦ πολέμου) εἰς τὴν Ἰταλίαν. ἐπιφέρω arma Italiae (δοτ.) πολεμῶ κατὰ τῆς Ἰταλίας.

infestus, δυσμενής. animo infesto ἐν πνεύματι δυσμενεῖ, ἐχθρικῶς, μετὰ μίσους, μισῶν.

infīmi, ōrum (ιδ. imus), οὗς., οἱ ταπεινότατοι (κατὰ τὴν τάξιν).

infinītus, (ἄπειρος). 2) ὑπέρμετρος.

in-fitior, 1. ἀποθ. (ἐκ τοῦ in-fitias ire αἰτ. πληθ.), ἀρνούμαι.

ingenium, īi, οὗ., (φυή). 2) φυσικὸν δῶρον, εὐφυΐα, πνεῦμα.

iniēcio [πρόφ. injīcio] (in καὶ iācio), iēcī. iectum, 3. ἐμβάλλω, προξενῶ.

inīi, iniēram, ιδ. in eo.

inimicitia, ae, ἐχθρα. Συνήθως ἐν τῷ πληθ.: ἐχθρικά διαθέσεις.

inimīcus (in καὶ amīcus), ἐχθρικός. inimicissimus, (ἐχθιστος). 2) οὗς. ὁ θανάσιμος ἐχθρός.

inīquus (in καὶ aequus) ἄνιστος. 2) ἄδικος.

initium, īi, οὗ., ἀρχή. initio (ἀφαίρ.) κατ' ἀρχάς.

in-nītor, innixus sum, innīti, 3. ἀποθ. στηρίζομαι.

innixus, ιδ. innitor.

inopīa, ae, ἔνδεια, inopia publica, ἔνδεια δημοσία, οἰκονομικαὶ

τοῦ κράτους δυσχέρεια.

inprīmīs (in καὶ prīmūs), ἐπίρρ., ἐν τοῖς πρώτοις, πρὸ πάντων, κατ' ἐξοχήν, ἰδίᾳ.

inquam, inquis, inquit, (ἐλλειπτικὸν ῥῆμα), λέγω, —εις, —ει.

in-scīens, ntis, ἀγνοῶν, ἐν ἀγνοίᾳ. inscientibus iis ἀγνοούντων τούτων, (ἐν ἀγνοίᾳ τούτων).

insidiae, arum (πληθ.) ἐνέδρα Hn 4,3. 5,3. 2) δόλος, ἐπιβουλὴ Hn 12,2.

insidiōr, 1. ἀποθ. (μετὰ δοτ.), ἐνεδρεύω.

in-stituō (in καὶ statuō), tui, tū-tum, 3. (ιδρύω). 2) ἀρχίζω, ἀναλαμβάνω Hn 2,4. C 3,3. A 14,2. 3) ἀποφασίζω Hn 8,3.

insula, ae, νῆσος.

intel-lēgo (inter-lego), exi, ectum, 3. ἐννοῶ (διὰ τῶν αἰσθησεων ἢ τοῦ νοῦ), διακρίνω. 2) συμπεραίνω Hn 5,4.

intemperanter, ἐπίρρ., ἀκράτως, ἀμέτρως.

inter, πρόθ. μετ' αἰτ., μεταξύ.

inter-cēdo, 3. (παρεμβαίνω). 2) intercedit obrectatio ἀναφύεται [ὑπάρχει 'ς τὸ μέσον] ἀνταγωνισμός (ζηλότυπος). querimonia ἀφορμὴ παραπόνων παρεμπίπτει, ἀναφύεται. 3) παρέρχομαι (περνῶ) A 20,2.

intercessise, ιδ. intercedo.

interdum, ἐπίρρ., ἐνίστε.

inter-fo, īre, διαφθείρομαι, ἀπόλ-

λυμαι Hn 4,3. Hn 2,4. 2) ἀπο-
θνήσκω (χάνω τὴν ζωὴν μου) Hn
13,1.

interfēci, ιδ. interficio.

inter-fīcīo (inter καὶ fīcīo), fēcī,
fectum, 3. (φθείρω). 2) ἀποκτείνω.
interficior ἀποθνήσκω, φονεύομαι.

interficiundus (= interficiendus
ιδ. interficio), φονευτέος. ad
hunc interficiundum πρὸς τὸ φονεῦσαι τοῦτον, διὰ τὸν φόνον τοῦτου.

interiērim, ιδ. intereo.

interim, ἐπίρρ., ἐν τῷ μεταξὺ
(χρόνῳ).

interiōr, ἀ. καὶ θ., interiūs, οὐ.,
(γεν. interiōris), συγκρ. ἐνδότε-
ρος, ιδ. consilium.

interiērem, ιδ. intereo.

interitus, ūs, ἀ., ἀπώλεια, θάνα-
τος.

inter-pōno, 3. (τίθῃμι ἐν τῷ μέ-
σῳ). 2) me παρεμβάινω, ἐπεμ-
βαίνω, (δανείζω χρήματα).

interprētor, 1. ἐρμηνεύω, ἐξηγῶ.

īnter-sum, (ἐν τῷ μέσῳ εἰμί, πα-
ρευρίσκομαι), συμμερίζομαι, συμ-
μετέχω, λαμβάνω ἐνεργὸν μέρος
(ἀναμειγνύομαι).

intestīnum, i, οὐ., ἔντερον. imum
intestīnum τὸ ὀρθὸν ἢ ἀπευθυ-
σμένον ἔντερον, τ. ἔ. ἡ τελευταία
μοῖρα τοῦ παχέος ἐντέρου.

intestīnus (ἐκ τοῦ intus ἐντός
πρβλ. ἐντόσθια ἐκ τοῦ ἐντοσθεν,
ἐντοσθι), ἐσωτερικός, ἐμφύλιος,

(ἀντίθετον: externus ἐξωτερικός).
intīme, ἐπίρρ., οἰκειότατα.

intra, πρόθ. μετ' αἰτ. (ἐξ ὧν). 2)

ἐν τῇ σφαίρᾳ+γιν. Hn 11,4.

in-vēnīo, 4. (εὕρισκω). 2) ἀνακα-
λύπτω, ἐξευρίσκω.

inventūrus, ιδ. invenio.

in-veterasco (ἐν ἀρχαϊκὸν τοῦ in-
vetēro), rāvi,—, . ἐγγηράσκω.

2) (ἐπὶ χρόνους) διαιώνίζω, διαι-
νίζομαι, παλαιούμαι, χρονίζω A
2,5.

invictus (in καὶ vinco), ἀήττητος,
ἀνίκητος.

invidīa, ae, φθόνος.

invīto, 1. καλῶ, προσκαλῶ.

iocor, 1. ἀποθ. (πρόφερε jocor),
ἀστειεύομαι. iocans παίζων, χά-
ριν παιδιᾶς.

Iovi, δοτ. τοῦ Iuppiter.

ipse, ipsa, ipsum, αὐτός, αὐτός
οὗτος (ὁ ἴδιος). 2) μετὰ σημα-
σίας ἐπιρρηματικῆς : ἀκριβῶς Hn
10,5.

irascor, irātus sum, irasci, 3.
ἀποθ. ὀργίζομαι.

irātus, παρωργισμένος ιδ. irascor.

ire, ἀπαρμφ. τοῦ ῥήμ. eo.

ir-rīdēo (in καὶ rideo), rīsi, rīsum,
2. ἐγγελῶ, μυκτηρίζω, σκώπτω.

is, ea, id, (γεν. eius, δοτ. ei),
οὗτος.

itā, ἐπίρρ., οὕτω, τόσον, non ita
multis diebus (ἀφαιρ. χρόνου)
οὐχὶ τόσον πολλὰς ἡμέρας ὕστε-
ρον, ὀλίγας ἡμέρας ἔπειτα.

itaque, καὶ οὕτω (= et ita) A 15,

1. 2) σύνδ. ὅθεν.

itemque = et item ἐπίρρ.) ὡσάυ-
τως, ὡς καί.

iter (ἐκ τοῦ it[yn]er), γεν. itinēris
οὐ., πορεία, πορεία (τοῦ στρατοῦ).

itērum, ἐπίρρ., τὸ δεύτερον Hn 5,3.

C 2,2. 2) δεύτερον Hn 6,4.

itinēre, ἀφαιρ. τοῦ iter.

iubēo (πρόφ. jubeo), iussi, iussum

2. κελεύω, διατάσσω, παραγγέλλω.

iūcundus (πρόφ. jucundus), τερ-
πνός, τερψιθυμός A 14,4. 2) εὖ-
χάριστος, προσφιλής A 16, 1.

iudiciūm (πρόφ. iudiciūm), ἴι, οὐ.

κρίσις. 2) δικαστήριον, δίκη A 6,3.

ἰδ. habeo. 3) (κρίσις) iudicio

(ἀφαιρ.) ἐκ πεποιθήσεως, ἐσκεμ-
μένως A 15,3.

iūdīco (πρόφ. iudīco), 1. δικάζω,

καταδικάζω. 2) exulem iudico

aliquem (κρίνω τινὰ ἐξόριστον),

καταδικάζω τινὰ εἰς ἐξορίαν, ἐξο-
ρίζω. hostem iudicatum καίπερ

κριθέντα (κηρυχθέντα) ἐχθρόν (τῆς

πατρίδος). 3) κρίνω, ἀποφασίζω

Hn 13,2 A 13,3. 16,1. 20,5.

4) συνάγω, συμπεραίνω A 15,3.

Iuppīter (πρόφ. Juppīter), γεν.

Iovis, δοτ. Iovi, αἰτ. Iovem, ἀ-

φαιρ. Iove, ἀ., Ζεὺς, Iuppiter

optimus maximus Ζεὺς ἄριστος

μέγιστος.

iūro (πρόφ. juro), 1. ὀμνύω, ὀρ-

κίζομαι.

iūs (πρόφ. jus), iuris, οὐ. δίκαιον,

δικαιοσύνη. 2) δικαστήριον A 6,3.

3) iuris consultus, ἀ., ὁ νομο-
μαθής, (δεινὸς νομικός).

iūs-iurandum, (γεν. iuris iurandi

δοτ. iuri iurando, ἀφαιρ. iure

iurando), οὐ., ὅρκος (τῶν πολι-

τῶν). Ὁ ὅρκος τῶν στρατιωτῶν

ἐλέγετο sacramentum.

iussi, ἰδ. iubeo.

iuvenus, i, ἀ., (πρόφ. juvenus),

νέος ταῦρος, μόσχος.

iūvit, ἰδ. iuvo.

iūvo (πρόφ. juvo), iūvi, iūtum,

1. βοηθῶ, ὑποστηρίζω.

iuxta (πρόφ. juxta), πρόθ. μετ'

αἰτ. = παρά + αἰτ., ἐπὶ + δοτ.

πλησίον.

K

kālendae, ārum ἐκ τοῦ (calo =

καλῶ), καλάνδαι (καλένδαι), τ.ῆ.

ἡ πρώτη ἡμέρα ἐκάστου μηνός.

prīdie kal. (= kalendas) Aprīles

τῇ προτεραίᾳ τῶν καλανδῶν τοῦ

Ἀπριλίου (ἦτοι τῇ 31 Μαρτίου).

Υ

labor, ōris, ἀ., μόχθος, ταλαιπωρία.

laccio, īvi, ītum, 3. «καταπει-

ράζω», προκαλῶ.

lacrima, ae, (δάκρυμα), δάκρυ,

lapis, īdis, ἀ., (λίθος). 2) «ὄρος»,

«στήλη», κατὰ παράλειψιν τοῦ

ἐπιθ. miliaris (= ἔχων 1000), ὁ

μυριοδείκτης λίθος, τὸ μυλιάριον

(= 1000 ῥωμαϊκὰ βήματα) ἰδὲ

καὶ passus.

largitio, ōnis, (φιλοδωρία). 2) ἀθέμιτος γενναιόδωρία, δεκασμός, δωροδοκία (κατὰ τὰς ἐκλογάς).

laus, laudis, ἔπαινος, ἐπαινετική ἀναγνώρισις.

lautus, (κυρ. μτχ. τοῦ lavo λούω ὅθεν λελουμένος, λ ο υ σ μ ἔ ν ο ς). 2) μεγαλοπρεπής, sum imprimis lautus ζῶ μεγαλοπρεπέστατα (αὐτῶν ἐν πᾶσι λαγώοις), εἶμαι πολὺ γενναιόδωρος (ἐν τῇ ζωῇ).

lectica, ae, (ἐκ τοῦ lectus [λέκτρον], κλινίδιον, φορητὴ κλίνη, κοινὸν φορεῖον.

lecticula, ae, (ὑποκοριστ. τοῦ lectica), μικρὸν ἀπέριττον (ἀπλοῦν) φορεῖον.

lectio, ōnis, ἀνάγνωσις.

lector, ōris, ἀ., ἀναγνώστης.

legatus, i, ἀ., πρεσβευτής, ἀπόστολος Hn 7,2. 12,2. 12,4. 2) ὁ μετὰ τὸν Ῥωμαῖον ἐπαρχικὸν διοικητὴν ὑπάλληλος, ὑπαρχος A 6,4.

lēgo, lēgi, lectum, 3. ἀναγιγνώσκω.

lēvis, e (κοῦφος). 2) ὁ μὴ ἔχων βαρύτητα, ἀσήμαντος, μηδαμινός, ἐλαφρὸς A 13, 6. 3) ἐπὶ νόσου : ἀνεκτός A 22,3. 4) κουφόνους (ἐλαφρόμυαλος), ἄστατος A 15,1.

lēvo, 1. ἀνακουφίζω.

lex, legis, νόμος.

libenter, ἐπίρρ., ἀσμένως.

liber, bri, ἀ., βιβλίον.

liberalis, e, (τοῦ ἐλευθέρου). 2) ἐ-

λευθέριος, εὐγενής, ὑποχρεωτικός. liberalitas, ātis, ἐλευθεριότης, γενναιοδωρία.

liberaliter, ἐπίρρ., φιλοξένως, ἐλευθερίως.

librarius, īi, ἀ., (ἀντι)γραφεὺς βιβλίων. Δι' αὐτῶν διεδίδοντο τὰ εἰς ὀλίγους τότε κυκλοφορούμενα χειρόγραφα βιβλία.

littera, ae, (γράμμα, στοιχεῖον ἀλφαβήτου). 2) πληθ. ἡ ἐπιστολή.

3) Graecae litterae, τὰ ἑλληνικὰ γραπτὰ μνημεῖα, ἡ ἑλλην. γραμματεία. 4) γράμματα, ἐλευθέριοι τέχναι (σπουδαί) C 3,1, A 1,2.

5) ἡ συγγραφικὴ, τὸ συγγράφειν Hn 13,2.

litteratus (δεδιδασκεμένος). 2) κατηρτισμένος ἐν τινι γλώσσῃ, (ἐγγράμματος).

lītus, ōris, οὐ., ἀκτή, παραλία.

locuplētō, 1. πλουτίζω (τι διὰ τινος).

locus, i, ἀ., (πληθ. loca, ōrum, οὐ.)

τόπος, μέρος Hm 1,2. Hn 11,1.

A 20,1. τόπος (διαμονῆς) Hn 12,3.

τοποθεσία, ἔδαφος Hm 2,4. Hn

3, 4. εὐνοϊκὸν σημεῖον, εὐκαιρία

Hm 1,2.

longē, ἐπίρρ., (μακράν). 2) πολὺν καιρόν. Συγκρ. longius (=diutius).

longus, μακρός, σχινοτενής.

lumbus, i, ἀ., ἰσχίον (ἐξ οὗ lumbago ἰσχιάς, ὀσφυαλγία).

luxuriā, ae, τρυφή, πολυτέλεια.

M

magis, ἐπίρρ., μᾶλλον.

magister, tri, ἀ., (ἄρχων). 2) magister equitum ἱππαρχος.

magistratus, ūs, ἀ., ἀρχή. Πληθ. (αἱ ἀρχαί, οἱ ἄρχοντες), οἱ δύο ὑπατοὶ Hm 7,2. 2) ἡ ἀρχὴ τοῦ

σωφέτου (ἐν Καρχηδόνι) Hn 7,5.

3) ἡ δημοσία (ἀνωτάτη) ἀρχή, ἄρχων A 18,1. 4) τὸ δημόσιον ὑποῦργημα A 18,6.

magnificus, μεγαλοπρεπέης, (μεγαλοπρεπῶς ζῶν).

magnitudo, īnis, (μέγεθος). 2) μέγα ποσὸν A 14,3. magnitudo animi μεγαλοψυχία.

magnus, μέγας, ἐκτεταμένος A. 12,3. 2) πολυάριθμος Hn 3,2.

magna pecunia μεγάλη ποσότης χρημάτων, πολλά χρήματα. 3)

σημαντικός, σπουδαῖος Hm 4,1. C 1,2. 3,1. A 2,4. 16,1. 20,5.

Συγκριτ. maior ἀ. καὶ θ., maius οὖ. (γεν. maiōris) μεῖζων. maiōres, um, ἀ., οἱ πρόγονοι. Ὑπερθ.

maximus μέγιστος.

mālē, ἐπίρρ., κακῶς, οὐχὶ ἐπιτυχῶς.

mалlem, πρτ. ὑποτ. τοῦ ῥ. male.

malo, malūi, inalle (mage [= magis] + volo), μᾶλλον θέλω,

προτιμῶ.

mālum, i, οὖ., τὸ κακόν, τὸ δεινόν.

malum externum ὁ (πλήρης δεινῶν) ἐξωτερικὸς πόλεμος Hm 2,1. Πληθ. mala, ōrum, οὖ., ἡ δεινὴ θέσις Hm 2,3.

manceps, cīpis, ἀ., (ὁ ἀγοράζων ἐν δημοπρασίᾳ τὰ δημόσια τέλη). 2)

nullus rei manceps οὐδενὸς πράγματος (οὐδεμιᾶς ἐπιχειρήσεως)

ἐργολήπτης, ἐργολάβος, (μισθωτής, ἐνοικιαστής).

mando (ἐκ τοῦ manus καὶ do), 1. παραγγέλλω, ἐντέλλομαι, ἐμ-

πιστεύομαι εἰς τὴν φροντίδα τινός.

mānō, nsi, nsum, 2. μένω, παραμένω.

mansi, id. maneo.

manus, ūs, χεῖρ id. do. 2) δύναμις, στρατὸς Hm 4,3.

mare, is, οὖ., θάλασσα. et terrā et marī καὶ κατὰ γῆν (κατὰ ξηρὰν)

καὶ κατὰ θάλασσαν. 2) mare (=fretum) Hm 4,1.

maritimus, παραθαλάσσιος. 2) θαλάσσιος A 6,1.

mater, tris, μήτηρ.

matrimonium, īi, οὖ., γάμος, συνουκίσιον.

matūrē, ἐπίρρ., προώρως.

maximus, id. magnus.

medicīna, ae, φάρμακον, ἱατρικόν.

medicus, i, ἀ., ἱατρός.

medimnus, i, ἀ., μέδιμνος (μέτρον ἀττικόν). Γεν. πληθ. medimnum.

Ὁ ἀττικὸς μέδιμνος ἦτο (=6 modii) περίπου λίτραι 52, 53.

mediocris, e, μέτριος, μέσος A13,3. 2) μτφρ. μέτριος, μικρός, ὀλίγος A 13,4.

meditor, 1. (πρβλ. (μέδ-ομαι), ἀποθ. διανοοῦμαι (σχεδιάζω)).

mēmōr, ōris, μνήμων.
 memoria, ae, (μνήμη). 2) φήμη, διήγησις, διὰδοσις Hn 8,2.3) μνήμη, (οἱ ἐπιγιγνόμενοι) Hn 13,3.
 mendacium, īi, οὐ., ψῦδος.
 mens, mentis, νοῦς, διάνοια, φρόνημα.
 mensis, is, ἄ., μῆν. in singulos menses καθ' ἑκάστον μῆνα, μηνιαίως.
 mensūra, ae, μέτρον, τὸ μετρεῖν.
 mentio, ōnis, μνεῖα. mentione facta μνεῖας γενομένης.
 mercennarius, μισθοφορικός.
 merēo, īi, ītum, 2. (ἄξιός εἰμι). 2) primum stipendium mereo τοῦ πρώτου (στρατιωτικοῦ) μισθοῦ εἶμαι ἄξιός, τελῶ (κάμνω) τὴν πρώτην στρατείαν.
 merītō, ἐπίρρ. δικαίως.
 -met, μόρ. ἐγγλιτ. γε ἰδ. egomet.
 metior, mensus sum, 4. ἀποθ. μετρῶ.
 meus, ἐμός.*
 mihi, δοτ. τοῦ ego.
 mīgro, 1. (μετοικῶ). 2) ex vitā μετοικῶ ἐκ τοῦ βίου, μεταλλάττω τὸν βίον (ἀποθνήσκω).
 miles, lītis, ἄ., στρατιώτης.
 mille, ἄκλ., χιλιάς, χίλιοι. Πληθυντ. milia passuum trecenta χιλιάδες βημάτων τριακόσια.
 mīnor, ἄ., καὶ θ., mīnus οὐ. (γεν. minōris συγκρ. τοῦ parvus), μικρότερος. minor quinque et viginti annis natus (ἰδ. nascor)

ἥσσω τῶν πέντε καὶ εἴκοσιν ἐτῶν γεγονώς, νεώτερος τῶν 25 ἐτῶν, μόλις εἰκοσιπενταετής.
 mīnus, συγκρ. ἐπίρρ., ἦττον, ὀλιγώτερον. minus robustus=non robustus ὅχι τόσον ἰσχυρός, ὀλίγον ἰσχυρός.
 mīror, 1. ἀποθ. θαυμάζω, ἐκπλήττομαι, μετ' ἐκπλήξεως ἀναζητῶ.
 mīsi, ἰδ. mitto.
 mitto, mīsi, missum, 3. πέμπω, στέλλω, γράφω ἐπιστολήν, ἐπιστέλλω A 16,3. 20,1.
 moderatīo, ōnis, μετριασμός, ἡ (ἐν τῇ βιοτικῇ οἰκονομίᾳ) μετριότης, περιορισμός.
 modīcus, μέτριος, (ὅσον πρέπει).
 modīus, īi, ἄ., μόδιος (μέτρον σιτηρῶν, περίπου 8,754 λίτρας=1/6 τοῦ ἀττικοῦ μεδίου). Γεν. πληθ. (ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ) modium.
 mōdō, ἐπίρρ., μόνον. modo-modo ὅτε μὲν-ὅτε δέ. non modo... sed etiam οὐ μόνον ἀλλὰ καὶ.
 mōdus, i, ἄ., τρόπος 2) modus mensurae τὸ μέτρον (τοῦτο) τοῦ μετρεῖν (ἦτοι οἱ 6 μόδιοι) A 2,6.
 mons, montis, ἄ., ὄρος.
 monumentum, i, οὐ., (μνημεῖον). 2) τάφος (=sepulcrum).
 morbus, i., ἄ., νόσος. morbus oculorum νόσημα, νόσος τῶν ὀφθαλμῶν, ὀφθαλμία.
 mōrior, mortūus sum, mōri, 3. ἀποθ. ἀποθνήσκω.
 mōror, 1. ἀποθ., διατρίβω. cum diu

tius morarētur ἐπειδὴ μακρότερον (χρόνον ἢ ὁσον νόμος ἐπέτρεπε) διέτριβε. 2) λαμβάνω, καταλαμβάνω (θέσιν) ἐπὶ στρατηγῶν Hn 5,1. 3) διατρέβω (ἐπὶ τόπου) A 20,1.

mors, mortis, θάνατος.

mos, moris, ἀ., ἔθος A 6,2. 2) πληθ. (ἡθικῶς) ὁ χαρακτήρ, τὸ ἦθος C 3,5. A 5,3. 14,2. 19,1. 3) τὰ ἦθη (τοῦ ἔθνους ἢ τῆς χώρας) Hm 3,3. τὰ ἦθη (τῶν προγόνων) A 18,1.

multiplīco, 1. (πολλαπλασιάζω) 2) multiplicandis (ἀφαιρ.) usūris διὰ πολλαπλασιασμοῦ (ἐπισωρεύσεως) τόκων, ἐπισωρεύσει τόκων (ὥστε οὔτοι νὰ αὐξάνουν τὸ χρέος).

multitūdo, īnis, πληθὺς, πληθός, σμῆνος (κοπάδι).

multō, ἐπίρρ., πολλῶ, πολύ.

multus, πολὺς Hn 1,2. 5,3. 2) πολὺς, ὑπερβολικὸς A 13,5. 3) οὐσ. multa, ὄrum, οὐ., πολλὰ Hn 2,3. 4) πολὺς, μέγας C 3,4.

munditīa, ae, (καθαριότης). 2) κομψότης, (ἀπλότης μετὰ καλαισθησίας).

municipīum, īi, οὐ., ἰσοτελής πόλις. Πόλις ἐκτὸς τῆς 'Ρώμης κειμένη, ἰδίᾳ ἐν τῇ 'Ιταλίᾳ κατ' ἰδίους νόμους καὶ ὑπὸ ἰδίους ἄρχοντας κυβερνωμένη. Οἱ πολῖται ταύτης εἶχον τὰ δικαιώματα τοῦ ῥωμαίου πολίτου.

munīo, īvi, ītum, 4. (ὀχυρῶ). 2) itinera (τεχνικὸς ὅρος) = κατασκευάζω (ἀνοίγω), χαράττω ὁδούς (πρὸς δίοδον τοῦ στρατοῦ).

munus, ěris, οὐ., λειτουργία, (καθῆκον). 2) δῶρον, δωρεὰ Hn 7,3. 12,3. 3) munus fortunae εὐνοια τύχης, ἀγαθὴ τύχη.

murus, ī, ἀ., (τοιχός). 2) muri (πληθ.) τὰ τεῖχη τῆς πόλ. τεῖχισμα. mutatīo, ōnis, μεταβολή. rei publicae μεταβολή τῆς πολιτείας, πολιτικὴ ἀναστάσις (ταραχή). mūto, 1. μεταβάλλω, ἀλλάσσω.

N

nactus, īd. nanciscor.

nam, σύνδ., διότι.

namque, σύνδ., διότι.

nanciscor, nactus sum, nancisci 3. ἀποθ. λαγχάνω. sorte provinciam nactus Hispaniam κλήρω (ὥς) ἐπαρχίαν λαχὼν (ἀφοῦ ἔλαβε) τὴν 'Ισπανίαν. 2) morbum περιπίπτω εἰς νόσον (πρβλ. τὸ ἡμέτερον: ποῦ τὴν πέτυχα τὴν ἀρρώστια).

narro, 1. διηγούμαι.

nāscor, nātus sum, nāsci, 2. ἀποθ. ex aliquo γεννῶμαι ἐκ τινος. natus Drusillā (ἀφαιρ. = Drusillae filius) ὁ ἐκ τῆς Δρουσίλλης natus γερονώς. domi natus οἰκαγενής.

natīo, ōnis, ἔθνος.

naturā, ae, φύσις A 22,2. 2) χα-
ρακτήρ, φύσις, φυσική κλίσις, τὸ
φυσικὸν A 5,1. 17,3.

natus, ιδ. nascor.

naufragium, ιι, οὖ., ναυάγιον.

nauticus, ναυτικός, castra nau-
tica, τὸ ὁρμητήριον τῶν νεῶν,
νεώριον (σταθμὸς τῶν πλοίων,
ὅστις ἀποτελεῖτο ἀπὸ ὀχυρώσεων
μετὰ φρουρᾶς πρὸς φύλαξιν τῶν
νεωλοκουμένων πλοίων).

navālis, e, ναυτικός proelium na-
vale ναυμαχία.

navis, is, ναῦς.

nē, (ἐπίρρ.). 2) σύνδ., ἴνα μή, ὅ-
πως μή.

-nē, μόρ. ἐγκλιτ., εἰ, ἄν...

nēc ἢ nēque, σύνδ., οὔτε, μήτε, καὶ
οὐ, καὶ μή, καὶ δέν, καὶ νὰ μή.

necesse, ἄκλ., necesse est δεῖ,
ἀνάγκη εἶναι.

necessitudo, īnis, (ἀνάγκη). 2)
σύνδεσμος (ὑπηρεσιακός). C 1,3.

Οἱ ταμίαι ἦσαν συνημμένοι πρὸς
τοὺς ἀρχηγούς, ὅφ' οὓς ὁ κληρὸς
(=sors, τ.ἔ. ἡ τοῦ θεοῦ κρίσις)
εἶχεν αὐτοὺς ὑπηγμένους δι' ἀρ-
ρήκτου ἡθικοῦ δεσμοῦ. Ὁ δεσμὸς
οὗτος οὐδὲν διέφερεν ἐκείνου, ὁ
ὅποῖος συνέδεε τὰ τέκνα πρὸς
τοὺς γονεῖς. Διὰ τοῦτο ἡ τοιαύτη
σχέσις, καθὼς ἡ συγγενική, ἐκα-
λεῖτο necessitudo. 3) οἰκειότης,
στενὸς δεσμὸς ἡ σχέσις μεταξὺ
συγγενῶν, δεσμοὶ συγγενείας A
19,4.

nefās (nē καὶ fās), (μόνον κατ' ὀ-
νομ. καὶ αἰτ.) τὸ ἀνόσιον, πᾶν
ὅ,τι ἀπαγορεύει ὁ θεὸς καὶ ὁ φυ-
σικὸς νόμος, ἱεροσυλία ιδ. duco
ἐν τέλει.

nēgo, 1. ἀρνοῦμαι Hn 12,3. λέγω
ὅτι δέν... Hm 1,5.

negōtium, ιι nec καὶ otium),
ἀσχολία, ἔργον, ὑπόθεσις.

nēmō, γεν. nullius, δοτ. nemini,
αἰτ. neminem, ἀφαιρ. nullo (ἐκ
τοῦ nē καὶ hēmō [=homo]),
οὐδεὶς A 6,3. 2) ἐπιθετικῶς =
nullus A 19,3.

neptis, is, ἐγγόνη.

neque, ιδ. nec. 2) neque multo
post οὐ πολλῷ ὕστερον, μετ' οὐ
πολύ.

neuter(nē-ūter), neutra, neutrum
οὐδέτερος. in neutram partem,
εἰς οὐδέτερον μέρος (δηλ. οὔτε
πάρα πολύ, οὔτε πολὺ ὀλίγον)
ιδ. conspicio.

nihil, (γεν. nullius rei, δοτ. nulli
rei, ἀφαιρ. nullā re), οὐδέν.

nihil, ἐπίρρ., κατ' οὐδέν A 21,5.

nihilō, ἐπίρρ., (κυρ. ἀφαιρ. τοῦ
nihilum, i, οὖ., οὐδέν). nihilo
setius οὐδὲν ἤττον.

ni-si, σύνδ. εἰμή, ἐὰν μή (=si non).
nego nisi (=dico non. . . nisi) λέ-
γω ὅτι δέν. . . ἐὰν μή, λέγω ὅτι τό-
τε μόνον. . . ἐὰν.

nobilis, e, (γνωστός [ἐκ τοῦ no-
sco]). 2) οὐσ. πληθ. nobiles, ἴμ
ἀ., οἱ εὐγενεῖς. Οὕτως ἐκαλοῦντο ἐν

ῥώμη ἐκείνοι, ὧν οἱ πρόγονοι
ἤρξαν ἀνωτέρας ἀρχάς C 2,3. 3)
ὀνομαστός. nobilis feror φέρομαι,
θεωροῦμαι (ὧν νέος) διακεκριμέ-
νος A 3,2.

nocendus, ἰδ. noceo.

nocēo, cui,—, 2. (μετὰ δοτ.) βλά-
πτω.

noctū, ἐπίρρ., νύκτωρ, (ἐν καιρῷ)
νυκτός.

nōlo (ἐκ τοῦ ne-vōlo), nolūi, nol-
le (ἀνώμ.), δέν θέλω.

nomen, ἱnis, οὔ., ὄνομα. sine no-
minibus ἄνευ ὀνομάτων, (ἔνευ
δηλώσεως ἐκάστωτε τοῦ ὀνόμα-
τος). suo nomine ἰδ. suus.

nomīno, 1. ὀνομάζω.

nōn, οὔ., οὐκ, ὅχι, δέν.

nonaginta, ἀριθμ., ἐνενηήκοντα.

nonnihil, ἔστιν ὅ τι, τί. nonnihil
tempōris τί χρόνου, χρόνον τινά.
οὐσ. nonnulli, ὀrum, ἀ., τινές.

nōnus, ἕνατος.

notitiā, ae, γνῶσις, γνωριμία.

nōto, 1. σημειῶ, ἀναγράφω C 3,4.
A 18,2. ἀναφέρω, μνημονεύω A 18,3.
novem, ἑννάς.

novus, νέος.

nox, noctis, νύξ.

nūbo, psi, ptum, 3. (καλύπτω διὰ
πέπλου), 2) ἐπὶ γυναικός alieui
λαμβάνω τινά σύζυγον (ὑπανδρεύ-
ομαι).

nullus, (γεν. nullius, δοτ. nulli,
κλπ) οὐδείς C 2,4. A 6,3. 14,3.
18,2. 2) οὐσ. οὐδείς Hn 5,1.

num, (μόρ. ἐρωτημ.), εἰ, ἄν...
numērus, i, ἀ., ἀριθμός A 12,4.

2) δύναμις Hn 2,1.

numquam, ἐπίρρ., οὐδέποτε.

nunc, ἐπίρρ., νῦν, τώρα.

nuntiō, 1. (ἀν)αγγέλλω.

nuptiae, ārum, μόνον κατὰ πληθ.
(ἐκ τοῦ nubo), γάμος.

nūpta, μτχ. ἰδ. nubo.

O

ob, πρόθ. μετ' αἰτ. διὰ + αἰτ., ἔ-
νεκα.

ob-dūco, 3. (προσάγω). 2) ob-
ductā nocte (ἐνν. caelo) ἐξα-
πλωθείσης τῆς νυκτός (ἐπὶ τοῦ
οὐρανοῦ), νυκτός ἐπιγενομένης, ὑ-
πὸ τὸ σκότος τῆς νυκτός, (ἐν νυ-
κτὶ σκοτεινῇ).

obductus, ἰδ. obduco.

obiēcī, ἰδ. obicio.

obiēcīo (πρόφ. objiecio), ob καὶ
jācio), iēcī, iectum, 3. (προβάλλ-
ω). 2) me ἀντεπεξέρχομαι, ἀντι-
τάσσομαι. 3) obicior ἀντιτάσσο-
μαι: quo repentinō visu obiecto
οὔ (= τοῦτου δέ) τοῦ ἀπροσδο-
κῆτου θεάματος ἀντιταχθέντος, διὰ
τῆς ἀντιτάξεως τοῦ αἵφνιδίου τοῦ-
του φαινομένου.

obītus, ūs, ἀ., (ob+eo), θάνατος.

ob-sēcro (ob καὶ sacro), 1. ἐξορ-
κίζω, ἱκετεύω ἰδ. oro.

ob-sēquor, 3. ἀποθετ. (ἐπομαι).
2) studiis (δοτ.)=εἶμαι (ψυχῇ
καὶ σώματι) ἀφιερωμένος εἰς

τὰς μελέτας, ἐπιδίδομαι.

observantia, ae, (λεπτή εὐλάβεια).

μετὰ σεβασμοῦ συμπεριφορά, ἐπιφυλακτικότης (ἀποχή ἀπὸ πάσης πολιτικῆς καὶ διοικητικῆς θέσεως).

obses, obsidis, ἄ., ὁμηρος.

ob-sidēo (ob καὶ sēdeo), sēdi, sessum, 2. πολιορκῶ.

obstinatō, ōnis, ἰσχυρογνωμοσύνη taciturnā obstinatione διὰ τῆς σιωπῆς ἰσχυρογνωμοσύνης, διὰ τῆς ἐπιμόνου σιωπῆς.

obtestatō, ōnis (ἐπιμαρτυρία).

obtestationes patris οἱ τοῦ πατρὸς ἐξορκισμοί, (αἱ θεαμαί) ἱκεσίαι (παρακλήσεις) τοῦ πατρὸς.

obtīgi, ἰδ. obtingo.

ob-tīnēo (ob καὶ tēnēo), tinūi, tentum 2. κατέχω, καταλαμβάνω A 6,4. 2) διατηρῶ A 1,1.

ob-tingo (ob καὶ tango), tīgi,—, 3. (ἐφάπτομαι). 3) τυγχάνω τινί, κλήρω δίδομαι.

obtrecatō, ōnis, (κακοήθης) ἄμιλλα, κακεντρεχῆς ἀνταγωνισμός.

obvīam, (ἐπίρρ. εἰς ὑπάντησιν). 2) obvīam venio ἀντεπεξέρχομαι, ἀντιτάσσομαι ἰδ. καὶ venio.

occasō, ōnis, εὐκαιρία.

oc-cīdo (ob καὶ caedo κόπτω), cīdi, cīsum, 3. ἀποκτείνω (ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης). Hamileāre occīso τοῦ Ἀμίλλα φονευθέντος, μετὰ τὸν φόνον τοῦ Ἀμίλλα.

occupatō, onis, ἀσχολία, ἐνασχόλησις.

oc-cūpo (ob-cāpio), 1. κατέχω. sum occupatus in apparando (ἐνν. bellum ἢ copias) εἶμαι ἀπησχολημένος περὶ τὸ παρασκευάζειν (τὸν πόλεμον ἢ τὰς πολεμικὰς δυνάμεις), περὶ τὴν πολεμικὴν παρασκευήν. occupo saltūs, exītūs (αἰτ. πληθ.) κατέχω, καταλαμβάνω τὴν κλεισώρειαν, τὰς ἐξόδους.

octoginta, ὀγδοήκοντα.

ocūlus, i, ἄ., ὀφθαλμός.

odīum, īi, οὐ., μῖσος. odium paternum τὸ (παρὰ) τοῦ πατρὸς κληρονομικὸν μῖσος.

of-fendo, ndi, nsum, 3. προσκρούω, (πειράζω).

offensō, ōnis, σύγκρουσις, δυσσέσκησις, δυσσέστησις.

officiūm, īi, οὐ., 1) (προθυμία εἰς τὸ ἐξυπηρετεῖν), ἐξυπηρετικότης, καλωσύνη A 2,6. 2) ἐφεςις τοῦ ποιῆσαι τὸ καθήκον, συναίσθησις ἢ ἐπίγνωσις τοῦ καθήκοντος, καθήκον A 6,5.

o-mitto (ob καὶ mitto), 3. παραλείπω (ἐν τῇ διηγῇ).

omnis, e, πᾶς Hn 2,1. 9,2. 2) ὅλος, ὁλόκληρος Hn 3,1. 9,3. A 3,2. 14,3.

opēra, ae (ἐργασία, προσπάθεια).

2) cuius operā (ἀφαιρ.) οὗ τῇ ἐνεργείᾳ (παροτρύνει, ὑπαιτιότητι) Hn 7,3. 3) δρεῖσις, ὑπηρεσία C 1,1.

operīo, rūi, rtum, 4. καλύπτω, σκεπάζω.

opīnor, 1. ἀποθ. νομίζω.

oppīdum, i, οὔ., πόλις.

op-plēo, ēvi, ētum, 2. πληρῶ.
(γεμίζω).

opplētus, id. oppleo.

op-prīmo (ob καὶ prēmo), pressi,
pressum, 3 (καταπιέζω). 2) κα-
ταβάλλω, ἀφανίζω.

op-pugno (ἐντονώτερον τοῦ obsi-
dēo), 1. πολιορκῶ.

ops (ἐν τῷ ἐνικῷ ἀριθμῷ μόνον ἐν
τῇ γεν. opis, αἰτ. opem καὶ ἀφαιρ.
ope) πληθ. opes (γεν. opum),
δύναμις, ἰσχὺς Hn 10, 2. 2) βυή-
θεια Hn 1, 3. 3) χρηματικὰ μέσα,
περιουσία A 2, 3, 4.

optīmus (ὑπερθετ. τοῦ bonus),
ἀριστος, ἐξαίρετος, ἐξαισίος, ἐπι-
τιμωτάτος, ἐπιδεδιωτάτος.

oratiō, ōnis, λόγος, ὁμιλία (σύντο-
μος) A 22, 1. 2) λόγος γραπτὸς
C 3, 3.

orātor, ōris, ἄ., ῥήτωρ.

orbis, is, ἄ., (κύκλος). 2) orbis
terrārum ἡ οἰκουμένη.

ordīno, 1. κατατάσσω κατὰ χρο-
νολογικὴν σειρὰν (ἀντὶ ordīne
enumēro) ἐν (χρονολογικῇ) δια-
δοχῇ καταγράφω.

ordo, ordīnis, ἄ., τάξις A 18, 3. 2)
τάξις θέσις (ἐν τῇ κοινωνίᾳ) A 13,
6. ordo equester ἡ ἱππὰς τάξις, ἡ
τάξις τῶν ἱππέων, ἡ ἱππικὴ τάξις.

orīgo, gīnis, (γένεσις). Πληθ. O-
rigīnes «Ἀρχαῖ» C 3, 3. 3) γένος,
οἰκογένεια A 1, 1. 3) familia-

rum, γενεαλογία, γενεαλογικὸν δέν-
δρον A 18, 2.

orīor, ortus sum, orīri, 4. ἀποθ.
(ἀνατέλλω, προκύπτω), 2) orior
a + ἀφαιρ. (ἡ καὶ ἄνευ τῆς a προ-
θέσ.) κατάγομαι ἀπὸ... — notans
quis a quōque (=et a quo) or-
tus (ἐνν. e s s e t) quos honores
(cepisset) quibusque tempori-
bus cepisset (honores) ἀναφέρων
τίς [ἤτο] (πῶς ὠνομάζετο) [καὶ]
ἀπὸ ποίου κατήγετο, ποίας ἀρχάς
(τιμητικὰ ἀξιώματα) κατέλαβε καὶ
κατὰ ποίους χρόνους (πότε) κατέ-
λαβεν (αὐτὰς) A 18, 3.

oris, id. os.

ornātus, (κεκοσμημένος). 2) ἐξω-
πλισμένος, σεσαγμένος (μὲ πυργί-
σκον), μεθ' ὅλης τῆς σκευῆς του.
Hn 3, 4.

orno, 1. (κοσμῶ). 2) κλείζω, λαμ-
πρύνω.

oro, 1. δέομαι, παρακαλῶ. oro at-
que obsecro θερμῶς ἱκετεύω, (ἐ-
ξορκίζω) id. obsecro.

ortus, id. orior.

ōs, ōris, οὔ., (στόμα). 2) (φωνητι-
κὸν ἔργανον), προφορά.

oscūlor, 1. ἀποθ. (κατα)φιλῶ.

os-tendo, ndi, ntum, 3. (ἐπι)δει-
κνύω Hn 11, 2. 2) δηλῶ Hn 12, 5.

ostentatiō, ōnis, μεγαλαυχία, καύ-
χησις, ἐπίδειξις (μ α τ α ί α).

otīum, īi, οὔ., (ἀπραγμοσύνη). 2)
(ἡ μετὰ τὸν πόλεμον ἐπερχομένη
ἡσυχία) «ἀσφάλεια καὶ γαλήνη»
εἰρήνη (ἀντίθ. bellum).

P

paci, δοτ. τοῦ pax.

paene, ἐπίρρ., σχεδόν.

palam, ἐπίρρ., (φανερῶς), ἰδ. facio.

par, paris, ὅμοιος, ὁ αὐτός, ἴσος.

pari modo καθ' ὅμοιον τρόπον,

δηλ. (χρονολογικῶς) C 3,4. par

non sum ἴσος δὲν εἶμαι, (ἀριθμη-

τικῶς εἶμαι κατώτερος). par prin-

cipibus (δοτ.) ὅμοιος τοῖς μεγά-

λοις (τ.ἔ. ἐγνώριζε νὰ τηρῇ τὴν

ἐμπρέπουσαν στάσιν κατὰ τὰς σχέ-

σεις αὐτοῦ πρὸς τοὺς μεγάλους).

par... ac ὅμοιος... ἤ, ὅμοιος...

καί, ὁμοίως τινι... ..in pari peri-

culo sum εἶμαι ἐν μέσῳ (ἐν κατα-

στάσει) ὁμοίου κινδύνου Hm 2,1.

pārēō, rūi,—, 2. (φαίνομαι). 2)

ὕπακούω, πείθομαι.

pāro, 1. bellum παρασκευάζω πό-

λεμον, παρασκευάζομαι πρὸς πό-

λεμον.

pars, partis, μέρος, τμήμα A 2,3.

2) πλευρά Hn 12,3. 3) κόμμα A

2,2 partes Sullānae (Cinnānae)

ἡ μερίς, τὸ κόμμα τοῦ Σύλλα (τοῦ

Κίννα). partes optīmae τὸ ἀρι-

στοκρατικὸν (τ. ἔ. τὸ Συγκλητι-

κὸν) κόμμα, ἥτοι οἱ optimātes,

(γεν.) -ium.

parum, ἐπίρρ., ὀλίγον. non parum

ὄχι μικρόν, ἱκανῶς, ἀρκούντως.

passus, Hn 13,3. A 2,4. ἰδ. patior.

passus, ūs, ἀ., βῆμα (ῥωμ. βῆμα

=5 πόδες, δηλ. 1,48 μέτρον. Ἐ-

πομένως milia (οὐδ. πληθ. τοῦ

mille) passūum decem=χιλιάδες

βημάτων δέκα (=10 ῥωμ. μίλια),

δηλ. 14.800 μ., ἥτοι 15 περίπου

χιλιόμετρα.

patē-facio, 3. (ἐκ τοῦ pateo καὶ

facio ἀνεῶχθαι ποιῶ), ἀνοίγω.

loca τὰ δύσβατα μέρη κάμνω βα-

τά, προσιτά, ἀνοίγω δρόμους, ὁ-

δοποιῶ τὰ ἄβατα.

patefēci, ἰδ. patefacio.

patēo, tūi,—, 2. ἀναπέπταμαι. ho-

nores patent τὰ ἀξιώματα ἀ-

ναπέπτανται (εἶναι προσιτά), ἡ

πρὸς τὰς τιμὰς ἄγουσα εἶναι ἐ-

λευθέρη (ἀνοικτή).

pater, tris, ἀ., πατήρ. 2) πληθ. ὡς

τιμητικὴ προσωνομία τῶν συγ-

κλητικῶν (οἱ πατέρες τοῦ ἔθνους).

patres conscripti (=senatores)

[ἰδ. conscriptus]. pater familias

(familias εἶναι ἀρχαῖκός τύπος

τῆς γεν. ἐνικοῦ ἀντὶ familiae), ἀ.,

ὁ οἰκοδεσπότης, ὁ οἰκογενειάρχης.

paternus, πατρικός, τοῦ πατρός.

pātiōr, passus sum, pāti, 3. ἀποθ.

ὑποφέρω, ἀνέχομαι A 15,1. 2) ἐ-

πιτρέπω, (παρα)δέχομαι Hn 13,

3. A 2,4. 5.

patrīa, ae, πατρίς.

pāucus, (πρβλ. παῦ-ρος, σχεδὸν

μόνον κατὰ πληθ. ἀριθ.), ὀλίγοι

(τὸν ἀριθμὸν).

pāulum, ἐπίρρ., μικρόν, ὀλίγον. pau-

lum modo ὀλίγον μόνον.

pāx, pācis, (εἰρήνη). 2) σύναψις εἰρή-

νης, συνομολόγησις εἰρήνης A18,2.

pecuniā, ae, χρήματα, περιουσία.
pecuniōsus, πολυχρήματος, εὐκα-
τάστατος.

pedester, stris, stre, πεζικός, τῆς
ξηρᾶς.

pedisēquus, i, ἄ., (pes καὶ sequor)
ὁ ἀκόλουθος (δοῦλος ἀκολουθῶν ἢ
συνωδεύων τὸν κύριον ἐξερχόμε-
νον).

pello, pepŭli, pulsum, 3. ὠθῶ,
ἐξωθῶ. 2) τρέπω εἰς φυγὴν, ἀπο-
κρούω, νικῶ.

pendo, pependi, pensum, 3. (στα-
θμῶ, ζυγίζω). 2) πληρώνω.

pepŭli, ἰδ. pello.

per, πρόθ. μετ' αἰτιατ. διὰ (γεν.):
α) τοπικῶς Hn 4,2. per lumbos
κατὰ τὰ ἰσχία. β) πρὸς δῆλωσιν
τῆς αἰτίας: per senatum ἕνεκα
τῆς συγκλήτου, καλυψούσης (μὴ
ἐπιτρεπούσης) τῆς συγκλήτου.

peraeque, ἐπίρρ., πάνυ ἐξ ἴσου,
(πάνυ ὁμοίως), κατὰ κανόνα, κα-
νονικῶς.

per-āgo, 3. ἐπιτελῶ, φέρω εἰς πέ-
ρας. rebus peractis τῶν πραγμά-
των εἰς πέρας ἀχθέντων (μετὰ τὴν
διεξαγωγὴν τῶν ἐπιχειρήσεων).
propositum φέρω εἰς πέρας τὸν
σκοπὸν τὴν (ἀπόφασιν). consu-
latu peracto τῆς ὑπατείας περα-
τωθείσης (μετὰ τὴν λῆξιν τῆς ὑ-
πατείας).

perceptus, ἰδ. habeo.

per-cipio (per-cāpio), cēpi, cep-
tum, 3. (καταλαμβάνω). 2) γνω-

ρίζω, ἐκμανθάνω.

per-dūco, 3. (διάγω). 2) ἄγω Hn
4,3.

peregrinatio, ōnis, ἀποδημία, δια-
τριβὴ ἐν ξένῃ χώρᾳ.

per-ēo, īi, ītum, īre, ἀπόλλυμαι,
ἀποθνήσκω.

per-fugio, fūgi,—, 3. καταφεύγω.
perfunctus, ἰδ. perfungor.

per-fungor, functus sum, 3. ἀποθ-
(ἐπιτελῶ). 2) laboribus (ἀφαιρ.)
ὑφίσταμαι, ὑπομένω (π ε ρ ν ἄ ω)
μόχθους.

periculū, i, οῦ., κίνδυνος.

peritūrus, ἰδ. pereō.

perītus, ἔμπειρος.

per-mitto, 3. (ἀφίνω τινὰ ἢ δι-
έλθῃ). 2) rem arbitrio (δοτ.) κα-
ταλείπω τι εἰς τὴν κρίσιν (τι ὅς),
ἐξαρτῶ τι ἀπὸ τινος (προσώπου),
perpetūo, ἐπίρρ., διηνεκῶς, ἀδια-
λείπτως, καθ' ὅλον τὸν βίον.

perpetūus, (διηνεκῆς), ὅλος C 1,3.
2) odium perpetuum μῖστος διαρ-
κές, ἀδιάλειπτον, ἄσβεστον Hm
4,3.

per-scribo, 3. γράφω, ἱστορῶ (λ ε-
π τ ο μ ε ρ ῶ ς, δ ι ε ξ ο δ ι κ ῶ ς,
ἀ κ ρ ι β ῶ ς).

persecūtus, ἰδ. persēquor.

per-sēquor, 3. ἀποθ. διώκω ἀκα-
ταπαύστως, ἀγωνίζομαι διηνεκῶς
Hm 1,4. 2) (ἐνν. scripturā γρα-
φῇ) ἐκθέτω, ἐγγράφως (κατὰ χρο-
νολογικὴν σειρὰν) περιγράφω, πρα-
γματεύομαι C 3,4.

per-suādeo, āsi, āsum, 2. πείθω.
persuasēram, ιδ. persuadeo.

(pertaedet), pertaesum est, 2.
ἀπρόσ. (κόρος ὑπάρχει). 2) ne-
gotii suscepti κόρος, ἀηδία, ἀ-
νία (βαρεμός) ἔλαβέ με τοῦ ἀνα-
ληφθέντος (ὑπ' ἐμοῦ) ἔργου, ἐγ-
καταλείπω ἐξ ἀνίας τὸ ἀναληφθὲν
ἔργον.

per-terrēo, rūi, rītum, 2. κατα-
πλήττω.

perterritus, ιδ. perterreo.

pertinacia, ae, τὸ ἐπίμονον, ἐπι-
μονή.

pertinēo (per-tēneo), tinūi, (ten-
tum), 2. (διατείνω). 2) συνεισφέ-
ρω, συντελῶ, ἀφορῶ, ἀποσκοπῶ.

per-tuībo, 1. ταράττω, εἰς ταραχὴν
φέρω, εἰς ταραχὴν ἐμβάλλω.

per-vēnio, 4. ἀφικνοῦμαι, perve-
nio ad desperationem περιέρχο-
μαι (φθάνω) εἰς ἀπελπισμόν, ἀ-
ἀπελπίζω (ἀπελπίζομαι).

per-vertō, 3. (ἀναστρέφω). 2) per-
vertō mōres διαστρέφω, δια-
φθείρω τὰ ἥθη.

petiērim = petiverim, ιδ. peto.

pēto, īvi καὶ īi, ītum, 3. (ὄρμῶ,
πρβλ. πέτομαι), ἐπιφέρομαι 2) pe-
to ut παρακαλῶ νά... 3) Etruriam
διευθύνομαι εἰς 'Ε. Hn 4,2. 4)
honores θηρεύω τὰ ἀξιώματα sa-
lutem fugā ζητῶ τὴν σωτηρίαν
διὰ τῆς φυγῆς. 5) petor καταζη-
τοῦμαι.

pietas, ātis, (εὐσέβεια, αἵσθημα
ἀγάπης καὶ σεβασμοῦ πρὸς πάν-

τας εἰς οὓς τοῦτο ὀφείλεται, ἤτοι:
πρὸς θεούς, πατρίδα, γονεῖς καὶ
στενοὺς συγγενεῖς.). 2) σεβασμός,
εὐσέβεια, ἡ πρὸς τοὺς συγγενεῖς
ἀγάπη A 5,1. ἡ πρὸς τοὺς γονεῖς
ἀγάπη A 17,1.

plebes, ēi, ὁ λαὸς (ὡς τάξις, ἐν
ἀντιθέσει πρὸς τοὺς πατρικίους
καὶ τὴν σύγκλητον) ιδ. tribunus-
plerīque, pleraeque, plerāque, οἱ
πολλοί, ἡ πλειονότης.

plerumque, ἐπίρρ., ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖ-
στον, κατὰ μέγιστον μέρος.

plumbum, i, οὖ., μόλυβδος.

plurīmus, ὑπερθ. (τοῦ plus) πλεῖ-
στος.

plūs, plūris, (συγκρ. τοῦ multus)
πλείων, πλέον. plures (ἀρσ. ar-
mati μέγας ἀριθμὸς ὀπλισμένων.
2) plus ὡς οὖσ. οὐδέτ. (μετὰ
γεν.): plus salis πλέον κομψότη-
τος, περισσοτέρα κομψότης. 3) ὡς
ἐπίρρ., πλέον.

poena, ae, ποινή.

Poenus καὶ συνήθ. πληθ. Poeni,
ōrum, καὶ ἐπίθετον Poenicus,
(ιδὲ Πίνακα ἱστορ. καὶ γεωγραφ.)
ἀντὶ Punīcus = Karthaginiensis
(πρβλ. poena [ποινή] — pūnio,
moenia—mūnio).

poēta, ae, ἀ., ποιητής.

poētice, ēs, (αἰτ.-en), (ἐλληνικὴ
καὶ ῥωμαϊκὴ) ποίησις.

poēticeus, ποιητικὸς, ἀφορῶν (εἰς..).

pol-licēor, cītus sum, 2. ἀποθετ.
ὑπισχνοῦμαι, δίδω ὑπόσχεσιν.

pompa, ae, πομπή. pompa funē-
ris πομπή κηδείας, μεγαλοπρεπής
κηδεία (ἀκολουθία ταφῆς).

pōno, posūi, positum 3. (τίθη-
μι). 2) principem (τάττω τινά)
ἀρχηγόν (ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ στρα-
τοῦ). pono castra στρατοπεδεύω.
pono statuam ἰδρύω, ἀνεγείρω
ἀνδριάντα.

popŭlus, i, ἄ., λαός, δῆμος.

porto, 1. κομίζω (κουβαλῶ).

possessio, ōnis, κτήσις (ιδίᾳ κτῆ-
σις ἀκινήτου), κτῆμα.

possem, πρτ. ὑποτακτ. τοῦ pos-
sum.

possum, potŭi, posse, δύναμι.
ut omnes honores quos pos-
sent (ἐνν. h a b ē r e) haberent
ὥστε νὰ ἐπιδιψιλεύσωσι πάσας
τάς τιμὰς, ἃς ἡδύναντο νὰ (ἐπιδι-
ψιλεύσωσιν).

post, πρῶθ. μετ' αἰτ., μετὰ + αἰτ.

2) ἐπίρρ., ἔπειτα. multo post
πολλῶ (πολὺ) ὕστερον.

postēa, ἐπίρρ., ὕστερον, μετὰ ταῦτα.

posteaquam, σύνδ. ἀφοῦ = post-
quam.

postērus, ὕστερος, ὕστεραῖος.

postquam, σύνδ. μετὰ πρkm. ὀρίστ.
ὥς, ἀφοῦ. 2) μετὰ ὑπερσυντ.

ὀρίστ. ὕστερον ἢ, ἐξ οὗ, ἀφ' οὗ.

postŭlo, 1. ἀπαιτῶ, ζητῶ τι Hn
2,4. 2) ἀπαιτῶ (μετ' αἰτ. καὶ
ἀπεμφ.) Hn 12,3.

posuēro, ἰδ. pono.

potens, ntis (δυνάμενος). 2) ὑ-

περθ. potentissimus μέγα ду-
νάμενος, μεγίστην ἐπιρροὴν ἔχων
(ἀσκῶν).

potentiā, ae, ἰσχὺς (προσωπικὴ
ἐπιρροή ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν
ἰσχὺν τῶν νόμων), αὐθαίρεσία.

potēram, πρτ. ὀρίστ. τοῦ possum

potestas, ātis, δύναμις, ἰσχὺς A

4,1. 2) ἐξουσία (τοῦ τιμητοῦ) C

2,3. 3) sum in potestate meā

εἶμαι αὐτεξούσιος, δὲν ἐξαρτῶμαι

ἀπὸ ἄλλου. alicui potestatem

sui facere παρέχω λαβὴν τοῦ ἐαυ-

τοῦ μου πρὸς τινά, ἀφίνω τὸν ἐαυ-

τόν μου ἐκτεθειμένον, ὥστε νὰ συλ-

ληφθῇ ὑπὸ τινος (ὡς αἰχμάλωτος).

potŭus, ἐπίρρ. συγκρ. μᾶλλον ὑπερθ.

potissimum μάλιστα, κατὰ προ-

τίμησιν, κατὰ πρῶτον Hn 11,6.

ἀκριβῶς, κατ' ἐξοχὴν A 3,3.

potuēro, ἰδ. possum.

potuisse, πρkm. ἀπεμφ. τοῦ ῥ.

possum.

praeŭeo (prae καὶ hābeo), būi,

bŭtum, 2. (παρέχω). 2) me eā-

dem diligentia (ἀφαιρ.) δεικνύω

ὁμοίαν περίσκεψιν (κατὰ λέξιν :

παρέχω ἑμαυτὸν ὁμοίας περισκέ-

ψεως).

praeceptum, i, οὖ., διδασκαλία.

δόγμα A 17,3. 2) διαταγή, ἐτο-

λή. praecepto (ἀφαιρ.) μετὰ γυναι-

κατὰ διαταγὴν (τινος) Hn 11,4.

prae-cŭpio (prae καὶ cāpio) προ-

λαμβάνω. 2) ut διατάσσω... νά.

prae-cŭpie, ἐπίρρ., ὅπως ἰδιαιτέρως,

ἐξαίρετως.

prae-dīco, 3. προλέγω A 16,4.

prae-dīco, 1. ἀναφέρω, μνημονεύω A 13,7.

praedīum, īi, οὐ., κτήμα, γαιοκτησία.

praesese, īd. praesum.

praefectūra, ae, ἀξίωμα ἐν τῷ στρατῷ προερχόμενον ἐν τῇ διοικήσει ῥωμαϊκῆς ἐπαρχίας ὑπὸ ἀνθυπάτου ἢ στρατηγού εἰς ῥωμ. ἱππεῖς, διοικήσεις, ὑπαρχία.

praefectus, i, ἀ., ἐπιτηρητής, ἐπόπτης (ἐν Καρχηδόνι). Ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸν censor ἐν Ῥώμῃ.

praefūi, īd. praesum.

praemīum, īi, οὐ., βραβεῖον, ἀνταμοιβή.

praes, praedis, ἀ., (ἡ ὑπὲρ ἐργολήπτου τινὸς παρὰ τρίτου διδομένη εἰς τὸ δημόσιον ἐγγύησις). 2) ὁ (ἀξιόχρεως) ἐγγυητής.

prae-scribo, 3. (προγράφω). 2) ἐκ τῶν προτέρων παραγγέλλω, προδιαγράφω, διατάσσω.

praesens, ntis, παρῶν īd. praesum.

praesidīum, īi, οὐ., (φρουρά, στρατός). 2) πληθ.= castra náutica.

praestitisse, īd. praesto.

prae-sto, stīti, stītum, 1. ὑπερβάλλω, ὑπερτερῶ, ὑπερβαίνω Hn 1,2. A 3,3. 18,5. 2) ἐκτελῶ, πραγματοποιῶ, ἐκπληρῶ A 15,1.

prae-sum, fūi, esse (προτίσταμαι). 2) ἀναλαμβάνω διοίκησιν, διοικῶ

praesese coepit (praefuit ἤρξε).

3) potestati προτίσταμαι ἐξουσίας.

διευθύνω (διοικῶ) ἀρχήν, ἀξίωμα.

praeter, πρόθ. μετ' αἰτ., πλήν, ἐκτός

Hn 3,4. A 14,3. 2) παρὰ+αἰτ.

Hn 12,5. 3) κατ' ἐξαίρεσιν, ἐκτός

A 1,3. 2,4.

praeter-ēā, ἐπίρρ., ἐκτός τούτων,

πρὸς τούτοις, πλήν τούτου.

praeter-ēo, īi, ītum, īre, παρέρχομαι. 2)

ἀφίνω ἀμνημόνευτον.

praeterībo, īd. praetereo.

praeterquam, ἐπίρρ., ἐκτός, πλήν.

praeterquam quod ἐκτός ὅτι.

praetor, ōris, ἀ., (πραίτωρ), στρατηγός

(τὸ ὕπατον πολιτικὸν ἀξίωμα ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ).

praetūra, ae, στρατηγία.

prēces, γεν. precum (κατὰ πληθ.)

δέησις, παράκλησις.

prēmo, pressi, pressum, 3. (πιέζω),

καταδιώκω (πεισματωδῶς),

πρόσκειμαι. 2) premor valetudīne

κατατρύχομαι ὑπὸ τῆς ἀσθενείας,

(παλεύω μὲ τὴν ἀρρώστια).

pretīum, īi, οὐ., (τιμή). 2) ἀργύριον,

χρήματα.

(prex), īd. preces.

prīdīē, ἐπίρρ., τῇ προτεραίᾳ. pri-

die Kal(endas) Aprīles τῇ προ-

τεραίᾳ τῶν καλαινδῶν τοῦ Ἀπρι-

λίου (τῇ 31ῃ Μαρτίου).

prīmo, ἐπίρρ., πρῶτον, κατ' ἀρχάς.

prīmum = primo, ὁ ἰδῆ.

prīmus, πρῶτος.

prīnceps, cīpis, ἀ., (ἄρχων), πρῶ-

τος Hm 3,3. 2) ἀρχηγός, ἐπὶ κεφαλῆς Hn 2,6. ἡγεμὼν A 20,5. 3) μέγας, σπουδαῖος, διακεκριμένος A 17,3.) πληθ. principes οἱ πρόκριτοι (πολιῖται), οἱ μεγάλοι Hn 9,3. A 3,1. 4) principes οἱ πρωτεύοντες, οἱ μεγάλοι πολιτικοὶ ἄνδρες A 16,4. 19,2.

principātūs, ūs, ἀ., ἡ πρώτη τάξις, τὰ πρωτεῖα A 5,4. (κυρίως ἐν τῷ δημοσίῳ βίῳ) C 2,2.

prior, ἀ., καὶ θ., prius, οὖ. (γεν.

priōris) συγκρ. πρότερος.

pristīnus, πρότερος.

prius, ἐπίρρ. συγκρ., πρότερον.

priusquam, σύνδ., πρὶν ἢ, πρὶν.

privātus, i, ἀ., ὁ ἰδιώτης (ἔνευ δημοσίου ὑπουργήματος).

privignus, i, ἀ., ὁ πρόγονος, (ὁ π ρ ο γ ο ν ὁ ς).

pro, πρόθ. μετ' ἀφαιρ.: κατὰ + αἰτιατ. πρὸς + αἰτιατ. ἐν σχέσει πρὸς. . .

probabilis, e, (εὐλογος, πιθανός).

2) δόκιμος.

probo, 1. (δοκιμάζω). 2) ἐπιδοκιμάζω, ἐγκρίνω.

procuratīo, ōnis, (ἐπιμέλεια). 2) διοίκησις, δημοσία ὑπηρεσία.

pro-cūro, 1. negotia φροντίζω περὶ τῶν ὑποθέσεων.

prodītus, id. prodo.

pro-do, dīdi, dītum, 3. (προσφέρω) 2. memoriae (δοτ.) παραδίδω τι τῇ μνήμῃ (τῇ ἱστορίᾳ, τοῖς ἐπιγιγνομένοις). memoria pro-

dita est εἰδησις διεδόθη.

pro-dūco, 3. (προάγω). 2) dolo (ἀφαιρ.) in proelium προάγω διὰ δόλου, δολάζω πρὸς μάχην. 3) vitam μηχανώ (παρατείνω) τὴν ζωήν.

productus, id. prodūco.

proelŷum, īi, οὖ., (συμπλοκή). 2) μάχη. navale proelium (ναυτική μάχη), ναυμαχία.

profectus, id. proficiscor.

professus, id. profiteor.

proficiscens (ἀντὶ profectūrus = μέλλων νὰ πορευθῇ) Hn 2,3. id. proficiscor.

pro-ficiscor, fectus sum, proficisci, 3. ἀποθ. πορεύομαι. Hn 2,3. βαδίζω ἐναντίον 5,1. 8,1. in castra εἰς τὸ στρατόπεδον (εἰς τὸν πόλεμον), ἐκστρατεύω.

profitōor (pro-fāteor), fessus sum. 2. ἀποθ. ὁμολογῶ, λέγω.

pro-flīgo, 1. καταβάλλω, καταναίω.

pro-fūgīo, 3. (προφεύγω). 2) domo φεύγω ἐκ τῆς πατρίδος. 3) καταφεύγω Hn 7,6.

progressus, ūs, ἀ., πρόσδος, προκοπή.

pro-hībēo (pro-hābeo), būi, bītum, 2. ἀπείργω. transitū (ἀφαιρ.) ἀπείργω (ἀπὸ τῆς διαβάσεως, ἐμποδίζω τὴν διάβασιν).

prolābor, lapsus sum, lābi, 3. ἀποθ. (πρόσω ὀλισθαίνω). 2) ἐπὶ κτηρίου: εἶμαι ἔτοιμος νὰ καταρρεύσω, (ἀπειλῶ κατάρρυσιν).

pro-mitto, 3. (καθίημι). 2) ὑπισχνοῦμαι, δίδω ὑπόσχεσιν.
 pro-nuntiō, 1. ἀνακηρύττω. 2) ἀπαγγέλλω, ἀπομνημονεύω.
 1. propāgo, 1. διαδίδω, (μεταφύτεύω). 2) fines imperiī ἐπεκτείνω τὰ ὅρια τοῦ βασιλείου.
 2. prapāgo, gīnis, (βλάστημα ἀμπέλου). 2) πληθ. γενεαλογία (οἰκογενείας), γενεαλογικὸν δένδρον, (στέμμα οἰκογενειακόν),
 propatūlum, i, οὐ. (κυρ. μέρος ἐκτεθέμενον εἰς τὰ ὄμματα πάντων), προαύλιον, αὐλή.
 propērē, ἐπίρρ., ταχέως, ἐν σπουδῇ.
 propinquus, ὁ ἐγγύς, πλησιόχωρος.
 proprius, ἐπίρρ. (συγκρ. τοῦ prope ἐγγύς) κατ' αἰτ., ἐγγύτερον.
 pro-rōno, 3. (προτίθημι). 2) quaestionem προβάλλω, (προτείνω) ζητημα. remedia προτείνω (ὀρίζω) φάρμακα.
 propositum, i, οὐ. (τὸ προκείμενον), σκοπός.
 propter, πρόθ. (μετ. αἰτ.) ,ἐνεκα, διὰ + αἰτ.
 pro-rumpo, rūpi, ruptum, 3. (ἐξορμῶ). 2) tanta vis morbi prorūpit τοσαύτη ὁρμή τῆς νήσου ἐπέπεσε, μετὰ τοσαύτης ὁρμῆς ἐνέπεσεν (ἐξεδηλώθη) ἡ νόσος.
 pre-sēquor, 3. ἀποθ. προπέμπω.
 prosperitas, ātis, εὐτυχία A 19,3.
 prosperitas valetudinis ἀκμή εὐρωστίας, καλή (ἄκρα) ὑγεία.

pro-spīcīo (pro-spēcīo), spexi, spectum, 3. (προσρῶ). 2) βλέπω μακράν, παρατηρῶ.
 pro-ut, ἐπίρρ., «καθ' ὅ», ὥς, καθάπερ.
 providēo, 2. (προνοῶ). 2) λαμβάνω πρόνοϊαν, (προφυλακτικὰ μέτρα), ἐπινοῶ πανουργίαν.
 provincīa, ae, ἐπαρχία.
 proximus, ὑπερθ. (τοῦ propior), ἐγγύτατος, πλησιέστατος Hn 11,4. 2) προσεχῆς Hn 3,2.
 prudentia, ae, εὐφυΐα, πρόνοια, περίσκεψις, ψυχραιμία. 2) τέχνασμα Hn 11,7.
 publico, 1. (δημοσιῶ). 2) bona δημεύω τὴν περιουσίαν.
 publicē, ἐπίρρ., (δημοσίᾳ). 2) ἐν ὀνόματι τῆς πολιτείας A 3,1. δημοσίᾳ ἀποφάσει, ἐπισήμως Hn 3,1. 3) διὰ λογαριασμὸν τοῦ δημοσίου. A 2,4. 3,1.
 publicus, δημόσιος, τοῦ κράτους.
 puer, ĕri, ἄ., παῖς, νεανίας. 2) δοῦλος (ἀσχέτως ἡλικίας, πρβλ. «παῖς», γκαρσόν) Hn 12,4. 12,5. A 13,5.
 puerilis, e, παιδικός.
 pueritia, ae, παιδικὴ ἡλικία.
 puerulus, i, ἄ., μικρὸν παιδίον.
 pugna, ae, μάχη, πόλεμος.
 pugno, 1. πολεμῶ. pugno pugnam πολεμῶ πόλεμον. hāc pugnā pugnatā ταύτης τῆς μάχης πολεμῆθεις, ταύτης τῆς μάχης γενομένης, (μετὰ τὴν μάχην ταύτην).
 pulchrē, ἐπίρρ., καλῶς, ἐπιδεξίως.

pullūlo, 1. (βλαστάνω] φ ο υ ν τ ὶ ω] ἐπὶ τῶν βλαστῶν τῶν δένδρων καὶ ἐπὶ τῶν νεοσσῶν). 2) διαδίδομαι.

pulsus, ἰδ. pello.

puppis, is, πρύμνα.

puris, γεν. τοῦ pus.

pus, puris, οὐ., πύον.

puto, 1. νομίζω.

Q

quā, ἐπίρρ., (ἐννοεῖται viā ἢ parte δι' ἧς ὁδοῦ, δι' οὗ μέρους), ὅπου.

quācumque, ἐπίρρ., ὅπουδῆποτε.

quaero, sīvī, sītum, 3. ζητῶ, θέλω.

Hn 14,2. 2) quaero ab aliquo ἐρωτῶ τινά, ζητῶ νὰ μάθω παρὰ τινος.

quaesīvi, ἰδ. quaero.

qualis, e, ὁποῖος. hoc quale sit τοῦτο ὁποῖον (ὁποίας σπουδαιότητος ἢ σημασίας) εἶναι. . .

quaestīo, ōnis, ζήτημα.

quaestor, ōris, ἀ., ταμίης.

quam, ἐπίρρ., ἢ (μετὰ τὰ συγκριτικὰ καὶ τὸ alius) clarius quam possent λαμπρότερον ἢ ὅσον θὰ ἠδύναντο A 1,3. 2) aliud acroāma quam (ἀντὶ τοῦ praeter=ἐκτὸς) anagnosten ἄλλο ἀκρόαμα ἐκτὸς τοῦ ἀναγνώστου). 3) μετὰ ὑπερθετικῶν: quam plurimas. . . serpentes ὡς πλείστους. . . ὅφεις, ὅσον τὸ δυνατόν περισσοτέρους Hn 10,4.

quandīu, ἐπίρρ., ἐφ' ὅσον (χρόνον) Hn 5,4. 13,3. A 3,2. 2) (ὁ)πόσον χρόνον A 20,1.

quamquam, σύνδ., εἰ καί. 2) ἀλλ' ὅμως, ἐν τούτοις, ἄλλως τε A 16,2. 20,1.

quam-vis, σύνδ. (ὅσον θέλεις). 2) καὶ ἕαν.

quanto, ὅσῳ. tanto-quanto τοσούτῳ—ὅσῳ, τοσοῦτον—ὅσον.

quantum, οὐσ., οὐ. καὶ (αἰτ. ἐνικοῦ) ὡς ἐπίρρημα, ὅσον A 19,1.

quantus, πόσος A 20,5. 2) (ἡλικος) πόσον μέγας Hn 5,4.

quā-re, ἐπίρρ., δι' ὃ, ἔνεκα, ὅθεν. 'Αλλ' ἐν βίῳ Κάτωνος (2,3) χωρισμένως, διότι εἶναι δύο λέξεις quā re=ut eā re ἵνα διὰ τούτου τοῦ πράγματος.

quartus, τέταρτος.

quaterni, nae, na (γεν. quaternum), ἀνὰ τέσσαρας, τέσσαρες. -que, ἐγκλιτ. τε, καί. 2) ἀλλὰ Hm 1,2.

quemlibet, αἰτ., τοῦ quilibet, ὃ ἰδέ. quēo, quīvi, —, (quīre), (μετ' ἀρνήσεως καὶ ἀπρμφ.) δύναιμαι. querimonīa, ae, παράπονον (μεμψιμοιρία), ἀφορμὴ παραπόνων.

qui, quae, quod, ἀντων. ἀναφ. ὅς, ἢ, ὃ Hm 1,5. Hn 3,1. 5,4. 7,3. 8,4. 11,3. C 3,4. A 1,4. 2,5. 3,1. 5,4. 6,5. 14,3. 15,3. 16,3. 17,2. 18,3. 18,5. 20,3. 2) ἀντὶ συνδ. qui = et is ἢ sed is ἢ is autem ἢ is enim ἢ is

igitur, cuius=huius enim διότι τούτου A 2,2. quā=et eā A 15,2. quibus=iis igitur A 18,4.— Μεθ' ὑποτ. α) πρὸς δῆλωσιν τοῦ ἀποτελέσματος: qui=ut is ὥστε οὗτος Hn 5,4. 11,3. A 5,1. 5,4. 14,2. 18,2. β) πρὸς δῆλωσιν σκοποῦ: qui=ut is ἵνα οὗτος Hn 7,2. 7,5. 7,7. 12,2. C 2,3. γ) πρὸς δῆλωσιν αἰτίας: qui=cum is ἐπειδὴ οὗτος Hn 1,3. 12,2. A 6,4.

quicquam, ἰδ. quisquam.

quidem, ἐπίρρ., γε, τῇ ἀληθείᾳ, μάλιστα. 2) τοῦλάχιστον A 14,1.

quilibet, quaelibet, quodlibet (ἐπιθετικῶς ἢ quidlibet οὐσιαστικῶς) ὅστις θέλει (κατὰ λέξιν: ὅστις ἀρέσκει), ὅστισδήποτε, πᾶς τις, ὁ τυχών. quemlibet amplissimum triumphum πάντα τινὰ μεγαλοπρεπέστατον θρίαμβον.

quin, σύνδ. ὅστις δέν, ὥστε δέν, ὅστις (ὥστε) νὰ μὴ... 2) χωρὶς νὰ A 2,2. 20,1.

quini, ae, a, (γεν. quinum), ἀνὰ πέντε, πέντε.

quinque, πέντε.

quinqüens, πεντάκις.

quintus, πέμπτος.

quis, quid τίς; τί; Hn 12,5. A 17,1. 18,3.

quisquam, quidquam (ἢ quicquam), γεν. cuiusquam, δοτ. cuiquam, τίς, τί.

quisque, quaeque, quidque (οὐ-

σιαστικῶς καὶ quodque ἐπιθετικῶς), ἕκαστος, πᾶς (τις).

quisquis, quidquid, (ἢ quicquid) (πᾶς) ὅστις, ὅστισδήποτε.

quīvi, ἰδ. queo.

quō ἐπίρρ., ὅπου, εἰς ὅποιον μέρος Hn 9,1. 2) πρὸς ἐπίτασιν τοῦ συγκριτικοῦ: quo magis Hn 10,2.

quod, σύνδ., ἕως, ἐφ' ὅσον (χρόνον).

quod, ὅτι, διότι 2) quod nisi ἐὰν δὲ μὴ.

quodam - mōdo ἐπίρρ., τρόπον τινά.

quoniam, σύνδ., ἐπειδὴ (βεβαίως), ἐπειδὴ (τώρα πλέον), ἐπειδὴ (λοιπόν).

quodque, ἐπίρρ., ὡσαύτως, καί, ἔτι, προσέτι. 2) tum quoque ἀκόμη τώρα (τὴν στιγμὴν αὐτήν).

quotannis, (κυρ. ἀφαιρ. τοῦ quot anni=ὅσα ἔτη εἶναι), ἐπίρρ., κατ' ἔτος.

quotienscumque, ἐπίρρ., ὡσάκις καὶ ὅποσάκις καὶ ὅποτεδήποτε.

R

ratio, ōnis (λογαριασμός) 2). σχέδιον, ὁδός, μέσον Hn 10,3. 3) (λογικὸς καὶ φρόνιμος) ὑπολογισμός, μεμετρημένα καὶ λογικὴ χρῆσις τοῦ χορήματος A 14,3.

ratus, ἰδ. reor.

recēpi, ἰδ. recipio.

re-cīpio (re καὶ cāpio), cēpi,

ceptum, 3. (ἀναλαμβάνω). 2) me ἐπ'ανέρχομαι Hn 11,2. 3) ὑποχωρῶ Hn 11,4.

re-cūso (re καὶ causa = δὲν δέχομαι, ἀρνούμαι), 1. illud recusavit ne postularent ἡρνήθη (δὲν ἡθέλησε) νὰ ἀπαιτήσωσιν, ἀπέκρουσε τὴν ἀπαίτησίν των ἐκείνην ὅπως..., τὸ μόνον ὅπερ παρεκάλεσεν ἦτο νὰ μή...

reddīdi, id. reddo.

red-do, dīdi, dītum, 3. ἀποδίδω Hn 7,2. 2) ἀποκαθιστῶ Hm 2,5. 3) καθιστῶ, ποιῶ Hn 2,1. A 19,4.

red-ō, īi, ītum, īre, ἐπιστρέφω. 2) numquam in gratiam redeo οὐδέποτε εἰς καλὴν φιλικὴν συνεννόησιν (συμφιλίωσιν) ἐπ'ανέρχομαι, οὐδέποτε συμφιλιοῦμαι (τ. ἔ. οὐδέποτε ἤρισα).

redīi, id. redeo.

redītus, ūs, α., (ἐπάνοδος). 2) πρόσδοτος, ἔσδοτος, εἰσόδημα.

re-fēro, rettūli, relātum, referre. me ἀποσύρομαι, ἐπαναπλέω.

re-ficiō (re καὶ faciō), fēci, fec-tum, 3. (πάλιν ποιῶ). 2) res reficiuntur τὰ πράγματα (αἱ συν-θῆκαι) βελτιοῦνται (καλυτερεύουν), ἡ κατάστασις τῶν πραγμάτων βελτιοῦται. 3) ἐπισκευάζω A 20,3.

regnum, i, οὐ., βασιλείον.

relictum, id. relinquo.

religiōse, ἐπίρρ., (μετὰ θρησκευτικῆς εὐλαβείας), μετὰ συνειδητῆς

περισκέψεως (σταθμήσεως), relinquo, līqui, lictum, 3. καταλείπω scriptum (οὐδ. μτχ.) γραπτῶς καταλείπω, ἀναγράφω, ἱστορῶ (=memoriae prodo [id. prodo]). 2) arma καταθέτω τὰ ὅπλα.

relīqui, ōrum, α., οἱ λοιποί, τὰ λείψανα Hn 6,4. relīqua τὰ λοιπὰ A 19,1. 3) nihil relīqui facio, id. facio.

relīquus, λοιπός, ὑπόλοιπος. 2) οὐσ. id. facio A 21,5.

remediūm, īi, οὐ., φάρμακον, (γιατρικό).

re-mīgro, 1. ἐπ'ανέρχομαι.

re-mitto, 3. (ἀποπέμπω). 2) ἀποδίδω, ἀπολύω.

remōtus, id. removeo.

re-mōvēō, mōvi, mōtum, 2. ἀπομακρύνω Hn 2,4. 2) ἀποκρούω, ἀπωθῶ Hm 2,4. 3) ἐκποδὼν ποιοῦμαι (παραμερίζω) Hn 10,3.

re-nōvo, 1. ἀνανεῶ.

re-nuntiō, 1. ἀναγγέλλω.

rēor, rātus sum, rēri, 2. ἀποθ. νομίζω. ratus (μτχ. πρκμ. μετὰ σημασι. ἐνεστώτος), νομίζων, ἐν ᾧ ἐνόμιζεν, ἐπὶ τῇ ιδέᾳ ὅτι.

repentē, ἐπίρρ., ἐξαίφνης, ἄπροσδοκῆτως.

repentīnus, αἰφνίδιος, ἀπροσδόκητος.

re-pērio, reppēri, repertum, 4. ἀνευρίσκω Hn 11,3. 2) εὐρίσκω C 3,2. causam bellandi εὐρίσκω

αίτιαν τοῦ πολεμεῖν (πολέμου).
 repo, psi, ptum, 3. (ἔρπω). 2)
 βαδίζω ἔρπων (ἀντίθετον εο).
 re-pōno, 3. καταθέτω (ὡς περισ-
 σευμα).
 reppēri, ἰδ. reperio.
 re-prīmo, pressi, pressum, 3. ἐπέ-
 χω, (σταματῶ τι).
 requīro (re-quaero), quisīvi, qui-
 sītum, 3. ζητῶ πληροφορίας (πε-
 ρί τινος πράγματος).
 rēs, rēi, I. πράγμα. in omnibus re-
 bus ἐν πᾶσι τοῖς πράγμασιν, ἐν
 παντί. Συχνάκις πρὸς περιγραφὴν
 προηγούμενης ἐννοίας ἢ προτά-
 σεως C 2,3. Hn 1,3. 7,7. A 16,3.
 2) πράγματα, συνθήκαι, σχέσεις
 Hn 1,4. 3) αἰτία, ἀφορμή, μέσον
 C 2,2. 3,3. A 21,1. 4) ἐπιχειρήσεις
 (ἐργολαβία) A 6,5. 5) πληθ. res
 τὰ χρήματα, ἡ περιουσία Hn 10,1.
 res familiaris, ἰδ. familiaris. 6)
 τὰ ἄριστα (πράγματα) A 13,1. ἰδ.
 utor. 7) rēs domesticae οἰκιακαὶ
 ὑποθέσεις. 8) res mandata τὸ ζη-
 τηθέν, ὑπόθεσις δ' ἣν παρακαλεῖ-
 ταί τις. II. πράξις, ἔργον Hn 11,6.
 C 3,4. A 18,2. 17,1. Κυρίως πολε-
 μικά ἔργα C 3,3 res gestae πρά-
 ξεις, συμβάντα, κατορθώματα, res
 maximae κυριαρχικὴ ἐξουσία, ὑ-
 ψίστη δύναμις. III. res Graecae,
 res Italicae ἑλληνικὴ, ῥωμαϊκὴ
 ἢ τῶν ἰταλικῶν πόλεων ἱστορία.
 res-publica (γεν. δοτ. rei publi-
 cae, αἰτ. rem publicam, ἀφαιρ.

re publicā), τὸ κοινόν, ἡ πολι-
 τεία, τὸ κράτος C 2,2. 2,4. A
 3,2. 6,2. e re publica (συμφώ-
 νως) πρὸς τὸ συμφέρον (ἐν τῷ
 συμφέροντι) τῆς πολιτείας A 6,2.
 2) ἡ πολιτικὴ, ὁ πολιτικὸς βίος A
 6,1. ἰδ. versor.

res-scisco, scīvi ἢ scīi, scītum, 3.
 πληροφοροῦμαι, μαυθάνω.

re-servo, 1. me (διατηρῶ, διαφυ-
 λάττω) ἐμαυτὸν (ἐν ζωῇ).

re-sisto, stīti, (stītum), 3. ἀνθί-
 σταμαι Hn 3,1. 5,4. 2) ne (μεθ'
 ὑποτακτ.) ἀντιτείνω νὰ μὴ...

re-spondēo, spondi, sponsum, 2.
 ἀνταποκρίνομαι. mihi responde-
 tur eis ἐμὲ ἀπόκρισις δίδεται (ἀ-
 ποκρίνονται), λαμβάνω τὴν ἀπάν-
 τησιν.

responsum, i, οὐ., ἀπόκρισις, ἀ-
 πάντησις.

restīti, ἰδ. resisto.

re-stītuo (re-stātuo), tūi, tūtum,
 3. (πάλιν ἀνορθῶ). 2) ἀνακτῶμαι
 (κερδίζω ἐκ νέου).

re-tīnēo, tinūi, tentum, 2. (οὐκ
 ἐῶ ἀπελθεῖν). 2) παρατείνω. sen-
 sit... neque sibi diutius vi-
 tam esse retinendam ἐνόησεν
 (ἀντελήφθη)... ὅτι δὲν ἔπρεπε (δὲν
 ὤφειλεν) ἐπὶ μακρότερον χρόνον
 τὸν βίον ἑαυτῷ νὰ παρατείνῃ.
 3) (γινώριζω νὰ) διατηρῶ A 20,5.
 rettūli, ἰδ. refero.

revertor, reversus sum καὶ (re-
 verti), reverti, 3. ἀποθ. ἐπι-

στρέφω.

revoco, 1. ἀνακαλῶ. patriam defensum (ἀ' ὑπτιον) revocatus τὴν πατρίδα ἵνα ὑπερασπίσῃ ἀνακληθεῖς.

rex, regis, ἄ., βασιλεύς. 2) reges (βασιλεῖς) (ὑπατον ἀξίωμα τῶν δύο ἐν Κερχχιδόνι ἀνωτάτων ἀρχόντων), σωφείται (κερχχιδονιστὶ schofet).

rīsus, ūs, ἄ., γέλως, καγχασμός.

robustus (δρύνος). 2) opibus (ἐ-φαιρ.) minus esse robustum (ἐβλεπεν ὅτι ἦτο) ὅχι τόσον ἰσχυρὸς κατὰ τὰς δυνάμεις (ἐβλεπεν ὅτι δὲν εἶχεν ἀρκούσας δυνάμεις).

rogātū, (ἀφ. τοῦ rogātus αἰτήσις) μετὰ γεν. = τῇ παρακλήσει (τινὸς)

rogo, 1. (ἐρωτῶ). 2) παρακαλῶ, παρακλητικῶς ζητῶ (πρβλ. τὸ τοῦ Εὐαγγελίου «ἐρωτῶ» = παρακαλῶ) Hn 7,3. παθ. quidquid rogabatur ὅ,τι παρεκάλει τις αὐτὸν A 15,1.

ruber, bra, brum, ἐρυθρός.

rusticus, ἀγροτικός.

S

sacrifico, 1. θύω, θυσιάζω.

saepē, ἐπίρρ., πολλάκις.

sāl, sālis, ἄ., (ἄλας). 1) καλαισθησία (γ ο ὤ σ τ ο), κομψότης.

saltus, ūs, ἄ., ὄρος δασῶδες, δρυμὸς Hn 3,3. 3,4. Πληθ. ὑψώματα σχηματίζοντα στενόν, κλεισώρεια, στενόν πέρασμα), πέρασμα,

στεναὶ διαβάσεις Hn 4,3.

salus, ūtis, σωτηρία, 2) ἀνάρρωσις (ἐξ ἀσθενείας) A A 21,6.

salutāris, e, σωτήριος.

sancio, nxi, nctum, 4. (κυρῶ π.χ. νόμον). 2) necessitudinem (κα-θιερῶ) συνδέω, συνάπτω (ἐτι στενώτερον) τοὺς δεσμοὺς τῆς συγγενείας.

sanctus, ἱερός, ὑπερθ. sanctissimus λίαν ἱερός θεωρούμενος.

sano, 1. θεραπεύω.

sapientia, ae, φρόνησις, σύνεσις.

sarmentum, i, οὖ., (κλών, βλαστός), πληθ. φρυγάνων, δέσμη, φρύγανα.

satis, ἐπίρρ., ὡς ἐπὶ θ. ἢ οὐσ. 1) ἐξαρκῶν, ἱκανός. hoc unum satis erit dictum (hoc unum dictum erit satis) τοῦτο μόνον λεχθὲν θὰ εἶναι ἱκανόν. 2) ἄλις, ἀρκετόν, satis habeo μετ' ἐνεστῶτος ἀπρμφ. = ἀρκούμαι (εἶμαι εὐχαριστημένος) νά. . .

satis-facio, 3. (ἱκανὸν ποιῶ τινα). 2) μετ' αἰτιατ. καὶ ἀπρμφ. = πείθω τινα ὅτι..., δίδω ἐπαρκῆ ἐξήγησιν ὅτι. . .

sāucius, τετρωμένος, τραυματισθείς.

scapha, ae, σκάφη, μικρὰ λέμβος.

scilicet, ἐπίρρ. (ἐκ τοῦ sci[re]licet εἰδέναι ἔξεστι), δηλονότι, δηλαδὴ.

scio, scivi καὶ scīi, scitum, 4. γινώσκω, γνωρίζω.

scribo, psi, ptum, 3. γράφω. aliquid de pace scriptum est περί

τῆς εἰρήνης ἐγράφη τι (τὸ περιεχόμενον τοῦ ἐγγράφου ἀφεώρα εἰς τὴν σύναψιν τῆς εἰρήνης). scribo alicui ἢ ad aliquem γράφω τινί, ἢ πρὸς τινα.

scriptum, ἰδ. scribo καὶ relinquo. sē ἢ sēsē, ἑαυτόν, ἑαυτήν, ἑαυτούς, ἑαυτάς κ.λ.π.

secum = cum se, μεθ' ἑαυτοῦ, μεθ' ἑαυτῶν κλπ.

secundus (ἐκ τοῦ sequor ἔπομαι), δεύτερος. 2) εὖνους. secunda fortūnā ἀγαθῇ τύχῃ, ὑπὸ εὐτυχεῖς συνθήκας, εὐτυχῶς.

secutus, ἰδ. sequor.

sed, σύνδ., ἀλλά.

se-dēcim, δέκα καὶ ἕξ, δέκα ἕξ.

se—grēgo, 1. (ἀπαγελάζω). 2) ἀποκλείω.

se-iungo (πρόφ. sejungo), nxi, nctum, 3. διαχωρίζω, ὀρίζω.

semel, ἐπῖρρ., ἀριθμ., ἅπαξ (μὶ ἄ φ ο ρ ἄ).

semper, ἐπῖρρ., ἀεί, πάντοτε.

senatus, ūs, ἄ., σύγκλητος. 2) ἡ ἐν τῇ συγκλήτῳ ἀκρόασις Hn 7,6. senatus populusque Romanus ἡ ῥωμαϊκὴ κυβέρνησις, τὸ ῥωμαϊκὸν κράτος (ἡ βουλευτικὴ καὶ νομοθετικὴ ἐξουσία τῆς Ῥώμης).

senectus, ūtis, γῆρας. extrema ἢ summa senectus βαθύτατον γῆρας.

senex, senis (ἐκ τοῦ sen[ic]is), γέρον, πρεσβύτης, ἐν βαθεῖ γήρατι

C 3,3. A 16,1. 2) συγκρ. senior γέρον πως C 3,2.

sēni, δοτ. ἐνικοῦ τοῦ senex A 16,1. sēni, sēnae, sēna, ἀνὰ ἕξ, ἕξ A 2,6. sensi, ἰδ. sentio.

sententiā, ae, γνώμη. 2) ex sententiā κατὰ γνώμην (κατ' εὐχὴν, ἐπιτυχῶς).

sentiō, sensi, sensum, 4. αἰσθάνομαι A 21,4. 2) ἀντιλαμβάνομαι, ἐννοῶ Hn 2,2.

separatim, ἐπῖρρ., ἰδίᾳ (χωριστά).

sepeliō, peliōi, pultum, 4. θάπτω, ἐνταφιάζω.

septem, ἐπτά.

septuagesimus, ἑβδομηκοστός.

septuaginta, ἑβδομήκοντα A 21,1.

sepultus, ἰδ. sepelio.

sēque (se καὶ -que = et se) Hn 11,7.

sēquor, secutus sum, sēqui, 3. ἀποθ. ἀκολουθῶ. castra alicuius ἀκολουθῶ τὸ στρατόπεδόν τινος, συνεκστρατεύω μετὰ τινος. aliquem in provinciam (ὡς βοηθός) συνοδεύω τινα μέλλοντα νὰ ἀναλάβῃ τὴν διοίκησιν ῥωμαϊκῆς ἐπαρχίας.

sermo, ōnis, ἄ., (ὁμιλία, λόγος). 2) γλῶσσα. Graeco sermone ἐλληνικῶ λόγῳ, ἐλληνιστί.

serpens, ntis (ἐνν. bestia), ὄφεις, (γεν. πληθ. serpentium).

serviō, iōi, itum, 4. (εἶμαι ἢ ὑπηρετῶ ὡς δοῦλος). 2) paci ὑπηρετῶ τῇ εἰρήνῃ, (στρέφω πᾶσαν

τὴν προσοχὴν μου εἰς..., ἐργάζομαι ὑπὲρ τῆς εἰρήνης, τίθεμαι ὅλος εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς εἰρήνης). 3) ἐπιμελοῦμαι, φροντίζω, προνοῶ ὑπὲρ... A 6,5.

serviundum, ἀντὶ serviendum, ἰδ. servio.

servulus, ἰ, ἄ., (τὸ ὑποκοριστικὸν περιφρονητικῶς), δοῦλος.

sestertius, ἰῖ, ἄ., (ἐκ τοῦ semis [= semi-as ἡμισάριον] καὶ tertius ἐνν. n u m m u s τρίτον ἡμισάριον, δύο καὶ τὸ τρίτον ἡμισυ=τρίτον ἡμισάριον, πέντε ἡμισάρια, τ.ἔ. τρία ἡμίσεος δέοντα=2 1/2 ἀσσάρια). Σηστέριος, ῥωμαϊκὸν ἀργυροῦν νόμισμα ἔχον βραδύτερον 4 ἀσσαρίων ἀξίαν περίπου 0,25 τῆς προπολεμικῆς δραχμῆς. 2) sestertium, ἰῖ, οὐ, (κυρίως γεν. πληθ. τοῦ sestertius ἀντὶ centēna milia sestertium (=sestertiorum) μετὰ ἀριθμ., πολλαπλασιαστικοῦ ἐπιρρήματος = 100.000 σηστέριοι, περίπου 25.000 δρχ.). Κατὰ ταῦτα in sestertio centiens=(ἀροῦ sestertium =10.000.000 σηστέριοι) 2.500.000 περίπου δρχ. In sestertio vicens=περίπου 500.000 δρχ. Ἰδὲ in.

setius (καὶ secius συγχρ. τοῦ secus = ἄλλως ἢ ὅσον πρέπει), ἐπίρρ., ἥττον. neque eo setius οὐδὲν ἥττον ὅμως.

sveērē, ἐπίρρ., αὐστηρῶς.

severitas, ātis, αὐστηρότης, σοβαρότης.

sex, ἑξ.

sexaginta, ἐξήκοντα.

si, σύνδ., εἰ, ἐάν. ἄν.

sic, ἐπίρρ., οὕτως, οὕτως ἐχόντων τῶν πραγμάτων, ὧδε. 2) οὕτω, τόσον A 1,4. 3) τόσον μόνον, ἐπὶ τῷ ὄρω... A 6,4.

significo, 1. δηλῶ.

signum, ἰ, οὐ., σημεῖον, τεκμήριον, ἀπόδειξις. 2) signum pugnae τὸ σημεῖον (τῆς ἐνάρξεως) τῆς μάχης.

silva, ae, (ὕλη, δάσος). 2) κῆπος σύνδενδρος, (πάριο).

similitudo, dñis, ὁμοιότης.

simul, ἐπίρρ., ὁμοῦ Hn 6,4. 2) συγχρόνως Hn 2,4. 7,2. 9,5. 13,3.

simulo, 1. (ἀπεικάζω). 2) προσποιοῦμαι, [καμάνομαι].

simultas, ātis, (ἄμιλλα). 2) ἑλλειψις ὁμοιότητος, διχόνοια, διαφωνία, παρεξήγησις,

sine, πρόθ. μετ' ἀφαιρ. ἄνευ.

singulāris, e, (μόνος). 2) ἐξαίρετος, διαφέρων πάντων.

singuli, ae, a, ἕκαστος, in singulos menses καθ' ἕκαστον μῆνα, μηνιαίως. singulis (δοτ.) ἑκάστω, κατὰ κεφαλὴν.

socer, ēri, ἄ., πενθερός.

societas, ātis, (κοινωνία). 2) συμμάχια.

solēo, solitus sum, 2. (ῥῆμα ἡμι-αποθετικόν), εἶωθα, συνηθίζω.

solitus, ἰδ. soleo.

soll-ers, rtis, (sollus [= totus]

καὶ ars), ἔμπειρος, ἐπιδέξιος.
 solum, ἐπίρρ., μόνον.
 solvo, lvi, lūtum, 3. λύω. naves
 τὰς ναῦς, (τὰ πρυμνήσια τῶν
 νεῶν), ἀπαίρω. 2) epistolam λύω
 (ἀνοίγω) τὴν ἐπιστολήν.
 soror, ōris, ἀδελφή.
 sors, sortis, κληρὸς C 2,1. non
 pro sortis necessitudine οὐχὶ
 συμφώνως πρὸς τὸν στενὸν δε-
 σμὸν (τὴν ὑπηρεσιακὴν σχέσιν),
 τὸν ὁποῖον ὁ κληρὸς εἶχεν ὀρίσει
 (μεταξὺ τῶν).
 sortē, ἀφαιρ. τοῦ sors.
 specimen, mīnis, οὐ., (δειγμα).
 2) ἀπόδειξις, τεκμήριον.
 sperārat = speravērat, ἰδ. spero.
 spēro, 1. (ἐκ τοῦ spes), ἐλπίζω.
 spēs, spēi, ἐλπίς. 2) ἰδιοτελεῖς
 σκοποὶ A 6,5.
 splendīdē, ἐπίρρ., λαμπρῶς.
 splendīdus, λαμπρός, ἀξιοπρεπῶς
 ζῶν, ἀξιοπρεπῆ παράστασιν ἔχων.
 sponsālīa, īum, οὐ., πληθ. μνηστεία,
 ὑπόσχσεις γάμου, ἀρραβῶνες.
 statim, ἐπίρρ., εὐθύς.
 sŕatūa, ae, ἀνδριάς.
 statūo, ūi, ūtum, 3. (ἵστημι). 2)
 ἀποφασίζω.
 stipendīum, īi, οὐ., (φόρος) ἐκ τοῦ
 stips [τὸ εἰσφερόμενον κέρμα, ἔ-
 ρανος] καὶ pendo [=τίνω, πληρῶ-
 νω]. 3) (ἡμερήσιος) στρατ. μισθός.
 stirps, pis, (στέλεχος). 2) ἡ πρῶ-
 τη γενεαλογικὴ καταγωγὴ, γέ-
 νος, γενεά.

sto, stēti, stātum, 1. ἕστηκα. pa-
 ri fastigio (ἀφαιρ.) ἵσταμαι ἐπὶ
 τοῦ αὐτοῦ (ἐπὶ τοῦ ὁμοίου) κοινω-
 νικοῦ ἐπιπέδου (βαθμοῦ). 2) mihi
 stat+ἀπρμφ.=ἔχω στερεὰν ἀπό-
 φασιν νά... (εἶμαι ἀποφασισμένος).
 studēo, dūi,—, 2. (σπουδάζω). 2)
 προθυμοποιῶμαι, ἐπιθυμῶ, προσ-
 παθῶ (κοιτάζω νά...).

studiōsus, (ἐπιμελής). 2) studio-
 sus litterārum σπουδάζων περὶ
 τὰ γράμματα, φίλος τῶν γραμμά-
 των, φίλος τῶν ἐπιστημῶν.

studīum, īi, οὐ., σπουδῇ, ζῆλος A
 1,4. 2) studia principum αἱ τά-
 σεις (αἱ προσπάθειαι, κομματικοὶ
 ἀνταγωνισμοί), τὰ πολιτικὰ πάθη
 τῶν μεγάλων ἀνδρῶν A 16,4. 3)
 (πληθ.) ἡ μετὰ μεγάλης θελήσεως
 διαρκῆς πρὸς τι ἐνασχόλησις τοῦ
 νοῦ. studia litterārum ἡ περὶ
 τὰ γράμματα (τὰς ἐπιστήμας)
 σπουδῇ. 4) αἱ σπουδαί, αἱ κλίσεις
 (ἀτόμου τινός) A 2,2.

stultē, ἐπίρρ., μωρῶς, ἀνοήτως.
 suavitās, ātis (ἡδύτης). 2) sua-
 vitas oris atque vocis χάρις
 γλώσσης καὶ φωνῆς (μεστὸν χά-
 ριτος λεκτικὸν καὶ τόνος φωνῆς
 εὐχάριστος) πρβλ. τὸ γαλλ. dic-
 tion.

sub, πρόθ. μετ' ἀφαιρ., ὑπὸ+αἰτ.
 subēgi, ἰδ. subigo.
 sub-īgo (sub καὶ āgo), ēgi, ac-
 tum, 3. ὑποτάσσω.
 subītō, ἐπίρρ., αἴφνης, ἀπροσδοκῆτως

sub-lēvo, 1. (ἀνακουφίζω). 2) καθιστώ δυνατόν, διευκολύνω.

sub-serībo, 3. (ὑπογράφω). 2) συνυπογράφω ὡς συγκατήγορος τῇν καταγγελίαν τοῦ κυρίου κατηγοροῦ, « κλητῆρ ἐπιγράφομαι ».

sub-texo, xūi, xtum, 3. (συνυφαίνω). 2) παρενείρω, παρεμβάλλω.

sub-urbānus, προάστειος, πλησίον τῆς πόλεως (Ῥώμης) κείμενος.

suc-cēdo (sub καὶ cedo), 3. (ὑπέρχομαι) 2) alicui διαδέχομαι (τινα) ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ.

suc-cumbo, cubūi, cubitum, 3. (κατακλίνομαι). 2) ὑπέκω, ἐνδίδω, ὑποκύπτω, succumbente patriā = si succumbēret patria ἐν ἡ πατρις ἤθελεν ἐνδῶσει (ἤθελεν ὑποκύψει).

suffectus (μτχ. τοῦ sufficio), ἐπικατασταθεὶς, ἐπικατάστατος στρατηγός, ὁ εἰς ἀντικατάστασιν ἄλλου (ἀποθανόντος) ἐκλεγείς.

sui, sibi, se ἢ sese, ἑαυτοῦ, ἑαυτῆς, ἑαυτῶν κλπ.

sum, fui, esse, εἶμαι. sum alicui aptissimus προσαρμόζομαί τινι, (προσκολλῶμαί τινι). sum alicui iucundissimus (εἶμαί τινι εὐαρεστότατος), εἰς ἄκρον (καθ' ὑπερβολὴν) ὑπὸ τινος ἀγαπῶμαι. sum in pari periculo (εἶμαι ἐν μέσῳ [ἐν καταστάσει] ὁμοίου κινδύνου), ὁμοίως κινδυνεύω. numerus erat

viginti milium ὁ ἀριθμὸς ἦτο εἴκοσι χιλιάδων, (ἀνῆρχετο, συνεποσούτο εἰς...), sum adversus aliquem εἶμαι ἐντίον (ἢ ἀντίπαλός) τινος. sum in amicitia cum aliquo εἶμαι ἐν φιλίᾳ (φιλικῶς διαβιῶ) πρὸς τινα. sum eādem mente εἶμαι (ἐμφοροῦμαι) τῶν αὐτῶν διαθέσεων, ἔχω τὰς αὐτὰς διαθέσεις. sunt in suā potestate εἶναι ἐν τῇ ἑαυτῶν ἐξουσίᾳ (εἶναι αὐτεξούσιοι). sum optimarum partium εἶμαι τοῦ ἀριστοκρατικοῦ κόμματος. continentis est εἶναι (ἴδιον) οἰκονόμου. est signum continentiae εἶναι σημεῖον οἰκονομίας (προδίδει οἰκονομίαν). est signum diligentiae εἶναι σημεῖον ἐπιμεμελημένης φιλοπονίας. aliquid est indicio (δοτ.) εἶναι τι τεκμήριον (χρησιμεύει πρὸς ἀπόδειξιν). reliquum est ut... ὑπόλοιπον εἶναι (ὑπολείπεται) νά... .

summa -ae, (τὸ ὅλον). 2. summa imperii ἀρχιστρατηγία Hn 3,1. 3) κοσμοκρατορία, ἡγεμονία Hn 8,3. summus καὶ supremus (ὑπερθ.), ἀνώτατος, ὑπάτος. summas (amphōras) opērit καλύπτει τὴν ἐπιφάνειαν (τὸ ἄνω μέρος) τῶν ἀμφορέων.

sūmo, mpsi, mptum, 3. λαμβάνω. sumpsī, id. sumo.

sumptuōsus, δαπανηρός, φιλοδάπανος, πολυέξοδος, σπάταλος A 13, 5. πολυδάπανος, πολυτελής A 14,3.

sumptus, ūs, ἄ., δαπάνη, ἔξοδα. 2) δαπάνη εἰς (πολυτελεῖς κατασκευάς) A 13,2.

supellex, supellectilis, οἰκοσκευὴ (ἐπιπλα κλπ.).

superārat=superavērat.

superārim=superavērim.

superesse, ἰδ. supersum.

superior, ἄ. καὶ θ., ἴus οὗ. (γεν. iōris συγχρ. τοῦ supērus) πρότερος, παρελθὼν C 1,4. Hn 4,4. 2) ἰσχυρότερος, κραταιότερος Hn 8,4. 3) ὑπέρτερος, νικητῆς Hn 1,2. Hn 1,2.

supēro, 1. (εἶμαι ὑπεράνω). 2) ὑπερτερῶ, ὑπερβάλλω Hn 1,1. 3) νικῶ, καταβάλλω, classe «ανυσικρατῶ», ναυμαχία νικῶ Hn 11,7. 4) superior ὑπερτεροῦμαι, εἶμαι (ἀριθμητικῶς) ἀσθενέστερος.

superstes, stītis, ἐπιζῶν. sum superstes alicui ἐπιβιῶ, ἐπιζῶ τινι, ζῶ μετὰ τὸν θάνατόν τινος.

super-sum, περισσεύω, ὑπολείπομαι. 2) temporibus (δοτ.) ἐπιβιῶ, ζῶ μετὰ τὴν ἀάροδον τῆς κρίσεως (τῆς νόσου).

suprā (ἐκ τοῦ superā parte), ἐπίρρ., ἀνωτέρω.

suprēmus=summus.

sub-cīpio (sub[su(b)s] καὶ cāpio), cēpi, ceptum, 3. (ὑποστηρίζω). 2) negotium ἀναλαμβάνω, ἀναδέχομαι ἔργον. inimicitias ἐπισύρω ἔχθρας. bellum ἐπιχειρῶ

(ἀποδύομαι εἰς) πόλεμον.

suspicio, ōnis, ὑποψία.

sus-tineo (sub]=su(b)s] καὶ tenēo), tinūi, tentum, 2. (βαστάζω). 2) vim hostium ὑπομένω (ἀποκρούω) τὴν ἐρμὴν τῶν πολεμίων.

sustūli, ἰδ. tollo.

suus, ἑαυτοῦ. 2) suae res ἡ ἰδία αὐτοῦ περιουσία. suo nomine accusare ἰδίῳ αὐτοῦ ὀνόματι κατηγορεῖν (εἶμαι ὁ μόνος, ὁ κύριος κατήγορος εἰς ποινικὴν δίκην). 3) οὐσ., sui, ōrum ἄ., οἱ οἰκεῖοι, οἱ συγγενεῖς A 17,2. 20,1.

T

tabellarius, īi, ἄ., κήρυξ γραμματοφόρος, ὁ κομιστής.

taciturnus, σιωπηρός, σιωπηλός. talis, e, τοιοῦτος. 2) οὕτω μέγας A 5,4.

tam, ἐπίρρ., οὕτω, τόσον πολύ. tam... quam τόσον... ὅσον.

tamen, ὅμως.

tamquam, ἐπίρρ., (ὥσπερ, ὥσει). 2) ἀντὶ τοῦ tamquam si Hn 2,2. (μὲ ὑποτακτ.).

tanto (ἀφαιρ. τοῦ tantus μετὰ τοῦ antecēdo), τοσοῦτω, τοσοῦτον.

tantum, ἐπίρρ., (τόσον πολύ). 2) τόσον μόνον, ἀπλῶς Hn 10,5.

tantus, τοσοῦτος Hn 13,2. C 3,2. A 15,2. 18,6. 2) τόσος, οὕτω πολὺς, οὕτω μέγας A 14,2. hic tantus vir οὗτος ὁ μέγας ἀνὴρ.

tectum, i, οὖ., (στέγη). 2) οἶκος, οἶκημα.

temerē, ἐπίρρ., (τυχόντως, ἀλογίστως), nullus dies... temere οὐδεμία σχεδὸν ἡμέρα εὐκόλως... A 20,2. (ιδ. intercedo).

templum, i, οὖ., ναός.

temporibus, ιδ. tempus.

tempus, ὄρις, οὖ., χρόνος. tempore reliquo ἐν τῷ μέλλοντι χρόνῳ. suo tempore ἐν τῷ οἰκείῳ χρόνῳ, ἐν χρονολογικῇ τάξει A 28,2. 2) εὐκαιρία Hn 2,3. 3) πληθ. οἱ χαλεποὶ καιροί, ἡ κρίσις τῆς ἀσθενείας A 22,2.

tenēo, nūi, ntum, 2. (κρατῶ). 2) aram ἐπιθέτω τὰς χεῖρας ἐπὶ τοῦ βωμοῦ (ὡς οἱ χριστιανοὶ ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου). 3) κατέχω Hn 1,5 4) principatum eloquentiae κρατῶ τὰ πρωτεῖα (τὰ σκήπτρα) τῆς εὐγλωττίας, εἶμαι ὁ πρῶτος ῥήτωρ. me uno loco διαμένω ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ. 5) ἐμμένω, πραγματοποιῶ, ἐκτελῶ A 1,2. tenesmos (ἀντὶ tenesmus), i ἀ., κωλικὴ νόσος μετὰ τάσεως πρὸς ἀφρόδευσιν, «τεινεσμός».

tento, 1. (ψηλαφῶ). 2) δοκιμάζω, ἀποπειρῶμαι A 1,2. 3) κλητεύω, ἐνάγω C 2,4.

terni, ae, a, ἀνά τρεῖς, τρεῖς. ter-na milia ἐνν. (sestertium) = 3.000 σηστέρτιοι.

terra, ae, γῆ, ἡπειρος, ξηρά.

terror, ὄρις, ἀ., τρόμος.

tertiō, ἐπίρρ. τὸ τρίτον (τρίτην φοράν).

tertius, τρίτος

testamentum, i, οὖ., διαθήκη.

testimonium, ii, οὖ., τεκμήριον, ἀπόδειξις.

testis, is, ἀ., μάρτυς.

timor, ὄρις, ἀ., φόβος.

tollo, sustūli, sublātum, 3. (αἶρω). 2) ἀπάγω, ἀποκομίζω Hn 9,4. 3) ἀφαιρῶ ἐκ τοῦ μέσου, ἀναιρῶ, ἐξολοθρεύω Hn 5,3.

totus (γεν. totius, δοτ. totī), ὅλος, ὁλόκληρος, πᾶς. totā Africā ἀνὰ τὴν Ἀφρικὴν ὅλην.

trādo (trans-do), dīdi, dītum, 3. παραδίδω. non suae esse virtutis arma adversariis tradere (εἶπεν ὅτι) δὲν εἶναι ἴδιον τῆς ἐαυτοῦ ἀρετῆς (τῆς ἐαυτοῦ ἀξιοπρεπειας) τοῖς πολεμίοις τὰ ὅπλα νὰ παραδώσῃ. 2) (ἐπὶ διδασκάλου) διδάσκω, παραδίδω (προφορικῶς) A 1,3.

trādūco (trans-duco), 3. διαβιβάζω traduxi, ιδ. traduco.

traīeci, ιδ. traicio.

trā-īciō (πρόφερε trajīciō), ieci, iectum, 3. διαβιβάζω.

tranquillitas, ātis, ψυχικὴ γαλήνη, ψυχικὴ ἡρεμία.

tranquillo, 1. καθησυχάζω, γαληνῶ. tranquillatis rebus ἀφοῦ τὰ πράγματα (τὰ πολιτικὰ μίση) καθησύχασαν (ἡρέμησαν, κατηνύασησαν), ἀφοῦ ἐγένεν ἡσυχία.

trans-ĕo, ĭre, διαβαίνω, διαπερῶ.
transĭi, ιδ. transeo.

transĭtus, ūs, ἄ., δίοδος.

trecenti, ae, a, τριακῆσιοι.

tribūnus, i, ἄ., (φύλαρχος). tri-
bunus militum χιλιάρχος. Ἐκά-
στη λεγεῶν εἶχεν 6 ἐκ περιτρο-
πῆς διοικοῦντας χιλιάρχους. tri-
bunus plebēi (γεν. τοῦ plebes)
δήμαρχος.

tribūo, būi, būtum, 3. (νέμω). 2)
litteris (δοτ.) nonnihil temporis
ἀφιερῶ χάριν τῶν γραμμάτωνχρό-
νον τινά (μέρος τι τοῦ χρόνου).
3) παρέχω, χορηγῶ A 19,3. 4)
cum tribūi (ἀπαρμ. τοῦ tri-
buor) vidērent ἐπειδὴ ἐβλεπον
ὅτι ἀπεδίδετο, (ὅτι ἔπρεπε νὰ ἀ-
ποδοθῇ), ὅτι ὠφείλετο, ὅτι προ-
ήρχετο ἐκ... A 6,5.

tridūum, i, οὐ., τριήμερον.

triennĭum, ĭi, οὐ., τριετία.

triginta, τριάκοντα.

tritĭcum, i, οὐ., σῖτος.

triumphus, i, ἄ., θρίαμβος. Ὁ θρί-
αμβος ἦτο ἡ μεγίστη τῶν ἀμοιβῶν
τῆς στρατιωτικῆς ἀξίας. Ἐψηφί-
ζετο ὑπὸ τῆς Συγκλήτου τῷ ἐπι-
στρέφοντι νικητῇ καὶ τροπαιούχῳ
στρατηγῷ, ὅστις ἐπὶ κεφαλῇ τῶν
λεγεῶνων εἰσήρχετο ἐν πομπῇ εἰς
τὴν Ῥώμην καὶ ἀνήρχετο εἰς τὸν
ναὸν τοῦ Καπιτωλίου Διός.

tuĕor, tuĭtus ἢ tūtus sum, 2.
ἀποθ. (προβλέπω). 2) φυλάττω.
valetudinem φυλάττω τὴν υἱείαν

μου (προσπαθῶ νὰ ἀναρρώσω).

tuli, ιδ. fero.

tum, ἐπίρρ., τότε tum quoque καὶ
τότε (ἀκρόμῃ).

tumultus, ūs, ἄ., (ταραχῇ). 2) (αἰ-
φνιδία) στάσις, (ἐπανάστασις).

U

ubi, ἐπίρρ., ὅπου, ἐνθα Hm 1,2.

Hn 12,3. 2) ubi, σύνδ. χρόν.,
ὥς, εὐθὺς ὥς Hn 8,2. 11,2.

ullus, (γεν. ullĭus, δοτ. ullĭ), (προ-
ηγουμένης ἀρνήσεως) τίς, οὐδεὶς.
ultĭmus (ὑπερθ. τοῦ ἀχρήστου
ulter, ultra, ultrum), ἔσχατος
A 20,4. 2) ἀρχαιότατος, ὁ πλέον
ἀπομεμαρυσμένος A 1,1.

umquam, (προηγούμενης ἀρνήσεως)
ποτέ, οὐδέποτε.

undĕ, ἐπίρρ., ὅθεν, ὀπίθεν.

undĭque, ἐπίρρ., πανταχόθεν.

universus (ἐκ τοῦ unus+μτχ.
versus), ὁμοῦ, πᾶς. 2) πληθ.
πάντες, σύμπαντες.

unus (γεν. unĭus, δοτ. unĭ), εἷς
Hn 12,1. 2) εἷς, μόνος Hn 1,2
(ἀντίθετον multi), 3,4. 3) ὁ εἷς,
ὁ μὲν Hn 3,3. 4) εἷς καὶ ὁ αὐτὸς
Hn 12,3. 5) ὑπὲρ πάντα ἄλλον.
urbānus, ἀστικός (τῆς Ῥώμης).
urbs, urbis, πόλις. 2) = Ῥώμη Hn
5,1. C 2,2. A 20,1. (πρβλ. ἄστν
= Ἀθῆναι. Πόλις = Κων)νοῦπο-
λις. Πόντος = Εὐξείνιος πόντος).
usque, ἐπίρρ., (διηνεκῶς). 2) μετ'

ἄλλης προθ. (τοπικῶς) usque a rubro mari ἀπὸ τῆς ἐρυθρᾶς θαλάσσης. 3) χρον. usque ad μέχρι Hn 2,5. 7,1. C 2,4. 3,4. A 16,3. usūra, ae, (χρῆσις). 2) (ὠφέλεια ἀπὸ δεδανεισμένου κεφαλαίου) τόκος. usūs, ūs, ἄ., χρῆσις, χρησιμοποίησις (τοῦ χρήματος) A 14,3. 2) usus benivolentiaque (ιδ. benevolentia) A 20,5. 3) ūsū (ἀφαιρ.) vēnit διὰ τῆς χρήσεως (διὰ τῆς συνήθους τῶν πραγμάτων φορᾶς) πράγματι συμβαίνει, ἥ (ἐὰν τὸ usū ληφθῇ ὡς δοτ. πτώσεως=usui) ἔρχεται εἰς χρῆσιν, πράγματι συμβαίνει, ἐπακολουθεῖ=fieri solet (εἶωθε γίγνεσθαι, λαμβάνει χώραν) Hn 12,3. quae nunc usū veniunt (ὅσα νῦν συμβαίνουν) τὰ σημερινὰ γεγονότα A 16,4. usus (sum), ιδ. utor. ūt, I. ἐπίρρ., ὥς, ὥσπερ. 1) ἐν παρενθετικαῖς προτάσεσι πρὸς σαφεστέραν ἀνάπτυξιν C 1,1: ut tum erant tempora καθὼς τότε ἦσαν οἱ χρόνοι, ὅσον διὰ τὴν ἐποχὴν του (διότι ἐπὶ Νέπωτος τὸ χρῆμα δὲν ἦτο ἄφθονον), παραδείγματος χάριν A 18,3. 21,5. 22,4. 2) ut—sic καθὼς—ὁμοίως Hn 7,4. 3) ἐπὶ χρόνου: ὥς, εὐθύς ὥς (συνήθ. μετὰ πρκμ. ὀριστ.) Hm 2,1. Hn 7,4. C 1,2. A 21,5.—II. σύνδ. μεθ' ὑποτακτ. 1) πρὸς δῆλωσιν ἐνεργείας, ἀκολουθίας κλπ. ἡ προηγ. δεικτικῶν = ὥστε (νά)...

Hm 1,4. 1,5. 2,1. Hn 2,2.4.3. 10,5. 12,1. A 1,3. 2,6. 15,1. 18,1. 2. 20,3. 21,1. 21,2.21,3. 5. 2) πρὸς δῆλωσιν σκοποῦ = ἵνα Hn 2,1.

ūter, utra, utrum, πότερος (γεν. utrius).

uterque, utrāque, utrumque (ἐν. γεν. utriusque, δοτ. utrique) ἐκότερος, ἀμφοτέροι. Καθ' ἐνικὸν ἀριθμόν: Hn 4,4. A 14,2. 20,5. 2) οὐδ. ἐν. ὡς οὐσιαστικόν quod utrumque ὑπερ ἐκότερον (τούτων δὲ τῶν δύο ἕκαστον). Πληθ. utrique (ὅταν ἑκατέρωθεν εὐρίσκονται οἱ ἀντίπαλοι) Hn 11,1. (ἀλλὰ καὶ ἐπὶ δύο μόνον) Hn 4,2.

ūtī, ἀπρμφ. τοῦ utor.

utilitas, ātis, χρησιμότης, ὠφέλεια.

ūtor, ūsus sum, ūti, 2. ἀποθ. χρῶμαι. aliquo doctōre χρῶμαι τινι διδασκάλῳ, ἔχω τινά (ὡς) διδασκαλον. beneficio (ἀφαιρ.) δέχομαι (λαμβάνω) τὴν τιμὴν. omnibus optimis rebus (ἀφαιρ.) ἀπολαύω τῶν εὐγενεστάτων ἀπολαύσεων τοῦ βίου. prosperitate valetudinis ἀπολαύω ἁγρας (ἐξαιρέτου) ὑγείας. patre usus est diligenti πατέρα ἔσχεν οἰκονόμον. 2) τηρῶ A 14,2.

utpōte. (ὡς δυνατὸν [ἐστίν]). 2) ἄτε+μετοχῇ.

utrius, ιδ. uter.

utrobique, ἐπίρρ., ἐκατέρωθι, ἀμφοτέρωθι (καὶ ἐδῶ καὶ ἐκεῖ).

utrum (εἰσάγει τὸ πρῶτον. μέλος πλαγίως ἐρωτήσεως), πότερον. utrum—an πότερον (ποῦν ἐκ τῶν δύο)—ἤ.

V

valens, ntis, (ῥωμαλέος). 2) ἰσχυρός (ἐπὶ προσώπων) Hn 6,2. (ἐπὶ πόλεων) Hn 2,4.

vālēo, lūi,—, 2. (ὕγιαίνω). 2) εἶμαι δυνατός, ἰσχυρός Hn 10,2. 3) ἔχω δύναμιν (ἐπιρροήν) A 5,3. valetūdo, dīnis, κατὰστασις ὑγείας, (εὐρωστία), ὑγεία A 2,4. 5. 2) νόσος τῶν (ὀφθαλμῶν), ὀφθαλμία Hn 4,3.

vallum, i, οὖ., (περι)χαράκωμα, πρόχωμα.

variūs, ποικίλος.

vas, vasis, οὖ., (ἀρχαίωτ. vasum, ὄθεν), ὁ πληθ. μόνον κατὰ τὴν β' κλίσι. vasa, ōrum, σκεῦος, ἀγγεῖον. vates, tis, ἄ., μάντις, προφῆτης. -ve, ἐγκλ. (ἐν τέλει λέξεως) ἤ, A 18,6.

vectīgal, ālis, οὖ., πρόσοδος, nova vestigalia νέαι πρόσοδοι Hn 7,5. vehor, vectus sum, 3. ὀχοῦμαι. 2) in nave ὀχοῦμαι ἐπὶ νεώς, πλέω. vēl (κυρίως προστακτ. τοῦ volo = λαβὲ κατὰ προτίμησιν) σύνδ., ἤ. vel—vel ἤ—ἤ, εἴτε—εἴτε.

vellem, παρακτ. ὑποτακτ. τοῦ volo. vellemne (εἶναι δύο λέξεις: vellem πρτ ὑποκτ. τοῦ volo καὶ -ne).

velum, i, οὖ., ἱστίον (τῶν πλοίων). velut, ἐπίρρ., ὥς, ὥσπερ, καθάπερ. venenātus, δηλητηριώδης, ἰοβόλος. venēnum, i, οὖ., δηλητήριον, ἰός. venīo, vēni, ventum, 4. ἔρχομαι, ἀφικνοῦμαι. 2) venio obviam alicuius ἔρχομαι εἰς ὑπάντησίν τινος, ἀντιτάσσομαι τινι (ἐχθρῶς). 3) venit usu, ἰδ. usus. venter, tris, ἄ., γαστήρ, κοιλία (κοιλίας ἀπολαύσεις, καλοφαγία). ventus, i, ἄ., ἄνεμος.

verbōsus, πολυλόγος, διεξοδικός. verbum, i, οὖ., λόγος, λέξις. pluribus verbis (ἀφ.) διὰ πλεόνων λέξεων, ἐν ἐκτάσει. 2) λόγος (ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ ἔργον) A 5,2. verē, ἐπίρρ., ἀληθῶς, δικαίως.

verēor, veritus sum, 2. ἀποθ. (αἰδοῦμαι). 2) vereor ne φοβοῦμαι μή, δὲν θέλω νά... Hn 2,4. 3) asperitatem alicuius «αἰδοῦμαι», εὐλαβοῦμαι, σέβομαι (μετὰ σεβασμοῦ ἢ εὐλαβείας) φέρομαι πρὸς τὴν τραχύτητά τινος. 4) aliquem σέβομαι τινα A 15,4.

verō, σύνδ., δέ, ἀλλά.

versor, 1. ἀποθ. (στρέφομαι), διάγω, διατρίβω, in Sabīnis ἐν τοῖς Σαβίνοις, τ. ἔ. ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Σαβίνων. in re publicā πολιτεύομαι, λαμβάνω ἐνεργὸν μέρος ἐν τῇ πολιτείᾳ (ἐν τῇ πολιτικῇ), δρῶ ὡς πολιτικὸν πρόσωπον.

versūra, ae, (στροφή). 2) δάνειον. versuram facere νέον δάνειον

δανείζομαι ἰδ. καὶ facio.

versus, ūs, ἄ., (αὖλαξ). 2) στίχος, ποίησις.

verto, rti, rsum, 3. στρέφω, ver-to puppes ἀνακρούω πρύμναν, στρέφω τὰς πρύμνας πρὸς τὸ μέ-ρος τῶν πολεμίων, ἵνα φύγω, τρέ-πομαι εἰς φυγὴν, ὑποχωρῶ.

verus, ἀληθής. si verum est ut, εἰν ἀληθὲς εἶναι ὅτι..., εἰν ἀλη-θεύῃ ὅτι..., εἰν εἶναι γεγονὸς ὅτι..

veto, tui, tūm, 1. (κωλύω). 2) veto+ἀπρμφ. = κωλύομαι νά..., ἀπαγορεύεται εἰς ἐμὲ νά...

vetustas, ātis, παλαιότης, πολυε-τία, πολυκαιρία, πολυχρονιότης.

vetustus, παλαιός, ἀρχαῖος.

via, ae, ὁδός.

vicesimus, εἰκοστός.

viciens, ἐπίρρ., εἰκοσάκις.

vicissem, ἰδ. vinco.

victus, ἰδ. vinco.

videō, vīdī, vīsum, 2. βλέπω, παρατηρῶ, ἀντιλαμβάνομαι A 13, 5. 2) μετ' ἀρνήσεως=δὲν γνωρίζω Hn 11,6. Παθ. 1) φαίνομαι. vi-detur potuisse φαίνεται ὅτι ἤ-θελε δυνήθῃ, φαίνεται ὅτι θὰ ἡ-δύνατο Hn 1,2. 2) θεωροῦμαι, (περὶ νῶ γι' ἄ...) Hm 1,2. 2,5. C 3,4. A 3,1. 15,2.

viginti, εἴκοσι.

villa, ae, ἐξοχικὴ οἰκία, ἑπαυλις.

vinco, vīci, victum, 3. νικῶ.

vir, viri, ἄ., ἀνὴρ. 2) πληθ. στρα-τιῶται, ἄνδρες.

virgo, gīnis, παρθένος, virgo fi-lia νεαρὰ παρθένος.

virtus, ūtis (ὅ τι ἀπαιτεῖται παρ' ἀνδρὸς καὶ περιποιεῖ τιμὴν καὶ εὐγένειαν εἰς τὴν ψυχὴν καὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ). 2) virtus bel-līca ἀρετὴ πολεμικὴ, ἀνδρεία Hm 1,4. Hn 1,1. 3) δραστηριότης, ἱκανότης Hn 1,2. 4) ἀρετὴ, χα-ρακτήρ, ἀξιοπρέπεια Hm 1,5.—Πληθ. 1) αἱ ἐκάστοτε γενναῖαι πράξεις, τὰ ἥρωικά ἔργα, τὸ ἐν-δοξον παρελθόν Hn 12,5. 2) ἀτο-μικὴ ἀξία C 2,4.

vis, αἰτ. vim, ἀφ. vi. Πληθ. vires virīum, virībus, κλπ. (βία). 2) ὁρμὴ Hn 11,4. 3) φορὰ, σφοδρό-της A 21,3. 4) ἔφοδος, προσβολὴ Hn 3,2.

visum īri, μέλλ. παθ. ἀπρμφ. (ἰδ. videor).

visus, ūs, ἄ., θέαμα.

vīta, ae, (ἀντὶ τοῦ vivita, βιο-τῇ) βίος, ζωή.

vitium, īi, οὖ., (κακία). 2) σφάλ-μα, λάθος, ἀμάρτημα.

vīto, 1. (ἀπο)φεύγω.

vīvo, vixi, victum, 3. ζῶ. vivo affluentius διάγω (ζῶ) πολυτελέ-στερον (εὐμαρέστερον, ἐν ἀφθο-νοῖς). vivo cum aliquo ζῶ μετὰ τινος. σχετίζομαι πρὸς τινα.

vivus, ζωός, ζωντανός. 2) =vi-vens. Hannibale vivo = Hanni-bale vivente τοῦ Ἀννίβα ζῶντος. ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ Ἀννίβα.

vix, ἐπίρρ., μόγις, μόλις. quod vix credendum sit ὅπερ (=καὶ τοῦτο) μόλις δύναται νὰ εἶναι πιστευτόν, ὅπερ μετὰ δυσκολίας ἤθελέ τις πιστεύσει.

vixi, ἰδ. vivo.

voco, 1. (καλῶ). 2) καλῶ, προσκαλῶ (εἰς δεῖπνον).

volo (ἐκ ῥίζ. Feλ.—ἔθεν ἔλδομαι), vol-ŭi, velle (ἀνώμ.), θέλω, ἐπιθυμῶ. 2) καθορίζω A 19,1.

volūmen, mīnis, οὖ., (ἐλιγμός). 2)

βιβλίον, σύγγραμμαι C 3,5. A 18,1. 3) τόμος, βιβλίον (ὡς τμήμα ὅλου) A 16,3.

voluntas, ātis, (βούλησις), ἀπροαίρεσις, πρόθεσις, σκοπός.

vox, vocis (λέξις, φωνή), τόνος τῆς φωνῆς.

vulgus, i, οὖ., (ὄχλος). 2) πλῆθος τὸ κοινόν, (ὁ κόσμος) ἰδ. edo.

vultus, ūs, ὤ., (σχῆμα προσώπου). 2) πρόσωπον, ἔκφρασις προσώπου.

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

1. Εισαγωγή	Σελ.	5
2. Κείμενον	»	9 - 26
α) Hamilcar	»	9 - 10
β) Hannibal	»	11 - 17
γ) Cato	»	18 - 19
δ) Atticus	»	19 - 26
3. Έρμηνευτικά σημειώσεις	»	27 - 60
α) Άμύλλας	»	27 - 30
β) Άννίβας	»	30 - 42
γ) Κάτων	»	42 - 45
δ) Άττικός	»	46 - 59
4. Πίναξ ιστορικός καὶ γεωγραφικός	»	61 - 70
5. Λεξιλόγιον	»	71-134

Τὰ ἀντίτυπα τοῦ βιβλίου φέρουν τὸ κάτωθι βιβλιοσήμον, εἰς ἀπόδειξιν τῆς γνησιότητος αὐτῶν.

Ἀντίτυπον, στερούμενον τοῦ βιβλιοσήμου τούτου, θεωρεῖται κλεψίτυπον. Ὁ διαθέτων, πωλὼν ἢ χρησιμοποιοῦν αὐτὸ δίδωκεται κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 7 τοῦ νόμου 1129 τῆς 15)21 Μαρτίου 1946 (Ἐφ. Κυβ. 1946, Α' 108).

Ἐκδόσεις ΙΔ', 1965 (V) — ΑΝΤΙΤΥΠΙΑ 10.000 — ΣΥΜΒΑΣΙΣ 1282/3-5-65

Ἐκτύπώσεις - Βιβλιοδεσία : ΙΩ. ΚΑΜΠΑΝΑ Ο.Ε. - Φιλαδελφίας 4 - ΑΘΗΝΑΙ

0020556884

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΒΟΥΛΗΣ

